

Bulletin advokacie

Rozhovor s Petrem Lavickým o novém civilním řádu soudním • Sdělení ČAK o povinných platbách a pojistném
• Lze akcionářům odejmout zákonem přiznaná práva, aneb kdy přestává být akcie akcií? • Licenční smlouva
• Náhrada nemajetkové újmy při usmrcení • Interdisciplinární spolupráce při řešení rodičovských konfliktů •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

Předseda ČAK Vladimír Jirousek gratuluje nově zvolenému prezidentovi CCBE Antonínu Mokrému. Podrobnosti čtěte na stranách 10 a 70-72.

**VSTUPENKY
NA PRÁVNÍKA
ROKU
ROZEBRÁNY!
Viz str. 11.**

Komentáře Wolters Kluwer

Nejrozsáhlejší komentářová řada

K dispozici také jako knihovna v ASPI

VYCHÁZÍ JIŽ BRZY

Insolvenční zákon

Komentář

4. vydání

Jan Kozák, Jaroslav Brož, Alexandr Dadam, Antonín Stanislav, Zdeněk Strnad,
Lukáš Zrůst, Michal Žižlavský

Čtvrté vydání úspěšného komentáře insolvenčního zákona reaguje na množství novel, jež byly v oblasti insolvenčního práva v době od třetího vydání přijaty. Zejména pak reaguje na **novelu** provedenou zákonem č. 64/2017 Sb., která vstoupila v účinnost 1. 7. 2017.

Komentář seznamuje čtenáře s aktuálním výkladem jednotlivých ustanovení a rozšiřuje obzory čtenářů o zkušenosti z praxe insolvenčních soudů, jelikož je opět rozšířeno a doplněno o rychle se vyvíjející insolvenční judikaturu.

Komentář je nepostradatelnou komplexní pomůckou pro insolvenční správce a další pracovníky v oblasti insolvence, pro advokáty a soudce působící v oblasti obchodního práva, pro podnikové právníky i pro ty, kteří se dostali v oblasti insolvence do postavení věřitele nebo dlužníka, případně do postavení osoby dlužníkovi blízké.

Čtvrté vydání komentáře je psáno z rozmanitých pohledů na insolvenční – kolektiv autorů tvoří insolvenční soudci, insolvenční správci, zvláštní insolvenční správci, státní zástupce i advokáti.

Vychází v lednu 2018

Komentář bude k dispozici také v ASPI

Objednávejte již nyní na

www.wolterskluwer.cz/obchod

Bulletin advokacie

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČ 66 000 777)
v agentuře **impax**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Časopis je zapsán do Seznamu recenzovaných
neimpaktovaných periodik ČR.
Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla (1-2, 7-8).
Přetisk povolen jen se souhlasem redakce.

Adresa redakce:
Česká advokátní komora
Národní třída 16, 110 00 Praha 1
telefon: 273 193 111
e-mail: bulletin@cak.cz, www.cak.cz
IČ: 66000777
DIČ: CZ 66000777

Redakce:
Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman, LL.M.
Šéfredaktorka: JUDr. Hana Rýdlová
Výkonné redaktorky: PhDr. Ivana Cihlářová,
PhDr. Dagmar Koutská
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:
JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. Dr. Alexander Bělohávek,
prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc.,
JUDr. Vojen Güttler,
JUDr. Vladimír Jirousek,
JUDr. Ladislav Krym,
doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D.,
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.,
doc. JUDr. Pavel Mates, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
Mgr. Robert Němec, LL.M.,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.,
JUDr. Michal Žižlavský

Objednávky předplatného zasílejte na adresu:
ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1,
e-mail: dvorakova@cak.cz
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč,
zvýhodněné roční předplatné 850 Kč kromě
poštovného, balného a DPH. Advokátům
a advokátním koncipientům se rozesílá zdarma.
S reklamací při problémech s distribucí
se obraťte na pí Dvořákovou, e-mail
dvorakova@cak.cz, tel. 273 193 165.

Inzertní služby zajišťuje agentura
IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inzerce
zasílejte na adresu agency@impax.cz,
případně volejte na tel. 244 404 555 nebo
na 606 404 953. Media kit a další informace
naleznete na internetových stránkách
www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též na internetu
(www.cak.cz). Předáním rukopisu redakci
vyjadřuje autor souhlas s rozmnožením,
rozšiřováním a sdělováním jeho příspěvku
na stránkách www.bulletin-advokacie,
v právních informačních systémech
a na internetových portálech spolupracujících
s ČAK, jakož i v oblasti zpracování dat v rámci
monitoringu médií.

Toto číslo vyšlo 20. 12. 2017 v nákladu
17 150 výtisků.

Obálka: foto Mgr. Alžběta Recová
Tisk: Impax, spol. s r. o.

MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348 (print)
ISSN 1805-8280 (online)

Úvodník

Robert Němec: **Úloha a postavení ČAK v oblasti legislativy** 3

Aktuality

Nový civilní řád soudní Michal Žižlavský 4
**Nelze opravovat něco, co je v samém základu špatně. Rozhovor
s Petrem Lavickým o novém civilním řádu soudním** Hana Rýdlová 6
JUDr. Antonín Mokry zvolen prezidentem CCBE 10
Galavečer Právnicka roku 2017 icha 11
Sdělení ČAK o povinných platbách a pojistném 13
Aktuálně v právu Hana Rýdlová 16

z právní teorie a praxe

Články

**Lze akcionářům odejmout zákonem přiznaná práva,
aneb kdy přestává být akcie akcií?** Ivana Štenglová 17
Licenční smlouva Karel Marek 22
**K některým aspektům trestní odpovědnosti právního nástupce
obchodní společnosti** Dalibor Šelleng 27
Náhrada nemajetkové újmy při usmrcení Ondřej Pavelek 31
Interdisciplinární spolupráce při řešení rodičovských konfliktů
Romana Rogalewiczová 35

Z judikatury

**NS: K naléhavému právnímu zájmu na určení,
že věc je předmětem zaniklého a dosud nevypořádaného SJM** 43
ÚS: K otázce stanovení odměny advokáta 46
NSS: K podnětu k zahájení řízení 48
**SD EU: K právu organizace na autonomii a sebeurčení vůči právu
zaměstnance či uchazeče o zaměstnání nebýt diskriminován
na základě přesvědčení** 51
**ESLP: Záznamy odposlechů telefonické komunikace
mezi advokátem a klientem a jejich použití v trestním řízení
proti třetím osobám** 52

Z odborné literatury

Marek Števček, Svetlana Ficová, Jana Baricová, Soňa Mesiarkinová,
Jana Bajánková, Marek Tomašovič a kol.: **Civilný sporový poriadok.
Komentár** (Klára Hamuláková) 54
Jitka Jelínková, Miloš Tuháček: **Zákon o svobodném přístupu
k informacím. Praktický komentář** (Svatomír Mlčoch) 54
Pavel Petr: **Vlastnictví bytů – kondominium** (Pavla Sýkorová) 55
Jiří Duba: **Předběžné opatření v právu nekalé soutěže**
(Andrej Lobotka) 55
Pavel Molek, Jitka Stráská: **Přehled rozhodnutí ve správním soudnictví
2003–2013** (Jan Šmakal) 57
Karel Schelle, Jaromír Tauchen (eds.): **Encyklopedie českých
právních dějin** (Vlastislav Man) 58
Bulletin slovenskej advokácie přináší... 60

z advokacie

Z české advokacie

Elektronická evidence tržeb u advokáta, 2. část

Jiřina Procházková, Jakub Hlína	61
Právní pomoc, která možná není slyšet, ale vidět je určitě!	
Rozhovor s pražským advokátem Danem Zwiebem Dagmar Koutská	65
Odešli do nebeské síně	66
Z kárné praxe Jan Syka	67
Z jednání představenstva ČAK icha	69

Z Evropy a ze světa

Rozhovor s novým prezidentem CCBE JUDr. Antonínem Mokřým

Hana Rýdlová	70
Akademie evropského práva (ERA) slaví 25 let existence Lenka Vidovičová ...	72
Stálé zastoupení ČAK v Bruselu informuje	74

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty

ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	75
Pozvánka na seminář o insolvenčním právu	76
Pozvánka na 45. mezinárodní lyžařský kongres pro právníky	76
Konference Soukromé právo – již pošesté v Praze Hana Rýdlová	77
XIV. konferencia o dejinách advokácie Rudolf Manik	81

Nakonec

Právníkovy zápisky Petr Hajn	83
Kresba Lubomíra Lichého	84
Víte, že... Stanislav Balík	84

Inhaltsverzeichnis	85
Zusammenfassung/Summary	86
Table of Contents	87

Instrukce autorům

Vážení autoři časopisu
Bulletin advokacie,

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu bulletin@cak.cz.

Texty:

Formát zasílaných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce oddělujte jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proložené, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky! Poznámky a vysvětlivky k textu tvořte výhradně pomocí funkcionalit programu MS Word „Poznámky pod čarou“.

Tabulky:

Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:

Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasílané portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nevkládějte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu. **K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.** Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případné vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvku dále připojte

- čestné prohlášení, že článek nebyl dosud publikován
- svoji **barevnou** portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případně akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH
- sdělení, zda chcete zaslat po zlomu korektury

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

ZIZLAVSKÝ

Insolvenční správci se zvláštním povolením

insolvence klienta
» příležitost ke spolupráci «

reorganizace

www.zizlavsky.cz

michal@zizlavsky.cz

Úloha a postavení ČAK v oblasti legislativy

Legislativa byla jedním z často diskutovaných témat, jak v období před sněmem, tak při definování priorit a cílů nově zvoleného představenstva. V této souvislosti považuji za vhodné shrnout úlohu a postavení Komory v legislativním procesu.

Vnitřní legislativní činnost Komory zahrnuje analytickou činnost, přípravu a tvorbu stavovských předpisů a jiných vnitřních předpisů Komory, které jsou předkládány ke schválení příslušnému orgánu Komory. Podněty ke změně stavovských a jiných předpisů vycházejí buď z vlastní činnosti Komory, z podnětu představenstva, nebo z poznatků kontrolní či kárné praxe. Jindy jde o důsledek vynucený vnějšími okolnostmi, jako je změna právní úpravy, na kterou musí stavovské předpisy reagovat.

Předmětem vnitřní legislativní činnosti je rovněž příprava legislativních podnětů pro změnu právních předpisů, které se dotýkají výkonu advokacie. Typicky jde o zákon o advokacii či vyhlášky Ministerstva spravedlnosti, které jej provádějí, jako je advokátní tarif, advokátní zkušební řád nebo kárný řád.

Vnější legislativa zahrnuje monitoring celého legislativního procesu, jak na resortní a vládní úrovni, tak na úrovni parlamentní. V první řadě jde o oblast právní úpravy, která se přímo dotýká výkonu advokacie a profesní samosprávy, kde Komora vykonává veřejnou moc.

Vnější legislativa dále zahrnuje oblasti právní úpravy, kde Komora prosazuje zájmy advokacie jako početně nejsilnější profesní skupiny, která se podílí na praktické implementaci právních norem a fungování právního státu. Do této oblasti patří zejména předpisy civilního a trestního práva, procesních předpisů, správního a ústavního práva.

Zejména oblast správního práva se přitom často přímo promítá do oblasti výkonu advokacie, kdy se řada regulačních předpisů bezprostředně dotýká základních hodnot, jako je advokátní mlčenlivost a důvěrnost vztahu mezi klientem a advokátem (daňové předpisy, AML regulace, kybernetická bezpečnost či ochrana osobních údajů, GDPR).

Komora dále připravuje informace pro advokáty o nově přijaté legislativě nebo o změně předpisů a vytváří stanoviska k výkladu advokátní praxe buď k jednotlivým dotazům advokátů, nebo na pokyn představenstva.

V minulém období se Komoře podařilo získat postavení **stálého hosta Legislativní rady vlády**, kde zástupce ČAK spo-

lupracuje s dalšími odbornými členy LRV. V této souvislosti získala Komora přístup do portálu eKLEP, což je informační systém, který spravuje legislativní činnost na úrovni vlády. Díky tomu již není Komora odkázána na úvahu předkladatele, zda Komoře zašle návrh zákona k připomínkám, ale může se aktivně seznámat se všemi materiály, které jdou do připomínkového řízení, a uplatňovat k nim připomínky. Je však nutné uvést, že Komora je obligatorním připomínkovým místem pouze v omezeném rozsahu své působnosti, přičemž v ostatních oblastech svého zájmu nemůže předkládat formální připomínky s nárokem na vypořádání zásadních rozporů, ale může tak činit pouze neformálně, vahou své profesní autority.

ně, vahou své profesní autority.

Důležitou součástí legislativní činnosti je lobbying v parlamentu, jehož podstatou je oslovení zákonodárců ve snaze promítnout do návrhů zákonů změny, které se nepodařilo prosadit v předchozích etapách legislativního procesu.

S rostoucím významem **mezinárodní regulace** pak souvisí potřeba monitoringu evropské legislativy, která je řešena ve spolupráci s mezinárodním odborem Komory a při využití členství Komory v mezinárodních organizacích, jako je CCBE a IBA, jakož i v rámci bilaterální spolupráce s jednotlivými zahraničními advokátními komorami.

Zajištění řádného fungování legislativní činnosti je jednou z priorit Komory. Vlastní legislativní činnost spadá z hlediska vnitřního členění Komory do působnosti legislativního odboru, jehož složení musí odpovídat sledovaným cílům. V kapacitních možnostech legislativního odboru však není zpracovávat odborné připomínky ke všem legislativním návrhům. Zejména u rozsáhlých legislativních úkolů typu rekodifikací bude nezbytná spolupráce odborníků z řad advokátů. Z hlediska členění orgánů Komory bude vhodná zejména součinnost odborných sekcí Komory, jež musí být složeny z advokátů, kteří mají o legislativní činnost zájem a mají možnost se jí v rámci své praxe věnovat.

Mgr. ROBERT NĚMEC, LL.M., místopředseda ČAK

Nový civilní řád soudní

VE DNECH 20. A 21. LISTOPADU 2017 SE KONALA 3. SCHŮZE PŘEDSTAVENSTVA ČAK. PŘEDSTAVENSTVO SE MJ. ZABÝVALO VĚCNÝM ZÁMĚREM NOVÉHO CIVILNÍHO ŘÁDU SOUDNÍHO, KTERÝ PŘEDSTAVILO MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI.

Ministerstvo spravedlnosti odstartovalo přípravu dlouho slibované normy, která bude mít dopad na roli advokátů v soudních řízeních. Dnes platný občanský soudní řád pochází z roku 1963. V letech 1963 až 1989 byl novelizován pětkrát, v průměru jednou za pět let. V letech 1990 až 2016 byl novelizován stočtyřiačtyřicetkrát, tedy více než pětkrát za každý jednotlivý rok. Po listopadu 1989 se frekvence novel zvýšila pětadvacetkrát. Proč? Předpis pochází z jiné doby. Přežil se. Dílčí novely nemohou změnit jeho podstatu. Zásadu materiální pravdy nahradila plíživým způsobem zásada formální pravdy. Je to, jako když měníte kočku na psa pomocí plastických operací. To zvíře, které se pak na vás vyděšeně dívá, není ani kočka, ani pes. Asi se shodneme na tom, že nový procesní předpis nutně potřebujeme. Teď jde o to, jaký bude.

Quo vadis, justice?

Princip formální pravdy, postupně zavedený po listopadu 1989, znamená, že soudy nerozhodují podle **skutečného** stavu věci. Rozhodují podle **prokázaného** stavu věci, podle přesně daných pravidel. Soudce už nemusí předstírat, že je božská bytost, která všechno ví a nepotřebuje provádět dokazování. Formální proces je vyspělejší nástroj. Mění pouhou iluzi na něco předvídatelného. Má ale jeden háček. Vyžaduje osoby práva znalé.

Na jedné straně máme koncentraci řízení, přísné stop stavy pro tvrzení stran a důkazní návrhy. Na druhé straně tomu účastníci řízení nerozumějí. Neumějí s tím pracovat. Soudní řízení probíhají zmateně a dlouho. Ten, kdo nezvládne proces, prohraje. Právo se nám po cestě tak nějak vytrácí. Lidem a firmám vznikají závazky z rozsudků pro uznání a zmeškání, kterým nerozumějí. To vše vytváří pouhou iluzi spravedlnosti.

Formální proces je v principu šachová hra, kterou nelze hrát bez znalosti pravidel. Poměrně dlouho upozorňuji na to, že nebude fungovat, dokud jej nedoplníme o jeho integrální součást, o advokátní proces. Až dosud zaznívaly argumenty, že by to bylo pro stát drahé. Stát by totiž musel platit advokáta těm, kdo na něho nemají.

Ano, spravedlnost něco stojí. Musíme se rozhodnout, zda a kolik si jí koupíme. Spravedlnost je dražší v právním státě než tam, kde funguje jako Potěmkinova vesnice. Fungující přístroj nepořídíte tak levně jako nefunkční maketu. Došli jsme

na rozcestí. Buď se vydáme levnější cestou Potěmkinovy vesnice, nebo si koupíme dražší variantu reálné justice.

Naši drazí právníci

Moderní justice je profesionalizovaná justice, ke které patří nejen soudci a státní zástupci, ale i advokáti. Každý z nich má svou roli. Soudci, státní zástupci i advokáti se připravují na své povolání studiem na vysoké škole a povinnou praxí. Než mohou samostatně vstoupit do jednací síně, skládají náročné zkoušky.

Soudní proces je sofistikovaný způsob nalézání práva. Je to důmyslný stroj. Pracuje s dělbu rolí. Aby reálně fungoval, vyžaduje znalosti, zkušenosti a erudici. Šachy zkrátka nemůžete hrát, když ani nevíte, jak táhne ta která figura.

Role advokátů spočívá v tom, že pro svého klienta pojmenují problém, definují věc tak, aby byla soudně projednatelná, v přesně daném čase zformulují skutková tvrzení a navrhnou k nim důkazy. Není to nic triviálního. Člověku na to nestačí jen zdravý selský rozum. Je to náročný postup, který když nezvládnete, prohrávejte, i když máte pravdu. Moderní systémy nepočítají s tím, že je zvládne laik. Když chcete letět rychle a bezpečně, nepočítáte s tím, že bude letadlo pilotovat člověk, který sedí poprvé v kokpitu. V Rakousku, Německu nebo Francii proto funguje advokátní proces jako párová kategorie formalizované justice.

Advokátní proces

Věcný záměr nového civilního řádu soudního, jak jej představil ministr spravedlnosti Robert Pelikán, přináší pod vánoční stromeček příjemné překvapení. Počítá s advokátním procesem, jak jsme jej u nás znali, než jej zrušili komunisté. Ti neměli zájem na tom, aby hra fungovala.

Zastupování advokáty v řízeních před soudy má být povinné ve všech věcech s hodnotou předmětu sporu nad 50 000 Kč. Bez ohledu na hodnotu předmětu sporu má být povinné ve všech řízeních o obnovu a pro zmatečnost. Věřím, že když se záměr naplní, vznikne rychle skupina specializovaných procesních právníků. Ti fungují v civilizovaných zemích jako prvotní filtr nedůvodných žalob a tam, kde je žaloba podána, přispívají k rychlejšímu průběhu soudního řízení a vyšší míře jeho předvídatelnosti.

Závěry představenstva

Představenstvo ustanovilo pracovní skupinu, která bude sledovat postup prací na novém civilním řádu soudním. V legislativním procesu očekáváme hlasy populistů i těch, kdo nemají zájem na reálném fungování justice. Bude na nás, abychom dokázali trpělivě vysvětlovat výhody funkčního systémového řešení a podstatu férového soudního procesu. Je před námi dlouhá cesta. Věřím ale, že nás na jejím konci čeká lepší procesní předpis, než který máme dnes.

♣ JUDr. MICHAL ŽIŽLAVSKÝ, člen představenstva ČAK

DRUHÉ, AKTUALIZOVANÉ VYDÁNÍ

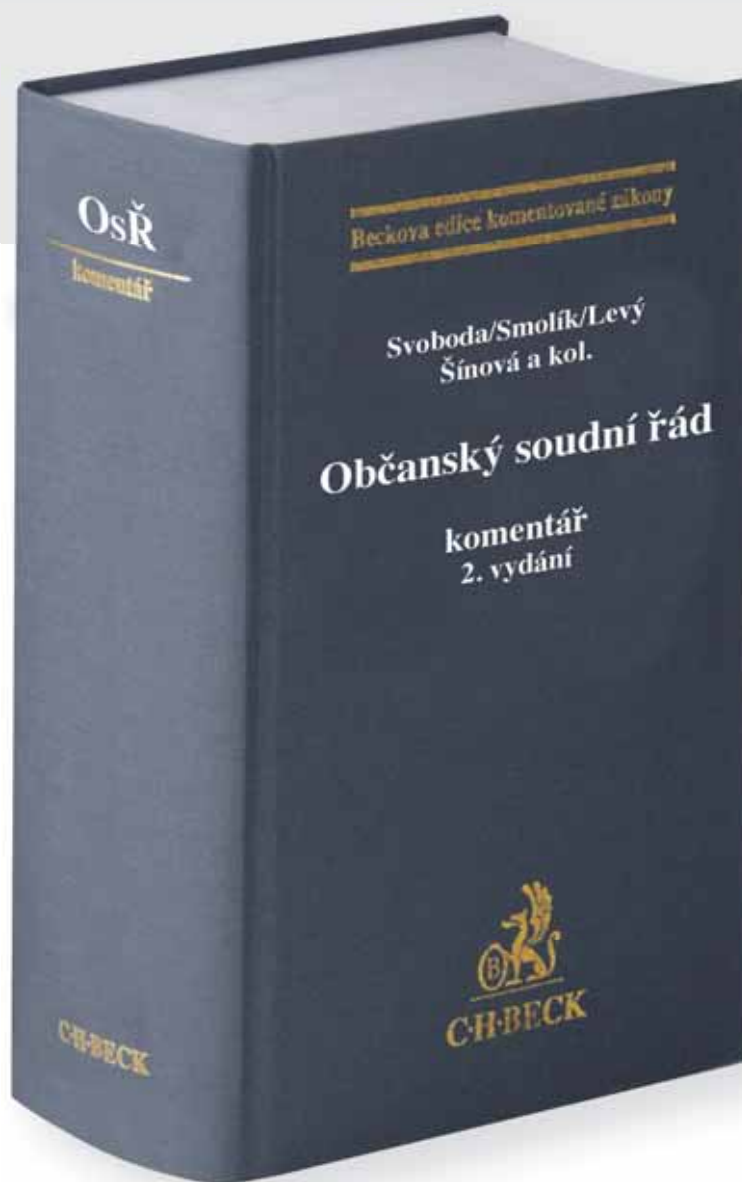
Svoboda • Smolík • Levý • Šínová a kol.

Občanský soudní řád. Komentář. 2. vydání

2017, vázané v plátně, 1 632 stran, cena 1 990 Kč

obj. číslo EKZ177

- úspěšný komentář reaguje na celkem dvanáct změn občanského soudního řádu, k nimž došlo v mezidobí od prvního vydání z roku 2013
- novinky se týkají například výkonu rozhodnutí prodejem nemovitých věcí, předpokladů přípustnosti dovolání, režimu exekučního postihu majetku nacházejícího se ve společném jmění manželů a majetku manžela povinného
- komentář zohledňuje vývoj judikatury za poslední čtyři roky (například přelomová rozhodnutí Ústavního soudu, která nově vykládají podstatu poučovací povinnosti soudu o hrozícím neúspěchu ve sporu)

objednávejte na

www.beck.cz

nově možnost převzít přes Zásilkovnu

Nelze opravovat něco, co je v samém základu špatně

ROZHOVOR S PETREM LAVICKÝM O NOVÉM CIVILNÍM ŘÁDU SOUDNÍM

MINISTR SPRÁVEDLNOSTI JUDR. ROBERT PELIKÁN, Ph.D., a doc. JUDr. PETR LAVICKÝ, Ph.D., PŘEDSEDA PRACOVNÍ SKUPINY PRO PŘÍPRAVU VĚCNÉHO ZÁMĚRU CIVILNÍHO ŘÁDU SOUDNÍHO, DNE 15. 11. 2017 PŘEDSTAVILI NA TISKOVÉ KONFERENCI NA PŮDĚ MINISTERSTVA SPRÁVEDLNOSTI TEZE K NOVÉMU SOUDNÍMU ŘÁDU, KTERÝ MÁ BÝT MODERNÍ A JEDNOZNAČNOU KONCEPCI CIVILNÍHO ŘÍZENÍ. BULLETIN ADVOKACIE VYUŽIL TĚTO PŘÍLEŽITOSTI A POLOŽIL NĚKOLIK DOTAZŮ PŘEDSEDOVI SKUPINY PETRU LAVICKÉMU.

- **Pane docente, dnes jste představili veřejnosti věcný záměr nového civilního řádu soudního. Můžete na úvod říci, kdo společně s Vámi tvoří pracovní skupinu a kolik hodin práce je již za Vámi?**

Naše pracovní skupina měla zpočátku šest, později jenom pět členů. Po celou dobu byli členy pracovní skupiny paní profesorka Alena Winterová z pražské právnické fakulty, doktorka Eva Dobrovolná z brněnské právnické fakulty, doktor Bohumil Dvořák z Nejvyššího soudu a též z PF UK a doktor Zdeněk Pulkrábek z Krajského soudu v Plzni a z plzeňské právnické fakulty. Brzy po zahájení prací musel na své členství ze zdravotních důvodů rezignovat soudce Nejvyššího soudu doktor Jiří Spáčil. Všem patří velké uznání a dík za vynikající práci, kterou odvedli. Stejně tak je nutné ocenit organizační a administrativní podporu ze strany Ministerstva spravedlnosti.

První zasedání pracovní skupiny se konalo 29. 4. 2016 v Praze. Následovalo šestnáct dalších zasedání konaných střídavě v Praze a Brně a jedno několikadenní zasedání v Kroměříži. V březnu se v Brně uskutečnilo k věcnému záměru velké mezinárodní sympozium nazvané „Nový český civilní řád soudní pro třetí tisíciletí“, jehož se zúčastnili přední němečtí, rakouští a švýcarští procesualisté. Závěry z tohoto sympozia byly ve věcném záměru zohledněny. Věcný záměr byl dokončen na začátku srpna tohoto roku, což je vzhledem k jeho rozsahu a složitosti celé problematiky enormně krátká doba.

- **Současný občanský soudní řád v aktuálním znění je velmi nepřehledný, na spoustě míst si protirečí. Jaké další důvody vás vedly k tomu, že jste připravili zcela nový předpis, a na jakých principech jej konstruujete?**

Občanský soudní řád vznikl v jiných společensko-politických poměrech a byl postaven na dnes nepřijatelné ideologii.

Ve jménu zásady materiální pravdy, která byla obsahově deformována a nesprávně prohlášena za vedoucí zásadu civilního procesu, byly uměle stírány rozdíly mezi sporným a nesporným řízením. Tím byly odůvodňovány nejrůznější oficiální zásahy do civilního procesu, počínaje účastí prokurátora, národního výboru a společenské organizace, přes kontrolu dispozičních úkonů procesních stran, a odstraněním klasických institutů civilního sporného procesu konče.

Po roce 1989 byly jeho nejzávažnější deformace odstraněny. Novelizací občanského soudního řádu však bylo velmi mnoho. Tyto novely měly kolísavou kvalitu a většinou postrádaly jednoznačnou představu, co má být úkolem řízení před civilními soudy a jak by mělo řízení vypadat. Výsledkem je předpis, který svazuje ruce jak stranám, tak i soudu, aniž k tomu má důvod, a jenž neupravuje některé instituty, jejichž úprava je nezbytná, jako např. rozsudek pro vzdání se nároku, mezitímní určovací rozsudek, výtku vad, vyhrazenou stížnost, míru důkazu či důkazní břemeno, a některé další zase upravuje nepřijatelným způsobem. To platí např. pro koncentraci řízení, neúplnou apelaci, fikci uznání nároku, kontumační rozsudky, opravné prostředky, znevažování významu právní moci nebo flagrantní porušování dispoziční zásady.

Náprava pomocí dalších novel již není možná. Nelze opravovat něco, co je v samém základu špatně.

Věcný záměr je na rozdíl od současného občanského soudního řádu založen na jasné koncepci, která je důsledně promítnuta do jednotlivých institutů a pravidel. Díky tomu bude

nový civilní řád soudní představovat kompaktní funkční celek, jehož interpretace a aplikace bude snazší než dosud. Vychází se z tzv. **sociální koncepce civilního procesu**, jež je v současnosti z komparativního pohledu jednoznačně dominantním přístupem a lze ji dovést i z judikatury Ústavního soudu. Je založena na přesvědčení, že každý spor představuje sociální zlo, které ohrožuje řádné fungování společnosti, a proto je zapotřebí jej co nejrychleji a s co nejnižšími náklady odklidit. Zároveň by ale proces měl směřovat k ochraně skutečných subjektivních práv. Základními pilíře této koncepce jsou **dispoziční zásada, modifikovaná projednací zásada a zásada procesní ekonomie**.

● **Můžete prosím jednotlivé zásady detailněji popsat?**

Zda bude řízení zahájeno a co se v něm bude projednávat, je ponecháno stranám. Soud nemá v řízení v prvním stupni ani v řízení o opravných prostředcích rozhodovat o něčem jiném, než mu strany předložily. Stejně tak má být v rukou stran, zda řízení o přípustné žalobě má z jejich vůle skončit jinak než kontradiktorním rozsudkem. To je zhruba řečeno obsahem dispoziční zásady, jež je v současném občanském soudním řádu na mnoha místech flagrantně prolamována. Stačí poukázat např. na ustanovení týkající se „určitého způsobu vypořádání právního vztahu či poměru mezi účastníky“, na fikci uznání nároku, na dovolání nebo na úpravu odvolacího řízení, v němž porušení dispoziční zásady nabývá dokonce podoby porušení zákazu *reformace in peius*, což je zcela nepřijatelné nejen v trestním, ale také v civilním sporném řízení.

Projednací zásada rozděluje role mezi strany a soud při objasňování skutkového stavu. Žalobce v žalobě tvrdí, že mu náleží určitý nárok, žalovaný se tomu brání. Je proto v zájmu samotných stran, aby skutečnosti odůvodňující jejich stanoviska tvrdily a prokázaly. **Modifikované pojetí projednací zásady, uplatňující se ve věcném záměru, je založeno na tom, že strany nesmí důležité skutečnosti zatajovat ani o nich lhát**, neboť by tím byla ohrožena věcná správnost soudního rozhodnutí a řízení by vůbec neplnilo svůj účel – spravedlivou ochranu skutečných práv. Z nynějšího občanského soudního řádu byla povinnost pravdivosti novelizacemi po roce 1989 vypuštěna, jako by šlo o nějaký relikv socialistického civilního procesu. Tak tomu ovšem v žádném případě není, což je zřejmé z nahlédnutí do rakouského, německého nebo švýcarského civilního řádu soudního. K úplnému a pravdivému objasnění skutkového stavu je nezbytné přiměřeně posílit roli soudce. To je vyjádřeno v tzv. materiálním vedení řízení, které samozřejmě nemá nic společného se socialisticky deformovanou zásadou materiální pravdy.

Věcně správné rozhodnutí nesmí přijít pozdě a nemělo by být spojeno s vynaložením nepřiměřených nákladů. Věcný záměr proto obsahuje řadu institutů, které mají za cíl urychlit řízení a samozřejmě též snížit náklady. Zároveň se ale dbá o to, aby těmito opatřeními nebyla ohrožena věcná správnost rozhodnutí. Např. současný občanský soudní řád stanovuje určitý okamžik, od něž je zakázáno uvádět nová tvrzení a navrhopvat nové důkazy. Nedává ale přitom soudci prostor zvážit, zda je nové tvrzení či důkaz přirozenou reakcí na průběh řízení nebo jde o obstrukci, ani zda se připuštěním novot řízení protáhne. S tím se věcný záměr rozchází, byť samozřejmě důsledně trvá na tom, aby strany svá tvrzení a důkazy učinily co nejdříve.

● **Věcný záměr klade důraz na to, aby věcně správné rozhodnutí nepřišlo pro účastníky civilního řízení příliš pozdě. Text také navrhuje změnu koncepce dovolání. Můžete novou Vámi navrhovanou úpravu popsat?**

Chtěl bych zdůraznit, že rychlosti řízení přispívá vůbec **ze- la jinak pojatý systém opravných prostředků**. V první řadě **rozlišujeme mezi odvoláním a stížností**. Odvolání je opravným prostředkem proti rozsudkům soudu prvního stupně, stížnost proti usnesením. Pro řízení o stížnosti proti usnesením, tedy rozhodnutím procesní povahy, lze přijmout výrazně jednodušší úpravu než pro odvolací řízení. **V opravných řízeních důsledně ctíme dispoziční zásadu**. Předmětem přezkumu tedy bude – s výjimkou zmatečnosti – jenom to, co má být podle stran přezkoumáno, a to v rozsahu, který strany navrhu- jí. Pro odvolací a stížnostní řízení by měl platit přísný zákaz novot, v porovnání se současnou úpravou daleko více ome- zující uplatnění nových skutečností, důkazů a námitek. Stra- nám takové opatření přitom není na újmu, neboť mají k dis- pozici jiné prostředky nápravy. Časová úspora v odvolacím nebo stížnostním řízení je však evidentní. Počítá se se zavede- ním tzv. **vyhrazené či odložené stížnosti**. To znamená, že pro- tí určitému usnesení bude stížnost sice přípustná, ale nebude ji možné podat ihned, nýbrž nejdříve s nejbližším odporova- telným usnesením či až společně s odvoláním proti rozsudku soudu prvního stupně. Vady řízení – kromě zmatečnosti – bu- de v opravných prostředcích možné uplatňovat jenom tehdy, pokud je strana v řízení v prvním stupni vytkla.

Zásadní změnou v právní úpravě dovolání je to, že by nově mě- lo být upraveno jako řádný opravný prostředek. V této souvis- losti považují za nutné zdůraznit, že tato změna nemá žádný vliv na množství nápadu ani na délku řízení. Mění se pouze to, že **dovolání bude, na rozdíl od současného stavu, odkládat právní moc napadeného rozsudku odvolacího soudu**. Tím od- padnou problémy s vrácením plnění na základě pravomoc- ného, avšak posléze zrušeného rozsudku odvolacího soudu, s ochranou třetích osob, které na základě takového rozsudku nabyly v dobré víře nějaké právo, či s rozhodováním o odkla- du vykonatelnosti. A samozřejmě tím bude právní mocí na- vrácen význam, který by měla být, tedy pečeti, že věc je ko- nečně, závazně a nezměnitelně vyřešena.

Prodloužení řízení nebo růstu nápadu není třeba se obá- vat také s ohledem na navržená pravidla přípustnosti dovo- lání. **Dovolání by mělo být opravným prostředkem jen proti rozsudkům odvolacího soudu, nikoliv proti jeho usnesením**. Již to je naprosto zásadní rozdíl v porovnání se současným stavem, nemluvě o neúnosné úpravě přípustnosti dovolá- ní, k němuž dospěla novela č. 404/2012 Sb. **Dovolání by po- dle názoru, k němuž jsme po dlouhých diskusích a kom- parativních výzkumech dospěli v rámci pracovní skupiny, mělo být přípustné jenom tehdy, pokud by hodnota předmě- tu sporu napadená dovoláním převýšila určitou částku**, např. padesát tisíc korun, a zároveň by šlo o měnicí rozhodnutí odvolacího soudu, nebo sice o potvrzující rozsudek odvola- cího soudu, avšak odvolací soud by dovolání ve výroku své- ho rozsudku připustil. V případě, že by hodnota předmětu sporu napadená dovoláním přesáhla určitou ještě vyšší část- ku, pracovně řekněme např. sto tisíc korun, bylo by možné

podat dovolání i v případě potvrzujícího rozsudku odvolacího soudu, jenž nepřipustil dovolání. Takové tzv. výjimečné dovolání by ale neodkládalo vykonatelnost napadeného rozsudku odvolacího soudu.

- **Čtenáře BA, které tvoří především advokátky a advokáti, budou zajímat zejména změny související s jejich profesí. Zvažujete např. zavedení tolik diskutovaného advokátního procesu?**

Jsme přesvědčeni o neudržitelnosti dosavadního stavu, v rámci něž se vyžaduje povinné zastoupení advokátem jenom pro dovolací řízení. Tzv. advokátní proces se u nás uplatňoval i dříve a byl zrušen teprve zákonem o zlidovění soudnictví z roku 1948. Důsledkem tohoto kroku bylo značné posílení poučovací povinnosti soudu, neboť práva neznalá a nezastoupená strana by nebyla schopna samostatně v procesu postupovat. Není ale úlohou soudce v civilním sporném procesu, aby prostřednictvím poučení udělovaného stranám suploval jejich nedostatečné právní znalosti. Něco jiného je poučovací či upozorňovací povinnost plynoucí z tzv. materiálního vedení řízení; ta souvisí s objasňováním skutkového stavu a musí se uplatnit vždy, ať již strana je, či není zastoupena. Naproti tomu poučení, která mají nahradit chybějící právní znalosti nezastoupené a práva neznalé strany, jsou problematická z hlediska nestrannosti soudu a rovnosti stran. Kromě toho je zřejmé, že je-li strana zastoupena advokátem, má to příznivý vliv na kvalitu jejich podání. Tím odpadá nutnost odstraňování vad a řízení může probíhat rychleji.

Ve věcném záměru proto navrhujeme obnovit advokátní proces zhruba v tom rozsahu, v jakém se u nás uplatňoval dříve a jak je nyní běžné v zahraničních úpravách, např. rakouské či německé. Kromě řízení před Nejvyšším soudem by strana měla být zastoupena i v řízení před vrchními a krajskými soudy. V řízení před okresními soudy tehdy, půjde-li o závažnější věci z hlediska jejich hodnoty. Konkrétní podoba tohoto pravidla bude záviset i na úpravě věcné příslušnosti. Z povinného zastoupení pochopitelně budou výjimky. Diskuse se vedly také o otázce, zda by v řízení o dovolání neměli zastupovat jenom specializovaní advokáti, jako je tomu v řízení před německým Spolkovým soudním dvorem. Po zvážení pro a proti jsme se ale k tomuto řešení nepřiklonili.

- **A další změny, které by se mohly advokacie dotknout?**

Např. odchýlně oproti dosavadnímu stavu **řešíme situaci, kdy zastoupená strana zemře.** Podle nynější úpravy platí, že smrtí strany plná moc zaniká. Věcný záměr naopak navrhuje, aby tato okolnost neměla na trvání zastoupení vliv. **Je-li strana zastoupena advokátem, může řízení pokračovat a není zapotřebí je přerušovat.**

Kolegyně a kolegy vykonávající advokacii bude jistě zajímat úprava nákladů řízení. Ze změn, které věcný záměr přináší, lze poukázat např. na **zahrnutí předprocesních výdajů mezi náklady řízení,** což bude praktické např. ohledně nákladů na obstarání důkazu. **Náklady spojené se zastupováním advokátem by měly být upraveny paušálně.** Je ovšem zapotřebí se vyhnout nedostatkům, které měla Ústavním soudem zrušená vyhláška č. 484/2000 Sb.

A nakonec uvedu změnu, která se prolíná celým civilním řádem soudním jakožto projev koncepce, na níž je postaven. Věcný záměr navrhuje na rozdíl od současného stavu **důsledné prosazení dispoziční zásady.** Omezuje se kontrola dispozičních úkonů stran. Např. pro změnu žaloby po zahájení sporu bude postačovat souhlas žalovaného. Bude také především na stranách a jejich zástupcích, aby vymezili, o čem se má v tom kterém stupni jednat, tedy např. v jakém rozsahu a z jakého důvodu by mělo být rozhodnutí přezkoumáno a jak by měl soud o opravném prostředku rozhodnout. Pro soud má být takto vymezený předmět řízení závazný.

- **Vámi představené teze nejsou konečnou verzí věcného záměru. Odborná i laická veřejnost má možnost se na konečné podobě podílet komentáři na zvláštní webové stránce <http://crs.justice.cz>. Jak budete s připomínkami a komentáři dále pracovat?**

Společným cílem nás všech musí být vytvoření kodexu, který bude do budoucna představovat stabilní a vyhovující úpravu civilního sporného řízení. Aby byl civilní řád soudní ušetřen neustálých novelizací, je nezbytné důkladně a do detailu promyslet každou jeho součást. Vše do sebe musí zapadat a vytvářet funkční systém. Budeme proto velmi rádi za všechny věcné připomínky a náměty, které nám pomohou tohoto stavu dosáhnout. Připomínky ze strany odborné veřejnosti samozřejmě nezapadnou, ale budou projednány, a pokud budou pro úpravu civilního sporného řízení přínosem, promítneme je do jeho textu.

Některé nedostatky i přes veškerou odbornou diskusi mohou vyjít najevo teprve při používání předpisu v praxi. Toto riziko chceme co nejvíce minimalizovat tím, že se pokusíme na mnoha konkrétních modelových případech simulovat, jak bude řízení podle nového civilního řádu soudního probíhat jako celek a zda jeho jednotlivé instituty fungují tak, jak mají.

Samozřejmě plánujeme také pořádat různá diskusní fóra, která budou představovat další příležitost k vyjádření vlastního názoru na chystanou úpravu.

- **Kdy bychom se tedy mohli dočkat nového civilního procesu?**

To si vůbec netroufám odhadnout, neboť do legislativního procesu vstupují faktory, které nejsme schopni ovlivnit. Pan ministr na tiskové konferenci zmiňoval, že do konce volebního období by mělo být hotovo paragrafové znění; povede-li se to dříve, bude to jenom plus. My samozřejmě i nadále budeme pracovat tak intenzivně jako dosud, aby byl návrh co nejdříve hotov. Na druhou stranu ale **nemůžeme preferovat rychlost na úkor kvality.** Vše se musí promyslet, prodiskutovat a zvolit nejlepší možné řešení. Bude také zapotřebí připravit jurisdikční normu, ve které bude upravena příslušnost, obsazení soudu, delegace a podobné otázky. Její příprava dosud nebyla možná, neboť dosud nebyla známa celková koncepce justice, kterou by měla přinést tzv. Bílá kniha. Z tohoto pohledu máme již mnoho práce za sebou, ale další spousta práce nás ještě čeká.

- **Děkujeme za rozhovor!**

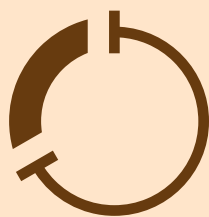
✿ JUDr. HANA RÝDLOVÁ

✿ Foto: Archiv BA

O hodinky jde až v poslední řadě.

Lenka a Vladimír Bechyňovi

www.hodinarstvibechyne.cz

BECHYNĚ
HODINÁŘSTVÍ

JUDr. Antonín Mokrý zvolen prezidentem CCBE

ČESKÁ ADVOKACIE SE MŮŽE POCHLUBIT DALŠÍM VELKÝM ÚSPĚCHEM. ČLEN PŘEDSTAVENSTVA ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY (A PO LÉTA JEJÍ MÍSTOPŘEDSEDA) JUDr. ANTONÍN MOKRÝ BYL 24. LISTOPADU 2017 NA PLENÁRNÍM ZASEDÁNÍ RADY EVROPSKÝCH ADVOKÁTNÍCH KOMOR (CCBE) V BRUSELU ZVOLEN PRO PŘÍŠTÍ ROK PREZIDENTEM TÉTO NEJVÝZNAMNĚJŠÍ EVROPSKÉ ADVOKÁTNÍ ORGANIZACE.

Jde o opravdu významný český úspěch v rámci celoevropské advokacie a současně uznání a ocenění českého advokátního stavu a aktivit ČAK na mezinárodním poli.

JUDr. Antonín Mokrý začal v CCBE pracovat dříve, než ČR vůbec vstoupila do Evropské unie, a již v 90. letech sbíral zkušenosti i v jiných advokátních

organizacích činných v mezinárodním měřítku, jako je například AIJA nebo UIA. V CCBE působil šest let ve finančním výboru, byl také členem výboru pro volný pohyb advokátů, a nakonec se stal členem představenstva CCBE. To sestává z prezidenta a tří viceprezidentů, kteří ze svých postů postupují každý rok na ten vyšší. Také doktor Mokrý před třemi lety začínal ve funkci třetího viceprezidenta a přes posty druhého a letos prvního viceprezidenta se od 1. 1. 2018 stane prezidentem CCBE. JUDr. Mokrý ve svém prvním projevu po zvolení poděkoval ČAK, a zvláště odboru mezinárodních vztahů, za dlouhodobou podporu.

Předseda ČAK jednal v Bruselu

Při příležitosti volby dr. Mokrého do čela CCBE navštívila Brusel i stálá delegace ČAK při CCBE vedená předsedou Komory JUDr. Vladimírem Jirousekem.

Doktor Jirousek absolvoval řadu setkání s významnými činiteli institucí EU, se kterými diskutoval o problematické (nejen evropské) legislativě, která má dopad na české advokáty. ČAK dlouhodobě, systematicky a důsledně monitoruje evropskou legislativu prostřednictvím svého stálého zastoupení v Bruselu, které zahájilo činnost z podnětu JUDr. Jirouska již v roce 2008.

Dne 23. 11. 2017 se uskutečnila **schůzka delegace s kabinetem eurokomisařky pro spravedlnost, ochranu spotřebitele a rovnost pohlaví Mgr. et Mgr. Věrou Jourovou**, a to přímo v sídle Evropské komise v Bruselu. Následovalo jednání s českými europoslanci JUDr. Stanislavem Polčákem, Ing. Evženem Tošenovským, Dr.h.c., a Ing. Janem Zahradilem, dále schůzka s PhDr. Martinem Povejšilem, stálým představitelem ČR při EU a vedoucím stálého zastoupení ČR při EU, a samozřejmě návštěva sídla CCBE.

Rada evropských advokátních komor (CCBE) se sídlem v Bruselu zastupuje milion evropských advokátů, a to prostřednictvím svých členů – advokátních komor, celkem ze 45 evropských zemí.

CCBE funguje jako spojka mezi Evropskou unií a evropskými národními advokátními komorami, a i proto je uznávána jako „hlas“ advokátní profese v Evropě. ČAK je řádným členem od roku 2004.

Rozhovor s novým prezidentem CCBE JUDr. Antonínem Mokrým přinášíme na str. 70-72.

Členové stálé delegace ČAK při CCBE čekají na volbu nového prezidenta. Na snímku zprava JUDr. PhDr. Stanislav Balík, JUDr. Vladimír Jirousek, JUDr. Eva Indruchová, JUDr. Petr Čáp a JUDr. Jiří Novák mí.

Galavečer Právníka roku 2017

VSTUPENKY NA GALAVEČER PRÁVNÍKA ROKU 2017 BYLY ROZEBRÁNY ZA REKORDNÍCH 40 MINUT PO SPUŠTĚNÍ PŘÍJMU REZERVACÍ. TĚM ŠTASTNĚJŠÍM Z VÁS, NA KTERÉ SE VSTUPENKY DOSTALY, TEDY DLUŽÍME ORGANIZAČNÍ POKYNY A NÁSTIN PROGRAMU:

2017

právník roku

26. 1. 2018 BOBYCENTRUM BRNO

- 19.00 zahájení slavnostního vyhlášení výsledků třináctého ročníku Právníka roku – letos se dvěma skvělými moderátory, kteří báječně vloni pobavili pražské publikum – Alešem Hárou a Jakubem Wehrenbergem
- 20.30 společenský raut a hudební program v ostatních prostorech hotelu
Café de Paris: BORIS BAND COMBINATION (soul, funk a jazz)
Chateau: cimbálová muzika GROSÍJANKA
- 22.00 La Grotta: pop a rock v podání hereckopěvecké skupiny HAMLETI
- 22.30 Laser Show Hall: koncert hvězdy večera, velké dámy české pop music – MARIE ROTTROVÉ
- 23.30 Laser Show Hall: videodiskotéka – DJ OLDA BURDA
- 1.00 předpokládaný konec galavečera

K dispozici bude hostům galavečera zdarma venkovní parking sousedící s hotelem, pro hosty ubytované v hotelu Avanti tamní hotelový parking, pro hosty ubytované v hotelu International je zajištěna pravidelná kyvadlová taxi doprava zdarma.

Upozorňujeme hosty galavečera, že vzhledem k přetrvávající vyostřené bezpečnostní situaci, bude výrazně zpřísněna kontrola příchozích u vstupu do BOBYCENTRA a LASER SHOW HALL.

Žádáme tedy, abyste se dostavili s dostatečným časovým předstihem před slavnostním zahájením. Jen tak bude možné v klidu bez front a stresů zvládnout příval hostů. Po zahájení oficiálního programu nelze navíc otevírat hlavní sál a nechat další hosty přicházet.

Věříme, že v zájmu bezpečnosti nás všech toto opatření pochopíte a zachováte se dle pokynů organizátorů.

Laser Show Hall bude otevřena již hodinu předem, stejně tak jako placené bary v ní.

Ještě připomínáme, že vstupenky, které si advokáti a advokátky zarezervovali, jsou určené výhradně jim, jsou zásadně neprenosné na koncipienty, natož na osoby mimo advokátní či justiční stav.

Organizátoři si v tomto smyslu vyhrazují právo na kontrolu.

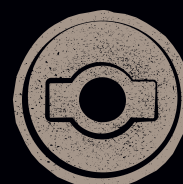
✿ icha

inzerce

Zimní pohádka v Aadršpachu

Zveme vás do hotelu Skalní Mlýn Aadršpach

- komfortně zařízené pokoje s minibarem
- stylová restaurace s širokou nabídkou vín
- mini wellness se saunou
- v bezprostřední blízkosti Aadršpašských skal
- Organizujeme svatby a konference, ubytovací kapacita až 110 osob (včetně sesterského hotelu Aadršpach)

HOTEL
SKALNÍ MLÝN
ADRŠPACH

Dolní Aadršpach 1 | Tel.: +420 491 617 210
www.skalni-mlyn.cz

KLB LEGAL

Kuboň \ Láska \ Budzinski
advokátní kancelář

KLB Legal, s.r.o., advokátní kancelář, roste společně se svými klienty
a nabízí pracovní příležitost pro:

ADVOKÁTY A ADVOKÁTNÍ KONCIPIENTY

NÁPLŇ PRÁCE

- Právní služby a poradenství v rámci různých oblastí práva – regulace finančního trhu, korporátní či smluvní právo, M&A a burzovní transakce;
- Koordinace a účast na transakcích spojených se životem nadnárodní finanční skupiny;
- Příprava smluv a jiné dokumentace s mezinárodním prvkem.

POŽADUJEME

- Velmi dobré právní znalosti zejména v oblasti finančního, obchodního a občanského práva;
- Pečlivost, zodpovědnost, samostatnost, spolehlivost, profesionální vystupování;
- Zájem a praxe v oblasti finančního práva je výhodou;
- Výborná znalost anglického jazyka.

NABÍZÍME

- Spolupráci s WOOD & Company, největším obchodníkem s cennými papíry ve střední a východní Evropě se sídlem v centru Prahy – Palladium (více na www.wood.cz);
- Motivující finanční ohodnocení, mezinárodní prostředí, příjemný kolektiv;
- Zajímavá a pestrá práce zejména v oblasti kapitálových trhů;
- Individuální přístup k lidem a rodinnou atmosféru.

S námi pochopíte kapitálový trh!

Nástup: dle dohody

V případě zájmu zašlete své CV
na adresu: info@klblegal.cz

Sdělení ČAK o povinných platbách a pojistném

- výši a splatnosti příspěvku na činnost České advokátní komory (dále jen „Komora“) za rok 2018
- výši a splatnosti odvodu do sociálního fondu Komory za rok 2018
- výši a splatnosti odvodu do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů za rok 2017
- výši a splatnosti pojistného pro rok 2018

I. Příspěvek na činnost Komory za rok 2018

Výše příspěvku advokáta na činnost Komory za rok 2018 činí

- a) 8 000 Kč,
- b) 3 000 Kč, byl-li advokátovi pozastaven výkon advokacie,
- c) 4 000 Kč, byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 30. červnu 2018.

Příspěvek je splatný do 20. ledna 2018.

Byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 20. lednu 2018, je příspěvek splatný do jednoho týdne ode dne zápisu. Tato lhůta platí při změnách v průběhu roku a u všech plateb.

II. Odvod do sociálního fondu Komory za rok 2018

Výše odvodu advokáta do sociálního fondu Komory za rok 2018 činí

- a) 500 Kč,
- b) 250 Kč, byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 30. červnu 2018,
- c) odvod neplatí advokáti, kterým byl pozastaven výkon advokacie.

Odvod je splatný do 20. ledna 2018.

Byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 20. lednu 2018, je odvod splatný do jednoho týdne ode dne zápisu.

Výše a splatnost příspěvku na činnost Komory a odvodu do sociálního fondu Komory se vztahuje rovněž na usazené evropské advokáty a advokáty zapsané do seznamu advokátů podle § 5a zákona o advokacii.

Příspěvek na činnost Komory a odvod do sociálního fondu Komory se **platí převodem na účet Komory č. 12432011/0100**. Při platbě převodním příkazem je třeba uvést variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající ze čtyřmístného čísla roku, na který je příspěvek nebo odvod placen, a pětímístného registračního čísla advokáta.

Příklad: Variabilní symbol advokáta s registračním číslem 04876 pro rok 2018 je 201804876.

Příspěvek a odvod lze platit též v hotovosti v pokladně kanceláře Komory, Praha 1, Národní tř. 16 (pondělí až čtvrtek 8.00-12.00 hod. a 13.00-15.30 hod.; pátek 8.00-13.00 hod.).

III. Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů za rok 2017

Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů jsou povinni platit advokáti, usazení evropská advokáti a obchodní společnosti zřízené k výkonu advokacie, kteří zaměstnávají advokátní koncipienty.

Výše odvodu za jednoho advokátního koncipienta za rok 2017 činí

- a) 3 000 Kč;
- b) pokud pracovní poměr advokátního koncipienta netrval celý kalendářní rok, činí výše odvodu 1/12 z částky uvedené ad a) za každý započatý měsíc trvání pracovního poměru; povinnost platit odvod vzniká dnem zápisu do seznamu advokátních koncipientů;
- c) pokud byl advokátnímu koncipientovi pozastaven výkon právní praxe, ale jeho pracovní poměr k povinnému advokátovi nadále trvá, snižuje se výše odvodu uvedená ad a) o 1/12 za každý kalendářní měsíc, po který pozastavení právní praxe advokátního koncipienta trvá, a to počínaje kalendářním měsícem následujícím po měsíci, ve kterém k pozastavení výkonu právní praxe advokátního koncipienta došlo;

d) pokud advokátní koncipient přeruší výkon právní praxe z důležitých osobních překážek v práci na dobu delší než 60 po sobě následujících pracovních dnů, snižuje se výše odvodu uvedená ad a) o 1/12 za každý kalendářní měsíc, po který přerušení výkonu právní praxe advokátního koncipienta z tohoto důvodu trvá, a to počínaje kalendářním měsícem následujícím po měsíci, ve kterém k přerušení výkonu právní praxe advokátního koncipienta z tohoto důvodu došlo. Povinný advokát je na výzvu Komory povinen důvod a dobu trvání přerušení výkonu právní praxe advokátního koncipienta hodnověrně doložit; pokud tak neučiní, nárok na snížení výše odvodu mu zanikne.

Odvod je splatný do 20. ledna 2018.

Poměrná částka příspěvku do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů je splatná posledním dnem měsíce následujícího po měsíci, v němž pracovní poměr advokátního koncipienta skončil.

Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů se **platí převodem na účet Komory č. 6724361087/2700**. Při platbě převodním příkazem je třeba uvést variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající z posledního dvojčíslí roku, za který je odvod placen (17), a pětimístného registračního čísla advokátního koncipienta.

Příklad: Variabilní symbol pro odvod za advokátního koncipienta s registračním číslem 14876 za rok 2017 je 1714876.

Odvod lze platit též v hotovosti v pokladně kanceláře Komory, Praha 1, Národní tř. 16 (pondělí až čtvrtek 8.00-12.00 hod. a 13.00-15.30 hod.; pátek 8.00-13.00 hod.).

IV. Pojištění profesní odpovědnosti pro rok 2018

1. Pojištění na základě Rámcové pojistné smlouvy č. 2904309313, ve znění pozdějších dodatků (dále jen „hromadné pojištění advokátů“), uzavřené mezi Generali Pojišťovnou, a. s., a Komorou:

Hromadné pojištění advokátů se i pro rok 2018 vztahuje pouze na odpovědnost advokáta za škodu, kterou způsobí v souvislosti s poskytováním právních služeb on sám, tzn., že hromadné pojištění advokátů se u advokátů vykonávajících advokacii samostatně nebo ve sdružení bude vztahovat na odpovědnost za škodu, za kterou advokát sám odpovídá klientovi podle § 24 odst. 1 zákona o advokacii.

Výše ročního pojistného advokáta prostřednictvím hromadného pojištění činí 6 700 Kč a je splatné do 31. 12. 2017.

Toto pojistné se vztahuje na minimální limit pojistného plnění z pojištění advokátů podle § 24a odst. 1 zákona o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, ve výši 5 000 000 Kč.

Pojistné se **platí převodem na účet Komory č. 12432011/0100**. Při platbě převodním příkazem je třeba uvést variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající ze čtyřmístného čísla roku, na který se pojistné vztahuje, a pětimístného registračního čísla advokáta.

Příklad: Variabilní symbol advokáta s registračním číslem 04876 pro rok 2018 je 201804876.

Pojistné lze platit též v hotovosti v pokladně kanceláře Komory, Praha 1, Národní tř. 16 (pondělí až čtvrtek 8.00-12.00 hod. a 13.00-15.30 hod.; pátek 8.00-13.00 hod.).

Na advokáty s pozastaveným výkonem advokacie se hromadné pojištění advokátů nevztahuje, neboť v době pozastavení výkonu advokacie advokacii nevykonávají.

Hromadné pojištění advokátů se nevztahuje na advokáty zapsané do seznamu advokátů podle § 5a zákona o advokacii (tzv. zahraniční advokáti) a na usazené evropské advokáty. Ti jsou povinni pojistit se individuálně.

Účastníkem hromadného pojištění advokátů není ani advokát, který advokacii vykonává v pracovním poměru k jinému advokátovi nebo ke společnosti, jejímž předmětem podnikání je výkon advokacie (dále jen „zaměstnaný advokát“). Za škodu způsobenou klientovi v souvislosti s výkonem advokacie zaměstnaným advokátem odpovídá jeho zaměstnavatel. Zaměstnaný advokát odpovídá svému zaměstnavateli za škodu takto způsobenou při plnění pracovních úkolů podle zákoníku práce.

Pro hromadné pojištění advokátů je rozhodný seznam advokátů s účinností k 1. 1. a 1. 7. kalendářního roku.

Podle pojistné smlouvy jsou hromadným pojištěním advokátů pojištěni advokáti zapsaní do seznamu advokátů v půlročním období od 1. 1. do 30. 6. a od 1. 7. do 31. 12. příslušného kalendářního roku (bez ohledu na to, zda v průběhu těchto období byli do tohoto seznamu zapsáni další advokáti nebo z něj byli někteří advokáti vyškrtnuti). Tzn., že účastníky hromadného pojištění advokátů do 30. 6. 2018 budou i advokáti zapsaní do seznamu advokátů v období 2. 1. až 30. 6. 2018, aniž budou platit za toto období pojistné, a budou povinni zaplatit pojistné až na II. pololetí roku 2018. Advokáti zapsaní do seznamu advokátů v období 2. 7. až 31. 12. 2018 budou účastníky hromadného pojištění advokátů do 31. 12. 2018, aniž budou na toto období platit pojistné, a budou povinni zaplatit pojistné až na rok 2019. Tzn., že advokáti, kteří jsou zapsaní do seznamu advokátů v období od 2. 1. do 1. 7. 2018, hradí pouze poloviční pojistné ve výši 3 350 Kč. Toto poloviční pojistné je splatné do týdne po zápisu nebo změně ve způsobu výkonu advokacie.

Pokud advokát nechce být hromadného pojištění advokátů účasten, předloží nejpozději do 31. 12. 2017 Komoře stejnopis nebo úředně ověřenou kopii pojistné smlouvy dosvědčující, že je pro rok 2018 individuálně pojištěn. Rozsah takového pojištění nesmí však být užší, než by činil v případě hromadného pojištění advokátů, a minimální limit pojistného plnění nesmí být nikdy nižší, než který

stanoví usnesení představenstva č. 4/2009 Věstníku ze dne 15. září 2009, ve znění pozdějších předpisů. Stejnopis nebo úředně ověřenou kopii pojistné smlouvy může nahradit „Certifikát“, v němž pojišťovna potvrzuje základní údaje uzavřené pojistné smlouvy.

2. Pojištění individuálními pojistnými smlouvami:

a) Advokáti vykonávající advokacii ve sdružení, kteří jsou účastni hromadného pojištění advokátů, jak je popsáno v bodě 1., jsou dále i pro rok 2018 povinni být pojištěni samostatně pro případ vzniku závazku, k jehož splnění je advokát podle zvláštních právních předpisů povinen z důvodu solidární odpovědnosti.

Minimální limit pojistného plnění advokáta vykonávajícího advokacii jako společník sdružení (§ 14 zákona) za újmu, za kterou advokát odpovídá podle § 24 odst. 1 zákona a podle zvláštních právních předpisů z důvodu solidární odpovědnosti, je i pro rok 2018 stanoven částkou 3 000 000 Kč, násobenou počtem všech společníků sdružení, a to u každého společníka sdružení.

Povinnost být pojištěn pro případ vzniku závazku k náhradě škody, k jehož splnění je advokát povinen jako společník sdružení z důvodu solidární odpovědnosti, se vztahuje i na ty advokáty, kteří zůstávají po dobu pozastavení výkonu advokacie společníky sdružení.

Příklad: U tříletného sdružení je povinný minimální limit pojistného plnění pro každého ze společníků sdružení 3 x 3 000 000 Kč, tj. 9 000 000 Kč. Pokud je tento společník sdružení účasten hromadného pojištění s limitem pojistného plnění 5 000 000 Kč, je třeba, aby se dále připojistil do limitu 9 000 000 Kč, tj. zvýšil si limit o další 4 000 000 Kč.

b) Advokáti vykonávající advokacii jako společníci veřejné obchodní společnosti nebo jako komplementáři komanditní společnosti i pro rok 2018 nejsou účastni hromadného pojištění, a jsou tedy povinni být pojištěni samostatně, včetně pojištění pro případ vzniku závazku k náhradě škody, za kterou odpovídá podle § 24 odst. 2 zákona společnost, a advokát je podle zvláštních předpisů povinen k jeho splnění z důvodu ručení jako její společník.

Minimální limit pojistného plnění advokáta vykonávajícího advokacii ve veřejné obchodní společnosti (§ 15 odst. 1 zákona) za škodu, za kterou odpovídá podle § 24 odst. 2 zákona společnost a za kterou advokát odpovídá podle zvláštních právních předpisů z důvodu ručení jako její společník, je stanoven i pro rok 2018 částkou 3 000 000 Kč, násobenou počtem společníků veřejné obchodní společnosti, a to u každého ze společníků společnosti.

Minimální limit pojistného plnění advokáta vykonávajícího advokacii jako komplementář komanditní společnosti (§ 15 odst. 1 zákona) za škodu, za kterou odpovídá podle § 24 odst. 2 zákona společnost a za kterou advokát odpovídá podle zvláštních právních předpisů z důvodu ručení jako její společník, je i pro rok 2018 stanoven částkou 3 000 000 Kč, násobenou počtem komplementářů této společnosti, a to u každého z komplementářů.

Povinnost být pojištěn pro případ vzniku závazku k náhradě škody, k jehož splnění je advokát povinen jako společník veřejné obchodní společnosti nebo jako komplementář komanditní společnosti z důvodu ručení, se vztahuje také na ty advokáty, kteří zůstávají po dobu pozastavení výkonu advokacie společníky příslušné obchodní společnosti.

Příklad: Společnost (veřejná obchodní nebo komanditní) se třemi společníky/komplementáři hradí pojistné pro povinný limit pojistného plnění 3 x 3 000 000 Kč, tj. 9 000 000 Kč za každého společníka/komplementáře. Pojistné platí přímo pojistiteli.

c) Zahraniční advokáti (podle § 5a zákona o advokacii) a evropští usazení advokáti zapsaní do seznamu advokátů – minimální limit pojistného plnění s účinností od 1. 1. 2018 činí 5 000 000 Kč.

d) Společnost s ručením omezeným a komanditní společnost musejí být od vzniku do dne svého zrušení pojištěny pro případ odpovědnosti za škodu, za kterou klientovi odpovídají podle § 24 odst. 2. Minimální limit pojistného plnění z pojištění společnosti musí činit nejméně 50 000 000 Kč za každého společníka společnosti s ručením omezeným, kterému nebyl pozastaven výkon advokacie, nebo nejméně 10 000 000 Kč za každého komanditistu komanditní společnosti, kterému nebyl pozastaven výkon advokacie, minimálně však 50 000 000 Kč u společnosti s ručením omezeným a 10 000 000 Kč u komanditní společnosti.

Individuální pojistné smlouvy sjednané pro pojistné období roku 2018 jsou advokáti povinni předložit Komoře nejpozději do 31. 12. 2017, bez ohledu na to, že již v předchozím roce či v předchozích letech doklad o individuálním pojištění Komoře předložili. Stejnopis nebo úředně ověřenou kopii pojistné smlouvy může nahradit „Certifikát“, v němž pojišťovna potvrzuje základní údaje uzavřené pojistné smlouvy.

Platné znění usnesení č. 4/2009 Věstníku s účinností od 1. 1. 2016 je k dispozici na webových stránkách Komory: www.cak.cz/Pro_advokáty/Předpisy_o_advokacii/Stavovské_předpisy.

Komora připomíná, že každý advokát či advokátka, kteří budou žádat o úlevu z placení povinných plateb a odvodu (příspěvku na činnost Komory, odvodu do sociálního fondu), musí svou žádost podat nejpozději do 19. ledna 2018. V žádosti je nutné sdělit důvody, pro které se žádá o prominutí či snížení úhrady povinných plateb, a případně doložit příslušné dokumenty, pokud advokát odkazuje na zdravotní stav, mimořádné události, tragické životní situace apod.

Advokátům, kteří dosáhli věku 70 let a vykonávají advokacii nejméně 20 let, může být schváleno prominutí úhrady poloviny povinných plateb a odvodu na základě jejich žádosti (pokud nejsou závažné důvody pro neprominutí). Advokátům, kteří dosáhli věku 80 let a vykonávají advokacii nejméně 20 let, může být schváleno prominutí úhrady plně výše povinných plateb a odvodu na základě žádosti (pokud nejsou závažné důvody pro neprominutí).

Advokátkám/advokátům může být, v souvislosti s narozením a péčí o dítě, schváleno prominutí úhrady poloviny povinných plateb a odvodu na základě jejich žádosti (pokud nejsou závažné důvody pro neprominutí), pouze však k jedné žádosti po dobu výkonu advokacie a pod podmínkou řádného plnění povinností zejména podle ust. § 18 a násl. zákona o advokacii. K žádosti o prominutí je třeba přiložit rodný list dítěte.

§ Aktuálně v právu

Z legislativy

Civilní řád soudní

Dne 15. listopadu 2017 představilo Ministerstvo spravedlnosti věcný záměr nového civilního řádu soudního, který má zajistit, aby občanskoprávní řízení byla rychlá, bez zbytečných nákladů a formalismů a aby v nich bylo zároveň možné dospět k věcně správným rozhodnutím. Na tiskové konferenci Ministerstva spravedlnosti to uvedl doc. JUDr. Petr Lavický, který vede skupinu autorů připravovaného kodexu. *Více čtěte v rozhovoru s doc. Lavickým na str. 6-8.*

Povinné asistenční systémy v nových autech

Evropští poslanci dne 14. listopadu 2017 ve Štrasburku podpořili návrh, aby součástí nových motorových vozidel byly v budoucnu povinné asistenční systémy zaměřené na zvýšení silniční bezpečnosti. Asistenční systémy mohou v kritických situacích převzít část kontroly nad vozidlem a jejich smyslem je snažit se zabránit nehodě, případně zmírnit její následky.

Větší ochrana při nákupech v e-shopech

Evropský parlament dne 14. listopadu 2017 schválil novou legislativu, jejímž cílem je zvýšit ochranu spotřebitelů před podvodny při nákupech přes internet a rychleji odhalit nepoctivé prodejce. Národní úřady budou mít v této oblasti větší pravomoci. Budou moci například požádat registrátory domén o informace nezbytné pro identifikaci nepoctivých obchodníků nebo provádět zkušební nákupy i v utajení. Pro spotřebitele by mělo být především snazší domoci se svých práv při nákupech v jiné členské zemi Evropské unie. Norma vstoupí v platnost za dva roky.

Nová pravidla pro boj s dumpingovými dovozy

Evropští poslanci dne 15. listopadu 2017 schválili nová pravidla, jejichž cílem je boj proti dumpingovým a subvencovaným dovozům ze třetích zemí. Cílem nařízení je potlačovat nekalé obchodní praktiky třetích zemí, které výraznými hospodářskými zásahy zvyšují konkurenceschopnost svých výrobců. Změny navrhla Evropská komise loni v reakci na požadavek Číny, aby byla zařazena mezi tržní ekonomiky.

Výjimky z EET

Vláda schválila dne 6. listopadu 2017 výjimky pro EET. Elektronická evidence tržeb se nebude vztahovat na předvánoční prodej ryb a na nevidomé a hluchoslepé podnikatele. Obě výjimky budou dočasné. Pro hluchoslepé a nevidomé podle materiálu ministerstva nyní neexistují na trhu vhodná pokladniční zařízení.

Z judikatury

ÚS zamítl návrh na zrušení části insolvenčního zákona

Ústavní soud dne 15. listopadu 2017 zamítl návrh společnosti Bourke Trust na zrušení části insolvenčního zákona. Jednotlivý věřitel tak nadále nemůže odporovat právním úkonům dlužníka. Pravomoc podat odpůrčí žalobu má jen insolvenční správce. Ústavní soud neshledal, že by daná právní úprava v praxi selhávala, jde-li o efektivní ochranu subjektivních práv věřitelů.

ÚS: kritéria pro posouzení spravedlivosti řízení při použití výpovědi nepřítomného svědka

Podle nálezu Ústavního soudu ze dne 22. listopadu 2017, sp. zn. IV. ÚS 2867/16, jsou obecné soudy při rozhodování v trestních věcech povinny zabývat se námitkou obviněného, že jejich procesní postup se ocitl v rozporu s konkrétní rozhodovací praxí ÚS a ESLP, vztahující se k právu obviněného vyslyšet nebo dát vyslyšet svědky proti sobě. Případné pochybení soudu nižšího stupně je povinná – k námitce obviněného – napravit odvolací či dovolací instance.

Při posouzení, zda přečtením a následným hodnocením výpovědi svědka, kterého neměl obviněný nebo jeho obhájce možnost vyslechnout, bylo porušeno právo obviněného vyslyšet nebo dát vyslyšet svědky proti sobě, je třeba zkoumat: zda pro nepřítomnost svědka před soudem existoval dostatečný důvod, jakou důkazní váhu měla taková výpověď pro odsouzení obviněného a zda v řízení existovaly dostatečné vyvažující faktory, včetně silných procesních záruk, které kompenzovaly připuštění výpovědi nepřítomného svědka jako důkazu proti obviněnému. Ve světle těchto tří kritérií je třeba posoudit, zda lze řízení, v němž byla použita výpověď nepřítomného svědka, považovat jako celek za spravedlivé.

✿ JUDr. HANA RYDLOVÁ

**PRONÁJEM KANCELÁŘÍ
PŘÍMO NA VÁCLAVSKÉM
NÁMĚSTÍ?**

PŘIJĎTE SE PŘESVĚDČIT SAMI

PROHLÍDKY NA TEL:

704 334 450

Palác Fénix, a.s., Václavské náměstí 802/56, Praha, IČ 49240382

inzerce

z právní teorie a praxe

Lze akcionářům odejmout zákonem přiznaná práva, aneb kdy přestává být akcie akcií?

Velmi diskutovaným problémem současnosti je možnost vydání zvláštního druhu akcií (podílů), jejichž akcionáři by neměli (jen) některá zvláštní práva, ale některá práva by jim byla odebrána.¹ Takovým druhem akcií jsou (či mohou být) prioritní akcie, u těch však je (případně) odebrání hlasovacího práva „vyrovnáno“ přiznáním práva na prioritní dividendu či prioritní podíl na likvidačním zůstatku a zákon možnost jejich vydání upravuje výslovně. Bez hlasovacího práva mohou být podle § 158 odst. 4 zákona č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, i akcie investiční, jejichž vlastníci mají právo na odkoupení akcie na účet společnosti či podfondu, k němuž byly vydány. Lze ale odebrat akcionářům i jiná práva či lze odebrat hlasovací právo, aniž by bylo přiznáno právo na prioritní dividendu či jinou výhodu?

Doc. JUDr. Ivana Štenglová
působí na PF UK v Praze
a na Vysoké škole CEVRO Institut
v Praze.

Soudím, že tuto otázku nelze vyřešit obecně, ale že je nutné ji řešit ve vazbě na konkrétní práva přiznaná akcionářům zákonem.

Co je vlastně akcie?

Podle § 256 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb. (dále jen „zákon o obchodních korporacích“ nebo „z. o. k.“) je **akcie cenný papír nebo zaknihovaný cenný papír, s nímž jsou spojena práva akcionáře jako společníka podílet se podle tohoto zákona a stanov společnosti na jejím řízení, jejím zisku a na likvidačním zůstatku při jejím zrušení s likvidací.**

Citované ustanovení je ustanovením definičním – definuje akcii/zaknihovanou akcii tím, že vymezuje její pojmové znaky. Taková definice není u pojmenovaných cenných papírů v českém právu nijak neobvyklá. Tak podle § 2 odst. 1 zákona č. 190/2004 Sb., o dluhopisech (dále jen „dluh. z.“), je dluhopis cenný papír nebo zaknihovaný cenný papír, vydaný podle českého práva, s nímž je spojeno právo na splacení určité dlužné částky odpovídající jmenovité hodnotě jeho

emitentem, a to najednou nebo postupně k určitému okamžiku, a popřípadě i další práva plynoucí ze zákona nebo z emisních podmínek dluhopisu. Podle § 2417 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb. (dále jen „o. z.“) je skladištní list cenný papír, se kterým je spojeno právo požadovat vydání skladované věci. Podle § 2582 odst. 1 o. z. je náložný list cenný papír, se kterým je spojeno právo požadovat na dopravci vydání zásilky v souladu s obsahem náložného listu. Ne vždy ale zákon pojmenovaný cenný papír definuje. Není tomu tak např. u opčního listu, zemědělského skladního listu, směnky a dalších. V takových případech zákon stanoví „pouze“ náležitosti příslušného cenného papíru. Náležitosti však zákon stanoví i u definovaných cenných papírů.

Pro akcii stanoví náležitosti zákon o obchodních korporacích v § 259 a 260. V této souvislosti si položíme otázku, zda bude „dluhopis“, se kterým nebude spojeno právo na splacení určité dlužné částky, dluhopisem? Bude „skladištní list“, se kterým nebude spojeno právo požadovat vydání skladované věci, skladištním listem? A tak bychom mohli pokračovat dál.

Je ovšem třeba připomenout, že v některých případech sám zákon umožňuje vydat pojmenovaný cenný papír, se kterým si ce je spojeno právo, které jej charakterizuje, ale vlastník má možnost volby, zda uplatní právo charakterizující cenný papír

¹ Viz např. J. Lasák: O limitech lidské představitivosti: glosa k akciím bez hlasovacího práva (jiným než prioritním), Právní rozhledy č. 2/2017; V. Janošek: Myslí to Nejvyšší soud se sistací hlasovacího práva společníka jednajícího ve shodě se společníkem odvolávaným z výkonu funkce dle § 173 odst. 1 písm. c) ZOK vskutku vážně? Obchodněprávní revue č. 6/2016, str. 161; L. Josková: Je ve společnosti s ručením omezeným možný podíl bez hlasovacího práva či práva na podíl na zisku? Obchodněprávní revue č. 9/2015.

nebo jiné inkorporované právo. Tak např. podle § 33 odst. 1 dluh. z. je s vyměnitelným dluhopisem spojeno právo na jeho výměnu za jiný dluhopis nebo jiné dluhopisy anebo právo na jeho výměnu za akcii nebo akcie téhož emitenta. Výměnné právo může být uplatněno namísto práva na splacení dluhopisu. I ve vyměnitelném dluhopisu je tedy inkorporováno právo na splacení určité dlužné částky, jeho vlastníku se ale dává na výběr, zda namísto tohoto práva nezvolí jiné inkorporované právo – právo vyměnit dluhopis za jiný dluhopis či za akcii.

Podle mého přesvědčení z toho, že zákon vymezil pojmové znaky akcie, plyne, že bude-li některý z pojmových znaků u „akcie“ chybět, nepůjde o akcii,² stejně jako nebude-li s dluhopisem spojeno právo na splacení dlužné částky, nepůjde o dluhopis. Tím jsou podle mého názoru vytyčeny meze, za které nelze při odebrání práv spojených s akcií jít.

Setkávám se často s názorem, že otázka možnosti odebrání práv, která akcionářům přiznává zákon, je otázkou kogentnosti či dispozitivnosti úpravy, která akcionářům určitá práva přiznává. S tímto názorem souhlasím potud, že se bez dalšího uplatní tam, kde je určité právo zákonem přiznáno akcionářům nad rámec práv, jejichž inkorporování do akcie je jejím pojmovým znakem jako jednoho z pojmenovaných druhů cenných papírů. Tak tomu bude např. u práva akcionáře, aby společnost učinila veřejný návrh smlouvy na odkoupení akcií, přijme-li valná hromada rozhodnutí o omezení převoditelnosti akcií. Možnost odejmutí tohoto práva bude nepochybně nezbytné posuzovat z toho hlediska, zda je toto ustanovení kogentní nebo dispozitivní. Vzhledem k tomu, že jde o úpravu, která je určena k ochraně menšinových akcionářů, a že jeho odnětí lze považovat za rozporné s dobrými mravy,³ závěr by, podle mého soudu, zněl, že toto právo akcionářům (bez jejich souhlasu) odejmout nelze. U definičních ustanovení zákona ale s rozlišením na to, zda jde o ustanovení kogentní či dispozitivní, nevystačíme. Vždyť podle platné právní úpravy to, že je určité ustanovení kogentní, ještě vždy neznamená, že odchylné ujednání zákon postihuje neplatností, a že tedy takové ujednání nemůže mít zamýšlené právní účinky.⁴

Jakmile ale odebereme akcionářům právo podílet se na řízení společnosti nebo právo na dividendu či právo na podíl na likvidačním zůstatku, přestává být akcie akcií, neboť neodpovídá definici akcie. Teoreticky by – podle okolností – mohla být „akcie“, do které nebude inkorporováno některé z práv, která do ní podle její definice inkorporována být mají, nepojmenovaným cenným papírem (bude-li splňovat podmínky § 515 o. z.) či jinou listinou opravňující k výkonu práva. U akcie však takový postup není možný, protože akciová společnost je v § 243 z. o. k. definována (a zase ta definice) jako společnost, jejíž základní kapitál je rozvržen na určitý počet akcií, a naplnit základní kapitál nepojmenovanými cennými papíry

nepochybně možné není – společnost, jejíž základní kapitál by byl rozvržen na jiné cenné papíry než akcie, by nebyla akciovou společností.⁵ Z uvedeného podle mého názoru plyne, že akcionářům nelze odejmout některé z práv plynoucích z § 256 odst. 1 z. o. k., snad s výjimkou případů, kdy takovou možnost sám zákon připustí, čímž vlastně prohlásí i akcii, které bylo odňato konkrétní právo, jehož odnětí připouští, přes jeho nedostatek, za akcii. **Jak ale řešit situaci, kdy stanovy upraví zvláštní druh akcií, kterým odejmou některé z práv, jehož inkorporace je pojmovým znakem akcie?** Nebude taková akcie akcií? Soudím, že tomu tak není. **Nelze-li takové právo akcií odejmout bez toho, že by přestala být akcií, bude do akcie inkorporováno bez ohledu na to, že je stanovou odňaly.**

Právo podílet se na řízení společnosti

Jak shora uvedeno, zákon o obchodních korporacích v § 256 odst. 1 spojuje s akcií právo podílet se na řízení společnosti, na jejím zisku (ne už na jiných vlastních zdrojích) a na likvidačním zůstatku. V dalších ustanoveních pak upravuje některá práva, jejichž prostřednictvím se realizuje právo podílet se na řízení společnosti, a přiznává akcionářům i některá další práva nad rámec práv prohlášených za práva definující akcii. **Která práva lze považovat za práva umožňující akcionářům podílet se na řízení společnosti? Patří sem především právo účastnit se valné hromady,** jejímž prostřednictvím se akcionáři na řízení společnosti podílejí (i když, jak uvádím dále, zákon vytváří určitý, byť velmi omezený, prostor pro výkon práva podílet se na řízení společnosti i mimo valnou hromadu). **Na valné hromadě pak akcionář vykonává právo podílet se na řízení společnosti především hlasováním a podáváním návrhů a protinávrhů.** K tomu, aby se mohl kvalifikovaně rozhodnout, jak uplatní hlasovací právo či jaký návrh podá, pak slouží právo na vysvětlení.

a) Právo účastnit se valné hromady

Obecné právo akcionáře podílet se (podle zákona a stanov) na řízení společnosti lze, jak shora uvedeno, rozčlenit na řadu dílčích práv, kterými akcionář toto právo realizuje. Patří sem především právo účasti na valné hromadě jako právo poskytující akcionáři platformu, kde může právo podílet se na řízení společnosti realizovat. **Právě na valné hromadě může akcionář vykonávat další práva potřebná k tomu, aby se mohl podílet na řízení společnosti.** Pouze na valné hromadě může akcionář (na rozdíl od společníka společnosti s ručením omezeným) uplatnit právo požadovat informace, resp. vysvětlení (záležitostí týkajících se společnosti nebo jí ovládaných osob, je-li takové vysvětlení potřebné pro posouzení obsahu záležitostí zařazených na valnou hromadu nebo pro výkon jeho akcionářských práv na ní), hlasovací právo a právo podávat návrhy a protinávrhy. Všechna uvedená dílčí práva, vykonávaná na valné hromadě, jsou součástí práva podílet se na řízení společnosti. Z uvedeného, podle mého názoru, plyne, že **akcionář nelze trvale odejmout právo účasti na valné hromadě,** přiznané mu v § 353 odst. 1 z. o. k. (akcionář je oprávněn účastnit se valné hromady...), a že tedy ani nelze vydat akcie, do kterých toto právo není inkorporováno. Odnětím tohoto práva by bylo akcionáři odejmuto právo podílet se na řízení akciové

2 Jinou otázkou, kterou se budu zabývat dále, je, zda vůbec může taková situace nastat.

3 Viz též K. Ronovská, B. Havel: Kogentnost úpravy právnických osob a její omezení autonomií vůle, nebo vice versa? Obchodněprávní revue č. 2/2016, str. 38.

4 Srov. F. Melzer: Dispozitivní a kogentní normy v novém občanském zákoníku, Právní rozhledy č. 7/2013, str. 257.

5 Ba nebyla by zřejmě právníčkou osobou vůbec, když podle § 20 odst. 1 o. z. je právníčkou osoba organizovaný útvar, o kterém zákon stanoví, že má právní osobnost, nebo jehož právní osobnost zákon uzná.

společnosti, neboť jinde než na valné hromadě příliš prostoru k výkonu tohoto práva nemá. Další práva, přiznaná všem akcionářům a vykonávaná mimo valnou hromadu, se řízení společnosti významně netýkají.

Odejmutím účasti na valné hromadě by tedy akcionáři bylo současně prakticky odňato právo podílet se na řízení společnosti, snad s jedinou výjimkou – práva domáhat se vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, které může akcionář vykonat, i když se valné hromady nezúčastní. Toto právo však má do určité míry zvláštní charakter, když představuje nejen prostředek individuální ochrany práv akcionáře, ale je i nástrojem kontroly zákonnosti (v širším slova smyslu) přijatých rozhodnutí valné hromady, když z jiných důvodů než pro rozpor se zákonem, dobrými mravy a stanovami platnost usnesení valné hromady napadát nelze.⁶

Mám za to, že bude-li akcionáři ze všech práv, sloužících k realizaci práva podílet se na řízení společnosti, ponecháno pouze právo domáhat se vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, fakticky mu bude právo podílet se na řízení společnosti odňato. Nehledě ani na to, že při odnětí možnosti požadovat (pouze na valné hromadě) informace, by bylo pro akcionáře hodně obtížné kvalifikovaně se rozhodnout, zda návrh na vyslovení neplatnosti konkrétního usnesení valné hromady podá.

Za součást práva podílet se na řízení společnosti sice lze považovat i **právo podat akcionářskou žalobu**, to však nepřísluší všem akcionářům, ale pouze akcionářům kvalifikovaným. Nejde tedy vlastně o právo spojené s akcií v pravém slova smyslu, ale o další právo, které vzniká akcionáři nabytím poslední akcie potřebné k tomu, aby se stal kvalifikovaným akcionářem, popřípadě uzavřením dohody s jinými akcionáři o společném uplatnění tohoto práva. Totéž platí pro právo kvalifikovaných akcionářů vynutit si svolání valné hromady nebo zařazení určité záležitosti na pořad valné hromady. A také pro právo požádat dozorčí radu o přezkoumání výkonu působnosti představenstva – i toto právo však má spíše smíšenou povahu, když jeho účelem je kontrola činnosti představenstva – její výsledky však mohou být podkladem pro uplatnění práva na svolání valné hromady či zařazení určitého bodu na její pořad.

Pokud by tedy bylo akcionáři odňato právo účastnit se valné hromady, došlo by k vyprázdnění obsahu jeho práva podílet se na řízení společnosti takovou měrou, že by toto právo fakticky vykonávat nemohl, a chyběl by tedy jeden z pojmových (definčních) znaků akcie.

Tomu, že zákon o obchodních korporacích považuje právo účasti na valné hromadě za zásadně neodejmutelné, nasvědčuje i to, že toto právo, resp. jeho výkon, sám (až na několik výjimek) akcionářům, kteří závažným způsobem porušili stanovené povinnosti, neodnímá, jak to činí u některých jiných práv inkorporovaných do akcie. Ač v řadě případů odnímá akcionářům některá práva spojená s akcií, resp. zakazuje jim jejich výkon (ať z důvodu konfliktu zájmů, nebo jako sankční opatření), právo zúčastnit se valné hromady odebírá (spolu se všemi dalšími majetkovými i nemajetkovými právy) jen jako důsledek tak závažného porušení práva, že je třeba buď odejmout akcionáři, který se takového porušení dopustil, všechna akcionářská práva s tím, že toto odnětí je jen předstupněm zbavení postavení akcionáře (§ 526 ve vazbě na § 537 a násl. z. o. k.), nebo že je třeba vnutit osobám, které takové porušení připustily, akcie

upsané v rozporu se zákonem a odnětím práv akcionáře je donutit ke splacení jejich emisního kursu (§ 299 odst. 2 z. o. k.). I v těchto případech však zůstávají (dočasně) odejmutá práva, včetně práva účasti na valné hromadě, do akcie inkorporována, a jakmile vlastníci těchto akcií splní vkladovou povinnost či akcie nabudou jiné osoby, mohou tato práva uplatňovat.

b) Hlasovací právo a další práva vykonávaná na valné hromadě

V souvislosti s možností odejmout akcionářům zákonem přiznaná práva je snad nejvíce diskutovanou otázkou, zda lze akcionářům odejmout hlasovací právo nad rámec výslovně upravený zákonem, tj. zda lze vydat jiný druh akcií bez hlasovacího práva než akcie prioritní, popřípadě investiční. Právě tím, že zákon výslovně upravuje vydání akcií bez hlasovacího práva, jen je-li toto odnětí kompenzováno přiznáním přednostního práva na podíl na zisku, jiných vlastních zdrojích či likvidačním zůstatku, popřípadě právem na odkup akcie, se často argumentuje (*argumentum a contrario*) pro závěr, že jiný druh akcií bez hlasovacího práva vydat nelze. Nemyslím si, že tento argument je přesvědčivý. Prioritní akcie mají v českém právním řádu tradici, řada společností je vydala a v jejich výslovné úpravě v zákoně o obchodních korporacích lze spatřovat především respektování jejich existence. Pokud pak jde o investiční akcie, zákon jim hlasovací právo neodnímá, pouze umožňuje jejich odnětí, ve vazbě na specifické podmínky kolektivního investování a bez přímé vazby na právo odkupu – toto právo mají i investiční akcie, kterým hlasovací právo odňato není.

Hlasovací právo (které je, jak shora uvedeno, součástí práva podílet se na řízení společnosti) **přiznává akcionářům výslovně § 353 odst. 1 z. o. k., který normuje, že akcionář je oprávněn účastnit se valné hromady a hlasovat na ní.** Jiné než prioritní akcie bez hlasovacího práva však zákon o obchodních korporacích nezakazuje (jak to činí u akcií úrokových); to ovšem ještě nedává jistotu, že zákaz nelze dovodit výkladem. Pro možnost vydání zvláštního druhu akcií bez hlasovacího práva však lze argumentovat i tím, že právní úprava práv a povinností společníků není věcí statusu akciové společnosti. Tato úprava se nedotýká postavení akciové společnosti, ale právě jen práv a povinností jejich akcionářů. K tomuto závěru se přihlásil i Nejvyšší soud, když ve stanovisku sp. zn. Cpjn 204/2015 uzavřel, že „ust. § 777 odst. 4 z. o. k. se nedotýká statusových otázek, jako např. vymezení jednotlivých orgánů obchodních korporací a jejich působnosti, rozhodování orgánů (tj. zejména svolání, usnášeníschopnosti, hlasovacích většin, osvědčování rozhodnutí veřejnou listinou) atd.“ Úprava práv a povinností společníků tedy není úpravou kogentní z důvodu statusu a případný zákaz vydání akcií bez hlasovacího práva by bylo nutné dovodit, pouze byl-li by dán některý z dalších důvodů kogentnosti tohoto ustanovení, anebo pokud by se jím odnímalo společníkům některé z práv, která patří k pojmovým znakům akcie. **Proti obecnému závěru, že vydání akcií bez hlasovacího práva porušuje dobré mravy, veřejný pořádek či ústavní principy, lze**

⁶ K tomu lze dodat (i když k diskutované otázce bez argumentačního významu), že další diskutovanou otázkou je, zda je úprava práva akcionáře podat návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady při neúčasti na valné hromadě bez omluvitelného důvodu slučitelná se zásadou, že každý má dbát o svá práva (§ 4 odst. 1 o. z.).

argumentovat především tím, že je na rozhodnutí každého nabyvatele akcií bez hlasovacího práva, zda takové akcie upíše či koupí – učiní-li tak dobrovolně, lze v tom stěží spatřovat rozpor s dobrými mravy či veřejným pořádkem. Takové nabytí lze považovat za vzdání se práva, které zákon nezakazuje. To samozřejmě neznamená, že by v jednotlivých případech, vzhledem ke konkrétním okolnostem, nemohlo být vydání akcií bez hlasovacího práva v rozporu zejména s dobrými mravy.

Poněkud jiná situace by mohla nastat při změně druhu akcií, neboť k takovému rozhodnutí se vyžaduje kromě většiny hlasů přítomných akcionářů také souhlas alespoň třičtvrtinové většiny hlasů přítomných akcionářů vlastnicích akcie, jejichž druh má být změněn, a druh akcií tedy lze změnit i proti vůli některých vlastníků tohoto druhu akcií. Tady však lze argumentovat tím, že přehlasování akcionáři mají právo podat návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady např. pro jeho rozpor s dobrými mravy, a domáhat se tak soudního přezkumu mravnosti přijatého usnesení. Kromě toho mají akcionáři, kteří pro přijetí usnesení nehlasovali, podle § 335 odst. 1 z. o. k. právo, aby od nich společnost akcie, kterých se změna druhu týká, odkoupila.⁷ Toto právo sice není zcela rovnocenné právu zamezit změně druhu podílů, které mají společníci společnosti s ručením omezeným, neboť vnučuje akcionáři volbu mezi tím, zda ve společnosti setrvá přes provedenou změnu, či ze společnosti odejde (nemůže tedy změně zabránit jako společník společnosti s ručením omezeným), je však nepochybně poměrně silným prostředkem ochrany práv společníka. Vydání akcií bez hlasovacího práva není ani v rozporu s § 256 odst. 1 z. o. k., neboť jím nedochází k odnětí práva akcionáře podílet se na řízení společnosti, ale jen k jeho modifikaci stanovami, tedy k určitému jeho oslabení.⁸ To ale uvedené ustanovení výslovně umožňuje, když stanoví, že akcionář má právo podílet se na řízení společnosti „podle tohoto zákona a stanov“, a připouští tedy modifikaci práva podílet se na řízení společnosti nejen zákonem, ale i stanovami. **Vydáním akcií bez hlasovacích práv tedy samo o sobě nedochází k eliminaci jednoho z pojmových znaků akcie – práva podílet se na řízení společnosti.**

K tomu je ještě možné dodat, že obdobného efektu, jakého lze dosáhnout odnětím hlasovacího práva, lze dosáhnout i vydáním zákonem výslovně upraveného zvláštního druhu akcií s násobnými hlasovacími právy, jejichž vydáním lze hlasy ostatních akcionářů „naředit“ tak, že váha jejich hlasů je téměř nulová.⁹ K tomu P. Čech a P. Šuk¹⁰ uvádějí (v poměrech společnosti s ručením omezeným), že význam i jen jediného hlasu společníka se projeví např. ve chvíli, kdy společníci, s jejichž podílem bude spojeno mnohonásobně více hlasů než s podíly ostatními, budou mít sistována hlasovací práva nebo se k jejich hlasům nebude podle rozhodnutí soudu přihlížet.

Této argumentaci nelze upřít určitou relevanci. **Co ale bude důsledkem takového stavu? Akcionáři, kteří doposud nemohli ovlivnit**

výsledek hlasování valné hromady, protože neměli dost významný podíl na hlasovacích právech, tuto možnost získají – s výjimkou těch, kteří budou vlastnit akcie bez hlasovacích práv. V praxi ale bude taková situace nepochybně spíše výjimečná. Stav, kdy mají akcionáři sistováno hlasovací právo, nenastává často, a to, že se na takové výjimečné situaci nebudou podílet akcionáři, kteří mají akcie bez hlasovacích práv, není podle mého soudu dostatečným důvodem pro nepřipustnost vydávání akcií bez hlasovacích práv, a to tím spíše, že se vesměs hlasovacího práva dobrovolně vzdali. Pokud by pak nastala situace, že by všichni akcionáři s hlasovacími právy nemohli z nějakého důvodu hlasovací právo vykonávat, nastává stejná situace, jako když společnost vydala pouze kmenové akcie a všichni akcionáři jsou v prodlení se splněním vkladové povinnosti – ta situace je řešitelná. Ze všech uvedených důvodů proto dospívám k závěru, že **vydání jiných než prioritních akcií bez hlasovacího práva je možné.**

Umím si také představit, že odebrání hlasovacího práva, resp. vydání akcií bez tohoto práva, může být za určitých okolností **účelné.** Potřebují-li např. zakladatelé rozvíjející se společnosti získat prostředky na další rozvoj, aniž by se museli vzdát části svého vlivu ve společnosti, a domluví se s osobami, které jsou si vědomy potenciálu společnosti, nemají zájem zasahovat do jejího řízení a jsou ochotny do společnosti investovat s předpokladem, že v určitém časovém horizontu se jim vložené prostředky násobně vrátí zpět, jsou akcie bez hlasovacích práv velmi vhodným řešením.

Učiníme-li ale závěr o možnosti vydat akcie s odebranými (díličními) právy podílet se na řízení společnosti u hlasovacího práva, které je jen jedním z dílčích práv, jejichž prostřednictvím uplatňuje akcionář svůj vliv na řízení společnosti, je třeba si položit otázku, jak je to s ostatními dílčími právy sloužícími k témuž účelu, tj. s právem na vysvětlení a s právem na podávání návrhů a protinávrhů.

Soudím, že právo na vysvětlení, stejně jako právo na účast na valné hromadě, akcionářům odebrat nelze. Možnost uplatnění tohoto práva je jedním z předpokladů pro využití práva na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, které (stejně jako právo podat akcionářskou žalobu), podle mého soudu, akcionáři není možné odebrat. Zakládá-li zákon právo akcionářů domáhat se soudní ochrany společnosti (a ochranu práv společnosti lze považovat i za ochranu třetích osob – věřitelů společnosti) či soudní ochrany svých práv, bylo by odnětí takového práva v rozporu s veřejným pořádkem. Uplatnění práva na vysvětlení je rovněž významné pro rozhodování akcionáře, jak bude uplatňovat další práva, která má na valné hromadě, a jeho odejmutí by přinejmenším kvalifikované rozhodování akcionáře podstatně ztížilo, ne-li znemožnilo.

Za dosti spornou považuji otázku možnosti odnětí práva podávat návrhy a protinávrhy. Na jedné straně lze argumentovat stejně jako při odnětí hlasovacího práva – jde pouze o jedno z dílčích práv sloužících k realizaci práva podílet se na řízení společnosti, a jsou-li ostatní dílčí práva ponechána, nedejde k odnětí práva podílet se na řízení společnosti, ale pouze k jeho modifikaci. Na druhé straně ale lze argumentovat tím, že právo podávat návrhy a protinávrhy je významným nástrojem kontroly akcionářů nad činností voleného orgánu, který valnou hromadu svolal. Přikláním se proto k závěru, že obecně platný závěr u tohoto práva učinit nelze a že bude vždy třeba zkoumat, zda jeho odebrání

7 Shodně J. Lasák, op. cit. sub 1, str. 61.

8 Podle okolností každého případu by pak bylo třeba tam, kde by se při vydání zvláštního druhu akcií odnímala akcionáři i další práva, která jsou součástí práva podílet se na řízení společnosti, posoudit, zda vydáním takového druhu akcií nedochází k vyprázdnění práva podílet se na řízení společnosti.

9 Viz např. J. Lasák, op. cit. sub 1, str. 61.

10 P. Čech, P. Šuk: Právo obchodních společností v praxi a pro praxi (nejen soudní), Bova Polygon, Praha 2016, str. 271.

není v rozporu s dobrými mravy, popřípadě s veřejným pořádkem.

Závěrem je třeba uvést, že **pokud by mělo být odebráno současně více práv vykonávaných na valné hromadě a sloužících k výkonu práva podílet se na řízení společnosti, bude vždy nutné zvažovat, zda – poté, co byla tato práva odebrána – vůbec akcionáři fakticky nějaké právo podílet se na řízení společnosti zůstalo – jen samotné právo účasti na valné hromadě k tomu podle mého názoru nestačí.**

Právo na podíl na zisku (jiných vlastních zdrojích) a na podíl na likvidačním zůstatku

Dalšími základními právy akcionářů inkorporovanými do akcie jsou právo na podíl na zisku a na podíl na likvidačním zůstatku. **Podíl na zisku akcionáři podle mého soudu zcela odejmout nelze** – je právem inkorporovaným do akcie podle její definice, a patří tedy mezi základní práva akcionářů, která je možné dle zákona a stanov modifikovat (... podílet se podle tohoto zákona a stanov...), nikoli však vyloučit. To ale podle mého názoru **nebrání tomu, aby byl výkon práva na podíl na zisku odložen**, ať již stanovením toho, že akcionáři nebudou po určité době pobírat zisk, nebo stanovením, že si akcionáři nakumulovaný zisk rozdělí až v likvidačním zůstatku.

Naproti tomu **lze podle mého soudu vyloučit právo akcionáře na podíl na jiných vlastních zdrojích**. Toto právo neplyne z definice akcie, ale zákon vychází z toho, že jiné vlastní zdroje lze mezi akcionáře rozdělit (srov. § 40 odst. 1 a § 350 odst. 1 z. o. k.). Nemělo by právo na podíl na jiných vlastních zdrojích právem, po jehož odnětí by akcie nenaplnila definici pojmenovaného cenného papíru a zákon jeho odnětí nezakazuje, může být důvod pro nemožnost odnětí dán pouze ve vazbě na konkrétní okolnosti případu.

Obdobný závěr jako u práva na podíl na zisku je možné zřejmě učinit (se stejným odůvodněním) ve vztahu k podílu na likvidačním zůstatku. V této souvislosti však je nutné se vypořádat s ust. § 38 odst. 3 z. o. k., podle kterého lze v zakladatelském právním jednání vyloučit použití ust. § 37 odst. 1 z. o. k. určující – v obecné rovině –, že při zrušení obchodní korporace s likvidací má každý společník právo na podíl na likvidačním zůstatku. Je tedy třeba rozhodnout, které z ustanovení upravujících podíl na likvidačním zůstatku (§ 38 odst. 3 ve vazbě na § 37 odst. 1 a § 256 odst. 1 z. o. k.) je ustanovením speciálním, tj. zda je § 38 odst. 3 z. o. k. ustanovením umožňujícím vydávat akcie bez podílu na likvidačním zůstatku. Příkláním se k názoru, že speciálním ustanovením je § 256 odst. 1 z. o. k. Plyne to především z toho, že zvláštní úprava má zásadně přednost před úpravou obecnou, a dále z toho, že kdyby tomu tak nebylo, neměla by výslovná úprava inkorporace práva na podíl na likvidačním zůstatku do akcie smysl – to, že toto právo je do akcie inkorporováno – nevyloučí-li to stanovy –, by plynulo již z obecné úpravy práva na podíl na likvidačním zůstatku. Ust. § 38 odst. 3 ve vazbě na § 37 odst. 1 z. o. k. lze proto podle mého soudu využít jen u těch obchodních korporací, kde zvláštní úprava jejich využití neznemožňuje.

Závěrem

Jak tedy zní odpověď na otázku, **zda lze akcionářům odebrat zákonem přiznaná práva?** Nejdůležitější by se to dalo vyjádřit – **jak která a jak kdy.** ❀

Příspěvek byl součástí programu XXV. Karlovarských právnických dnů.

Vojtek/Bičák

Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci

Komentář. 4. vydání

- publikace se věnuje základním otázkám, některé z jevů detailně rozebírá a pojmenovává problémy, jejichž řešení není dosud ustáleno
- komentář vyniká celistvým a přehledným uspořádáním bohaté rozhodovací praxe Nejvyššího soudu a nechybí zde ani praktické pohledy na procesní problematiku, která je spojena s uplatňováním nároků podle tohoto zákona v občanském soudním řízení

2017, vázané v plátně, 440 stran
cena 990, obj. číslo EKZ189

BESTSELLER

Petrov • Výtisk • Beran a kolektiv

Občanský zákoník

Komentář

- stručný a přitom obsahově plnohodnotný výklad podrobně zpracovává dostupné zdroje, zejména nová soudní rozhodnutí a použitelnou část dosavadní judikatury
- autorský kolektiv čítá 82 odborníků se zkušenostmi s uplatňováním zákona v jednotlivých, specializovaných oblastech
- čtenářský komfort zajišťuje tisk na odlehčeném papíře, inovativní grafická podoba a pečlivě strukturovaný text

2017, vázané s přebalem, 3 120 stran
cena 4 990 Kč, obj. číslo M50

Jemelka/Vetešík

Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich Zákon o některých přestupcích

Komentář

- tento komentář usnadní odborné i laické veřejnosti orientaci v nových zákonech o přestupcích, které na rozdíl od dosavadní právní úpravy dopadají nejenom na přestupky, ale rovněž na jiné správní delikty
- výklad erudovaných autorů umožňuje porozumět sporným ustanovením těchto dvou zákonů a současně na příkladech ukazuje, jak mají být přestupky v praxi projednávány, a to i s ohledem na dosavadní přístup soudní judikatury a názory odborné veřejnosti

2017, vázané, 1 160 stran
cena 1 790 Kč, obj. číslo BK53

Licenční smlouva

Licenční smlouvy k předmětům průmyslového vlastnictví se obecně neuzavírají na krátkou dobu. Ty, které byly uzavřeny do 31. 12. 2013, se řídí obchodním zákoníkem, a to případně ještě i poměrně dlouho, a teprve smlouvy uzavřené od 1. 1. 2014 se řídí zákoníkem občanským. Chceme-li se tedy zabývat nadepsanou tematikou komplexně, musíme nejprve pojednat o české úpravě obchodněprávní (která koresponduje s právní úpravou platnou ve Slovenské republice) a posléze o úpravě občanskoprávní.¹

Prof. JUDr. Karel Marek, CSc.,
působí jako profesor na Vysoké škole finanční a správní v Praze.

Práva a povinnosti z licenčních smluv byly v dřívějším právu upraveny nejednotně. Ustanovení o licenci k předmětům průmyslového vlastnictví obsahoval obchodní zákoník (v § 508 a násl.), ustanovení o licenci k předmětům chráněným autorským právem obsahoval zákon autorský (§ 46 a násl.). Obě tyto úpravy byly speciální.

Podle důvodové zprávy se to jevílo jako nedostatek, který by bylo vhodné odstranit, a to tak, že se obě speciální úpravy spojí do jednoho institutu, přičemž budou respektovány zvláštnosti licence k předmětům chráněným právem autorským. Nová úprava „sleduje především naplnění systematického hlediska..., právní úpravu v obou speciálních zákonech přejímá, aniž ji podstatně mění“. Práva a povinnosti z licenční smlouvy přecházejí na právního nástupce osoby, které byla licence udělena. Licenční smlouva může takový přechod práv a povinností na právního nástupce vyloučit. Důvodová zpráva pak považovala za důležité uvést, že nabyvatel podlicence může dále poskytovat další podlicenci jen tehdy, bylo-li tak ujednáno mezi ním a poskytovatelem podlicence.

Obchodněprávní úprava (podle zák. č. 513/1991 Sb.)

Aby byla produkce zboží na potřebné úrovni, je nutné provádět výzkumné a vývojové práce. Obecně však není nutné vyvíjet všechno to, co je již objeveno. Je možné – v souladu s právem – využívat výsledků činnosti jiných subjektů, dobré pozice jejich označení na trhu i jiných práv. Přitom lze tyto výsledky a práva na označení, jakož i jiná práva, současně poskytovat. K tomu slouží uzavírání licenčních smluv.²

Licenční smlouvou k předmětům průmyslového vlastnictví:

- opravňuje poskytovatel nabyvatele ve sjednaném rozsahu a na sjednaném území k výkonu práv z průmyslového vlastnictví (dále též „právo“),
- nabyvatel se zavazuje k poskytování určité úplaty nebo jiné majetkové hodnoty.

Smlouva vyžaduje **písemnou formu**. Tak zní text základního ustanovení licenční smlouvy k předmětům průmyslového vlastnictví (§ 508 obch. zák.).

Vzhledem ke kogentnímu ust. § 263 odst. 2 obch. zák. je základní ust. § 508 obch. zák. kogentní.

Smluvní typ licenční smlouvy k předmětům průmyslového vlastnictví je tzv. relativním obchodem, který bylo možné použít na případy, jež splňují podmínky stanovené v § 261 odst. 1 a 2 obch. zák. Přitom i zde bylo možné pochopitelně podle ust. § 262 obch. zák. dohodnout, že vztah, který nespadá pod vztahy uvedené v § 261, se též obch. zák. řídí.

Základní ustanovení

Základní ustanovení určuje podstatné části smlouvy, kterými jsou vedle konkretizace smluvních stran (poskytovatele a nabyvatele): specifikace práv, jejichž výkon se poskytuje, včetně vymezení rozsahu jeho poskytnutí i sjednaného území, a určení úplaty nebo jiné majetkové protihodnoty.

Přitom je nutné si uvědomit, že použití smlouvy bylo možné jen pro „práva z průmyslového vlastnictví“. Použití smlouvy je sice široké, ale je vymezené právě určením této smlouvy.

Podle této právní úpravy bylo možné smlouvu použít jen pro předměty průmyslového vlastnictví, tj. zásadně pro práva chráněná patenty na vynálezy, pro užité vzory, pro průmyslové vzory, ochranné známky, topografie polovodičových výrobků, nové odrůdy rostlin a plemena zvířat.

Sjednání licence přitom nepřichází v úvahu (vzhledem ke speciální povaze vázané jen na příslušné území) u označení původu a zeměpisných označení.

V jednom z komentářů textu obch. zák. se objevil tento názor: „*Poskytovatel licence podle § 508 až 515 může být jen majitel, popř. přihlašovatel výlučného práva k některému z uvedených nehmotných statků. Úpravu § 508 až 515 nelze použít na smlouvu o sublicenci.*“³

Citovaný názor je plně v souladu s ust. § 511 odst. 2 obch. zák. Text ust. § 511 byl však dispozitivní. Dohodou stran bylo možné jej buď vyloučit, anebo ujednat jinak. Proto se domnívám, že v těch případech, kdy smluvní strany takové odchýlné ujed-

¹ Navazujeme na K. Marek: Smluvní obchodní právo, Kontrakty, 4 aktualizované a rozšířené vydání, MU, Brno 2008; M. Pospíšil: Licenční smlouva k předmětům průmyslového vlastnictví podle občanského zákoníku, Rekodifikace & praxe č. 6/2014, str. 14-17.

² Navazují na K. Marek, op. cit. sub 1, str. 212-219.

³ Z. Švarc a kol.: Úplné znění zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, s výkladem, Ekonomický a právní poradce podnikatele č. 12-13/1996, str. 174.

nání provedly, nic obecně nebránilo uzavření sublicenční smlouvy, a nebylo to v rozporu se základním ustanovením tohoto smluvního typu.

Poskytovatel je podle § 511 obch. zák. nadále oprávněn k výkonu práva, jež je předmětem smlouvy, a k poskytnutí jeho výkonu jiným osobám.

Nabyvatel není oprávněn přenechat výkon práva jiným osobám.

Vzhledem k dispozitivnosti tohoto ustanovení je zde ovšem možnost sjednat jiná řešení. Je pochopitelně možné řešení, že je poskytovatel nadále oprávněn k výkonu práva, nesmí však poskytnout výkon jiným osobám apod.

Podle obch. zák. se sjednává licence jako nevýhradní, je jí však možné též sjednat i jako výhradní.

Podle obchodněprávní úpravy nebylo možné licenční smlouvu – smluvní typ upravený obch. zák. – uzavírat jinak než k předmětům průmyslového vlastnictví. Jiné smlouvy tohoto druhu poskytující práva k jiným předmětům než k předmětům průmyslového vlastnictví bylo možné uzavírat jako smlouvy nepojmenované podle § 269 odst. 2 obch. zák. V takové situaci se na tyto nepojmenované smlouvy (viz text § 269 odst. 1 obch. zák.) nevztahovala ustanovení obch. zák. upravující licenční smlouvu, ledaže by si to smluvní strany ujednaly.

Na podporu tohoto právního stavu se argumentovalo takto: „*Licenční smlouvy mají mnoho typů s velmi rozdílným obsahem. Není proto snadné (ani vhodné) stanovit v zákoně jednotný režim, vyhovující licencím všech typů na všechny druhy nehmotných statků. Společná úprava licenční smlouvy jako takové by byla příliš obecná. Omezení úpravy § 508 až 515 obch. zák. pouze na licence k předmětům průmyslového vlastnictví vyplývá ze společných prvků, např. jejich ochrany na základě rozhodnutí státního orgánu (např. registrace), což další nehmotné statky nemají.*“⁴

Podle mého názoru bylo možné zvážit, zda by bylo možné tehdejší licenční smlouvu upravit tak, aby zahrnovala širší okruh vztahů (s výjimkou autorských licenčních smluv podle autorského zákona) včetně licenční smlouvy na know how, zahrnující např. technologické postupy či materiálové složení přísad zboží, které nejsou chráněné průmyslovými právy.

Právní úprava v osmi paragrafech obch. zák. je tak obecná (s výjimkou základního ustanovení), že vyhovuje univerzálnímu použití. Ostatně tam, kde se jedná o práva zapisovaná do příslušného rejstříku, je na to pamatováno v kogentním ust. § 509 odst. 1 obch. zák.

Po vydání obch. zák. jsme se domnívali, že pro případné budoucí obecné použití licenční smlouvy není nutné v ust. § 509 až 515 obch. zák. změnit vůbec nic. Změny by si vyžádalo jen ust. § 508 odst. 1. Sjednání smlouvy umožňovalo výkon práva, nikoli jeho převod. Pokud by strany chtěly sjednat převod práva, vzhledem k tomu, že obch. zák. takový smluvní typ nevyjmenovává, nezbývalo jim než volit kontrakt inominátní.

Smlouvu o převodu práva bylo možné sjednat jen tam, kde jí zvláštní právní úprava nezakazovala. Zákaz převodu práva je např. stanoven podle právní úpravy u tzv. kolektivních ochranných známek. Je rovněž stanoven zákaz poskytnutí licence u těchto kolektivních ochranných známek.

Zápis do rejstříku práv

Obch. zák. určil: „*Stanoví-li tak zvláštní předpis, vyžaduje se k výkonu práva poskytnutého na základě smlouvy zápis do příslušného rejstříku těchto práv.*“ Uvedené kogentní ustanovení se uplatňovalo např. podle českého práva u ochranných známek.

Licenční smlouva k ochranné známce nabývá účinnosti vůči třetím osobám zápisem do rejstříku ochranných známek, který vede Úřad průmyslového vlastnictví.

Přitom bylo a je třeba respektovat, že pokud jde o průmyslové vlastnictví a jeho ochranu, uplatňuje se zde princip teritoriality. Výkon práva je tedy v souladu s tímto principem nutné zajistit ve všech zemích, kde je podmínka zápisu daným právem stanovena.

Ustanovení, které jsem uvedl v uvozovkách (viz výše) je kogentní (viz § 509 odst. 1 a § 263 obch. zák.). Je to jediné ustanovení tohoto druhu – kromě základního ustanovení – v právní úpravě této smlouvy. Ostatní ustanovení obch. zák. u této smlouvy jsou dispozitivní a ujednání stran v těchto případech má přednost před textem zákona.

V jednotlivých případech bylo dispozitivností textu zákona jistě bohatě využíváno. Nestačilo zde však po mém soudu učinit dohody odlišné od zákona, ale bylo vhodné upravit smluvně řadu otázek, které v obch. zák. nejsou zmíněny. Ve smlouvě mohly být – podle povahy daného případu – mj. sjednány odborná pomoc poskytovatele, odborné vzdělávání příslušných pracovníků, podrobnosti o předávané dokumentaci a o obsahu příslušných předávacích zápisů, platební podmínky atd. Protože se jednalo o předmět průmyslového vlastnictví, bylo nutné seznámit se přitom se speciální právní úpravou, která se na takový předmět vztahuje.

Při uzavírání smlouvy musel přitom poskytovatel též respektovat ustanovení zákona na ochranu hospodářské soutěže. Dohody o převodu práv nebo o poskytnutí licencí na vynálezy, průmyslové vzory, ochranné známky, topografie polovodičových výrobků, užité vzory a chráněné odrůdy rostlin nebo plemena zvířat nebo části dohod mohou být neplatné, jestliže nabyvatelům ukládají v hospodářském styku omezení, která přesahují předmět a rozsah průmyslově právní ochrany těchto předmětů.

Neplatnost se však nevztahovala zejm. na omezení nabyvatele práva nebo licence, jestliže byla odůvodněna zájmem převodce práva či poskytovatele licence na řádném užití předmětu ochrany; dále též na závazky nabyvatele práva nebo licence k výměně zkušeností nebo k poskytnutí licence k patentům na zlepšení či na užití předmětu ochrany, pokud to odpovídá vzájemným závazkům převodce práva či poskytovatele licence; stejně jako na závazky nabyvatele práva nebo licence vztahující se na hospodářskou soutěž na trzích mimo oblast působnosti zákona na ochranu hospodářské soutěže.

Příslušná ustanovení zákona na ochranu hospodářské soutěže se použila obdobně na převod nebo poskytnutí výkonu práva na předměty plnění, které nelze podřadit pod průmyslové vlastnictví.

Závisí-li trvání práva poskytovaného licenční smlouvou

⁴ Viz pozn. č. 3.

na jeho výkonu, je nabyvatel k tomuto výkonu povinen. Např. u ochranných známek se užívání práva pro jeho zachování vyžaduje. Z rejstříku by byla vymazána známka, která by nebyla po dobu pěti let užívána, a majitel ochranné známky by její užívání řádně nezduvodnil. U ochranných známek platí tedy o neuvádění kogentní úprava podle zvláštního předpisu.

Předpisy týkající se průmyslového vlastnictví však v konkrétním případě mohou být jiné než české, ev. je třeba mít na zřeteli i mezinárodní úmluvy.

Udržování práva, podklady

Navazující ustanovení obch. zák. určila poskytovateli povinnost po dobu trvání smlouvy udržovat právo, pokud to povaha tohoto práva vyžaduje. To se týká především placení poplatků, případně zajišťování činností souvisejících např. s obnovou zápisů v rejstřících apod. Protože se může jednat i o jiné území než Českou republiku, platí zde opět poznámka o důležitosti sjednání území a o případném respektování právních předpisů jiných států a mezinárodních úmluv.

Podle obch. zák. je poskytovatel povinen bez zbytečného odkladu po uzavření smlouvy poskytnout nabyvateli veškeré podklady a informace, jež jsou potřebné k výkonu práva podle smlouvy. Nebude-li mezi poskytovatelem a nabyvatelem dohodnuto jinak, bude plnění této zákonné povinnosti čas- to vlastně jedním z předpokladů úspěšného výkonu práva.

Zákonnou povinností nabyvatele je utajovat poskytnuté podklady a informace před třetími osobami, ledaže ze smlouvy nebo z povahy poskytnutých podkladů a informací vyplývá, že poskytovatel nemá zájem na jejich utajování. Za třetí osoby se nepovažují osoby, jež se účastní na podnikání podnikatele a které podnikatel zavázal mlčenlivostí.

Po zániku smlouvy je nabyvatel povinen poskytnuté podklady vrátit a dále utajovat poskytnuté informace do doby, kdy se stanou obecně známými. To upravuje ust. § 513 obch. zák., a rozšiřuje tak úpravu § 17 až 20 o obchodním tajemství a § 271 o důvěrných informacích poskytnutých při jednání o uzavření smlouvy.

Je-li nabyvatel omezován ve výkonu práva jinými osobami nebo zjistí-li, že jiné osoby toto právo porušují, je povinen bez zbytečného odkladu podat o tom zprávu poskytovateli. Jinak při porušení této povinnosti, nebude-li sjednána specifická sankce, přichází v úvahu uplatnění odpovědnosti za škodu jako při porušení povinnosti obecně. Nepodání zprávy by též mohlo být ve smlouvě označeno za podstatné porušení smlouvy s důsledky z toho plynoucími.

Poskytovatel je povinen bez zbytečného odkladu učinit potřebná právní opatření k ochraně výkonu práva nabyvatelem. Při těchto opatřeních je nabyvatel povinen poskytnout poskytovateli potřebné spolupůsobení. Vzhledem k tomu, že „výkon práv“ je podstatnou částí smlouvy, museli bychom i bez smluvního ujednání o tom, že takové porušení smlouvy je podstatným porušením smlouvy, hodnotit případné porušení této povinnosti poskytovatelem jako podstatné. Nabyvatel je zde odkázán na aktivitu poskytovatele.⁵

Smlouva mohla být sjednána na dobu určitou i neurčitou. Zákon stanovil, že nebyla-li sjednána smlouva na dobu určitou, lze ji vypovědět. Jde ovšem opět o dispozitivní ustanovení, není tedy vyloučeno sjednání výpovědi i u smlouvy na dobu určitou. Nestanoví-li smlouva jinou výpovědní lhůtu, nabývá výpověď účinnosti uplynutím jednoho roku od konce kalendářního měsíce, v němž byla výpověď doručena druhé straně.

Vzhledem k tomu, že je právní úprava zásadně dispozitivní, bylo možné konkrétní smlouvu „ušít na míru“, bylo však třeba nepostupovat povrchně a respektovat i speciální tuzemské právní úpravy, v daných případech i speciální právní úpravy v jiných právních řádech a mezinárodní úmluvy.

Občanskoprávní úprava (podle zák. č. 89/2012 Sb.)

Právní úprava občanskoprávní není příliš rozsáhlá. V tom se nijak neodchyluje od úpravy obchodněprávní. Pod nadpisem **Licence** najdeme obecnou úpravu v ust. § 2358 až 2370 o. z.

Navazují pak zvláštní ustanovení pro licenci k předmětům chráněným autorským zákonem a zvláštní ustanovení pro licenční smlouvu nakladatelskou. Tato ustanovení však nejsou předmětem tohoto pojednání.

Přitom řada poznámek, které jsem učinil v části věnované obchodněprávní úpravě, má platnost i pro úpravu občanskoprávní. Půjde-li o shodný dílčí problém, v takovém případě nebudu již toto vyjádření v této části článku uvádět znovu. To se týká zejm. příkladů využití smluvní volnosti a odkazů na zvláštní úpravy.

Občanskoprávní úprava je **zásadně dispozitivní**. Ust. § 1 odst. 2 totiž určuje: „*Nezakazuje-li to zákon výslovně, mohou si osoby ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona; zakázána jsou ujednání porušující dobré mravy, veřejný pořádek nebo právo týkající se postavení osob, včetně práva na ochranu osobnosti.*“

Základní ustanovení, výhradní a nevýhradní licence, zápis do veřejného seznamu

Respektovat je však třeba základní ustanovení tohoto smluvního typu, které obsahuje podstatné náležitosti smlouvy. Licenční smlouvou podle tohoto základního ust. § 2358 poskytuje poskytovatel nabyvateli oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví (licenci) v ujednaném omezeném nebo neomezeném rozsahu a nabyvatel se zavazuje, není-li dohodnuto jinak, poskytnout poskytovateli odměnu.

Podstatné náležitosti smlouvy tedy tvoří:

- vymezení příslušného práva duševního vlastnictví,
- poskytovatelovo poskytnutí oprávnění nabyvateli k výkonu práva (v ujednaném omezeném nebo neomezeném rozsahu),
- nabyvatelův závazek zaplatit odměnu (není-li dohodnuto jinak, např. při tzv. křížových licencích, kdy nabyvatel jako poskytovatel poskytuje místo odměny oprávnění k výkonu jiného práva).

Přitom není možné odchylné ujednání od odst. 2 základního ustanovení, který určuje, že **smlouva vyžaduje písemnou formu:**

- poskytuje-li se licence výhradní, nebo
- má-li být licence zapsána do příslušného veřejného seznamu.

⁵ Viz též I. Pelikánová: Komentář k obchodnímu zákoníku, Linde, Praha 1997, str. 435.

Odchylné ujednání zde není možné s ohledem na ust. § 559 o. z., které vymezuje: „Každý má právo zvolit si pro právní jednání libovolnou formu, není-li ve volbě formy omezen ujednáním nebo zákonem.“⁶

Pro vymezení kogentních a dispozitivních ustanovení je pak třeba zkoumat ust. § 2360 odst. 1 a 2. Odst. 1 určuje, že je-li ujednána výhradní licence, poskytovatel nemá právo poskytnout tutéž licenci třetí osobě po dobu, co výhradní licence trvá. Není-li výslovně ujednán opak, zdrží se i poskytovatel výkonu práva, ke kterému udělil výhradní licenci. Zde chápeme první větu odst. 1 jako nikoli dispozitivní vymezení, zatímco druhá věta umožňuje (jde-li o výhradní licenci v obvyklém významu tohoto pojmu) výslovně ujednání odchylného řešení.

Ust. § 2360 odst. 2 přitom určuje, že poskytne-li poskytovatel za trvání výhradní licence nabyvatele bez jeho souhlasu uděleného v písemné formě licenci třetí osobě, licence nevznikne. Byla-li však nevýhradní licence poskytnuta před poskytnutím výhradní licence, zůstává zachována. Podle mého názoru pak znění odst. 2 první věty neumožňuje jiné ujednání za trvání výhradní licence, ledaže by nabyvatel poskytl souhlas v písemné formě. Podle druhé věty odst. 2 půjde pak o výhradní licenci podle jejího označení, avšak dřívější poskytnutá nevýhradní licence zůstane zachována.

Za kogentní přitom považuji i ust. § 2358 odst. 3, které je součástí základního ustanovení. Pro licence k předmětům průmyslového vlastnictví zapsané do veřejného seznamu je určeno, že jsou účinné vůči třetím osobám zápisem do tohoto seznamu. Je zde tedy zvoleno obvyklé řešení; případné nezapsání má význam ve vztahu ke třetím osobám, strany smlouvy však smluvní ujednání zavazuje.

Jak vidno, zatímco úprava v obch. zák. vyžadovala obecně pro licenční smlouvu k předmětům průmyslového vlastnictví písemnou formu vždy, o. z. tak činí jen pro vymezené případy.

O. z. přitom nevymezuje území, na kterém je možné licenci vykonávat. Ujednání o této otázce je však vhodné. Jinak by se muselo při výkladu zřejmě vycházet z teritoria, na kterém je dané právo chráněno, případně i z jiných skutečností.

Využití licence, udržování práva

Po sjednání licence není nabyvatel povinen licenci využít, ledaže trvání práva závisí na jeho výkonu (§ 2359 odst. 1). Dle obsahu druhé části věty tohoto odstavce si nebudou zásadně moci strany smlouvy dohodnout jinak, a to vzhledem k jiné právní úpravě, ve které bude povinné užívání práv určeno (např. u ochranných známek).

Ust. § 2359 odst. 2 ukládá poskytovateli povinnost udržovat právo po dobu licence, vyžaduje-li to jeho povaha. Jedná se např. o obnovu zápisů v příslušných rejstřících (tam, kde to ukládají jiné právní předpisy) apod.

Podle dispozitivního ust. § 2361, je-li sjednána nevýhradní licence, je poskytovatel oprávněn k výkonu práva, ke kterému udělil nevýhradní licenci, a může poskytnout licenci i další osobě. K této otázce je ovšem možné ujednat různá smluvní řešení, např. takové, že výkon práva poskytovatele bude nadále možný, avšak další licenci již nebude moci udělit. Pokud bude moci být další licence udělena, je pak v zájmu nabyvatele, aby případně byla ve smlouvě taková možnost vymezena.

Bude-li pak nabyvatel chtít poskytnout oprávnění tvořící součást licence k poskytnutí licence zcela nebo zčásti třetí osobě, může tak učinit, jen bylo-li to sjednáno ve smlouvě (§ 2363). Pak je podlicence možná.

Kromě problematiky podlicence řeší o. z. (§ 2364) i případné postoupení licence třetí osobě. Toto postoupení je zcela nebo zčásti možné jen se souhlasem poskytovatele. Pro udělení souhlasu je předepsána písemná forma. Jinou formu zřejmě dohodnout nelze.

Nabyvatel – postupitel pak po udělení souhlasu sdělí bez zbytečného odkladu, že licenci postoupil, a sdělí i osobu postupníka (§ 2364 odst. 2). Tuto dílčí otázku je však možné dohodnout jinak.

O. z. (v § 2365) řeší i licenci ve vztahu k převodu závodu (dříve podle obch. zák. „převodu podniku“) nebo jeho části. Byl-li převeden závod nebo jeho část, která tvoří jeho samostatnou složku, souhlas poskytovatele k převedení licence se vyžaduje, jen bylo-li to zvlášť ujednáno.

Protože z příslušné smlouvy nemusí být zřejmé, zda se jedná o licenci výhradní či nevýhradní, snaží se o. z. pomoci řešit tuto situaci a upravuje: „*Není-li výslovně sjednána výhradní licence, platí, že se jedná o nevýhradní licenci.*“

Podklady

Tato problematika je v o. z. upravena obsahově shodně s dřívější úpravou obchodněprávní (v § 2367 až 2369).

Poskytovatel poskytne nabyvateli bez zbytečného odkladu po uzavření smlouvy veškeré podklady a informace potřebné k výkonu licence. Jak jsem již uvedl v části věnované obchodněprávní úpravě, plnění této povinnosti bude předpokladem k výkonu práva.

Po zániku licence nabyvatel poskytnuté podklady vrátí; sdělení utají až do doby, kdy se stanou obecně známými.

Nabyvatel utají před třetími osobami podklady a sdělení, jichž se mu od poskytovatele dostalo, ledaže ze smlouvy nebo z povahy podkladů a sdělení vyplývá, že poskytovatel nemá na jejich utajování zájem. Za třetí osobu se nepovažuje zaměstnanec ani ten, kdo se na podnikání podnikatele účastní, byl-li podnikatelem zavázán k mlčenlivosti.

Jinak (shodně s úpravou obchodněprávní) zde podle ust. § 2369 platí, že je-li nabyvatel omežován ve výkonu práva jinými osobami nebo zjistí-li, že jiné osoby toto právo porušují, je povinen bez zbytečného odkladu podat o tom zprávu poskytovateli. Jinak při porušení této povinnosti (shodně jako podle dřívější úpravy), nebude-li sjednána specifická sankce, přichází v úvahu uplatnění odpovědnosti za škodu jako při porušení povinnosti obecně. Nepodání zprávy by též mohlo být ve smlouvě označeno za podstatné porušení smlouvy s důsledky z toho plynoucími.

Odměna

Významným smluvním ujednáním je ujednání o odměně. Rozhodující je zde to, co si strany dohodly. Většinou bude do-

⁶ Bliže viz L. Tichý in J. Švestka, J. Dvořák, J. Fiala: Občanský zákoník, komentář, Svazek I, Wolters Kluwer, Praha 2014, str. 1380-1384.

hoda sjednána. Může být přitom sjednána různými způsoby. Může být pevná jednorázová, měsíční, výpočtem podle objemu produkce licencovaného zboží, v závislosti na výnosech apod.

Není-li ujednána výše odměny nebo způsob jejího určení, je smlouva přesto platná, pokud:

- z jednání stran o uzavření smlouvy vyplývá jejich vůle uzavřít úplatnou smlouvu i bez určení výše odměny; v takovém případě nabyvatel poskytovateli zaplatí odměnu ve výši, která je obvyklá v době uzavření smlouvy za obdobných smluvních podmínek a pro takové právo, nebo
- strany ve smlouvě ujednají, že se licence poskytuje bezúplatně.

Jestliže by tedy nebyly dodrženy tyto podmínky určené podle § 2366 odst. 1, nebylo by možné hodnotit smlouvu jako platnou.

Je-li výše odměny ujednána v závislosti na výnosech z využití licence, umožní nabyvatel poskytovateli kontrolu příslušných účetních záznamů nebo jiné dokumentace ke zjištění skutečné výše odměny.

Poskytnuté informace mohou být označeny za důvěrné.

Poskytne-li takto nabyvatel poskytovateli informace označené nabyvatelem jako důvěrné, nesmí je poskytovatel prozradit třetí osobě ani je použít pro své potřeby v rozporu s účelem, ke kterému mu byly poskytnuty.

Plnění této povinnosti může být utvrzeno příslušnou konkrétní sankcí, a jestliže by tomu tak nebylo, bylo by při porušení povinnosti i v těchto případech možné postupovat podle ustanovení o náhradě škody.

Nabyvatel předloží poskytovateli pravidelná vyúčtování odměny v ujednaných časových obdobích; není-li ujednáno jinak, je povinen tak učinit alespoň jednou ročně.

Ukončení smluvního vztahu, výpověď

Licenční smlouvy se často uzavírají na dobu určitou. I v takových případech je však možné podle mého názoru dohodnout, jak lze ukončit smluvní vztah v průběhu doby určité.

Platí zde pochopitelně i obecné způsoby ukončení tohoto vztahu, tj. dohodou, odstoupením atd. To platí pochopitelně i pro smlouvy uzavřené na dobu neurčitou.

Při uzavření smlouvy na dobu neurčitou platí podle § 2370, není-li dohodnuto jinak, ustanovení o výpovědi. Je-li smlouva uzavřena na dobu neurčitou, nabývá výpověď účinnosti uplynutím jednoho roku od konce kalendářního měsíce, v němž výpověď došla druhé straně. Zákonná výpovědní doba se zde může jevit dlouhá. Je však odůvodněna potřebou opatření, která bude třeba ve většině případů učinit, a ta nebudou mít začasné krátkodobou povahu.

Pro případ ukončení smluvního vztahu je pak možné dohodnout i případné uhrazení další části odměny a otázky využívání či nevyužívání získaných poznatků. Je též možné dohodnout i ujednání obsahově odpovídající konkurenční doložce.

V závěru mohu potvrdit, že nová právní úprava vychází (a zásadně se shoduje) z úpravy obchodněprávní. Novinkou je možnost sjednání této smlouvy jako bezplatné. Široce je možné využít smluvní volnosti. ❖

inzerce

KŠD LEGAL advokátní kancelář s.r.o. hledá do svého týmu právníky

Požadovaný profil:

- vynikající úroveň znalostí českého práva
- výborná znalost anglického jazyka (znalost dalšího jazyka výhodou)
- praxe v advokacii podmínkou
- flexibilita
- schopnost týmové práce, samostatnost, bystrost
- profesionální vystupování, dobré komunikační schopnosti, loajalita
- znalost práce na PC

Nabízíme:

- zajímavou práci v příjemném mladém kolektivu v přední české advokátní kanceláři
- moderní pracovní prostředí na Pankráci v budově CITYTOWER v 19. patře
- motivující finanční ohodnocení včetně možnosti bonusů
- odborná školení a interní jazykové kurzy
- další zajímavé benefity

V případě Vašeho zájmu zašlete, prosím, svou nabídku s životopisem v českém a anglickém jazyce na e-mailovou adresu: lucie.cyprova@ksd.cz

ADVOKÁTY A ADVOKÁTNÍ KONCIPIENTY

se specializací:

**TRESTNÍ PRÁVO,
INSOLVENČNÍ PRÁVO,
KORPORÁTNÍ PRÁVO
a PRÁVO NEMOVITOSTÍ**

K Š D
L E G A L

**CorporateINTL
LEGAL AWARDS
WINNER 2016**

K některým aspektům trestní odpovědnosti právního nástupce obchodní společnosti

V následujících řádcích se věnuji vybraným problematickým okruhům trestní odpovědnosti právního nástupce obchodní společnosti, neboť dle současné právní úpravy dochází k přechodu trestní odpovědnosti na právního nástupce objektivně. Do budoucna pak navrhuji specifikovat trestněprávní následky právního nástupnictví obchodních společností v závislosti na jeho formě a dále v závislosti na vědomí osob rozhodujících o právním nástupnictví o trestné činnosti právního předchůdce. V článku je dále rozebírán také účel trestních sankcí ukládaných právnímu nástupci.

JUDr. Dalibor Šelleng

působí na katedře trestního práva
Právnické fakulty UK v Praze.

Obecně k přechodu trestní odpovědnosti na právního nástupce

Ustanovení § 10 odst. 1 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (dále jen „ZTOPO“), zavádí, vzhledem ke snaze zabránit pachatelům – právnickým osobám – vyhybat se důsledkům své trestné činnosti, **zásadu přechodu trestní odpovědnosti na právního nástupce.**

Uvedené ustanovení ve svých prvních dvou odstavcích konkrétně stanoví následující:

(1) Trestní odpovědnost právnické osoby přechází na všechny její právní nástupce.

(2) Přešla-li trestní odpovědnost podle odstavce 1 na více právních nástupců právnické osoby, přihlédně soud při rozhodování o druhu a výměře trestu nebo ochranného opatření i k tomu, v jakém rozsahu na každého z nich přešly výnosy, užítky a jiné výhody ze spáchaného trestného činu, případně i k tomu, v jakém rozsahu kterýkoli z nich pokračuje v činnosti, v souvislosti s nímž byl spáchán trestný čin.

Zásada přechodu trestní odpovědnosti na právního nástupce právnické osoby modifikuje dosavadní ryze osobní trestněprávní vztah mezi státem a pachatelem trestného činu, neboť v těchto případech již nadále neplatí, že ztrátou právní osobnosti pachatele tento trestněprávní vztah vždy zaniká.¹ Trestněprávní vztah nově zanikne pouze tehdy, nemá-li právnická osoba v pozici pachatele právního nástupce.

Vzhledem k významu institutu přechodu trestní odpovědnosti na právního nástupce ovšem nelze než hodnotit stávající právní úpravu jako velmi obecnou a vágní. Ostatně, jak vhodně uvádí Jelínek, pokud by byla vyhlášena soutěž o nejméně

jasná a srozumitelná ustanovení zákona o trestní odpovědnosti právnických osob, horkým favoritem by se určitě stalo ust. § 10 odst. 1 zákona.² Zákon totiž výslovně neřeší některé základní problémy týkající se konstrukce přechodu trestní odpovědnosti, např. zda k přechodu dochází i za situace, kdy původní právnická osoba nezaniká, zda k němu postačuje forma singulárního nástupnictví, popř. je-li vyžadováno nástupnictví univerzální, zda může trestní odpovědnost takto přejít i na fyzickou osobu či zda k přechodu trestní odpovědnosti dochází objektivně či subjektivně. Důvodová zpráva uvádí, že inspirace pro českou právní úpravu přechodu trestní odpovědnosti na právního nástupce byla čerpána z rakouské právní úpravy, konkrétně z ust. § 10 rakouského spolkového zákona o odpovědnosti sdružení za trestné činy z roku 2005 (*Verbandsverantwortlichkeitsgesetz*, dále též „VbVG“).³ Užití rakouské úpravy jako zdroje inspirace při hledání odpovědi na problematické okruhy přechodu trestní odpovědnosti představuje cestu historického výkladu.⁴ Inspiraci však vzájemný vztah obou úprav patrně i končí a obsahově mnohem stručnější česká úprava za současného stavu zasluhuje výklad v otázkách natolik zásadních, že by jejich řešení mělo být zákonem explicitně upraveno, a nikoli být předmětem interpretace (a už vůbec ne interpretace na úrovni historické, odkazující na zahraniční právní úpravu). Současný stav tak, domnívám se, není v souladu se zásadou *nullum crimen sine lege certa*.

Nástin některých problémů

Při zkoumání některých základních otázek přechodu trestní odpovědnosti na právního nástupce se jeví býti podmínkou *sine qua non* konkretizování pojmu právního nástupce a vymezení způsobů, kterými může k právnímu nástupnictví docházet.

1 Blíže k tomu J. Jelínek, J. Herczeg: Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob, Komentář s judikaturou, Leges, Praha 2013, str. 90.

2 J. Jelínek: K přechodu trestní odpovědnosti právnické osoby na právního nástupce, Bulletin advokacie č. 5/2015, str. 21.

3 Viz důvodová zpráva k zákonu o trestní odpovědnosti právnických osob, dostupná online na <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=69428>, str. 44 (10. 1. 2017).

4 J. Jelínek, J. Herczeg, op. cit. sub 1, str. 91.

Právním nástupnictvím (*sukcesí*) se rozumí nabytí práv a povinností, jež jiný pozbyl.⁵

V případě obchodních společností může k právnímu nástupnictví obecně docházet následujícími způsoby:

- **Fúzí:**
  - a) sloučením alespoň dvou právnických osob, kdy práva a povinnosti přecházejí na jedinou ze zúčastněných korporací,
  - b) splynutím, kdy všechny zúčastněné právnické osoby zanikají, práva a povinnosti přecházejí na novou nástupnickou právnickou osobu.
- **Rozdělením:**
  - c) rozštěpením, kdy původní subjekt zaniká a vzniká několik nových subjektů, popř. práva a povinnosti přejdou na vícero již existujících společností (rozštěpení sloučením),
  - d) odštěpením, kdy původní právnická osoba nezaniká a část práv a povinností přechází na nově vzniklý či již existující subjekt (odštěpení sloučením).
- **Převodem jmění na právního nástupce.⁶**

První základní otázkou je, jaká forma právního nástupnictví je vyžadována k přechodu trestní odpovědnosti. Rozlišujeme obecně situaci, kdy právní nástupce vstupuje do všech práv a povinností svého předchůdce (*univerzální sukcese*), a situaci, kdy na právního nástupce přechází alespoň jedno právo či povinnost původního subjektu (*singulární sukcese*).

Budeme-li tedy vycházet z rakouské úpravy, kterou se zákonodárce inspiroval, podle § 10 odst. 1 VbVG, „*pokud přejdou práva a povinnosti formou univerzálního nástupnictví na jiný spolek, následky v tomto zákoně upravené postihnou právního nástupce*“. Podle § 10 odst. 2 VbVG se „*univerzální sukcesí rozumí i sukcese singulární za podmínky, že u sdružení existují v podstatě shodné majetnické vztahy a v provozu nebo činnosti je v podstatě pokračováno*“. Ryzí uplatnění univerzální sukcese by znamenalo vyloučení trestní odpovědnosti právního nástupce, na kterého přešla drtivá většina práv a povinností včetně těch, v souvislosti s jejichž plněním byl trestný čin spáchán, zatímco originárně trestně odpovědná právnická osoba by již disponovala pouze velmi omezeným nebo žádným majetkem. Naopak za úzkostlivé aplikace singulárního nástupnictví by mohlo k přechodu stačit nabytí jakékoli věci od trestně odpovědné právnické osoby. Vhodné by tedy bylo upravit rozsah nástupnictví přímo v zákoně, jak navrhuje např. Jelínek.⁷

Zákon dále neřeší, zda vedle právního nástupce zůstává nadále trestně odpovědná i původní právnická osoba. V důvo-

dově zprávě se k tomu uvádí, že „*vzhledem k tomu, že při přeměně právnické osoby nemusí dojít k zániku původní právnické osoby, se zároveň výslovně stanoví, že trestně odpovědná je vedle právního nástupce nadále i původní právnická osoba*“. Nakonec bychom však deklarovanou výslovnou úpravu v zákoně hledali marně.⁸ Je však logické, že trestní odpovědnost nadále existující právnické osoby přechodem trestní odpovědnosti na jinou právnickou osobu nezaniká (při užití logického argumentu *a minore ad maius*).

Dalším problémem stávající konstrukce přechodu trestní odpovědnosti je i skutečnost, že k přechodu dochází bez ohledu na zavinění právního nástupce, tedy objektivně.⁹ Jeho trestní odpovědnost tak není vyloučena ani tehdy, když fyzická osoba jednající za právního nástupce o trestném činu nevěděla ani vědět nemohla. Takto tomu bude např. proto, že trestný čin ještě ani vůbec odhalen nebyl. Stávající úprava tak může být pro potenciální právního nástupce odrazující. Nevýhodnost objektivní koncepce přechodu trestní odpovědnosti by se v praxi mohla projevovat např. tehdy, kdy obchodní společnosti – pachatelé – hrozí úpadek. V takovém případě by bylo možné obchodní společnost zachránit před jejím zánikem sloučením s jinou korporací. Ta by zároveň vstoupila do pracovněprávních vztahů korporace, nacházející se v úpadku, a také uspokojila její věřitele. Případný kupec však může být od tohoto kroku odrazen nebezpečím potenciálního trestního řízení, které by proti němu bylo možné za určitých okolností vést.¹⁰

Konkrétně můžeme uvažovat nad obchodní společností, která by se stala právním nástupcem jiné obchodní společnosti, již hrozí úpadek a které lze přičítat jednání vykazující známky hospodářské trestné činnosti. Poškozeným v těchto případech půjde především o splacení jejich pohledávek, zaměstnancům společnosti pak o zachování pracovních míst. Právnímu nástupci, který by dokázal způsobenou škodu uhradit a zároveň udržet pracovní pozice, by ovšem hrozilo uplatnění trestní odpovědnosti pro trestnou činnost jeho předchůdce. Přestože by případný právního nástupce o trestní odpovědnosti předchůdce věděl, jevílo by se v popsaném případě neúčelné činit ho trestně odpovědným. Při vědomí trestní odpovědnosti svého případného předchůdce by ovšem právnická osoba spíše neriskovala a nespolehala na to, že její trestní odpovědnost bude vyloučena vzhledem k nedostatečné společenské škodlivosti dle zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku.

K řešení problémů

S ohledem na shora uvedené by dle mého názoru měla konstrukce trestní odpovědnosti právního nástupce méně reflektovat, zda dochází k singulární nebo k univerzální sukcesí, a výrazněji akcentovat vztah mezi ním a jeho předchůdcem. Dále jsem přesvědčen o tom, že objektivní přechod trestní odpovědnosti na právního nástupce může být v určitých případech odůvodněný. Domnívám se, že **při posuzování trestní odpovědnosti právního nástupce by bylo vhodné vycházet z těchto dvou klíčových otázek:**

- **zda právního nástupce vznikl přeměnou obchodní společnosti nebo nezávisle na ní;**

5 J. Jelínek, J. Herczeg, op. cit. sub 1, str. 91.

6 P. Šámal a kol.: Trestní právo hmotné 4, 1. vydání, Wolters Kluwer ČR, Praha 2012, str. 52.

7 J. Jelínek, op. cit. sub 2, str. 23.

8 Viz i P. Šámal: K přechodu trestní odpovědnosti právnické osoby na jejího právního nástupce, in J. Jelínek a kol.: Trestní odpovědnost právnických osob v České republice – bilance a perspektivy, 1. vydání, Leges, Praha 2013, str. 172.

9 J. Jelínek, J. Herczeg, op. cit. sub 1, str. 92.

10 Viz J. Bremer, M. Lück, C. Royé: Gegen die Einführung eines Unternehmensstrafrechts, Deutsches Aktieninstitut, dostupné online na: https://www.dai.de/files/dai_usercontent/dokumente/positionspapiere/2014-12-09%20DAI%20Stellungnahme%20Unternehmensstrafrecht.pdf (2. 2. 2017).

- **pokud nevznikl právní nástupce přeměnou, zda bylo dáno zavinění (a případně jaká jeho forma) ve vztahu ke skutečnosti, že právní předchůdce spáchal trestný čin.**

Tyto dvě otázky jsou klíčové i z pohledu sankcionování v rámci soutěžního práva. Např. z rozsudku Evropského soudního dvora ve věci C-280/06 vyplývá, že „pokud jde o otázku, za jakých okolností může být jednotka sankcionována za protiprávní jednání, přestože není jeho původcem, je třeba nejprve konstatovat, že takovým případem je situace, kdy jednotka, která se protiprávního jednání dopustila, přestala právně (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Komise v. Anic Partecipazioni, bod 145) nebo hospodářsky existovat. V posledně uvedeném případě je třeba mít za to, že u sankce uložené podniku, který právně nadále existuje, avšak nevykonává již hospodářské činnosti, existuje riziko, že nebude mít odrazující účinek [...] Pokud u jednotky, jež se dopustila porušení pravidel hospodářské soutěže, dojde k právní nebo organizační změně, nemá taková změna nutně za následek vytvoření nového podniku, jenž by byl zproštěn odpovědnosti za chování předchozí jednotky, jež bylo v rozporu s pravidly hospodářské soutěže, pokud mezi oběma jednotkami existuje totožnost z hospodářského hlediska.“

Vznik právního nástupce přeměnou

Přeměny obchodních společností jsou v našich podmínkách upraveny zák. č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev. Zkoumání otázky, zda obchodní společnost vznikla přeměnou, nebo zda existovala nezávisle na své právní předchůdkyni, je důležité pro určení jejího poměru k přechodu trestní odpovědnosti.

V případě přeměny totiž nedochází k transferu práv a povinností na základě rozhodnutí sukcesora, nýbrž na základě rozhodnutí původní společnosti. Takto tomu je u splynutí, rozdělení odstěpením a rozdělení rozštěpením. **Přechod trestní odpovědnosti na právního nástupce založený na objektivním principu má v těchto případech své opodstatnění.** Právní osobnost, jmění, práva a povinnosti, to vše je při vzniku společnosti zcela odvozeno od trestně odpovědného předchůdce a je bez významu, zda právní předchůdce stále existuje nebo zda při přeměně zanikl.

Vznik právního nástupce nezávisle na přeměně

Naopak, pokud k sukcesi došlo nezávisle na jakékoli přeměně, tedy pokud právní osoba existovala již před samotnou sukcesí, musela s převodem práv a povinností souhlasit (resp. s tím museli souhlasit její zástupci). Jde o případy sloučení či převodu jmění společnosti. **K přechodu trestní odpovědnosti tak může dojít subjektivně,** aniž by bylo namístě hovořit o objektivní přenesené trestní odpovědnosti. K přesunu práv a povinností na právního nástupce v tomto případě totiž dojde mj. i z jeho vlastního rozhodnutí. Dle mého názoru **je pak namístě zkoumat, jaký byl jeho vztah ke skutečnosti, že se právní předchůdce dopustil trestného činu.** Může přitom nastat několik situací.

Základní situací je, že rozhodnutí vedoucí k právnímu nástupnictví bylo přijato bez vědomí právního nástupce o spáchaném trestném činu. V takovém případě jsem toho názoru, že trestní odpovědnost by být uplatněna neměla. Pakliže

však na nástupnickou právnickou osobu byla převedena majetková hodnota získaná trestným činem, nebylo by tím vyloučeno uložení ochranného opatření zabránící věci ve smyslu ust. § 26 ZTOPO.

Pokud si osoby rozhodující o sukcesi právnické osoby byly trestného činu vědomy, je třeba zkoumat, zda bylo jejich motivací pomoci právnické osobě vyhnout se trestnímu stíhání (vodítkem zde může být zejm. vlastnické propojení obou právnických osob a doba iniciace takového přechodu) nebo nikoli.

Došlo-li k právnímu nástupnictví za účelem zabránění trestnímu stíhání, je přechod trestní odpovědnosti oprávněným důsledkem takové sukcese. Zde však nastává problém, neboť osoby rozhodující o přechodu práv a povinností se typicky dopustí trestného činu nadřívání (§ 366 tr. zákoníku)¹¹ nebo účastenství ve formě pomoci k trestnému činu spáchanému právním předchůdcem ve smyslu § 21 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku, a to za podmínky, že existoval předchozí slib převést některé hodnoty právnické osoby na právního nástupce. Vzhledem k postavení těchto osob se přitom bude zásadně jednat o jednání právnické osobě přičitatelné. Na takovouto právnickou osobu by tedy přešla jak trestní odpovědnost jejího předchůdce, tak by bylo možné zároveň uvažovat o trestní odpovědnosti za trestný čin nadřívání či za pomoc ke spáchanému trestnému činu. Je nutné ovšem připomenout, že trestní odpovědnost za účastenství ve formě pomoci či za nadřívání k vlastnímu dokonatému trestnému činu je z povahy věci vyloučena. Právní nástupce by tedy měl být trestně odpovědný pouze za trestný čin svého předchůdce. **Fyzické osoby jednající za právního nástupce by ovšem mohly být trestně odpovědné za účastenství ve formě pomoci či nadřívání,** aniž by tato právní kvalifikace dopadala i na samotného právního nástupce.

Pokud jde o případ právnické osoby, jejíž motivací nebylo zabránění či oddálení trestního stíhání jejího předchůdce, mám za to, že by k přechodu trestní odpovědnosti docházet nemělo. V tomto smyslu by pak bylo namístě *de lege ferenda* takové případy z přechodu trestní odpovědnosti na právního nástupce vyloučit. To by však nevylučovalo vznik originární trestní odpovědnosti za některé specifické trestné činy představující jednu z forem trestné součinnosti, zejména půjde o trestné činy podílnictví (§ 214 tr. zákoníku), podílnictví z nedbalosti (§ 215 tr. zákoníku), legalizace výnosů z trestné činnosti (§ 216 tr. zákoníku) a legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti (§ 217 tr. zákoníku). Pro vznik takové trestní odpovědnosti by přitom nemělo hrát roli, zda se jedná o nástupnictví singulární nebo univerzální. Rozsah přechodu (převodu) práv a povinností se však může projevit v té rovině, zda bude u těchto trestných činů naplněna jejich kvalifikovaná skutková podstata spočívající typicky v získání vyššího prospěchu. V ostatních případech lze opět za splnění příslušných podmínek zvažovat možnost uložení ochranného opatření zabránící věci. Případně neadekvátní konsekvence by bylo možné stále řešit uplatněním zásady subsidiarity trestní represe (§ 1 odst. 2 ZTOPO, § 12 odst. 2 tr. zákoníku).

¹¹ Nepůjde o podílnictví podle § 214 tr. zákoníku, viz R 42/1979-I: *Ukrytí věci s úmyslem umožnit pachateli uniknout trestnímu stíhání, trestu nebo ochrannému opatření zakládá trestný čin nadřívání podle § 366 odst. 1 tr. zák., a nikoli trestný čin podílnictví podle § 214 tr. zák.*

Účel sankcionování

V případě přenesené trestní odpovědnosti právního nástupce se nabízí i otázka, jakou funkci s sebou nese případně uložená trestní sankce. Budeme-li vycházet z toho, že trestní odpovědnost právního nástupce je dle současné koncepce odpovědností objektivní (a jak jsem uvedl výše, domnívám se, že v některých případech je tato odpovědnostní forma namístě), represivní ani preventivní účel trestu nepřipadá příliš v úvahu. A to nejméně tehdy, kdy nelze u právního nástupce dovést subjektivní stránku trestného činu, např. při vzniku právního nástupce přeměnou korporace.

Jak bylo uvedeno výše, český zákonodárce se inspiroval úpravou rakouskou. Podle § 10 odst. 3 věty první VbVG v případě více právních nástupců může být uložený peněžitý trest vykonán vůči každému z nich. Je nutné poznamenat, že peněžitý trest je jediným druhem trestu, který rakouský zákon rozpoznává. Výkon peněžitého trestu lze i podmíněně odložit, a to za uložení přiměřených povinností. Vzhledem k tomu druhá věta ust. § 10 odst. 3 VbVG stanoví, že jiné právní následky než peněžitý trest (bude se jednat právě o přiměřené povinnosti při podmíněném odložení výkonu trestu) lze uplatňovat pouze vůči těm právním nástupcům, u nichž to rozsah jejich činnosti připouští. Takto pojaté právní nástupnictví dle mého názoru inklinuje spíše k fiskálnímu účelu sankce. Rakouský zákonodárce zjevně tenduje k vykonání peněžitého trestu i u právních nástupců, aniž by se přihlíželo k jakýmkoli právními hlediskům. Z uvedeného je patrná snaha státu získat prostřednictvím výkonu trestu finanční prostředky.

Jinak tomu ovšem je v podmínkách České republiky, a to nejen vzhledem k tomu, že tuzemská právní úprava rozeznává i nemajetkové sankce, ale i vzhledem k § 10 odst. 2 ZTOPO, podle něhož „přihlédne soud při rozhodování o druhu a výměře trestu nebo ochranného opatření i k tomu, v jakém rozsahu na každého z nich přešly výnosy, užítky a jiné výhody ze spáchaného trestného činu, případně i k tomu, v jakém rozsahu kterýkoli z nich pokračuje v činnosti, v souvislosti s níž byl spáchán

trestný čin“. Podle § 10 odst. 4 ZTOPO se toto ustanovení přiměřeně použije i tehdy, když dojde ke zrušení právnické osoby po pravomocném skončení trestního stíhání. Česká právní úprava tedy stanoví hlediska, ke kterým musí soud při ukládání i při výkonu trestu přihlídnout. Vzhledem k takto vymezeným hlediskům je dle mého názoru účelem sankce v případě nezaviněného přechodu trestní odpovědnosti především eliminace protiprávně nabyté konkurenční výhody. Domnívám se tak, že spíše než funkci represivní či preventivní bude sankce ukládaná právnímu nástupci vykazovat známky funkce reparační, která je pro trestní právo zcela atypická. Represivní a preventivní funkci budou mít ovšem nepochybně sankce ukládané tehdy, kdy právní nástupce vznikl přeměnou původní společnosti za účelem zakrytí trestné činnosti, nebo tehdy, kdy se právnická osoba stala právním nástupcem s vědomím jím páchané trestné činnosti.

Závěr

V tomto článku jsem se snažil blíže nastínit další problematiku zásady přechodu trestní odpovědnosti na právního nástupce a především poukázat na to, že návrhy na omezení přechodu trestní odpovědnosti toliko na univerzálního sukcesora mohou být v konkrétních případech problematické. To však neznamená, že by zákonodárce měl rezignovat na konkretizaci ust. § 10 ZTOPO. Rakouskou právní úpravu si v tomto smyslu zvolil český zákonodárce za inspiraci vhodně, „pouze“ ji opomenul důkladně promítnout do znění českého zákona. Nastíněné problémy je pak vhodné spíše řešit na úrovni soudní judikatury, která by problematiku přechodu trestní odpovědnosti na právního nástupce dále konkretizovala. ❖

Tento text byl zpracován v rámci projektu studentského vědeckého výzkumu „Finance a informační technologie jako hybatelé právní regulace v zemích Evropské unie a jejich trestněprávní aspekty“ realizovaného v letech 2017-2019 na Právnické fakultě Univerzity Karlovy, SVV 260 360/2017.

Christian Bibelriether

Advokát · Rechtsanwalt

Právní služby v Německu

(již od roku 1998)

česky hovořící německý advokát nabízí právní poradenství a pomoc v oblasti německého a mezinárodního práva soukromého včetně zastoupení před německými soudy.

Luragogasse 5
94032 Passau/SRN

tel.: 0049 851 33403
00420 910 259 869
fax: 0049 851 34327

www.advokanc.de

advokat@advokanc.de

C. H. BECK NOVINKA

Schenková/Lasák a kol.

Compliance v podnikové praxi

2017, brožované, 480 stran
cena 790 Kč, obj. číslo PP131

Objednávejte na www.beck.cz

inzerce

Náhrada nemajetkové újmy při usmrcení

Od nabytí účinnosti nového občanského zákoníku (dále jen „o. z.“), který odmítá fixní částky pro určení výše náhrady nemajetkové újmy při usmrcení, uběhly více než tři roky a soudy vydávají rozhodnutí, ve kterých odškodňují tzv. sekundární oběti podle § 2959 o. z. Soudci již nejsou vázáni pevně stanovenými částkami, ale uplatní se zde volné soudcovské uvážení. Tato možnost rozhodnout, jaká výše náhrady je spravedlivá s ohledem na okolnosti konkrétního případu, klade na soudce vyšší nároky, zejména na řádné zjištění skutkového stavu, znalost judikatury a pečlivé odůvodnění. Při úvahách o výši náhrady nesmí zůstat stranou srovnání se zahraniční úpravou, a to zejména se státy, které jsou nám blízké svou právní tradicí i obecně uznávanými společenskými hodnotami. Cílem tohoto příspěvku je srovnat výši náhrady v aktuální judikatuře českých soudů k § 2959 o. z. s výši náhrady, která je přiznávána tzv. sekundárním obětem v Rakousku.

Mgr. Ondřej Pavelek

působí na katedře občanského práva PF MU v Brně.

Jako tzv. *comparandum* nebyla úprava v ABGB zvolena náhodně, ale zejména s ohledem na skutečnost, že ABGB sloužil jako významný inspirační zdroj pro platný a účinný český občanský zákoník.

Základní východiska úpravy v o. z. a ABGB

Náhrada nemajetkové újmy v případě zásahu do přirozených práv člověka je upravena v § 2957 o. z., na který pak navazuje speciální úprava náhrady za ublížení na zdraví (§ 2958 o. z.) a při usmrcení (§ 2959 o. z.).

Podle § 2959 o. z. platí, že „při usmrcení nebo zvlášť závažném ublížení na zdraví odčiní škůdce duševní útrapy manželu, rodiči, dítěti nebo jiné osobě blízké peněžitou náhradou vyvažující plně jejich utrpení. Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti.“

ABGB upravuje náhradu nemajetkové újmy ve více svých ustanoveních; jde zejména o § 1325 (bolestné), § 1329 (újma při zásahu do svobody člověka) nebo § 1331 (náhrada za cenu zvláštní oblíbenosti).¹

Úprava náhrady nemajetkové újmy v o. z. je podrobnější než v ABGB, kde je základním východiskem pro odškodňování ať už újmy na zdraví, či při usmrcení § 1325: „kdo někomu poškodí na těle, uhradí mu bolestné přiměřené vyšetřeným okolnostem“; toto ustanovení nebylo od roku 1811 změněno.²

Speciální ustanovení, které by upravovalo náhradu nemajetkové újmy při usmrcení, tj. obdobu § 2959 o. z., bychom však v ABGB nenašli. Náhrada je dovozována z ust. § 1325 ABGB, které primárně upravuje náhradu za bolest, event. ztížení společenského uplatnění.³ Výslovná úprava náhrady nemajetkové újmy při usmrcení tak chybí a byla dlouhou dobu odmítána s tím, že smrt je obecným životním rizikem, které se neodškodňuje. Byla dovozena až judikaturou v roce 2001.⁴

Vedl k tomu zejména narůstající počet katastrof, při nichž docházelo k velkým ztrátám na lidských životech; např. havárie lanovky v Kaprunu v roce 2000.⁵ Následně došlo k rozvoji judikatury a doktríny, která v souvislosti s náhradou nemajetkové újmy při usmrcení začala rozlišovat tzv. *Schockschaden* a *Trauerschaden*.⁶

Schockschaden a Trauerschaden

*Schockschaden*⁷ představuje újmu, která vznikne třetí osobě tak, že je šokována ztrátou nebo zraněním třetí osoby, zejména osoby blízké. Je doktrínou a judikaturou definována jako **újma s klinickými příznaky, kterou příbuzný oběti prožil v souvislosti s usmrcením příbuzného**.⁸ Jde např. o poruchu nervové soustavy,⁹ těžké deprese a stav vyčerpání,¹⁰ traumatický zážitek, který následně vede k pokusům o sebevraždu,¹¹ psychosomatické onemocnění, např. mentální anorexie¹² či poruchy spánku.¹³

Starší judikatura a doktrína *Schockschaden* odmítala z důvodu, že poškozenou osobou není příbuzný, ale přímo usmrcená osoba; takové pojetí však bylo kritizováno.¹⁴ Třetí osoba je poškozena tím, že utrpí především psychickou újmu zásahem do své osobnostní integrity.¹⁵ Tento názor se v roce 1994 prosadil také v judikatuře. Odškodnění dostal chlapec ve věku 8 let za to, že byl přítomen autonehodě, při níž se zranila jeho matka a otec s bratrem zemřeli. Za vzniklou posttrau-

1 K. H. Danzl: Der Ersatz ideeller Schäden in Europa und im ABGB am Beispiel des Angehörigenschmerzensgeldes, in Festschrift 200 Jahre ABGB, str. 1.

2 Tamtéž.

3 ABGB hovoří pouze o bolestném, do kterého řadí také ztížení společenského uplatnění.

4 Rozhodnutí OGH ze dne 16. 5. 2001, sp. zn. 2 Ob 84/01v.

5 L. B. Beisteiner: Angehörigenschmerzensgeld: der Ersatz von Schock- und Trauerschäden bei Tötung oder Schwerstverletzung naher Angehöriger, Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, Wien, str. 1-2.

6 Tamtéž, str. 20.

7 Lze volně přeložit jako újma z šoku.

8 F. Kerschner: Schmerzensgeld, Kommentar und Judikatur, 2013, str. 67-70.

9 Rozhodnutí OGH ze dne 29. 1. 1976, sp. zn. 2 Ob 285/75.

10 Rozhodnutí OGH ze dne 29. 8. 2002, sp. zn. 8 Ob 127/02p.

11 Rozhodnutí OGH ze dne 27. 9. 2007, sp. zn. 2 Ob 135/07b.

12 Rozhodnutí OGH ze dne 12. 6. 2003, sp. zn. 2 Ob 111/03t.

13 Rozhodnutí OGH ze dne 14. 6. 2007, sp. zn. 2 Ob 163/06v.

14 Např. rozhodnutí OGH ze dne 3. 11. 1950, sp. zn. 3 Ob 331/50.

15 F. Kerschner, op. cit. sub 8.

matickou poruchu dostal odškodnění ve výši 14 534 eur (cca 392 000 Kč).¹⁶ *Schockschaden* je obdobou bolestného a náhrady za ztížení společenského uplatnění ve smyslu § 2958 o. z., neboť např. stres, který musí poškozený příbuzný vytrpět, zasahuje do jeho zdraví.

Následně došlo k posunu judikatury směrem k odškodnění případů, kdy poškozený příbuzný neměl zdravotní následky, ale trpěl „pouze“ citovou újmou ze ztráty osoby blízké (*Trauerschaden* – lze přeložit jako újma ze smutku); jde tak o obdobu náhrady za usmrcení podle § 2959 o. z.

Trauerschaden může být definována jako **psychická újma** (např. smutek, pocity zoufalství a beznaděje, strach), **kteřou utrpěl člověk tím, že došlo k usmrcení nebo závažnému zranění jeho příbuzného**. Od *Schockschaden* (újmy vzniklé z šoku) se liší tím, že zde nejde o psychické následky zdravotního charakteru. Odškodňování *Trauerschaden* bylo dlouhou dobu odmítáno. Až v roce 2001 přiznal OGH v rozhodnutí sp. zn. 2 Ob 84/01v¹⁷ rodičům náhradu nemajetkové újmy za usmrcení dcery ve věku 8 let, a to i přesto, že rodičům žádná zdravotní újma nevznikla; šlo tak „jen“ o odškodnění jejich smutku ze ztráty dcery. *Trauerschaden* se však poskytuje pouze v případě zavinění, a to jen ve formě úmyslu nebo hrubé nebalosti.¹⁸ Takové pojetí je však předmětem kritiky a návrh reformy deliktčního práva s tímto konceptem již nepočítá.¹⁹

Schockschaden a *Trauerschaden* se mohou prolínat. Výsledná výše náhrady může být kombinací těchto dvou náhrad. V případě sp. zn. 2 Ob 186/03x byl odškodněn otec a manžel za usmrcení své ženy a tří dětí při autonehodě. Část náhrady se vztahovala k citové újmě za usmrcení (*Trauerschaden*) a část za těžká traumata (*Schockschaden*).

Koho odškodňovat?

Otázkou je, jak široký by měl být okruh osob, kterým se náhrada poskytuje. Mají nárok na náhradu jen rodiče, děti a manžel? Lze odškodnit také sourozence, prarodiče, bratrance, dobré přátele či milence?

Ustanovení § 2959 o. z. uvádí výčet osob, kterým je náhrada poskytována: „manžel, rodič, dítě nebo jiná osoba blízká“. Osoba blízká je pak definována v § 22 odst. 1 o. z.: „osoba blízká je příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel nebo partner podle jiného zákona upravujícího registrované partnerství; jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pocítovala jako újmu vlastní. Má se za to,

že osobami blízkými jsou i osoby sešvagřené nebo osoby, které spolu trvale žijí.“ Tento výčet je však neurčitý a bude muset být upřesněn judikaturou, neboť není zřejmé, co se rozumí „v poměru obdobném rodinnému“. Melzer uvádí, že může jít o osoby, které spolu mají intimní poměr, např. milence.²⁰ Ačkoli má zařazení mezi osoby blízké závažné následky, tak v případě § 2959 o. z. by měl být okruh osob chápán širěji, a to ve prospěch faktické intenzity vztahu mezi poškozeným a usmrceným. Připustíme-li, že osobou blízkou může být milenka, proč by náhradu nemohl žádat celoživotní kamarád, jehož vztah k usmrcenému může být svou intenzitou postaven na roveň sourozenci? Takové řešení by bylo možné, neboť **faktický vztah by měl být důležitější než formální příbuzenství**.

Podle rakouské judikatury je při odškodňování rozhodující intenzita vztahu mezi poškozeným a usmrceným.²¹ Ačkoli ABGB neposkytuje výčet obdobný jako § 2959 o. z., judikatura postupně dovodila, že jde především o manžela, družu a družku, rodiče, děti a registrované partnery.²² Vztah rodiče a dítěte zůstává také obvykle zachován, pokud již dítě opustí domácnost rodičů a založí si svou rodinu.²³ U rodičů, dětí a manželů platí vyvratitelná domněnka, že mezi nimi existuje vztah, a škůdce má prokázat, že tomu tak není, např. tak, že vztah mezi rodičem a dítětem byl slabý nebo že manželství bylo před rozvodem. Přitom není rozhodné, že občas dochází mezi rodinnými příslušníky ke střetům, takové hádky nemají (samozřejmě) na vztahy vliv, ledaže by šlo o zásadnější narušení vztahů. To se vztahuje např. na děti v pubertě apod.²⁴ Také sourozenci mohou požadovat náhradu, pokud žijí ve společné domácnosti; pokud už jsou dospělí a nebydlí společně, tak to samo o sobě nevede k nároku na náhradu citové újmy (*Trauerschaden*); nestačí pouze, že se potkávají na rodinných oslavách.²⁵ Obdobně to platí také pro prarodiče. OGH připustil, že nárok na náhradu má také životní partner, pokud spolu žili a plánovali společnou budoucnost, i když nebyli sezdáni. Není rozhodné formální příbuzenství, ale naopak faktická intenzita vztahu s poškozeným. Na druhou stranu ale pouhé přátelství k tomu vést nemůže. Je však nutné upozornit, že žádné pevné hranice stanoveny nejsou,²⁶ a proto také osoby, které nejsou příbuzní, mohou žádat odškodnění. Lze tak uzavřít, že není rozhodující biologický (formální) vztah, ale faktická intenzita vztahu.

Otázkou tak je, zda lze pod § 2959 o. z. podřadit také celoživotní přátele. Pokud se jedná o přátele, kteří jsou na úrovni sourozenců, není žádný důvod, proč by neměli být zařazení mezi osoby blízké. Na druhou stranu je však vždy nezbytné intenzitu tohoto vztahu prokázat, což bude u těchto typů vztahů složité.

Nová koncepce náhrady stojí na soudcovském uvážení, které by mělo být limitováno pouze zásadou proporcionality a zásadou legitimního očekávání, nikoli okruhem osob, kterým by měla být náhrada přiznávána. Pouze tento otevřený okruh osob, kterým bude náhrada přiznávána, umožňuje zohlednit okolnosti konkrétního případu, a tím odškodnit osobu podle zásad slušnosti, což plně odpovídá dikci § 2959 o. z.

Výše náhrady újmy při usmrcení osob blízkých

Praktické problémy, které vznikají při aplikaci těchto ustanovení, jsou v obou případech shodné, neboť je složité kvan-

16 Rozhodnutí OGH ze dne 16. 5. 2001, sp. zn. 2 Ob 84/07v.

17 L. B. Beisteiner, op. cit. sub 5, str. 45-47.

18 A. M. Stiegler: Schmerzengeld für Schock- und Trauerschäden, 2009, str. 21.

19 K. H. Danzl, op. cit. sub 1.

20 F. Melzer: Občanský zákoník: velký komentář, 1. vydání, Leges, Praha 2013, str. 303.

21 Rozhodnutí OGH ze dne 29. 8. 2002, sp. zn. 8 Ob 127/02p.

22 F. Kerschner, op. cit. sub 8, str. 76-77.

23 Rozhodnutí OGH ze dne 1. 7. 2004, sp. zn. 2 Ob 141/04f.

24 A. M. Stiegler, op. cit. sub 18, str. 38.

25 Rozhodnutí OGH ze dne 16. 5. 2001, sp. zn. 2 Ob 90/05g.

26 A. M. Stiegler, op. cit. sub 18, str. 24.

tifikovat tento specifický nárok. Zatímco v případě náhrady nemajetkové újmy na zdraví existují alespoň určitá kritéria, která jsou založena na odborných podkladech, např. znaleckých posudcích z oboru lékařství, tak v případě odškodnění sekundárních obětí je situace složitější. Ačkoli je pochopitelná snaha ze strany soudců, advokátů i pojišťoven, že by měl existovat „exaktnější“ návod, tak to v tomto případě není možné.

Nejvyšší soud i Ústavní soud zdůrazňují význam zásady legitimity očekávání, nyní zakotvené v § 13 o. z. Nesmí tak docházet k situacím, kdy soudy různých stupňů budou rozhodovat případy vycházející z obdobného skutkového stavu odlišně. **Aktivní roli v této souvislosti sehrál Nejvyšší soud v případě náhrady nemajetkové újmy na zdraví tím, že připravil Metodiku Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví,** která byla přijata a publikována ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 63/2014 (dále jen „Metodika“), která by měla po určitou dobu stanovit návod, jak určit výši náhrady.

V případě náhrady za usmrcení vydání obdobné metodiky není možné, neboť určení výše náhrady záleží výlučně na soudcovském uvážení a role znalců je omezena, popř. vyloučena. Musíme se zde tak spolehnout pouze na kritéria, která vymezila judikatura. V rozhodnutí ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. 4 Tdo 1402/2015, Nejvyšší soud správně upozornil, že nová Metodika se vztahuje pouze na náhradu nemajetkové újmy na zdraví podle § 2958 o. z., nikoli na § 2959 o. z. Soudy nižších stupňů, zejména trestní soudy, začaly interpretovat Metodiku tak, že ji lze použít také na náhradu nemajetkové újmy při usmrcení, a dovodily, že náhrada za ztížení společenského uplatnění, která podle Metodiky může dosáhnout až 10 milionů korun v případě kompletního vyřazení ze společenského života, je hodnota lidského života také ve smyslu § 2959 o. z. Takový výklad není správný. Také v ABGB neexistuje žádná metodika pro stanovení výše náhrady při usmrcení, podle které by měla být náhrada stanovena, ačkoli pro bolestné neoficiální metodika existuje.

Výše náhrady podle o. z.

Ačkoli důvodová zpráva proklamuje diskontinuitu s dosavadním zákoníkem z roku 1964, tak Nejvyšší soud zdůraznil, že „se nejedná o nekritické převzetí dosavadního rozhodování, současně ovšem nelze dospět k závěru, že dovolání se ratia normy § 2959 by mělo vyústit do závěru o nutnosti dramatické změny dosavadní rozhodovací praxe a vůli k nastolení stavu příznávání neúměrně vysokých náhrad“.²⁷ Tento postoj Nejvyššího soudu je motivován obavou, aby nedošlo k extrémním rozdílům výše náhrad podle o. z. a podle jiných předpisů. Občanský zákoník z roku 1964 stanovil v ust. § 444 odst. 3 paušální výši náhrady 240 000 Kč, resp. 175 000 Kč. Za pozornost stojí také úprava v jiných prepisech; podle zákoníku práce činila výše náhrady 240 000 Kč, podle § 109 zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, činí výše náhrady 200 000, resp. 100 000 Kč, nebo podle zák. č. 221/1999 Sb., o vojácích, 240 000 Kč. Částky, kterou jsou uvedeny v těchto speciálních prepisech, bychom měli vzít v úvahu, nikoli je však vnímat jako ty, které odpovídají zásadě slušnosti. Tyto paušální částky nejsou v souladu s koncepcí volného soudcovského uvážení přijatou v o. z.

Nejvyšší soud zdůraznil, že „je třeba stále vnímat výši příznané

částky ve světle dosavadní judikatorní praxe a zachování její kontinuity“,²⁸ a dospěl k závěru, že „se jeví jako ospravedlnitelné, aby se stanovení výše náhrady odvíjelo v základním rozpětí mezi 240 až 500 tisíc Kč, a to pro skupinu citově nejbližších spjatých osob, jakými jsou rodiče, děti a manželé“. **Tato částka však musí být brána pouze jako základní výše odškodňování a měla by být modifikována na základě okolností konkrétního případu.** Nikoli však nepřiměřeně vysoko, tj. v řádech milionů či desítek milionů, ale cca kolem jednoho milionu.

Ústavní soud zdůrazňuje, že výše náhrady nesmí být pro škůdce likvidační, a co je likvidační, musí být posouzeno podle okolností konkrétního případu. Tuto částku vnímá každá osoba (fyzická či právnická) odlišně. Ústavní soud²⁹ proto zařadil mezi okolnosti, které by měly být vzaty v úvahu při stanovení výše náhrady, majetkové poměry škůdce. Toto kritérium je však sporné, neboť zasahuje základní princip, na kterém je postaven demokratický právní řád, a to rovnost před zákonem. Nejvyšší soud v novější judikatuře³⁰ uvedl, že kritérium majetkových poměrů nesmí představovat otázku, zda škůdce disponuje či nikoli dostatečným majetkem, nesmí být tedy bráno v úvahu, zda je škůdce chudý či bohatý. Podstatným argumentem proti zohledňování majetkových poměrů je povaha náhrady újmy v soukromém právu, jež nemá sankční funkci.

Soudy jsou však povinny zkoumat, zda není výše náhrady pro škůdce likvidační, a proto Nejvyšší soud zvolil jako vhodné řešení využití moderačního práva podle § 2953 o. z. Je však otázkou, zda lze moderační právo využít také pro náhradu nemajetkové újmy, jak uvádí usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2015, sp. zn. 8 Tdo 1400/2015. Z jazykového výkladu § 2953 o. z. lze dovodit, že moderace náhrady nemajetkové újmy není možná, neboť toto ustanovení hovoří pouze o škodě, ačkoli o z. rozlišuje škodu a újmu.

Výše náhrady podle ABGB

Rakouská judikatura i doktrína se v zásadě shodují, že účelem náhrady je kompenzace ztráty příbuzného, nikoli sankce pro škůdce. Na druhou stranu platí, podobně jako v české judikatuře, pokud škůdce za své jednání nebyl potrestán, může to vést k prohlubování utrpení poškozeného. Pro poškozeného tak může být určitou satisfakcí, že škůdce je za své jednání potrestán. Judikatura však odmítla koncept *punitive damage*.

Nejvýznamnějším kritériem pro stanovení výše náhrady je intenzita vztahu mezi usmrceným a poškozeným. Vymezení těchto vztahů je však velmi obtížně objektivizovatelné, a proto jako pomůcka slouží obvyklé (formální) vztahy a jejich intenzita. Za nejintenzivnější je považován vztah mezi rodiči a dětmi a následně mezi manžely, popř. druhem a družkou.³¹ **Judikatura však zdůrazňuje, že rozhodující jsou skutečně pouze faktické vztahy, nikoli formální, a proto není vyloučeno, aby v konkrétním případě byl vztah mezi rodičem a dítětem hodnocen jako méně intenzivní než např. mezi manžely, popř. prarodiči.**

27 Rozsudek NS ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. 4 Tdo 1402/2015.

28 Tamtéž.

29 Nález ÚS ze dne 22. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 2844/14.

30 Usnesení NS ze dne 16. 12. 2015, sp. zn. 8 Tdo 1400/2015.

31 L. B. Beisteiner, op. cit. sub 5, str. 288.

U *Schockschaden* je náhrada průměrně vyšší než v případě *Trauerschaden*. U *Schockschaden* je to v průměru 10 až 30 tisíc eur, ve výjimečných případech až 65 tisíc eur, což byla dosud nejvyšší přiznaná částka.³² V případě *Trauerschaden* je to v průměru méně; nejčastěji kolem 10 tisíc eur. Nejvyšší částka byla přiznána kolem 20 tisíc eur. Tato výše náhrady je však kritizována s tím, že by se měla hranice zvýšit, např. v rozmezí 15 až 30 tisíc eur. Rakouská judikatura³³ se ohledně výše náhrad nechává inspirovat také švýcarskou judikaturou, podle které se výše náhrady pohybuje v rozmezí od 10 do 50 tisíc CHF.

Závěr

Cílem tohoto příspěvku bylo srovnání výše náhrady poskytované tzv. sekundárním obětem podle § 2959 o. z. a podle § 1325 ABGB. Ze srovnání vyplynulo, že zatímco český občanský zákoník obsahuje výslovnou úpravu náhrady nemajetkové újmy při usmrcení v § 2959 o. z., ABGB žádné takové ustanovení neobsahuje. Odškodňování bylo dovozeno judikaturou v roce 1994, resp. 2001, která formulovala základní principy, kritéria a výši náhrady. V obou státech tak sehrává judikatura zcela nezastupitelnou roli, neboť zákonodárce nestanovuje žádné fixní částky, které by obětem měly být přiznávány.

Okruh osob, kterým by měla být náhrada přiznávána, je sporný,

32 Rozhodnutí OGH ze dne 30. 10. 2003, sp. zn. 2 Ob 186/03x.

33 Rozhodnutí OGH ze dne 1. 7. 2004, sp. zn. 2 Ob141/04f.

neboť o. z. uvádí, že jde o osoby blízké, avšak není zřejmé, zda lze pod tento okruh zařadit také např. blízkého kamaráda. Rakouská judikatura vymezila okruh osob, kterým náhrada náleží – jde zejména o rodiče, děti, manžela, druha a snoubence; vždy však v konkrétním případě musí být posouzena faktická intenzita vztahu.

Z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. Tdo 1402/2015, vyplynulo, že **základní výše náhrady nemajetkové újmy při usmrcení by měla být v rozmezí 240 až 500 tisíc korun.** K této hranici dospěl Nejvyšší soud při zohlednění dosavadní výše náhrady, neboť odmítl dramatickou změnu (revoluci) ohledně výše náhrad, která byla uplatňována dosud. Dále zohlednil výši náhrady v ostatních evropských zemích. Na příkladu Rakouska se ukazuje, že výše náhrady je v soudcovské praxi obdobná jako v České republice. Výše náhrady je v Rakousku, ve srovnání s českou judikurní praxí, při zohlednění parity kupní síly, nízká. Ačkoli je výše náhrady v Rakousku kritizována, tak příčinou takto nižší náhrady je, obdobně jako v případě náhrady nemajetkové újmy na zdraví, která je rovněž nižší, účel této náhrady. **Účelem je kompenzace citové újmy, nikoli snaha, aby náhrada byla pro poškozeného jackpotem a zároveň zlikvidovala škůdce.**

Výši náhrady za usmrcení osoby blízké, která by se měla pohybovat v rozmezí od 250 tisíc do max. jednoho milionu korun, považují za správnou, a to i s ohledem na úpravu v Rakousku. Judikatura Nejvyššího soudu je tak prozatím nastavena správně, dovedla-li, že základní výše náhrady by se měla pohybovat v tomto rozmezí. ❖

inzerce

Právnická
fakulta

Uvažujete o rozšíření odborné kvalifikace?

LL.M. Soutěžní právo

LL.M. Právo duševního vlastnictví

na Univerzitě Palackého v Olomouci

www.llm.upol.cz

Interdisciplinární spolupráce při řešení rodičovských konfliktů

Rodičovské konflikty, tedy spory mezi rodiči týkající se jejich společného dítěte, které vznikají buď v přímé v souvislosti s jejich rozchodem nebo rozvodem, nebo po něm následují, patří mezi nejobtížněji řešitelné. Nikoliv proto, že by podléhaly složité právní úpravě. Jejich komplikovanost je naopak často dána mnoha neprávními aspekty, které se v nich promítají a ovlivňují je. Řešení složitých rodičovských konfliktů tedy není efektivně možné pouze po stránce právní, ale je nanejvýš vhodné, aby při něm spolupracovaly i další profese, které rodině mohou nabídnout odbornou pomoc a poradenství. Ideálním řešením je tzv. interdisciplinární spolupráce, kterou popisují v tomto příspěvku.

JUDr. Ing. Romana Rogalewiczová, Ph.D.,

je zaměstnancem Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí v Brně.

rodičovských konfliktech v pravém slova smyslu se nejčastěji hovoří v situacích, kdy spolu rodiče nežijí a otázky týkající se dětí řeší v souvislosti se svým rozchodem nebo rozvodem nebo v době po nich následující. Obvyklým předmětem sporu mezi rodiči je v těchto případech otázka, **s kým dítě bude nadále žít**, tedy otázka péče o dítě, kdy, jak často a v jakém rozsahu se druhý rodič bude s dítětem stýkat, tedy **otázka úpravy styku s dítětem**, v jaké výši bude druhý rodič přispívat na výživu dítěte, tedy **otázka úpravy vyživovací povinnosti**, a spíše v období po rozchodu rodičů než v bezprostřední souvislosti s ním jsou řešeny také otázky spadající mezi významné záležitosti dítěte, tzn. **rozhodování o vzdělání dítěte, o místě jeho bydliště apod.**¹ Všechny tyto neshody mezi rodiči mohou být (a v případech, kdy jsou řešeny v souvislosti s rozvodem rodičů, musejí být) řešeny soudní cestou.

Rozchod rodičů je pro každé dítě traumatizujícím zážitkem. Dle dostupných statistických údajů se rozvody v České republice každoročně dotýkají přibližně 26 tisíc nezletilých dětí.² Pokud k tomu připočteme, že asi polovina všech dětí se rodí v nesezdaném soužití svých rodičů, a dá se předpokládat, že počet rozcházejících se nesezdaných párů bude přibližně stejný jako počet rozvádějících se manželů, docházíme k závěru, že ročně se s rozchodem svých rodičů potýká zhruba 50 tisíc nezletilých dětí.

Právě v případě nezletilých dětí se musí primárně rodiče domluvit na tom, jak budou nadále vykonávat svá rodičovská práva a povinnosti. V této souvislosti pak mezi rodiči vznikají rozpory a konflikty, a to především (avšak nejen) tehdy, pokud jsou vztahy mezi rodiči vyhrocené již v důsledku samotného rozchodu. Dle dostupných údajů vycházejících z informací a zkušeností pracovníků, kteří se právě s řešením rodinných

situací po rozvodu a rozchodu pravidelně setkávají, je **přibližně 60-70 % rozcházejících se rodičů schopno se na další úpravě životní situace svých dětí bez vážnějších problémů domluvit**,³ **přibližně 25-30 % případů je pak spojeno s nutností intervence dalších osob, které rodičům s řešením jejich situace pomáhají** (tyto případy pak končí buď dohodou rodičů po delší době a s využitím podpory některé z pomáhajících profesí, nebo autoritativním rozhodnutím soudu, které je však ze strany rodičů respektováno). Zbývajících 3-5 % případů je pak řazeno mezi natolik závažné, že jsou prakticky neřešitelné a konflikty mezi rodiči v nich často přetrvávají až do dospělosti dětí.⁴

Rodičovské konflikty

Pokud se zamyslím nad tím, z jakého důvodu mezi rodiči vznikají tak zásadní rozpory ve věcech týkajících se jejich společného dítěte, kde by přece měli být vedeni a motivováni stejným cílem, tedy dosáhnout toho, aby jejich dítě prožilo spokojené, šťastné a bezstarostné dětství, docházím k závěru, že se musí rozcházet právě motivy rodičů. Co tedy může vést rodiče k tomu, že mezi sebou vedou boj o vlastní dítě?

Vlastní vztah k dítěti

Nejčastěji jde o případy, kdy rozchod rodičů sám o sobě by mohl proběhnout relativně v klidu a rodiče by mohli spolu nadále dobře vycházet, ale **každý z nich miluje dítě natolik, že o něho nechce přijít, chce s ním trávit co nejvíce času, chce mít dítě ve své péči**. Rodiče se pak nemohou shodnout na tom, zda bude dítě svěřeno do péče pouze jednoho z nich a kterého, zpravidla tedy oba usilují o svěřeni dítěte do své

1 K tomu srov. Z. Králíčková: Lidskoprávní dimenze českého rodinného práva, 1. vydání, Masarykova univerzita, Brno 2009, str. 77.

2 Rozvody podle počtu nezletilých dětí z manželství [online], [cit. 7. 11. 2016], dostupné z: <<https://www.czso.cz/csu/czso/4-obyvatelstvo-b7w74kpt5l>>.

3 Es geht um die Kinder! Nach der Trennung eine sichere Basis für elterliches Handeln aufbauen, Schweizerische Stiftung des Internationalen Sozialdienstes, Zürich 2010, str. 16.

4 R. Wiesner: Die Rolle der Kinder- und Jugendhilfe im Elternkonflikt, in C. Müller-Magdeburg und Kollektiv, Verändertes Denken – zum Wohle der Kinder. Festschrift für Jürgen Rudolph, 1. vydání, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden 2009, str. 48.

péče, nebo jeden z nich by byl ochoten souhlasit i se střídavou péčí, ale druhý trvá na tom, že dítě bude svěřeno pouze do jeho péče (§ 907 odst. 1 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, dále jen „o. z.“).

Podobně mohou vznikat konflikty v otázkách rozsahu styku s dítětem, kdy rodiče se sice dohodnou na tom, se kterým z nich bude dítě žít, ale každý z rodičů má jinou představu o četnosti a trvání vzájemných kontaktů dítěte s druhým rodičem (§ 888 a § 891 odst. 1 o. z.). Obvykle rodič, který se má s dítětem stýkat, chce s dítětem trávit mnohem více času, než si druhý rodič přeje a je ochoten připustit. A stejně tak může konflikt mezi rodiči vyvolat jejich rozdílný názor na to, co je pro dítě nejlepší, pokud má být rozhodováno o otázce významné pro dítě (§ 877 o. z.). Nejčastěji jde o rozhodování o výběru školy, kterou bude dítě navštěvovat, případně rodič, se kterým dítě žije, chce z nějakého důvodu změnit bydliště a druhý rodič odmítá akceptovat, že by musel žít ve větší vzdálenosti od svého dítěte.

Všechny tyto případy spojuje skutečnost, že rodiče prosazují svůj názor proto, že milují své dítě a domnívají se, že pro ně chtějí to nejlepší. Neuvědomují si však, že usilují primárně o to nejlepší pro sebe, usilují o to, co oni považují za správné, co jim bude vyhovovat, aby mohl být realizován vztah mezi nimi a dítětem podle jejich představ.⁵ Samozřejmě ne vždy tak jednají oba rodiče. Ale v okamžiku, kdy alespoň jeden z nich začne svoje zájmy zaměňovat a vydávat za zájmy dítěte (a přitom nemusí jít o vědomé jednání), aniž by se o skutečné potřeby a přání dítěte zajímal, byl ochoten dítěti naslouchat, je velmi obtížné, aby rodiče našli společně a pro oba přijatelné řešení, které bude zájmu dítěte skutečně odpovídat.

Důvody osobní

Rozchod je samozřejmě událostí velmi bolestnou, nepříjemnou jak pro toho, kdo je jeho iniciátorem, tak pro toho, kdo by situaci řešil jiným způsobem a stojí o zachování vztahu. Problémy vznikající mezi rodiči mohou být důvodem pro rozpad jejich vztahu, ale mohou se stát až jeho následkem (nejčastěji se tak stává, je-li důvodem pro rozchod nevěra, nebo právě v situacích, kdy jeden z partnerů chce za každou cenu ve vztahu pokračovat a je odmítnut). **Pokud rodiče řeší otázky týkající se dítěte za situace, kdy alespoň jeden vůči druhému pociťuje zášť, nenávisť, chce se mstít, chce ublížit, stává se dítě bohužel ideálním nástrojem.**

Vycházím-li z toho, že oba rodiče své dítě milují, pak ten, kdo zůstane s dítětem, nebo komu se podaří dítě do rozchodové situace zatahnout a ovlivnit natolik, že se stane jeho spojencem, může jeho prostřednictvím bývalého partnera velmi bolestně zraňovat. Není vyloučeno ani to, aby se jeden z ro-

dičů snažil dítě získat do své péče nebo naklonit na svou stranu právě proto, aby se tím druhému rodiči pomstil, potrestal ho. Smutné je i to, že mnozí rodiče následkem traumatu způsobeného rozchodem jsou skutečně přesvědčeni, že dělají to nejlepší pro své dítě, pokud se snaží druhého rodiče vymazat z jeho i ze svého života.⁶ Jsou přesvědčeni pouze o jeho negativních vlastnostech a vůbec nedokáží akceptovat to, že i druhý rodič miluje společně dítě stejně jako oni, nebo možná i více.

V těchto případech se nejčastěji projeví snaha o odloučení dítěte od rodiče, který ho miluje a chce s ním být co nejvíce, a to jednak návrhem na svěření dítěte do výlučné péče, jednak minimalistickou úpravou styku a následně až ve formě bránění ve styku a navádění dítěte proti tomuto rodiči. Mnohdy i nereálné požadavky týkající se výživného jsou spojeny se snahou o ekonomickou likvidaci druhého rodiče, o jeho co největší ponížení. Rodiče si v těchto případech často dělají z dětí spojence, zatahují je do řešení otázek, o kterých by děti neměly nic vědět a kterým ani nemohou rozumět. Typickým projevem jsou výroky adresované dítěti jako: „*Kdyby nás/tě měl/a rád/a, tak by od nás/tebe neodešel/neodešla.*“ Rozchod je věcí vztahu mezi rodiči a se vztahem každého z rodičů k dítěti nemá co do činění. Rodič se rozchází s rodičem, nikoliv s dítětem, což by dětem mělo být vysvětleno, a nikoliv zastíráno a zneužíváno k navození negativního vztahu dítěte k druhému rodiči.⁷

Důvody majetkové nebo finanční

Pokud rodiče v souvislosti se svým rozchodem řeší také otázky majetkové, vzniká mnohdy konflikt sám o sobě. Zatahovat do těchto sporů dítě **nebo používat dítě jako rukojmí a prostředek pro získání osobního finančního nebo majetkového prospěchu není v současné době nic mimořádného.** Rodič, který by o dítě vlastně až tak moc nestál, naznačí, že bude usilovat o jeho svěření do své péče, pokud druhý z rodičů nepřistoupí na jim požadované majetkové vypořádání.⁸ Nebo naopak rodič, který již dítě ve své péči má, nebo ví, že mu s největší pravděpodobností do péče bude svěřeno, vyhrožuje, že pokud mu nebude vyhověno ohledně jeho majetkových požadavků, bude znemožňovat realizaci styku mezi dítětem a druhým rodičem. Mnozí rodiče při zjištění, jak vysoké by měli platit výživné, raději usilují o svěření dítěte do své péče nebo o střídavou péči. V tomto případě je samozřejmě jednání rodičů zpravidla plně vědomé, sledují pouze své vlastní zájmy a o dítě jim vůbec nejde.

Takový přístup rodičů je bohužel smutnou realitou. I při konfliktech týkajících se výživného jako by rodiče neviděli, že jde o jejich dítě. Rodič, který se zdráhá přistoupit na plnění částky výživného, která odpovídá potřebám dítěte a je přiměřená výši jeho příjmu (ve smyslu § 913 odst. 1 o. z.), si neuvědomuje, že své dítě vlastně okrádá, ochuzuje ho o prostředky, které by mělo k dispozici, kdyby rodina zůstala zachována a fungovala. Přitom to není dítě, kdo rozpad rodiny způsobil.

Bez ohledu na to, co skutečně vede rodiče k tomu, aby místo vzájemné spolupráce zvolili konfliktní strategii a snažili se získat dítě jen pro sebe, ve všech těchto případech je společným znakem, že se **rodiče vůbec nezamýšlí nad tím, co takovým postupem dítěti způsobují.** Dítě má dva rodiče, z po-

5 K tomu srov. A. Kováčová in L. Holá, A. Kováčová, O. Spáčil, L. Westphalová: Rodinná mediace v České republice, 1. vydání, Leges, s. r. o., Praha 2014, str. 91.

6 R. A. Gardner: Terapeutické intervence u dětí se syndromem zavržení rodiče, 1. vydání, Triton, Praha 2010, str. 108.

7 K tomu srov. T. Novák: Péče o dítě po rozvodu a její úskalí, 1. vydání, Grada Publishing, a. s., Praha 2012, str. 119-120.

8 K tomu srov. R. A. Warshak: Revoluce v porozvodové péči o děti, 1. vydání, Portál, Praha 1996, str. 74.

Ilustrační foto

hledu biologického, právního a sociálního. Rovina biologická a právní dítě do značné míry vůbec nezajímá (čím je dítě mladší, tím méně je pro ně důležité, kdo je jeho biologickým rodičem a jaký právní vztah k němu mají lidé, které za své rodiče považuje), v každém případě však dítě vnímá dvě osoby, které pro něho jsou rodiči, které jako rodiče vnímá a které jako rodiče miluje.⁹

Rozchod rodičů je pro dítě složitou a traumatickou událostí sám o sobě, ale má-li se v této souvislosti dítě navíc dostat do situace, kdy bude nuceno si mezi rodiči vybírat, jednoho z nich upřednostnit,¹⁰ stát se spojencem jednoho z nich, o jednoho z nich přijít, rodiče takovým chováním traumatizují dítě ještě mnohem víc, než už dokázali svým rozchodem. Nad tím se však rodiče ve většině těchto případů nepozastávají. Buď jednájí zaslepeni vlastní nenávisť k druhému rodiči a jsou přesvědčeni o tom, že ten druhý není vhodným rodičem pro dítě (přitom však zapominají na to, že to byli zase jen oni sami, kdo se rozhodl a je plně odpovědný za to, kdo bude druhým rodičem jejich dítěte), nebo skutečně zneužívají dítě jako zbraň, aby druhého rodiče poškodili, aby mu ublížili, a v tom případě zcela bezohledně pocí, přání a potřeby svého dítěte přehlížejí.

Řeší-li rodiče vztahy k dětem soudní cestou (tak tomu je vždy, pokud se rodiče nezletilých dětí rozvádějí, u nesezdaných rodičů pouze na základě jejich návrhu nebo z podnětu orgánu sociálně-právní ochrany dětí, dále jen „OSPOD“), představuje to zvýšenou psychickou zátěž a stres nejen pro samotné rodiče, ale také pro děti. Období před vydáním rozsudku, resp. do doby, než rozhodnutí nabude právní moci, je obdobím nejistoty. Pokud rodiče nenechávají pouze soudem schválit svou dohodu, nemůže si být téměř nikdo předem jistý, jakým způsobem bude rozhodnuto.¹¹

Rodinné právo je specifické v tom, že především ta ustanovení, která se týkají úpravy poměrů k nezletilým dětem, nejsou jednoznačnými právními normami, na jejichž základě by bylo

možné říci, zda dítě bude svěřeno do péče jednoho nebo druhého rodiče nebo do střídavé péče. Faktorů, které soud musí zjišťovat a zohledňovat, je velké množství (viz § 907 odst. 2 a 3 o. z.), navíc je pouze na uvážení soudce, jakou váhu kterému kritériu přiřadí.¹² Nejistota pak způsobuje stres, a i když se rodiče snaží dítě do svého konfliktu a probíhajícího soudního řízení zapojovat co nejméně, stejně nejistotu a nervozitu rodičů vycítí a sdílí ji s nimi. Ještě horší je pak samozřejmě situace pro děti, které se naopak rodiče snaží do svého konfliktu zapojit aktivně. Děti tak často musejí opakovaně o své rodinné situaci hovořit s pro ně do té doby úplně cizími lidmi, musejí čelit konfliktu loajality a v nejhroších případech jsou naváděny a manipulovány proti jednomu z rodičů.

Nelze si v této souvislosti nevzpomenout na klasický příběh, v němž před krále Šalomouna předstoupily dvě ženy, které se hádaly o dítě, a každá z nich tvrdila, že právě ona je jeho matkou. Král Šalomoun tedy rozhodl, že dítě bude přeseknuto napůl a každá z žen dostane polovinu. Skutečná matka dítěte, aby zachránila jeho život, se dítěte raději vzdala a souhlasila s tím, aby si živé dítě ponechala druhá žena, a tak král Šalomoun poznal, která z žen je skutečně matkou dítěte.¹³ V našich poměrech bohužel ve většině případů moudrost krále Šalomouna uplatňována není a v soudních přích, jejichž předmě-

9 K tomu srov. S. Bruncko: Kde se v zákoně skrývá biologický nebo sociální rodič? in Dny práva 2012 – Days of Law 2012, 1. vydání, Masarykova univerzita, Brno 2013, str. 1253.

10 I. Matoušková in O. Matoušek a kol.: Děti a rodiče v rozvodu, 1. vydání, Portál, Praha 2015, str. 83.

11 K tomu srov. M. Juráš: Odpovědnost účastníků civilního soudního řízení za spravedlivý proces – proces bez zbytečných průtahů, in Dny práva 2011 – Days of Law 2011. Právo na spravedlivý proces, 1. vydání, Masarykova univerzita, Brno 2012, str. 133.

12 K tomu srov. M. Hrušáková, L. Westphalová in M. Hrušáková, Z. Králíčková, L. Westphalová a kol.: Občanský zákoník II, Rodinné právo (§ 655–975), Komentář, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2014, str. 1022–1024.

13 T. Novák, op. cit. sub 7, str. 86.

tem je dítě, rodič, který v zájmu dítěte ustoupí, aby mu dále neškodil, nebývá „vítězem“.

Jak z výše uvedeného vyplývá, rodičovský konflikt bývá málokdy záležitostí jednoduchou s jasným a přímočarým řešením. Za zdánlivou příčinou soudního řízení, tedy snahou o úpravu poměrů k dítěti, se mnohdy skrývají další otázky, nevyřešené problémy z minulosti, přetrvávající osobní spory mezi rodiči, podvědomé nebo utajované motivy rodičů, které ani není v moci soudců hledat a odhalit. **Je-li rodičovský konflikt předmětem soudního řízení, zpravidla se s rodinou setkává několik rozličných pracovníků.**

Jednak jsou to advokáti rodičů. Přestože právní zastoupení v řízeních ve věcech péče soudu o nezletilé není povinné, často rodiče i v těchto případech právního zástupce vyhledávají. Dále pracovníci OSPOD, kteří jednak mají zajistit sociálně-právní ochranu dítěte ve složité situaci, kdy se dostává do ohniska sporu mezi rodiči (ve smyslu § 5 a 6 zák. č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, dále jen „ZSPOD“), jednak jsou ve většině případů kolizním opatrovníkem dítěte v soudním řízení (na základě § 469 odst. 1 zák. č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, dále jen „z. ř. s.“). Soudce je osobou, která v konečném důsledku musí vytvořit řešení rodinné situace, pokud nejsou schopni jej připravit samotní rodiče, a i v případě dohody rodičů by měl dbát na to, aby taková dohoda odpovídala zájmu dítěte. Do řešení celé situace může být zapojena i některá z pomáhajících profesí (poradna, terapeut, mediátor), a to buď z rozhodnutí samotných rodičů, kteří odbornou pomoc vyhledají, nebo na základě doporučení OSPOD, nebo je jim tento postup doporučen nebo uložen OSPOD [na základě § 12 odst. 1 nebo § 13 odst. 1 písm. d) ZSPOD] nebo soudem (na základě § 474 odst. 1 z. ř. s. nebo § 100 odst. 2 zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, dále jen „o. s. ř.“). V nejvyhrocenějších případech je vypracováván znalecký posudek a další osobou, která s rodinou pracuje, je soudní znalec. Tento výčet samozřejmě není konečný. Podle konkrétní situace může být s rodinnou situací seznámena a třeba i významnou měrou napomůže k jejímu řešení řada dalších osob (např. učitelé nebo vychovatelé dítěte, dětský lékař, ale mnohdy může pomoci i člověk bez odborného vzdělání, který má k rodičům nebo dítěti blízký vztah, např. soused nebo rodinný přítel).

Ačkoliv rodičovské konflikty nejsou ničím neobvyklým a vzácným, stále ještě v České republice nefunguje propracovaný systém, ve kterém by zástupci jednotlivých profesí byli naučeni kooperovat a společně postupovat s cílem dosáhnout co nejrychlejšího, nejefektivnějšího a nejpřijatelnějšího vyřešení rodinné situace s co nejmenšími negativními následky pro dítě. I když nepochybně každá z těchto profesí usiluje o tento cíl, každý postupuje svými metodami, svými naučenými postupy, používá nástroje dostupné jeho profesi, přestože by stejného cíle mohlo být dosaženo rychleji a snáz s využi-

tím jiného odborníka. **Chybí zde tedy fungující efektivní interdisciplinární spolupráce.**

Interdisciplinární spolupráce

Interdisciplinární spolupráce, někdy také označovaná jako meziodvětvová, je založena na propojení a provázání profesí, které společně usilují při řešení určitého problému o efektivní, rychlé a účinné dosažení stejného cíle. Pokud každá ze zapojených profesí bude sledovat tento cíl samostatně, společně se pouze sama na sebe, využívat pouze prostředků, které má sama k dispozici, není vyloučeno, že se kýženého cíle podaří dosáhnout, ale celý proces může být zdoluhavý a může se stát, že sice dojde ke splnění stanoveného záměru, ovšem za cenu, že nebudou vyřešeny všechny problémy, které s řešenou situací souvisely, což může v budoucnu vyvolat další konflikty. **Rodičovský konflikt je komplexní problém, který není možné vyřešit prostou úpravou poměrů k dítěti.** Je potřeba současně pracovat i na nastavení takového vztahu mezi rodiči do budoucna, který eliminuje výskyt dalších možných problémů a rozepří a který se nebude negativně odrážet na vztahu k dítěti.¹⁴ Navíc i při sledování totožného cíle mohou různé způsoby práce jednotlivých profesí působit protichůdně, a tím si mohou práci vzájemně ztěžovat.

Komplikace vznikající rozdílným přístupem profesí mohou vyplývat i z jejich lišícího se poslání, resp. z jejich samotné podstaty. Primárním úkolem advokátů je zastupovat zájmy svého klienta¹⁵ (§ 16 odst. 1 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii), za kterého v naprosté většině případů považují rodiče, nikoliv dítě. Úloha OSPOD je velmi rozdílná, neboť mají na jednu stranu hájit zájmy dítěte (§ 5 ZSPOD), na druhou stranu být k dispozici rodičům, radit jim v jejich složité situaci, pomáhat hledat řešení (§ 9 a 11 ZSPOD), v některých situacích je kontrolovat, nebo dokonce jim ukládat povinnosti a sankce (zejména § 12 a 13 ZSPOD). Soudci při svém značném pracovním vytížení, způsobeném především nápadem spisů, stojí před složitým rozhodováním, kdy by si mnohé případy zasloužily hlubší a detailnější prostudování, prošetření situace, ale současně je zde snaha o co nejrychlejší ukončení případu i v zájmu dítěte (což jim ukládá i § 471 odst. 2 z. ř. s.).

Právě nedostatečná provázanost a spolupráce jednotlivých profesí jsou často příčinou zdoluhavosti soudního řízení a celkově řešení rodičovského konfliktu, který má dopad především na dítě. I když dítě nebude bezprostředně vystaveno setkání se všemi zapojenými odborníky, bude minimálně zatěžováno účastí na soudních jednáních, konzultacemi na OSPOD, vyšetřením u soudního znalce, případně účastí na terapii nebo mediaci. A čím delší je celý proces řešení rodičovského konfliktu, tím většímu stresu jsou vystaveni oba rodiče. A ať se snaží sebevíc, tento stres a napětí dítě cítí, cítí nepohodu svých rodičů, cítí, že se něco děje, a tuto negativní rodinnou situaci vnímá a odráží se i v jeho životě, v jeho chování.¹⁶ Na jednu stranu má dítě právo vědět, co se kolem něho děje, vyjádřit se, mít možnost podílet se na rozhodování o svém budoucím životě (toto právo je výslovně upraveno mj. v ust. § 867 a 875 odst. 2 o. z. a § 100 odst. 3 o. s. ř.), na stranu druhou by do celého dění nemělo být zapojováno více, než je nezbytně nutné s ohledem na jeho věk, rozumovou vyspělost a jeho vlastní

14 B. Theisen: Neue Anforderungen an die Behandlung von Sorge- und Umgangsverfahren, in C. Müller-Magdeburg und Kollektiv: Verändertes Denken – zum Wohle der Kinder. Festschrift für Jürgen Rudolph, 1. vydání, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden 2009, str. 138.

15 K tomu srov. P. Čáp in J. Svejkovský, M. Vychopeň, L. Krym, A. Pejchal a kol.: Zákon o advokacii, Komentář, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2012, str. 107.

16 T. Novák, op. cit. sub 7, str. 97-98.

vůli. A nepochybně je v nejlepším zájmu dítěte, aby období nejistoty a napětí v jeho životě bylo ukončeno co nejdříve.

Interdisciplinární spolupráce přináší výhody pro všechny zapojené profese. K těm je možné započítat např. možnost využívat vzájemně svých kompetencí a schopností, ke kterým jsou některé profese lépe uzpůsobené.¹⁷ Pokud rodič potřebuje někomu sdělit své pocity a dojmy ze soužití s bývalým partnerem, potřebuje poradit, jak se vypořádat např. s nevěrou nebo nečekaným rozchodem, který bývalému partnerovi nemůže odpustit, a z toho vyplývají jeho negativní reakce, neschopnost jakékoliv vstřícnosti při jednání s bývalým partnerem, a to i v otázkách týkajících se společného dítěte, využije za tímto účelem buď svého advokáta, nebo pracovníka OSPOD. Oběma profesím takovéto „vylévání srdce“ zabírá čas, který by mohly efektivně věnovat jiným činnostem a zpravidla není ani advokát, ani sociální pracovník kompetentní k tomu, aby rodiči jako klientovi poradil, jak se se situací vyrovnat a jak v zájmu dítěte dokázat slušně komunikovat s bývalým partnerem. Za tímto účelem by měl být rodič odkázán na využití odborné pomoci rodinné poradny nebo psychologa. Bude-li každá z profesí vědět, s jakými problémy, v jakých situacích, ve kterém okamžiku je vhodné odkázat rodiče jako svého klienta na některou z dalších zapojených profesí, protože tato profese dokáže poskytnout požadovanou službu rodiči na vyšší úrovni, má pro její poskytnutí lepší podmínky, má větší zkušenosti, je z hlediska celého procesu efektivnější, pokud se určitým problémem bude zabývat někdo jiný, pak touto delegací řešení některých otázek dochází k zefektivnění řešení problému, což přispívá k urychlení celého procesu a snížení zátěže kladené na jednotlivé profese v důsledku toho, že jsou nuceny vykonávat činnosti, na něž nejsou dostatečně kapacitně ani odborně vybaveny. Další nespornou výhodou je skutečnost, že společný postup všech profesí zabrání rodičům v tom, aby si mezi pracovníky jednotlivých profesí hledali spojence, kteří je podpoří a postaví se na jejich stranu proti druhému rodiči. **Žádná ze zapojených profesí (s výjimkou advokátů) by neměla stranit žádnému z účastníků, všichni by měli být zaměřeni na jediný cíl, a tím by měl být nejlepší zájem dítěte.**

Cochemská praxe

Jedním z prvních systémů interdisciplinární spolupráce a zřejmě jediným detailně popsaným co do svého vzniku i procesních postupů je Cochemská praxe. Jedná se o **německý způsob řešení rodičovských konfliktů, který vznikl na počátku 90. let 20. století v obvodu soudu pro věci rodinné ve městě Cochem.** Ačkoliv se původně jednalo pouze o snahu o zefektivnění vzájemné spolupráce lidí zabývajících se stejnými problémy v malém soudním obvodu, následky byly neočekávané. **V roce 2009 se Cochemská praxe stala myšlenkovým základem pro velkou novelu zákona, který v Německu upravuje procesní otázky řízení ve věcech rodinných.**

A již v 90. letech se Cochemskou praxí inspirovali pracovníci v řadě dalších soudních obvodů, kteří zaváděli podobné modely, vytvářeli pracovní skupiny a snažili se propojit různé profese podílející se na řešení rodičovských konfliktů. Všichni však sledovali jednotný cíl – **urychlit řešení rodičovského**

konfliktu a uzavřít ho takovým způsobem, aby dítě neztratilo ve svém životě žádného ze svých rodičů. Urychlení v tomto případě neznamená co nejrychlejší nalezení konečného řešení, ale především co nejvčasnější zahájení práce s rodinou, směřující k přípravě a hledání nejlepšího řešení v zájmu dítěte. Nalezení takového řešení potřebuje svůj čas a zbytečné urychlení jeho přijetí by v mnoha případech mohlo být naopak ke škodě.

Podnětem pro vznik Cochemské praxe byla ještě vážnější situace, než s jakou se setkáváme v některých případech u českých soudů. Podle německé právní úpravy, která platila do roku 1998, soudy musely v případě rozvodu rodičů rozhodovat o tom, na kterého z nich přenesou práva a povinnosti ke společnému dítěti. Vysvětleno jazykem českého práva – v případě rozvodu rodičů ztratil jeden z rodičů rodičovskou odpovědnost. To samozřejmě vyhrocovalo konflikt mezi rodiči, kdy ani jeden z nich nechtěl své dítě ztratit, a rozvod se skutečně měnil v právní bitvu o dítě. A v důsledku tohoto konfliktního stavu soudy nezřídka rozhodovaly o tom, že by se dítě nemělo po nějakou dobu s jedním z rodičů vůbec stýkat, nebo jen velmi omezeně, aby mělo možnost vzpamatovat se z vyhrocené situace, kterou v rodině v posledních měsících zažívalo. Tím prakticky docházelo k trvalému odloučení mezi dítětem a jedním z rodičů, neboť během doby, kdy byl jejich kontakt takto násilně přerušen, dostal druhý rodič šanci získat dítě na svou stranu, zmanipulovat dítě proti druhému rodiči, nebo prostě došlo k takovému narušení a přerušování vzájemných vazeb, že jejich obnova byla velmi obtížná, ne-li nemožná.¹⁸

Za této situace se pracovníci orgánu péče o dítě ve městě Cochem společně s pracovníky rodinné poradny tamtéž rozhodli, že situace je nadále neúnosná a je potřeba pro děti něco udělat. Z tohoto důvodu svolali konferenci, na kterou pozvali zástupce všech profesí, které se na řízení o úpravu poměrů k dítěti po rozvodu podílely, působící v obvodu soudu pro věci rodinné v Cochemu. Konference se tedy účastnili soudci, pracovníci orgánu péče o děti, advokáti specializující se na rodinné právo,¹⁹ pracovníci poradenských zařízení a soudní znalci. Cílem této konference bylo zjistit, zda je vůbec možná vzájemná spolupráce mezi profesemi, a nastavit její základní pravidla. V úvodu zazněla vzájemná kritika jednotlivých profesí, co je shledáváno jako problematické na jejich činnosti, s čím jsou ostatní profese nespokojeny apod. Ukázalo se, že řada z těchto výtek je založena hlavně na předsudcích a nedostatku informací o tom, jak vlastně jednotlivé profese při své činnosti fungují.²⁰ Z tohoto důvodu se jako **jedno ze základních pravidel fungování vzájemné spolupráce ukázalo nezbytné důkladné seznámení se s činností jednotlivých profesí, k čemuž slouží pravidelné schůzky, na nichž se jednotli-**

17 D. Rychlík: Jak se změnila činnost sociálních pracovníků v sociálně-právní ochraně dětí (2.), Právo a rodina č. 6/2008, str. 17.

18 K tomu srov. B. Theisen, op. cit. sub 14, str. 137.

19 V Německu je specializace na konkrétní právní odvětví brána mnohem vážněji než v České republice. Téměř každý advokát má přímo v názvu své kanceláře uvedenou specializaci a konkrétní rodinné právo je v Německu považováno za natolik složitou právní oblast, že málokdo se odváží nechat se zastupovat advokátem, který v této oblasti není odborníkem, zejména pokud si uvědomuje, co je v tomto řízení v sázce.

20 J. Rudolph: Du bist mein Kind. Die „Cochemer Praxis“ – Wege zu einem menschlicheren Familienrecht, Schwarzkopf & Schwarzkopf Verlag, GmbH, Berlin 2007, str. 40.

vé obory informují o nových trendech, změnách zákonů, které se jich dotýkají, nových metodách a vnitřních pravidlech fungování. Při dalších diskusích se však ukázalo, že všichni zúčastnění mají ze současného stavu, jak jsou řešeny rodičovské konflikty, stejně špatný pocit a rádi by dosáhli stejného cíle – ukončovat konflikty mezi rodiči v co nejkratším čase a takovým způsobem, aby dítěti zůstali zachováni oba rodiče a aby se dítě nestávalo obětí jejich sporů. Byla přijata tzv. Cochemská dohoda, v níž byly popsány cíl, prostředek, metoda a základ Cochemské praxe.²¹

Cílem Cochemské praxe je přimět rodiče opět se soustředit na své dítě a společně vykonávat rodičovská práva a povinnosti. Prostředkem k dosažení tohoto cíle má být kooperace v rámci pracovní sítě zapojených profesí. Metodou realizace je propojení pravomocí a činností jednotlivých profesí. A základ Cochemské praxe představuje rovnocennost všech profesí a veškeré jejich činnosti.²²

Všechny profese se tak v průběhu celého řízení snaží dosáhnout toho, aby rodiče dospěli ke společnému řešení, které bude nejlépe odpovídat nejlepšímu zájmu a potřebám jejich dítěte. Každý ze zapojených pracovníků ví, s jakým problémem se může obrátit na jakou spolupracující profesi, která je schopna určitou činnost vykonat rychleji nebo efektivněji, je na ni specializovaná nebo je k jejímu výkonu vhodnější (např. pracovník orgánu péče o děti ví, že je vhodnější doporučit rodičům služby odborného poradenství než se pokoušet s nimi řešit jejich vzájemné osobní spory, nechat se od nich zatahovat do jejich osobních problémů), stejně jako ví, jaký bude další postup v řízení, o kterém rozhoduje jiná profese (např. advokát si může být naprosto jistý, že pokud rodiče nedospějí ke vzájemné dohodě nejpozději v průběhu prvního jednání před soudem, soudce přeruší řízení a dá rodičům prostor, aby dohodu vypracovali s využitím odborného poradenství; stejně tak advokát ví, že pokud některý z rodičů odbornou pomoc odmítne, bude to soudcem vnímáno jako projev nedostatečných rodičovských kompetencí a návrhu tohoto rodiče s největší pravděpodobností nebude vyhověno).

V Cochemu se během prvních šesti let fungování Cochemské praxe podařilo dosáhnout postupného snižování množství případů, kdy byl soudce nucen autoritativně rozhodovat o tom, na kterého z rodičů po rozvodu přeneše rodičovská práva a povinnosti, až do stavu, kdy všechny případy byly ukončovány dohodou rodičů.²³

Pokud jsem zmínila, že se Cochemská praxe stala základem

i pro procesní předpis upravující řízení ve věcech rodinných, pak se jedná konkrétně o **zákon o řízeních ve věcech rodinných a ve věcech dobrovolné soudní jurisdikce (Gesetz über das Verfahren in den Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit) z roku 2009**. Cochemská praxe byla zmíněna jako základní myšlenkové východisko i v důvodové zprávě k tomuto zákonu a na základě pozitivních praktických zkušeností byly do zákona přeneseny zejména **zásada urychleného projednání** (soudy mají ve věcech týkajících se úpravy péče o dítě, styku s dítětem a rozhodování o právu na určení místa bydliště nařídít první jednání do jednoho měsíce po podání návrhu), **zásada přednostního projednání**, **možnost uložit rodičům využití odborného poradenství a možnost pověřit soudního znalce vedle vypracování znaleckého posudku také úkolem pracovat s rodiči na jejich vztahu, snažit se pomoci jim k dosažení vzájemné dohody a uvědomění si jejich významu pro dítě** (znalec se tak stává dalším stupněm poradenství, jakým si terapeutem). **Posíleno bylo také postavení dítěte v řízení**. Soudy mají povinnost zjišťovat názor dítěte, u dětí starších 14 let je pak prakticky nemožné rozhodnout v rozporu se zjištěným názorem dítěte, a dítě má právo být seznámeno s rozhodnutím.²⁴

V Německu se stal systém interdisciplinární spolupráce velmi oblíbeným. Prakticky každý soud si vypracoval vlastní metodu, jak participující profese společně postupují. Cochemská praxe vznikla ve zcela specifických podmínkách – Cochem je velmi malý soudní obvod, kde se všichni participující protagonisté velmi dobře znali, dalo by se říci, že na řešených případech se setkávali stále stejní lidé. Proto je možné se v Německu setkat s různými alternativami interdisciplinární spolupráce, které jsou vždy přizpůsobeny místním podmínkám, ale třeba jsou do nich i promítány pozitivní zkušenosti s určitými způsoby řešení rodičovských konfliktů (např. je jako primární způsob pro hledání společné dohody rodičů využívána mediace, nebo i při soudním jednání jsou aplikovány mediační techniky apod.). V některých případech se nemusí ani jednat o propracovaný systém, důležité je, že **všichni zúčastnění sledují stejnou myšlenku a snaží se dosáhnout společného cíle – přenést odpovědnost za rozhodnutí o dítěti zpět na rodiče, zachovat dítěti oba rodiče i po jejich rozchodu a řešit tyto případy s maximálním urychlením.**²⁵

Neřešitelné případy

Mohlo by se zdát, že fungující efektivní mezioborová spolupráce dokáže přivést ke smírnému řešení každý rozpor mezi rodiči. Bohužel tomu tak není. Ani dokonalá souhra všech osob intervencujících do rodinné situace a snažících se pomoci najít nejlepší řešení pro dítě nemůže zaručit, že se tohoto cíle skutečně podaří dosáhnout. Praktické zkušenosti ukazují, že existuje **přibližně 3 až 5 % případů, kdy není možné dospět mezi rodiči k dohodě, urovnat jejich vyhocené vztahy, přimět je v zájmu jejich společného dítěte spolupracovat.**²⁶ Důvodem bývá nejčastěji kombinace osobnostních vlastností a charakterů rodičů, která ovlivňuje jejich vzájemný vztah, přístup k řešení konfliktu a zpracování rozchodu.

21 K tomu blíže J. Rudolph: Interdisziplinäre Zusammenarbeit der Professionen im Familienkonflikt, in R. Rogalewiczová, M. Cirbusová (eds.): Cochemská praxe v České republice. Sborník příspěvků z konference pořádané Úřadem pro mezinárodněprávní ochranu dětí 14.-15. 5. 2015 v Brně, 1. vydání, Tribun EU, Brno 2015, str. 35-38.

22 J. Rudolph, op. cit. sub 20, str. 42-45.

23 Tamtéž, str. 56.

24 M. Tamm: Das neue Familienverfahrengesetz in Deutschland: Regelungsintention und Regelungsschwerpunkte, in R. Šínová a kol.: Řízení ve věcech rodinněprávních v České republice, Slovenské republiky a Německu a jejich aktuální problémy, Leges, Praha 2010, str. 72-73.

25 P. Beck: Cochemer Praxis v. Integrierte Mediation – Vergleich der methodischen Ansätze, 1. vydání, GRIN Verlag, GmbH, München 2009, str. 248.

26 R. Wiesner, op. cit. sub 4, str. 48.

Určitá část případů i přes společný přístup a postup zapojených profesí vyžaduje více času, než se může jevit jako vhodné a potřebné v zájmu dítěte. Takoví rodiče prostě potřebují delší dobu, aby zpracovali svoji novou situaci, aby se vyrovnali s ukončením vztahu. Mnohdy pomůže ke změně přístupu významná životní změna, na kterou je však často nutné nějakou dobu počkat. V těchto případech je samozřejmě vhodné, aby rodiče využili odborné poradenství nebo terapeutickou pomoc, ani ty však nejsou univerzálním řešením.

Především v případech, kdy je paralelně s otázkou úpravy péče o děti řešena otázka majetkového vypořádání, může nastat patová situace a rodiče často zájem svých dětí zcela poústějí ze zřetele a děti berou jako rukojmí. Přimět rodiče, aby tyto dvě otázky zcela oddělili a nevázali nebo nepodmiňovali výsledek jednoho problému na problém druhý, je téměř nadlidský úkol. O to komplikovanější, jsou-li rodiče zastoupeni advokátem. Zpravidla je totiž tentýž advokát zastupuje při řešení obou těchto otázek, a místo aby bylo o otázkách týkajících se dětí jednáno zcela odděleně od řešení otázek majetkových, dochází velmi často k provázání obou jednání, které činí oddělení obou témat jak fakticky, tak v hlavách účastníků prakticky nemožným.

Na rozdíl od interdisciplinární spolupráce fungující v Německu se v České republice nemusí podařit zapojit všechny profese zainteresované na řešení rodičovských konfliktů. Samozřejmě vždy záleží na konkrétním člověku, na jeho přístupu, na jeho vnímání rodičovského konfliktu, zda pro něho jde pouze o poskytovanou službu bez jakéhokoliv vztahu k účastníkům nebo zda je ochoten se vcítit i do potřeb dítěte, které pro něho nemusí být primárním klientem, ale kterého se konflikt mezi rodiči nejvíce dotýká. A pochopitelně je jedním z faktorů i to, jakým způsobem si konkrétní osoba vykládá např. své stavovské předpisy, ale i obecně závazné právní předpisy, zda se přiklání k výkladu striktnímu, který ji zavazuje ke konkrétnímu chování a který nepřipouští improvizaci, flexibilní přístup dle potřeb a specifík rodinné situace, nebo zda upřednostňuje výklad volnější, který naopak poskytuje značnou volnost v přístupu k výkonu dané profese.²⁷

Advokáti

Jako nejobtížněji zapojitelné profese se v České republice jeví advokáti a soudní znalci. Přestože právní zastoupení v opatrovnických věcech není povinné a rodinné právo není nijak složitou právní oblastí, naopak mnoho otázek, které mají být v řízení upraveny, není jednoznačně upraveno zákonem, ale jde spíše o rozklíčování životní situace a potřeb dítěte, nechávající si rodiče velmi často radit advokáty.²⁸ V České republice, na rozdíl např. od Německa, však rodiče cíleně nevyhledávají advokáty specializující se na rodinné právo, a tak se v mnoha případech stává, že je zastupuje advokát, který s řešením rodičovských konfliktů nemá dostatečné zkušenosti, neuvědomuje si, že se nejedná o klasický spor, ve kterém je možné buď zvítězit, nebo být poražený, ale že je zde smyslem dosáhnout takového uspořádání vzájemných vztahů, které co nejméně poškodí všechny zúčastněné a nebude zatěžovat dítě. Není-li advokát schopen akceptovat význam smírného řešení rodičovského konfliktu, je jen stěží možné ho zapojit do in-

terdisciplinární spolupráce. Sami advokáti se také rozcházejí v názoru na to, zda je při zastupování klienta má zajímat nejlepší zájem dítěte a zda by v tomto směru svého klienta měli usměrňovat, pokud on sám zájem svého dítěte přehlídá nebo zohlednit odmítá.²⁹

Soudní znalci

Druhou profesí, kterou je v českém prostředí velmi obtížné do interdisciplinární spolupráce zapojit, jsou soudní znalci. Na rozdíl od advokátů si sice mnozí z nich uvědomují význam vyřešení problému mezi rodiči pro úpravu poměrů k dítěti, ale **zavedená praxe, jak jsou do průběhu opatrovnického řízení zapojováni, jim neumožňuje se na tomto řešení podílet jinak než vypracováním znaleckého posudku.** A ačkoliv mnozí soudní znalci jsou současně psychologové a mohli by s rodiči pracovat a pomoci jim se zvládnutím složité životní situace a obnovením jejich schopnosti soustředit se na dítě a jeho potřeby, právě skutečnost, že v pozici soudních znalců mohou pouze provést znalecké šetření, na jehož základě zodpoví otázky položené v zadání znaleckého posudku, a tím poskytnou soudu své odborné stanovisko,³⁰ jim brání jakoukoliv poradenskou či terapeutickou aktivitu v průběhu znaleckého zkoumání vykonávat. Někteří znalci přímo poukazují na špatnou zkušenost, že pokud se o takovýto přístup pokusili, byl následně právními zástupci rodičů namítnut jejich nesprávný či nevhodný postup při vyšetření a bylo navrženo ustanovení nového znalce (čímž se rodiče na jednu stranu snaží dosáhnout pro ně příznivějšího vyznění znaleckého posudku, na druhou stranu prodloužit soudní řízení).

- 27 K tomu blíže P. Schaffner, D. Brosch: Cochemer Praxis bei atypischen Fallkonstellationen am Beispiel des Vorwurfs einer möglichen sexuellen Grenzverletzung oder eines sexuellen Missbrauchs eines Kindes im familiengerichtlichen Verfahren, in C. Müller-Magdeburg und Kollektiv: Verändertes Denken – zum Wohle der Kinder. Festschrift für Jürgen Rudolph, 1. vydání, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden 2009, str. 39.
- 28 A. Márová, E. Vaňková: Právo spolupráce a rozvod, Rodinné listy č. 7-8/2015, str. 33.
- 29 K tomu srov. např. O. Löblová in O. Matoušek a kol.: Děti a rodiče v rozvodu, 1. vydání, Portál, Praha 2015, str. 163-164.
- 30 L. Dörfel: Zákon o znalcích a tlumočnicích, Komentář, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2009, str. 48-57.

CENNÉ PAPIRY, KAPITÁLOVÝ TRH, INVESTIČNÍ SPOLEČNOSTI A FONDY

velké změny všech důležitých zákonů:

- podnikání na kapitálovém trhu (336 změn od r. 2018)
- zákon o ISIF (62 změn od července 2017)
- změny řady prováděcích předpisů

Sagit více informací na www.cnp.sagit.cz

Soudci

Interdisciplinární spolupráci se brání i někteří soudci, kteří se domnívají, že jejich zapojení do systému by ohrozilo jejich nezávislost. Ti si bohužel neuvědomují, že právě jim efektivní mezioborová spolupráce, kdy všechny články řetězce budou od počátku na rodiče působit ve snaze přimět je soustředit se na své dítě a v jeho zájmu vypracovat společné řešení rodinné situace, ušetří nejvíce času a práce. Tu nejtěžší práci totiž odvedou všechny profese, které s rodinou pracují předtím, než rodiče vůbec přijdou do jednací síně soudu. A i tehdy, pokud se jim nepodaří, aby rodiče již před prvním soudním jednáním ve věci vypracovali společnou dohodu, soudce jim nebude sdělovat nic nového, pokud na ně bude apelovat, aby se v zájmu vlastního dítěte dohodli, případně jim uloží využití odborné pomoci, kdy opět díky fungujícímu systému interdisciplinární spolupráce bude vědět, na koho rodiče odkázat a co může od takové pomoci očekávat.

Limity interdisciplinární spolupráce

Interdisciplinární spolupráce samozřejmě není univerzálním řešením všech rodičovských konfliktů. Stejně jako jakékoliv jiné využitelné nástroje má své limity spočívající především ve specifikách každého jednotlivého případu a také v možnostech a povahových vlastnostech rodičů. Každá situace vyžaduje jiný postup a jiný přístup a také každému jedinci vyhovuje a platí na něho něco jiného. Může se tedy stát, že v některých případech stačí působení jediné profese, jediného člověka, který rodičům ukáže správnou cestu, přiměje je znovu se soustředit na jejich dítě a rozdělit partnerskou a rodičovskou rovinu vzájemného konfliktu, resp. řešit vzájemné vztahy tak, aby tím dítě bylo poznamenáno co nejméně. Pak samozřejmě je fungující interdisciplinární spolupráce výhodou, ale nikoliv nezbytností. Z toho se dá odvodit i závěr, že **interdisciplinární spolupráce vůbec nemusí fungovat jako oficiální propracované propojení několika oborů v rámci určité územní jednotky nebo soudního obvodu, ale stačí, že s rodiči pracují stejně smýšlející odborníci, kteří sledují zájem dítěte, vyznávají stejné zásady, snaží se dosáhnout stejného cíle** – co nejdříve ukončit konflikt mezi rodiči, přimět rodiče soustředit se na své dítě, uvědomit si, co mu svým chováním způsobují, vnímat jeho potřeby, ne-

škodit mu a najít takové řešení, které bude pro oba rodiče přijatelné a bude nejlépe odpovídat zájmu dítěte, opětovně převzít svou společnou odpovědnost za společné dítě a nesnažit se tuto odpovědnost přenášet na jiné osoby (především soudy).³¹

Závěr

Interdisciplinární spolupráce patří k jedné z metod řešení rodičovských konfliktů. Nelze ji považovat ani za metodu univerzální, ani nad jiné metody nadřazenou (už proto, že není vyloučeno, aby i v rámci samotné interdisciplinární spolupráce byly aplikovány i metody jiné, nebo alespoň jejich prvky). Bohužel nelze ani tvrdit, že interdisciplinární spolupráce musí vést k úspěšnému trvalému ukončení všech případů, na něž bude aplikována.³² S ohledem na specifickou každého jednotlivého případu je vždy nutné zvážit, který z možných způsobů řešení je v dané situaci nevhodnější. A už v tomto bodě je namístě poznamenat, že právě proto nemůže být vytvořený systém interdisciplinární spolupráce na škodu. Protože i kdyby nestačilo samotné společné působení a kooperace odborníků z různých profesí, kteří se na řešení jednoho konkrétního problému podílejí, právě tím, že všichni sledují stejný cíl a všichni znají podrobnosti konkrétního případu, mohou společně doporučit rodičům, jaké kroky mohou učinit, aby jejich jednání nezatěžovalo zbytečně jejich dítě a aby třeba i prozatímní úprava poměrů byla v co nejlepším zájmu dítěte. Mohou rodiče odkázat na využití některé z forem řešení problematických situací (mediaci, *collaborative law*, rodinné konference, rodinné terapie apod.). Podstatné je, že všichni, kdo s rodiči přijdou do kontaktu, budou apelovat na jejich uvědomění si přítomnosti dítěte, uvědomění si toho, že konflikt mezi nimi se jejich dítěte hluboce dotýká, že dítě zatěžuje a že jako rodiče jsou odpovědní za to, co svým chováním dítěti způsobují.

Mám-li tedy shrnout, co je na interdisciplinární spolupráci nejdůležitější, musím zdůraznit, že to není ani vytvořený schéma postupu, jak s rodičovským konfliktem pracovat, ani zpracované a popsané procesy, které mají být realizovány, ani sepsaná pravidla, jak spolu mají jednotlivé profese jednat, jak se podporovat, jak vzájemně využívat svých služeb. Podle mého názoru toto všechno může absentovat, a přesto se jedná o interdisciplinární spolupráci, pokud **všechny zapojené subjekty sledují stejný cíl, respektují stejná pravidla, postupují ve vzájemném souladu a jde jim o dosažení stejného výsledku – aby si rodiče uvědomili, že společné dítě mezi nimi vytvořilo nezrušitelné pouto, a snahou o přetržení tohoto pouta svému dítěti pouze škodí, a že je jejich povinností převzít společnou odpovědnost za své dítě a společně rozhodovat o jeho životě, protože pouze takový přístup rodičů je v nejlepším zájmu dítěte.** ❀

PALATY
Wirtschaftsrecht

„Jsme Vaši poradci pro Německo.
Řešení právních a daňových otázek
z jedné ruky.“

www.palaty.cz

31 V. Novotná: Sociální práce s rodinou při poskytování sociálně-právní ochrany dětí – případová studie, Právo a rodina č. 9/2008, str. 11.

32 V tomto kontextu je možné poukázat např. na skutečnost, že soudci Okresního soudu v Mnichově, kde je interdisciplinární spolupráce praktikována v podobě tzv. Mnichovského modelu, udávají návratnost uzavřených případů rodičovských konfliktů cca 50 %, tedy zhruba polovina rodičů se na soud v souvislosti s úpravou svých rodičovských práv a povinností obrací opakovaně, přestože předcházející řízení bylo ukončeno schválením jejich vzájemné dohody.

Nejvyšší soud:

K naléhavému právnímu zájmu na určení, že věc je předmětem zaniklého a dosud nevypořádaného SJM

1. Jestliže je v katastru nemovitostí jako vlastník nemovitosti evidován jen jeden z bývalých manželů a druhý tvrdí, že věc je předmětem zaniklého, avšak dosud nevypořádaného společného jmění manželů, má naléhavý právní zájem na určení, že nemovitost je v zaniklém a doposud nevypořádaném společném jmění manželů. Pokud v průběhu řízení nastanou účinky zákonné domněnky vypořádání, bude třeba žalobu změnit na určení, že věc je v podílovém spoluvlastnictví účastníků.

2. Podkladem pro zápis poznámky spornosti je žaloba na určení, že věc je ve společném jmění manželů, nikoliv žaloba o vypořádání společného jmění manželů.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 9. 2017, sp. zn. 22 Cdo 3245/2017

K věci:

Odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně, kterým byla zamítnuta žaloba na určení, že nemovitosti – pozemky par. č. 2082/8, zahrada o výměře 788 m², st. par. č. 5096, zastavěná plocha a nádvoří, o výměře 139 m², včetně domu č. p. 2937, který je její součástí, všechny zapsané v katastru nemovitostí u Katastrálního úřadu při Královéhradeckém kraji, katastrálního pracoviště Trutnov, na l. v. č. 36 pro obec a katastrální území Dvůr Králové nad Labem – patří do zaniklého společného jmění manželů (dále také „SJM“) žalobce a žalované.

Žalobce se domáhal určení, že sporné nemovitosti jsou součástí zaniklého, avšak nevypořádaného společného jmění manželů – účastníků řízení. Soud prvního stupně žalobě v této části nevyhověl proto, že účastníci již dříve tyto nemovitosti ze SJM dohodou o jeho zúžení řádně vyloučili; tímto závěrem, který žalobce napadl odvoláním, se však odvolací soud nezabýval. Uvedl, že žalobce nemá na požadovaném určení naléhavý právní zájem (§ 80 o. s. ř.), neboť zaniklo-li SJM účastníků a neuplynula dosud tříletá lhůta k podání žaloby na jeho vypořádání, může se žalobce domáhat vypořádání v soudním řízení, ve kterém bude otázka, zda nemovitost patří do SJM, řešena jako předběžná. Odvolací soud odkázal na právní názor vyslovený v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2010, sp. zn. 22 Cdo 506/2008; ve věci rozhodl bez nařízení jednání (§ 214 odst. 3 o. s. ř.). Uvedl, že žalobce se stále může domáhat vypořádání SJM rozhodnutím soudu, a nemá tak na požadovaném určení naléhavý právní zájem.

Proti rozsudku odvolacího soudu podává žalobce dovolání; jeho přípustnost opírá o tvrzení, že jde o věc dosud v judikatuře neřešenou, a dále, že rozhodnutí odvolacího soudu je v rozporu s judikaturou dovolacího soudu. Vytýká rozhod-

nutí odvolacího soudu, že bylo pro něj překvapivé, neboť odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně potvrdil z jiného důvodu, než pro jaký soud prvního stupně žalobu zamítl. Nesouhlasí ani s tím, že by neměl na požadovaném určení naléhavý právní zájem; odkazuje na to, že jde o otázku zápisu práva do veřejných knih [§ 567 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále „o. z.“)], připomíná další spory mezi účastníky a tvrdí, že požadovaným určením by se právní postavení účastníků vyjasnilo. Navrhuje, aby napadený rozsudek byl zrušen a věc vrácena odvolacímu soudu k dalšímu řízení. **Dovolání je důvodné.**

Z odůvodnění:

Odvolací soud nepostupoval v souladu s rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2010, sp. zn. 22 Cdo 506/2008; navíc právní názor tam uvedený již není pro nemovitosti evidované v katastru nemovitostí použitelný.

Ve zmíněném rozhodnutí se uvádí: „Dovolací soud však má za to, že v případě neshody mezi manžely o tom, zda určitá věc patří či nepatří do společného jmění manželů, není bez významu, zda taková sporná otázka nemůže být již řešena jako předběžná v rámci řízení o vypořádání společného jmění manželů, jestliže již (k dané věci) zaniklo. V řízení o vypořádání společného jmění manželů soud nejprve řeší jako předběžnou otázku, zda majetkové hodnoty, které účastníci učinili předmětem řízení, skutečně do jejich společného jmění manželů patří, a jestliže na ni kladně odpoví, přikáže je některému z účastníků (popř. oběma do podílového spoluvlastnictví) a rozhodne o finančním plnění (náhradě) za takové přikázání. Jestliže je odpověď záporná, žalobu v tomto rozsahu zamítne. Z uvedeného je zřejmé, že otázka společného vlastnictví k určité věci je v rámci řízení o vypořádání společného jmění manželů otázkou předběžnou pro vlastní vypořádání.

Z výše uvedeného vyplývá, že odvolací soud otázku existence naléhavého právního zájmu v době, kdy rozhodoval, neposoudil

zcela správně, jestliže již předtím společně jmění účastníků zaniklo. Této (oproti době rozhodování soudu prvního stupně) nové situaci již neodpovídal převzatý právní názor, že žalobkyně nadále nemá jinou možnost, jak docílit změny zápisu vlastnictví k předmětným nemovitostem v katastru nemovitostí. Uvedené změny (např. aby byli oba účastníci společně či žalobkyně výlučně určeni vlastníky předmětných nemovitostí) lze již dosáhnout v řízení o vypořádání společného jmění manželů. Po doplnění dokazování v odvolacím řízení bylo namístě, aby žalovaná odvolacímu soudu sdělila, v čem za změněných poměrů mezi účastníky spatřuje svůj naléhavý zájem na požadovaném určení, a odvolací soud jej podle uvedených tvrzení aktuálně posoudil.“

Je zřejmé, že v tomto rozhodnutí dovolací soud nevyločil možnost existence naléhavého právního zájmu na požadovaném určení, jen zpochybnil názor, že je dán již samotným zájmem na změně zápisu vlastnictví v katastru nemovitostí. Kdyby odvolací soud postupoval podle tohoto právního názoru, musel by žalobci poskytnout možnost vyjádřit se k existenci naléhavého právního zájmu za situace, když se již může domáhat plnění – vypořádání SJM. To nečinil, a navíc je jeho rozhodnutí pro žalobce překvapivé. „V občanském soudním řízení se uplatňuje zásada předvídatelnosti rozhodnutí. Odvolací soud, který potvrdil rozsudek soudu prvního stupně z jiného důvodu, než byl důvod zamítnutí žaloby soudem prvního stupně, aniž by před vydáním potvrzujícího rozsudku seznámil účastníky řízení se svým právním názorem odlišným od právního názoru soudu prvního stupně, a neumožnil jim se k němu vyjádřit, zasáhl do práva na spravedlivý proces; to platí i v případě, že odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně z důvodů pro účastníka nepředvídatelných“ (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2009, sp. zn. 22 Cdo 646/2009). Pokud odvolací soud takto nepostupoval, je jeho rozhodnutí v rozporu s judikaturou dovolacího soudu.

Nicméně právní názor, uvedený v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2010, sp. zn. 22 Cdo 506/2008, týkající se naléhavého právního zájmu na určení vlastnictví nemovitosti v zaniklém, avšak doposud nevypořádaném SJM účastníků, již není pro nemovitosti evidované v katastru nemovitostí použitelný.

Občanský zákoník z roku 2012 zavedl plně princip materiální publicity zápisů do veřejných seznamů. „Není-li stav zapsaný ve veřejném seznamu v souladu se skutečným právním stavem, svědčí zapsaný stav ve prospěch osoby, která nabyla věcné právo za úplatu v dobré víře od osoby k tomu oprávněné podle zapsaného stavu. Dobrá víra se posuzuje k době, kdy k právnímu jednání došlo; vzniká-li však věcné právo až zápisem do veřejného seznamu, pak k době podání návrhu na zápis“ (§ 984 odst. 1 o. z.). „Není-li stav zapsaný ve veřejném seznamu v souladu se skutečným právním stavem, může se osoba,

jejíž věcné právo je dotčeno, domáhat odstranění nesouladu; prokáže-li, že své právo uplatnila, zapíše se to na její žádost do veřejného seznamu. Rozhodnutí vydané o jejím věcném právu působí vůči každému, jehož právo bylo zapsáno do veřejného seznamu poté, co dotčená osoba o zápis požádala“ (§ 985 o. z.). „Uplatněním práva“ ve smyslu tohoto ustanovení je žaloba na jeho určení; **určovací žaloba je podkladem pro vyznačení poznámky spornosti a zamezení účinků zápisu výlučného práva jednoho z účastníků na třetí osoby. Určovací žalobu nemůže nahradit žaloba na plnění, opírající nárok na plnění o právo, jehož existence má být posouzena jako předběžná otázka.**

Je-li tedy v katastru nemovitostí jako vlastník nemovitosti evidován jen jeden z (bývalých) manželů a druhý tvrdí, že věc je předmětem zaniklého, avšak doposud nevypořádaného SJM, může se domáhat určení, že nemovitost je v zaniklém a doposud nevypořádaném SJM. Pokud v průběhu řízení nastanou účinky zákonné domněnky vypořádání (§ 741 o. z., § 150 odst. 4 zák. č. 40/1964 Sb.), bude třeba žalobu změnit na určení, že věc je v podílovém spoluvlastnictví účastníků.

Jestliže tedy odvolací soud dospěl k závěru, že žalobce nemá na požadovaném určení naléhavý právní zájem, spočívá jeho rozhodnutí na nesprávném právním posouzení věci.

Komentář:

Publikovaný rozsudek představuje velmi významné rozhodnutí dovolacího soudu, které řeší **dvě samostatné právní otázky**, byť spolu do jisté míry spojené. Významné je především v tom, že se týká poměrů společného jmění manželů již podle zák. č. 89/2012 Sb. a současně představuje odklon od dosavadní judikatury, přičemž je pro soudní praxi velmi přínosná skutečnost, že dovolací soud měl možnost zaujmout k danému problému stanovisko relativně brzy po nabytí účinnosti občanského zákoníku.

První právní otázkou je posouzení naléhavého právního zájmu na určení, že věc je součástí SJM. V poměrech zák. č. 40/1964 Sb. soudní praxe vcelku bez pochybností připoouštěla žaloby na určení, že věc je součástí SJM¹ za trvání manželství, výrazně konzervativnější přístup k naléhavému právnímu zájmu však zastávala v případech, kdy SJM již zaniklo a některý z manželů se domáhal nápravy katastrálního zápisu, protože neprobíhalo řízení o vypořádání SJM, a zejména v případech, kdy po zániku SJM již probíhalo řízení o vypořádání společného jmění, a přesto se ještě některý z manželů domáhal určení, že daná věc tvoří součást SJM. **Obecně traktovaná a uznávaná zásada, že naléhavý právní zájem na určení je dán mimo jiné tam, kde prostřednictvím soudního rozhodnutí má být dosaženo souladu skutečného a katastrálního stavu, se v poměrech SJM nahrazovala úvahou, že dosažení shody skutečného a katastrálního stavu bude učiněno prostřednictvím rozhodnutí o vypořádání SJM, kde otázku zařazení věci do SJM soud posuzoval jako otázku předběžnou.**

Ze východisko řešení těchto otázek v soudní praxi dovolacího soudu sloužil právě rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2010, sp. zn. 22 Cdo 506/2008, který řešil jako otázku dosud v judikatuře Nejvyššího soudu neřešenou existenci naléhavého právního zájmu na určení, že určitá věc je součástí SJM poté, co společné jmění manželů – účastníků ke sporné věci zaniklo.²

1 Tyto žaloby byly podávány obvykle: a) vůči třetí osobě zapsané v katastru nemovitostí s argumentem, že k zápisu došlo na základě relativně neplatného právního úkonu pro rozpor s § 145 odst. 2 obč. zák. č. 40/1964 Sb., neboť se jednalo o převod nemovitosti jakožto neběžnou záležitost, k níž nedal druhý z manželů souhlas, a katastrálně zapsaný manžel převedl nemovitost na třetí osobu. Po dovolání se relativní neplatností ze strany nezapsaného manžela byla obvykle podána žaloba na určení, že věc je v SJM, b) vůči druhému z manželů, jestliže byl zapsán jako výlučný vlastník nemovitosti, ačkoliv podle tvrzení druhého manžela se jednalo o nemovitost tvořící součást SJM.

2 Právně významná část rozhodnutí je citována přímo v publikovaném rozhodnutí, a proto na ni pro stručnost odkazujeme.

Zatímco rozhodnutí vcelku bez pochybností připouštělo existenci naléhavého právního zájmu na určení určité věci jako součásti SJM za trvání manželství („*obecně totiž není vyloučeno, aby naléhavý právní zájem na určovací žalobě v průběhu řízení pominul, popř. aby teprve nastal. Podle názoru dovolacího soudu lze za trvání společného jmění manželů připustit existenci naléhavého právního zájmu na určení, že určitá věc náleží do společného jmění manželů - účastníků, zvláště jde-li o nemovitost, která je evidována v katastru nemovitosti. Obvykle to bude v případech, kdy si na spornou nemovitost činí vlastnické nároky osoba třetí, nebo v případě neplatnosti převodu takové věci na jinou osobu jen jedním z manželů bez účasti druhého manžela. Není vyloučen naléhavý právní zájem ani v případě představené žalobou v této věci, kdy jeden z manželů koupí nemovitost ze zdrojů, jež (podle tvrzení druhého manžela) mají náležet do společného jmění manželů, jen pro sebe*“), **pro období po zániku SJM však naznačilo, že samotný požadavek na dosažení shody mezi skutečným a katastrálně evidovaným stavem nemusí zakládat naléhavý právní zájem na požadovaném určení.**

Následná snaha senátu 22 Cdo o korekci tohoto judikaturního trendu ve prospěch posílení naléhavého právního zájmu ještě v poměrech obč. zák. č. 40/1964 Sb. však nebyla úspěšná, což se potvrdilo i v usnesení velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 15. 5. 2013, sp. zn. 31 Cdo 1726/2012, který důvody ke korekci názorů vyslovených v rozhodnutí sp. zn. 22 Cdo 506/2008 neshledal. Velký senát zde lapidárně uzavřel, že „*žalobkyně nemá naléhavý právní zájem na požadovaném určení, jelikož se mohla domoci téhož žalobou na plnění (žalobou o vypořádání již zaniklého společného jmění manželů)*“.

Tímto závěrem se zdála být otázka naléhavého právního zájmu na určení věci coby součásti SJM vyřešena (viz však dále).

Náznak snahy o opětovné prověření správnosti dosavadních závěrů v otázkách naléhavého právního zájmu již v poměrech panujících po účinnosti zák. č. 89/2012 Sb. naznačil Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. 22 Cdo 1789/2016, kde vysvětlil, že na určení, že sporná věc je součástí společného jmění, může mít účastník naléhavý právní zájem, jestliže si na spornou věc činí vlastnické nároky osoba třetí, nebo v případě neplatnosti převodu takové věci na jinou osobu jen jedním z manželů bez účasti druhého manžela.³ Protože rozsudek o vypořádání SJM je závazný jenom pro účastníky, nelze upřít naléhavý právní zájem na určení proti třetí osobě jen proto, že již probíhá řízení o vypořádání SJM.

Z tohoto rozhodnutí vyplývají dva důležité momenty:

1. Připouští se určovací žaloba, je-li v katastru nemovitosti zapsána jako vlastník třetí osoba, i tehdy, pokud již probíhá řízení o vypořádání SJM. Připuštění takové žaloby je dáno požadavkem, aby soudní rozhodnutí mohlo být způsobilé k zápisu do katastru nemovitostí. Tento cíl by nemohl být naplněn tehdy, pokud by v průběhu řízení o vypořádání SJM byla v katastru nemovitostí zapsána jako vlastník třetí osoba, protože pak by rozhodnutí o vypořádání SJM ne navazovalo na stav zápisu v katastru nemovitostí. Jestliže se však dosáhne určení, že věc je součástí SJM, je tato otázka vyřešena jednak ve vztahu k třetí osobě, ale také ve vztahu mezi manžely a odpadá její předběžné posouzení v řízení o vypořádání SJM.

2. Již v tomto rozhodnutí sp. zn. 22 Cdo 1789/2016 se naznačila mimořádně významná rovina pro posílení naléhavého právního zájmu na určení, že věc je součástí společného jmění, a to je ochrana před důsledky materiální publicity katastru nemovitostí (§ 980 a násl. o. z.). Ochrana tzv. dobrověrného nabyvatele se totiž může vyskytovat jak v případech, kdy je jako vlastník v katastru nemovitostí zapsána třetí osoba, jež vlastníkem věci ve skutečnosti není, tak také v případech, kdy je jako vlastník věci zapsán pouze jeden z manželů, ačkoliv se jedná o věc tvořící součást SJM.

Judikatura Ústavního soudu připustila nabývání od neoprávněného v katastrálních poměrech i v období účinnosti zák. č. 40/1964 Sb. v judikatuře, která se definitivně zformovala až po zrušení zák. č. 40/1964 Sb. v klíčovém nálezu ze dne 17. 4. 2014, sp. zn. I. ÚS 2219/12, nálezech ze dne 26. 5. 2015, sp. zn. IV. ÚS 402/15, a ze dne 19. 7. 2016, sp. zn. IV. ÚS 405/16, což ve svém důsledku nakonec respektoval i Nejvyšší soud v rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia ze dne 9. 3. 2016, sp. zn. 31 Cdo 353/2016.⁴

Tím ovšem vznikl do jisté míry historický paradox, že riziko nabývání od neoprávněného existovalo i v poměrech zák. č. 40/1964 Sb., přesto však soudní praxe nespátrovala naléhavý právní zájem na určení, že věc je součástí SJM, jestliže již došlo k zániku společného jmění. Tím ovšem vznikl stav, **že pokud byl zapsán v katastru nemovitostí jako vlastník nemovité věci pouze jeden z manželů, ačkoliv šlo o věc tvořící SJM, a došlo k zániku SJM, byla výrazně omezena možnost dosáhnout nápravy katastrálního stavu,** přičemž riziko, že v mezidobí od zániku společného jmění do jeho vypořádání věc od „katastrálního vlastníka“ třetí osoba koupí, bylo tím větší, čím delší byla časová prodleva od zániku SJM do jeho skutečného vypořádání s odrazem v katastru nemovitostí.

Právě se zdůrazněným poukazem na princip materiální publicity a právní úpravu s tím spojenou (§ 980 až 986 o. z.) aktuální publikované rozhodnutí Nejvyššího soudu zdůrazňuje, že zavedení tohoto principu je jasným důvodem pro posílení naléhavého právního zájmu na určení, že určitá věc je součástí SJM. Jde totiž o to, že v případě zápisu výlučného vlastnického práva k nemovité věci pouze ve prospěch jednoho z manželů, který následně věc prodá třetí osobě, se dostává do střetu ochrana dvou subjektů:⁵ za prvé tzv. dobrověrného nabyvatele, jenž se bude dovolávat ochrany s poukazem na splnění podmínek pro nabytí ve smyslu § 984 o. z., a za druhé opomenutého manžela, který se dovolá relativní neplatnosti převodní smlouvy podle § 714 o. z. s tím, že se nejednalo o běžnou záležitost, a se závěrem, že věc stále tvoří součást SJM.

Přestože soudní praxe na úrovni dovolacího soudu zatím tento případ v poměrech zák. č. 89/2012 Sb. neřešila,⁶ je zřejmé,

3 Zde Nejvyšší soud odkázal právě na rozhodnutí 22 Cdo 506/2008.

4 I když toto rozhodnutí nakonec nebylo schváleno k uveřejnění ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, nic to nemění na tom, že i judikatura Nejvyššího soudu nabývání od neoprávněného nakonec připustila.

5 Podrobně k tomuto problému srov.: F. Melzer, P. Tégl a kol.: Občanský zákoník – velký komentář, Svazek IV, § 655-975, Leges, Praha 2016, str. 367-370.

6 V poměrech zák. č. 40/1964 Sb. dávala soudní praxe přednost v těchto případech ochraně společného jmění, nicméně se jednalo o závěry přijaté ještě před ústavněprávní judikaturou, která nabývání od neoprávněného připustila (k tomu srov. např. rozsudek ze dne 13. 7. 2011, sp. zn. 22 Cdo 3450/2009, uveřejněný pod č. 131/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

že spory tohoto typu se budou v soudní praxi objevovat nepochybně poměrně často, tím spíše, čím častěji bude v katastru nemovitostí nesprávný zápis výlučného vlastnictví k majetku, který tvoří součást SJM. Aby se eliminovovala rizika tohoto střetu, publikované rozhodnutí zdůrazňuje, že manžel, který se domáhá určení, že určitá věc tvoří součást SJM, má naléhavý právní zájem na takovém určení i tehdy, pokud již došlo k zániku SJM, a jde tedy o věc v zaniklém a dosud nevypořádaném SJM. Tento závěr o naléhavém právním zájmu platí bez pochybností tím spíše, pokud jde o SJM ještě trvající, a soudní praxe by ho měla přijmout i tehdy, jestli by šlo o SJM, které již zaniklo a kde probíhá řízení o vypořádání společného jmění. Z pohledu nabyvatele je totiž situace ve vztahu ke katastru nemovitostí a v něm obsažených informacích v zásadě stejná bez ohledu na to, kdy katastrálně zapsaný majetek nabývá; jestliže je v katastru nemovitostí zápis výlučného vlastnického práva jednoho z manželů a nabyvatel ani neví, že jde o majetek ve společném jmění, pak

7 Může nastat také situace, kdy je vlastnické právo k věci zapsáno ve prospěch jednoho z manželů a probíhá řízení o vypořádání společného jmění. V takovém případě může být zapsána poznámka (nikoliv spornosti) podle § 23 odst. 1 písm. o) zák. č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon), ale nemusí, např. proto, že: a) v katastru je zapsána nemovitost jako výlučné vlastnictví jednoho z manželů a tento manžel podává návrh na vypořádání SJM, tuto nemovitost nezahrne do žaloby, b) návrh podává druhý manžel, ale neví, že taková nemovitost existuje, c) účastník informací o zahájení řízení katastru nesdělí, i když o nemovitosti ví, d) účastník informací o zahájení řízení katastru nemovitostí zašle, ale učiní tak až delší dobu po podání žaloby, d) informace o takovém řízení je účastníkem poslána, ale ještě není v katastru zapsána, e) nemovitost je katastrálně evidována jako vlastnictví třetí osoby odlišné od účastníků řízení o vypořádání SJM – ve všech těchto případech se dobrověrnému nabyvateli jeví katastrální zápis jako správný, bez informací zpochybňujících jeho dobrou víru. V těchto případech má určovací žaloba, že věc je v SJM, svůj význam. Tato žaloba ho má ale i tehdy, pokud obecná poznámka zapsána je, protože účinky obecné poznámky jsou jiné než poznámky spornosti. Obecná poznámka sice dobou víru nabyvatele zpochybňuje, ale nevylučuje naléhavý právní zájem na určení, že věc je ve společném jmění.

8 K tomu srov. M. Králík: Podílové spoluvlastnictví: přechodná ustanovení a judikatura Nejvyššího soudu, Bulletin advokacie č. 4/2017, str. 32-33.

je z jeho pohledu nerozhodné, jestli tento majetek nabývá za trvání SJM, po jeho zániku, když žádné řízení o vypořádání neprobíhá,⁷ anebo ve fázi, kdy již soud vede řízení o vypořádání SJM. Ve všech těchto případech při splnění podmínek § 984 o. z. se bude dobrověrného nabyvatelství dovolávat.

Proto také **základní argument rozhodnutí je založen na tom, že se existencí naléhavého právního zájmu má posilovat předcházení rizika dobrověrného nabyvatelství.** V zásadě nejde o nic jiného než o vždy uznávaný požadavek na dosažení shody mezi katastrálním a skutečným stavem, který býval také dostačující pro závěr o naléhavém právním zájmu na požadovaném určení, a potud jde tedy o potvrzení dosavadního přístupu zdůrazněného právě poukazem na výslovnou úpravu dobrověrného nabyvatelství. Tento závěr je pak posílen obsahem druhého stěžejního prvku publikovaného rozhodnutí ve směru, že **podkladem pro zápis tzv. poznámky spornosti není samotná žaloba o vypořádání SJM, ale právě žaloba o určení, že konkrétní věc je v SJM.**

Ostatně otázka naléhavého právního zájmu v publikovaném rozhodnutí není první, která se již v poměrech zák. č. 89/2012 Sb. objevila a kde se objevil argument materiální publicity jakožto okolnosti posilující naléhavý právní zájem na určení právního vztahu (v daném případě spoluvlastnického vztahu) taktéž ve vazbě na relativně neplatné právní jednání. Protože se však jednalo o problematiku podílového spoluvlastnictví, a nikoliv SJM, by se shodou potud, že v katastru nemovitostí byl v důsledku dovolání se relativní neplatnosti právního jednání tvrzený zčásti nesprávný katastrální zápis, odkazujeme čtenáře na popis a vysvětlení tohoto problému v odborné literatuře⁸ tím spíše, že věc se v současné době nachází ve fázi řízení o ústavní stížnosti proti rozhodnutí dovolacího soudu, o níž dosud nebylo rozhodnuto.

✿ Rozhodnutí zpracovali JUDr. EVA DOBROVOLNÁ, Ph.D., LL.M., asistentka soudce Nejvyššího soudu, Mgr. MICHAL KRÁLÍK, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu.

■ Ústavní soud:

K otázce stanovení odměny advokáta

Za úkony učiněné do 31. 12. 2012 je třeba přiznat odměnu podle ust. § 9 odst. 3 písm. a) advokátního tarifu, a nikoli podle odst. 1 citovaného ustanovení. Opačný postup představuje porušení práva dotčeného účastníka řízení na spravedlivý proces.

Nález Ústavního soudu ze dne 17. 10. 2017, sp. zn. I. ÚS 269/16

Z odůvodnění:

Na Ústavní soud se obrátila stěžovatelka, která se domáhala zrušení výroků o nákladech řízení před soudem prvního stupně a odvolacím soudem v napadeném rozsudku krajského soudu, neboť byla toho názoru, že jimi došlo k porušení čl. 11 odst. 1 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).

Z napadeného rozhodnutí a z vyžádaného soudního spisu, vedeného u okresního soudu, Ústavní soud zjistil, že vedlejší účastník jako žalobce se žalobou podanou u okresního soudu proti stěžovatelce jako žalované domáhal určení, že je vlastníkem pozemku specifikovaného v rozsudku okresního soudu. Okresní soud žalobu zamítl a žalobci uložil nahradit stěžovatelce na nákladech řízení částku 37 942 Kč. K odvolání vedlejšího účastníka krajský soud napadeným rozsudkem rozsudek nalézacího soudu ve věci samé jako věcně správný potvrdil (výrok I.). Ve výroku o nákladech řízení jej změnil

tak, že vedlejšího účastníka zavázal zaplatit stěžovatelce částku ve výši 13 957 Kč (výrok II.). Konečně uložil vedlejšímu účastníkovi povinnost zaplatit stěžovatelce na náhradu nákladů odvolacího řízení částku 7 023 Kč (výrok III.).

Stěžovatelka v ústavní stížnosti uvedla, že se domáhala přiznání náhrady nákladů řízení podle § 9 odst. 3 a 4 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů. V napadeném rozhodnutí podle stěžovatelky odvolací soud postupoval nesprávně podle § 9 odst. 1 advokátního tarifu, což stěžovatelka považovala za extrémní libovůli soudu, neboť ani jedna z interpretací § 9 advokátního tarifu tento výklad neumožňuje. Z konstrukce ust. § 9 advokátního tarifu je podle stěžovatelky zřejmé, že v případě § 9 odst. 4 písm. b) se jedná o ustanovení speciální k ust. § 9 odst. 3 písm. a) advokátního tarifu a vztahuje se na tarifní hodnotu ve věcech určení právního vztahu k nemovité věci. V daném případě není známa a ani ze spisového materiálu nebylo možné dovodit cenu předmětné nemovitosti, proto měl krajský soud postupovat podle ust. § 9 odst. 3 písm. a) ve spojení s § 9 odst. 4 písm. b) a § 11 odst. 1 písm. a), d) a g), § 13 odst. 3 advokátního tarifu, kdy měl přiznat stěžovatelce právo na náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně ve výši 37 957 Kč, které podrobněji vyčíslila. Tarifní hodnota je podle ní určena ve výši 50 000 Kč, neboť spor o určení vlastnictví k nemovité věci je sporem, zda tu je nebo není právo k nemovité věci, přičemž příkladem odkázala stěžovatelka na usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 3. 2014, sp. zn. I. ÚS 83/14, a na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2015, sp. zn. 30 Cdo 1021/2015. K tomu však dle mínění stěžovatelky nelze přehlédnout, že odvolací soud aplikoval právní předpis mimo jiné s účinností do 31. 12. 2012, ačkoli o nákladech řízení bylo rozhodováno až v roce 2015. Přitom je rozhodný okamžik v době rozhodování o nákladech řízení, nikoli doba, kdy byl úkon učiněn.

Ústavní soud posoudil obsah ústavní stížnosti a dospěl k závěru, že **ústavní stížnost je důvodná**. V dané věci považoval Ústavní soud za podstatné, že při rozhodování o náhradě nákladů řízení muselo být použito znění advokátního tarifu platné do 31. 12. 2012, a zejména od 1. 1. 2013. S účinností od tohoto data bylo do advokátního tarifu vloženo ust. § 9 odst. 4 písm. b), a to vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 486/2012 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů. Dle jejího přechodného ustanovení (čl. II) platí, že za právní služby poskytnuté přede dnem nabytí účinnosti této vyhlášky přísluší advokátovi odměna podle advokátního tarifu ve znění účinném do dne nabytí účinnosti novelizující vyhlášky. Odměna za úkony právní služby učiněné do 31. 12. 2012 se proto odvíjí od znění advokátního tarifu platného do 31. 12. 2012.

Ústavní soud se již k problematice použití rozhodných ustanovení advokátního tarifu ve své rozhodovací praxi vyslovil. V nálezech ze dne 4. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 598/2000 (N 100/23 SbNU 23), a ze dne 15. 1. 2003, sp. zn. I. ÚS 712/01 (N 6/29 SbNU 41) (všechna rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>), zaujal právní názor, že z dikce ust. § 9 odst. 3 písm. a) advokátního tarifu jednoznačně vyplý-

vá, že částka 10 000 Kč (vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 276/2006 Sb. zvýšená na 25 000 Kč a vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 486/2012 Sb. na 35 000 Kč) se považuje za tarifní hodnotu ve věcech určení neplatnosti právního úkonu, jen pokud předmětem tohoto úkonu je věc nebo plnění penězi neocenitelné. Později akceptoval výklad obecných soudů, že zmíněné ustanovení advokátního tarifu lze použít i v případech, kdy sice jde o věci ocenitelné, ale pouze s velkými obtížemi a náklady (usnesení ze dne 22. 1. 2014, sp. zn. III. ÚS 2581/13). Výklad připouštějící použití ust. § 9 odst. 1 advokátního tarifu Ústavní soud neaprobval a tento výklad nesdílel ani Nejvyšší soud. **Za úkony učiněné do 31. 12. 2012 měla tedy být přiznána odměna podle ust. § 9 odst. 3 písm. a) advokátního tarifu, a nikoli dle odst. 1 citovaného ustanovení.**

Ústavní soud uvedl, že samotné nesprávné použití příslušného ustanovení advokátního tarifu za úkony poskytnuté do 31. 12. 2012 by nezavdalo důvod k zásahu Ústavního soudu. Většina úkonů právní služby (celkem devět) však byla poskytnuta po 1. 1. 2013 a i zde krajský soud aplikoval nesprávné ustanovení advokátního tarifu. K aplikaci nové právní úpravy se dosud Ústavní soud vyjádřil pouze ve svých usneseních, kdy pro zjevnou neopodstatněnost odmítal ústavní stížnosti proti aplikaci ust. § 9 odst. 4 písm. b) advokátního tarifu obecnými soudy (srov. usnesení ze dne 17. 3. 2014, sp. zn. I. ÚS 83/14, ze dne 16. 6. 2015, sp. zn. II. ÚS 2084/14, ze dne 31. 8. 2015, sp. zn. II. ÚS 2639/14, ze dne 30. 9. 2015, sp. zn. III. ÚS 2383/15, ze dne 19. 1. 2016, sp. zn. III. ÚS 2563/15, a ze dne 11. 1. 2017, sp. zn. II. ÚS 3815/16).

V prvním ze zmíněných usnesení ze dne 17. 3. 2014, sp. zn. I. ÚS 83/14, Ústavní soud uvedl, že „z konstrukce ust. § 9 advokátního tarifu je zřejmé, že se v případě § 9 odst. 4 písm. b) jedná o ustanovení speciální k ust. § 9 odst. 3 písm. a) advokátního tarifu a vztahuje se na tarifní hodnotu ve věcech určení právního vztahu k nemovité věci“. V dalším usnesení sp. zn. II. ÚS 2084/14 Ústavní soud dodal, že „vyhláškou č. 486/2012 Sb. (novelou advokátního tarifu) bylo totiž s účinností od 1. 1. 2013 do advokátního tarifu včleněno mj. ust. § 9 odst. 4 písm. b), podle něhož: „částka 50 000 Kč se považuje za tarifní hodnotu ve věcech (...) uvedených v odstavci 3 písm. a), jde-li o právní vztah k podniku, nemovitosti, nebo právo z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví“. Z textu tohoto ustanovení je zcela jasně patrné, že s aplikací § 9 odst. 3 písm. a) advokátního tarifu (jež vytrženo z kontextu stále hovoří pouze o neocenitelné věci, resp. neocenitelném plnění) je počítáno i ve vztahu k věcem ocenitelným – např. ve vztahu k nemovitostem, které jsou v citovaném ustanovení explicitně zmíněny a o něž se jednalo i v nyní projednávané věci. Ve světle této změny podústavního práva již proto není bez dalšího použitelný dříve vyslovený právní názor obsažený v citovaných nálezech, podle něhož paušální částka podle ust. § 9 odst. 3 písm. a) advokátního tarifu může být považována za tarifní hodnotu ve věcech týkajících se věci či plnění *stricto sensu* neocenitelných (k tomu srov. *mutatis mutandis* i usnesení ze dne 17. 3. 2014, sp. zn. I. ÚS 83/14). Ústavní soud tedy konstatuje, že ve světle citované novelizace advokátního tarifu nelze bez dalšího přebírat závěry plynoucí z judikatury vztahující se k předchozí právní úpravě.“

Ústavní soud poukázal na to, že rovněž Nejvyšší soud při rozhodování o náhradě nákladů řízení vychází z ustáleného právního závěru, že při absenci ověřitelného údaje o ceně

nemovitosti, jako tomu je v nyní souzené věci, je spor o určení vlastnictví nemovitosti sporem ve smyslu § 9 odst. 3 písm. a), resp. (v souvislosti s novelizací advokátního tarifu prostřednictvím vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 486/2012 Sb.) sporem ve smyslu ust. § 9 odst. 4 písm. b) advokátního tarifu. Je tedy zapotřebí při stanovení výše mimosmluvní odměny advokáta vycházet (od 1. 1. 2013 v důsledku účinnosti vyhlášky č. 486/2012 Sb., novelizující advokátní tarif) z fixní tarifní hodnoty ve výši 50 000 Kč (viz např. usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 1302/2015, sp. zn. 28 Cdo 1665/2015, sp. zn. 30 Cdo 1021/2015 ad., dostupná na www.nsoud.cz).

Ústavní soud konstatoval, že stěžovatelce je tedy nutno dát za pravdu, poukazuje-li na nutnost použití ust. § 9 odst. 4 písm. b) advokátního tarifu. **Jestliže v poměrech souzené věci nebylo možné bez obtíží zjistit hodnotu předmětného pozemku, byl soud povinen vyjít z tarifní hodnoty uvedené v § 9 odst. 4 písm. b) advokátního tarifu.**

Ústavní soud však nepřisvědčil argumentaci stěžovatelky týkající se rozhodného znění advokátního tarifu, které měl odvolací soud použít. Ust. § 9 odst. 4 písm. b) bylo do advokátního tarifu vloženo teprve vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 486/2012 Sb., s účinností od 1. 1. 2013. Dle jejího přechodného ustanovení (čl. II) platí, že za právní služby poskytnuté přede dnem nabytí účinnosti této vyhlášky přísluší advokátovi odměna podle advokátního tarifu ve znění účinném do dne nabytí účinnosti novelizující vyhlášky. Krajský soud tak podle Ústavního soudu nepochybil, pokud na (malou) část úkonů advokáta aplikoval znění advokátního tarifu účinné do 31. 12. 2012.

Z výše uvedených důvodů Ústavní soud ústavní stížnosti vyhověl a napadené nákladové výroky předmětného rozsudku krajského soudu pro porušení čl. 36 odst. 1 Listiny zrušil. Ústavní soud rovněž připomněl, že při opětovném projednání a rozhodnutí v posuzované věci je krajský soud vázán právním názorem Ústavního soudu vysloveným v nálezu (čl. 89 odst. 2 Ústavy ČR).

Nad rámec nezbytného odůvodnění **Ústavní soud vyjádřil svou pochybnost o správnosti a udržitelnosti výkladu advokátního tarifu, podle kterého se i po 1. 1. 2013 výše odměny advokáta odvíjí od skutečnosti, zda se v soudním spisu nachází ověřitelný údaj o ceně sporných nemovitostí.** Ústavní soud proto položil otázku, zda by nebylo vhodnější vždy aplikovat ust. § 9 odst. 4 písm. b) advokátního tarifu. Přítomnost či absence takového údaje je totiž skutečností značně nahodilou. Nevypovídá vůbec nic o náročnosti soudního sporu či o náročnosti poskytované služby. Výše odměny advokáta se však v závislosti na této nahodilé skutečnosti může lišit v řádech. Před zahájením soudního sporu by přitom měl mít účastník (alespoň za pomoci svého právního zástupce) možnost učinit si předstihu o možných nákladech řízení, a to opět alespoň v již zmíněných řádech. Tedy zda se náklady řízení mohou pohybovat v desítkách či až ve stovkách tisíc korun. V této věci se však Ústavní soud nemusel těmito úvahami zabývat a je podle něj nepochybně vhodnější, aby se jimi zabýval Nejvyšší soud.

✿ Rozhodnutí zpracovala JUDr. RENATA RÁZKOVÁ, Ph.D.,
asistentka soudce Ústavního soudu.

Nejvyšší správní soud:

K podnětu k zahájení řízení

Ten, kdo má právo podat podnět k zahájení řízení z moci úřední podle § 46 správního řádu, nemá veřejné subjektivní právo na to, aby toto správní řízení bylo zahájeno. Z tohoto důvodu nemůže žádat zahájení správního řízení ze svého podnětu podle § 42 správního řádu ani se ho úspěšně domáhat cestou žaloby na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením podle § 82 s. ř. s.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2017, sp. zn. 4As 117/2017

K věci:

Žalobci jsou vlastníky pozemku v k. ú. Janovice nad Úhlavou, jehož součástí je budova č. p. 19, objekt k bydlení. Žalobci se podnětem ze dne 15. 11. 2016 domáhali, aby žalovaný zahájil řízení a vydal rozhodnutí o odstranění sousední stavby, kolny na sousedním pozemku. Poukazovali na to, že stavba kolny je provedena v rozporu se stavebním povolením z roku 1946 a způsobuje v domě žalobců plíseň.

Žalovaný ve sdělení ze dne 19. 12. 2016 uvedl, že neshledal

důvody k zahájení řízení z moci úřední podle § 42 správního řádu. Současný stav stavby odpovídá době jejího vzniku a běžné údržbě. Na stavbě nebyly zjištěny žádné konstrukční poruchy. Ohledáním na místě bylo zjištěno, že výměr vydaný Okresním národním výborem v Klatovech dne 9. 12. 1946 se vztahuje k předmětné kolně. Stavba svým stavebně technickým stavem neohrožuje rodinný dům č. p. 19 na pozemku žalobců.

Žalobci se žalobou na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu domáhali u Krajského soudu v Plzni vydání tohoto rozsudku: „*Soud zakazuje Městskému úřadu Klatovy – odboru výstavby a územního plánování, aby pokračoval v porušování práva žalobců [...] a aby tomuto orgánu nařídil pokračovat v řízení z moci úřední.*“ Namítali, že kolna, která měla být

předmětem výměru z roku 1946, postavena nebyla, jelikož se mělo jednat o jiný objekt, než stojí na pozemku. Tím, že žalovaný vydal ve věci pouhé sdělení, znemožnil žalobcům podat řádný opravný prostředek.

Krajský soud žalobu zamítl rozsudkem ze dne 24. 5. 2017, č. j. 30 A 30/2017-44. Krajský soud shledal, že žalobci neměli subjektivní právo na to, aby řízení z moci úřední bylo zahájeno, a nemohli být sdělením žalovaného, že neshledal důvody k zahájení řízení z moci úřední, na takovém neexistujícím právu zkrácení. Žalobci tedy neprokázali věcnou legitimaci k podání žaloby proti nezákonnému zásahu. S ohledem na to podle krajského soudu nemělo smysl opravovat návrh výroku rozsudku, z něhož nebylo zřejmé, v porušování jakých práv žalobců má být žalovanému zakázáno pokračovat a na jakém základě má být nařízeno pokračovat v řízení, které evidentně nebylo zahájeno. Krajský soud nakonec shledal, že tvrzený negativní vliv kolny na zdraví žalobkyně a) a majetek žalobců nelze v řízení o ochraně před nezákonným zásahem posuzovat.

Žalobci a) a b) (stěžovatelé) napadli rozsudek krajského soudu kasační stížností. Stěžovatelé namítali, že podáním ze dne 15. 11. 2016 se domáhali u žalovaného toho, aby zahájil řízení a vydal rozhodnutí o odstranění sousední stavby kolny na pozemku. Nejednalo se přitom o pouhý podnět, ale o řádnou žádost o odstranění stavby.

Nesprávný měl být v tomto ohledu závěr krajského soudu, že zahájení řízení z moci úřední je v dispozici příslušného správního orgánu. Pokud byl podán řádný návrh žalovanému k zahájení řízení, tento návrh měl být vyřízen rozhodnutím o odstranění stavby nebo zamítavým rozhodnutím. Tím, že stavební úřad vydal pouze sdělení ze dne 19. 12. 2016, stěžovatelům znemožnil, aby se dále domáhali svého práva jinak než žalobou proti nezákonnému zásahu.

Pokud krajský soud dospěl k závěru, že je na úvaze žalovaného, zda vydá pouze sdělení či rozhodnutí, znamenalo by to, že si žalovaný může činit, co chce, a není vázán ani stavebním zákonem, ani správním řádem. Žalovaný nikdy nevyřešil, co bylo mnohokrát stěžovateli namítáno, tj. plíseň v jejich domě a nemožnost vstoupit za jejich dům. Stěžovatelé proto navrhuji, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

Z odůvodnění:

Stěžovatelé spatřují nezákonný zásah ve skutečnosti, že žalovaný jejich podnět podle § 42 správního řádu vyřídil sdělením, a nikoliv rozhodnutím. Tím měl stěžovatelům odepřít možnost se proti jeho postupu řádně bránit jinak než prostřednictvím žaloby.

Podle § 82 s. ř. s. „... každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen ‚zásah‘) správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný“.

Podle rozsudku NSS ze dne 17. 3. 2005, č. j. 2 Aps 1/2005-65, č. 603/2005 Sb. NSS, je ochrana podle § 82 s. ř. s. důvodná tehdy, jsou-li zároveň splněny tyto podmínky: „Žalobce musí

být přímo (1. podmínka) zkrácen na svých právech (2. podmínka) nezákonným (3. podmínka) zásahem, pokynem nebo donucením (zásahem správního orgánu v širším smyslu) správního orgánu, které nejsou rozhodnutím (4. podmínka), a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo (5. podmínka), přičemž ‚zásah‘ v širším smyslu nebo jeho důsledky musí trvat nebo musí hrozit opakování ‚zásahu‘ (6. podmínka). Není-li byt jen jediná z uvedených podmínek splněna, nelze ochranu podle § 82 a násl. s. ř. s. poskytnout.“ Vzhledem k novele soudního řádu správního účinné od 1. 1. 2012 (zákon č. 303/2011 Sb.) odpadla nutnost naplnit 6. podmínku.

Stěžovatelé se podnětem ze dne 15. 11. 2016 domáhali zahájení řízení o nařízení odstranění stavby. Právní úprava nařízení odstranění stavby je obsažena v § 129 stavebního zákona z roku 2006. **Řízení o odstranění stavby je řízením zahajovaným výlučně z moci úřední. Podání osoby obsahující návrh na odstranění stavby je pouhým podnětem, kterým není řízení zahájeno** (srov. rozsudek NSS ze dne 30. 8. 2007, č. j. 4 Ans 6/2006-162).

Obecná úprava podnětů k zahájení řízení z moci úřední je obsažena v § 42 správního řádu: „Správní orgán je povinen přijímat podněty, aby bylo zahájeno řízení z moci úřední. Pokud o to ten, kdo podal podnět, požádá, je správní orgán povinen sdělit mu ve lhůtě 30 dnů ode dne, kdy podnět obdržel, že řízení zahájil, nebo že neshledal důvody k zahájení řízení z moci úřední, popřípadě že podnět postoupil příslušnému správnímu orgánu. Sdělení správní orgán nezasílá, postupuje-li vůči tomu, kdo podal podnět, podle § 46 odst. 1 nebo § 47 odst. 1.“

Zkoumání podnětů podaných podle § 42 správního řádu je pouze neformálním postupem, na základě kterého může být správní řízení zahájeno. O vyřízení podnětu k zahájení řízení z moci úřední se nevydává žádné rozhodnutí či usnesení a jejich posuzování neprobíhá ve správním řízení.

Uvedené vyplývá z definice správního řízení a usnesení obsažené ve správním řádu. Správní řízení je podle § 9 správního řádu „postup správního orgánu, jehož účelem je vydání rozhodnutí, jímž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo jímž se v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá“. Podle § 67 odst. 1 správního řádu dále „... rozhodnutím správní orgán v určité věci zakládá, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá, nebo v zákonem stanovených případech rozhoduje o procesních otázkách“. Podle § 76 odst. 1 správního řádu „v případech stanovených zákonem rozhoduje správní orgán usnesením“.

Pokud správní orgán neshledá naplnění podmínek k zahájení správního řízení, nejedná se o úkon, kterým by se zakládala, měnila nebo rušila práva nebo povinnosti oznamovatele. Není rovněž stanoveno, že by správní orgány v tomto případě rozhodovaly usnesením. Správní orgán je oznamovateli pouze povinen sdělit ve lhůtě 30 dnů ode dne, kdy podnět obdržel, že řízení zahájil, nebo že neshledal důvody k zahájení řízení z moci úřední, popřípadě že podnět postoupil příslušnému správnímu orgánu (pokud o to oznamovatel požádá). Takové sdělení správního orgánu není ani rozhodnutím, ani usnesením, ale jde o úkon správního orgánu, na který se vztahuje ustanovení části čtvrté (to plyne z § 158 odst. 1), z čehož vyplývá, že musí jít o sdělení, zpravidla písemné, adresované

tomu, kdo podnět učinil (viz J. Vedral: Správní řád, Komentář, Bova Polygon, Praha 2012, str. 466).

Nelze tedy přisvědčit námitce stěžovatelů, že jejich podnět měl být vyřízen rozhodnutím, a nikoliv sdělením. Pokud stěžovatelé tvrdí, že v jejich případě se nejednalo o „pouhý podnět“, ale o „řádou žádost o odstranění stavby“, toto odlišení nemá zákonnou oporu. Jak bylo uvedeno výše, řízení o odstranění stavby lze zahájit pouze z moci úřední, a nikoliv na žádost.

Z konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu dále vyplývá, že **nezahájení správního řízení zahajovaného z moci úřední nezákonným zásahem být nemůže**. V rozsudku ze dne 8. 7. 2009, č. j. 3 Ans 1/2009-58, Nejvyšší správní soud předně shledal, že zahájení řízení z úřední povinnosti se nelze domáhat žalobou proti nečinnosti podle § 79 s. ř. s. Dále uvedl, že „podatelé podnětu k zahájení řízení z moci úřední se nemohou domoci zahájení řízení a následného vydání rozhodnutí ani pomocí jiných zákonných institutů, než je opatření proti nečinnosti, a to z toho důvodu, že jim na základě § 42 správního řádu ani jiného ustanovení tohoto zákona žádné takové právo nevzniká. Toto ustanovení totiž ukládá správnímu orgánu pouze povinnost podnět v zákonné lhůtě vyřídit a podatele o tom informovat, nelze z něj však dovodit právo na vyhovění podnětu a tomu odpovídající vynutitelnou povinnost správního orgánu řízení zahájit. Je tomu tak především proto, že možnost zahájit správní řízení z moci úřední slouží a priori k tomu, aby ve veřejném zájmu byla určitá věc správním orgánem autoritativně vyřešena, resp. rozhodnuta, a nikoliv k realizaci individuálních veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob. Dalším důvodem nepochybně je i skutečnost, že podnět k zahájení řízení z moci úřední může podat kdokoli, tedy i ten, o jehož právech či povinnostech by nebylo v řízení jednáno a jehož práva či povinnosti by se výsledně rozhodnutí správního orgánu nijak nedotklo. Takový podatel by tedy nebyl účastníkem tohoto řízení, a nebylo by tudíž ani účelné mu právě jen pro tuto fázi řízení přiznávat nějaká procesní práva. V souhrnu zde tedy není dán legitimní zájem na tom, aby zahájení správního řízení z moci úřední bylo vynutitelné na základě pouhého podnětu, a není zde proto ani důvod podatelům podnětu poskytovat soudní ochranu.“

V rozsudku ze dne 30. 3. 2017, č. j. 2 As 285/2016-86, Nejvyšší správní soud shledal, že postup při šetření podnětu k zahájení řízení dle § 42 správního řádu a sdělení o výsledku šetření jsou úkony správního orgánu, které mohou být nezákonným zásahem ve smyslu § 82 a násl. s. ř. s., avšak jen pokud zasahují do práv oznamovatele. Obecně tedy není vyloučeno, aby postupem správního orgánu při šetření podnětu podle § 42 správního řádu došlo k porušení práv oznamovatelů, proti němuž by oznamovatelé mohli účinně brojit prostřednictvím žaloby proti nezákonnému zásahu podle § 82 s. ř. s.

Stěžovatelé však namítali pouze porušení svého práva na zahájení správního řízení a domáhali se toho, aby žalovaný v řízení z moci úřední „pokračoval“. Jak již bylo uvedeno výše, stěžovatelům v dané situaci právo na zahájení řízení z moci úřední nenáleží, a nemohli se proto úspěšně žalobou proti nezákonnému zásahu domáhat ochrany před zásahem do tohoto práva. Jinými slovy, stěžovatelé nemají právo na to, aby žalovaný jejich podnětu vyhověl a zahájil řízení o odstranění stavby, popřípadě odstranění stavby nařídil.

Je také třeba upozornit na skutečnost, že ani v případě shledá-

ní nezákonnosti sdělení žalovaného by tato deklarace nemohla vést k zahájení řízení. Jak shledal Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 14. 4. 2016, č. j. 3 As 141/2015-29: „*Jak vyplývá z výše uvedeného, stěžovatel se cítí dotčen na svých právech především tím, že stavební úřad (Městský úřad v Mikulově) nezahájil z jeho podnětu řízení o odstranění stavby na parcele v k. ú. Mikulov na Moravě. K něčemu takovému by ovšem úřad nebyl povinen ani v důsledku deklarace, že napadené sdělení žalovaného ze dne 20. 11. 2014 je nezákonné, ani v důsledku zrušení jeho předchozího sdělení ze dne 13. 5. 2014 podle § 156 odst. 2 správního řádu. Stejně tak, pokud by stavební úřad dospěl k závěru o potřebě takové řízení zahájit, mohl by tak učinit, aniž by žalovaný svá sdělení formálně odstranil. Na povinnost zahájit řízení podle § 129 odst. 1 písm. a) i b) stavebního zákona tak nemá existence předmětných sdělení žádný vliv. Uvádí-li tedy stěžovatel, že u jeho nemovitosti hrozí v důsledku nepovolených stavebních úprav sousední nemovitosti zřícení podmáčené stěny a škody na majetku a zdraví, pak je třeba poznamenat, že zde mezi napadeným sdělením a tvrzeným ohrožením jeho majetku neexistuje žádná příčinná souvislost.*“

Jelikož stěžovatelé nemají veřejné subjektivní právo na zahájení řízení z moci úřední (nebo vydání rozhodnutí, pokud řízení nebylo zahájeno), nejsou zde relevantní ani námitky vůči věcnému posouzení podnětu žalovaným (tvrzení o absenci povolení ke stavbě kolny, plisni apod.). Pokud správní orgán důvody k zahájení řízení neshledá, nelze jeho závěry nahrazovat dokazováním v řízení před soudem. Zde lze odkázat na rozsudek NSS ze dne 2. 12. 2010, č. j. 5 Ans 11/2010-104: „*Žalobou na ochranu proti nečinnosti se nelze domáhat vydání rozhodnutí konkrétního obsahu či rozhodnutí směřujícího k určitému výsledku, neboť soud při rozhodování o tomto typu žalob v žádném případě nemá suplovat činnost správního orgánu a předjímat, jak má být v dané věci postupováno, potažmo rozhodnuto.*“ Uvedený závěr lze přiměřeně vztáhnout také na posuzovanou věc, jelikož stěžovatelé se žalobou proti nezákonnému zásahu fakticky domáhali odstranění domnělé „nečinnosti“ žalovaného. Krajský soud tedy nepochybil, pokud se těmito námitkami nezabýval.

Komentář:

Komentované rozhodnutí se zabývá otázkou, zda je v případě, že řízení se zahajuje z úřední povinnosti, a osobám je dovoleno k tomu správnímu orgánu podávat podněty, porušením zákona, resp. nezákonným zásahem správního orgánu, pokud správní orgán řízení nezahájí. Podnět, aby bylo zahájeno řízení z moci úřední, může dát jak fyzická, tak i právnická osoba, jiný správní orgán či jakýkoliv jiný orgán veřejné moci.

V rozhodnutí se konstatuje, že ten, kdo má právo podat podnět k zahájení řízení z moci úřední podle § 46 správního řádu, nemá veřejné subjektivní právo na to, aby bylo toto správní řízení zahájeno. Možnost zahájit správní řízení z moci úřední totiž neslouží k realizaci individuálních veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob a možnost podat podnět je otevřena komukoli, i tomu, o jehož práva a povinnosti v řízení nejde, resp. se jich správní rozhodnutí nijak nedotýká (k tomu srov. L. Potěšil, D. Hejč, F. Rigel, D. Marek: Správní řád, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2016, str. 235).

Právní závěr přijatý v rozhodnutí sdílí i další komentářová literatura, podle které je na správním orgánu, aby posoudil,

zda jsou splněny podmínky pro zahájení správního řízení, a dospěje-li k názoru, že splněny jsou, řízení zahájí bez ohledu na to, jakým způsobem se o tom dozvěděl. Podnět k zahájení správního řízení z moci úřední není podáním ve smyslu § 37 správního řádu, ale pouze neformálním úkonem (srov. L. Jemelka, K. Pondělíčková, D. Bohadlo: Správní řád, C. H. Beck, Praha 2016, str. 231).

Vychází se přitom z usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 6. 2001, sp. zn. II. ÚS 345/01, který v obdobné věci (ve vztahu k zákonu o bankách) dovodil, že správní řízení je ovládané principem oficiality, podle kterého správní orgán má právo a povinnost zahájit řízení, jakmile nastane skutečnost předvídaná zákonem, bez ohledu na to, jak ji zjistí, a dále i principem legality, podle něhož je příslušný orgán povinen stíhat všechny delikty, o nichž se dozví. Naopak se v něm neuplatní zásada dispozitivní, podle které je účastník oprávněn nakládat předmětem řízení. Správní řízení se zahajuje výlučně z pod-

nětu správního orgánu ve smyslu § 18 odst. 1 správního řádu a podání, které stěžovatel označuje jako návrh, nelze chápat jinak než jako „podnět“ pro další činnost správního orgánu. Pokud příslušný správní orgán dospěje k závěru, že je zde důvodné podezření spáchání správního deliktu, je povinen (a také jen tehdy oprávněn) správní řízení zahájit. [...] **Stíhání pachatele správního deliktu a jeho potrestání je věcí vztahu mezi státem a tímto pachatelem; neexistuje tedy žádné ústavně zaručené subjektivní právo fyzické nebo právnické osoby na to, aby byla jiná osoba pro správní delikt stíhána.**

Tyto závěry vyslovené Ústavním soudem lze plně uplatnit i na poměry řešené věci, když řízení o odstranění stavby je řízením zahajovaným výlučně z moci úřední.

✿ Rozhodnutí zpracovali JUDr. EVA DOBROVOLNÁ, Ph.D., LL.M., asistentka soudce Nejvyššího soudu, Mgr. MICHAL KRÁLÍK, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu.

Soudní dvůr EU:

K právu organizace na autonomii a sebeurčení vůči právu zaměstnance či uchazeče o zaměstnání nebýt diskriminován na základě přesvědčení

Podle generálního advokáta Tančeva podléhají profesní požadavky náboženských organizací soudnímu přezkumu s ohledem na tvrzenou protiprávní diskriminaci na základě víry.

Stanovisko generálního advokáta ze dne 9. 11. 2017 ve věci C-414/16, Vera Egenberger v. Evangelische Werk für Diakonie und Entwicklung

Z odůvodnění:

Vera Egenberger se ucházela o pracovní pozici inzerovanou ze strany sdružení Evangelisches Werk für Diakonie und Entwicklung, jež je „nástrojem“ evangelické církve v Německu, řídí se soukromým právem a jehož činnosti sledují výlučně charitativní, dobročinné či náboženské účely. Tato pracovní pozice, stanovená na dobu určitou v trvání 18 měsíců, spočívala v přípravě zprávy o plnění Mezinárodní úmluvy OSN o odstranění všech forem rasové diskriminace ze strany německého státu. To zahrnovalo veřejné a profesní zastupování sdružení Evangelisches Werk für Diakonie und Entwicklung a koordinaci procesu formování názorů uvnitř této organizace. Inzerát požadoval členství v evangelické církvi nebo církvi náležející do pracovního společenství křesťanských církví v Německu.

Vera Egenberger nebyla pro danou pozici vybrána. Tvrdí, že to bylo proto, že nepatří k žádnému náboženskému společenství. Podala proto k německým pracovním soudům žalobu na zaplacení odškodnění ve výši přibližně 10 000 eur z důvodu, že byla diskriminována na základě přesvědčení.

Pro určení toho, zda podle unijního práva byla Vera Egenberger vystavena protiprávní diskriminaci nebo naopak odůvodněnému nerovnému zacházení, položil Bundesarbeitsgericht (Spolkový pracovní soud, Německo) Soudnímu dvůru EU několik předběžných otázek. Konkrétně Soudní dvůr EU žádá o osvětlení míry, v jaké mohou být profesní požadavky náboženských organizací dovolávajících se církevního privilegia sebeurčení předmětem soudního přezkumu. Bundesarbeitsgericht tvrdí, že podle německého práva je takový soudní přezkum omezen na přezkum věrohodnosti, a to na základě kritéria církevní nezávislosti definovaného vírou. Rovněž si přeje zjistit, jak mají být zváženy dotčené protichůdné zájmy, totiž na jedné straně svoboda víry a právo nebýt diskriminován na základě vyznání či víry a na straně druhé právo náboženských organizací na autonomii a sebeurčení.

V tomto stanovisku generální advokát Evgenij Tančev uvádí, že směrnice EU, která je zásadní pro řešení uvedeného sporu (dále jen „směrnice“), obsahuje zvláštní ustanovení, jež má řešit konkrétní situaci, kdy náboženské organizace mohou uplatňovat nerovné zacházení na základě víry. Toto ustanovení stanoví parametry pro standard soudního přezkumu, který se použije v případech, kdy je napadána argumentace náboženské organizace, která se dovolává uvedeného ustanovení k odůvodnění toho, že nerovné zacházení na základě víry nepředstavuje protiprávní diskriminaci. Představuje vyznání nebo

víra dané osoby z důvodu povahy dotyčných pracovních činností nebo podmínek jejich výkonu podstatný, legitimní a odůvodněný profesní požadavek se zřetelem k etice organizace?

Za prvé se generální advokát Tančev domnívá, že takový zaměstnavatel, jako je Evangelisches Werk für Diakonie und Entwicklung, případně církev jeho jménem, nemůže sám závazně stanovit, zda určité náboženské vyznání uchazeče o pracovní místo představuje dle povahy dotyčné pracovní činnosti nebo podmínek jejího výkonu podstatný, legitimní a odůvodněný profesní požadavek se zřetelem k etice zaměstnavatele/církve.

Ačkoli soudní přezkum etiky církve musí být omezen, neznamená to, že by soud členského státu byl zbaven povinnosti posuzovat *dotčené činnosti* z hlediska hodnot daného náboženství a určit, zda vyznání nebo víra dané osoby představuje podstatný, legitimní a odůvodněný profesní požadavek.

Za druhé je generální advokát názoru, že Bundesarbeitsgericht musí při posuzování toho, zda určité náboženské vyznání je pro dané činnosti podstatným, legitimním a odůvodněným požadavkem dle povahy těchto činností nebo podmínek jejich výkonu, se zřetelem k etice organizace, přihlídnout k následujícím aspektům:

- právo náboženských organizací na autonomii a sebeurčení je základním právem, které je uznáno a chráněno právem EU. Směrnice, a zvláště její odkaz na „etiku“ náboženských organizací, musí být vykládána v souladu s tímto základním právem;
- členské státy mají široký prostor pro uvážení, pokud jde o profesní činnosti, pro něž náboženství nebo víra představují podstatné, legitimní a odůvodněné profesní požadavky vzhledem k povaze pracovní činnosti nebo podmínkám jejího výkonu;
- směrnici je třeba uplatňovat tak, aby byl uznáván a nebyl dotčen model vzájemných vztahů mezi církvemi a náboženskými sdruženími či společnostmi na straně jedné a státem na straně druhé, který zvolí jednotlivé členské státy;
- výraz „odůvodněný“ ve směrnici vyžaduje analýzu toho,

zda jsou profesní požadavky způsobující přímou diskriminaci na základě náboženského vyznání nebo víry vhodně upraveny z hlediska ochrany práva Evangelisches Werk für Diakonie und Entwicklung na autonomii a sebeurčení v tom smyslu, že jsou vhodné pro účel dosažení tohoto cíle;

- slova „podstatné, legitimní“ obsažená ve směrnici vyžadují analýzu blízkosti dotčených činností ke kazatelskému poslání Evangelisches Werk für Diakonie und Entwicklung;

- dopad z hlediska proporcionality na legitimní cíl spočívající v zajištění *užitečného účinku* zákazu diskriminace na základě vyznání či víry podle směrnice musí být vážen vůči právu Evangelisches Werk für Diakonie und Entwicklung na autonomii a sebeurčení, s patřičným zohledněním skutečnosti, že směrnice nerozlišuje mezi zaměstnáváním a propouštěním.

Za třetí generální advokát poznamenává, že projednávaný případ se týká sporu mezi dvěma jednotlivci, což znamená, že vnitrostátní soudy musí udělat vše v rámci své pravomoci, aby vykládaly příslušné vnitrostátní právo v souladu se směrnicí. Pokud je však z důvodu jasného rozporu mezi směrnicí a příslušnými ustanoveními vnitrostátního práva nemožné, aby vnitrostátní soud postupoval tímto způsobem, tato povinnost se neuplatní.

Pokud by tedy Bundesarbeitsgericht došel k závěru, že dotčené německé právo nemůže být vykládáno v souladu se zákazem diskriminace na základě víry obsaženým ve směrnici, prostředek nápravy podle unijního práva by pro Veru Egenberger spočíval v tom, že by mohla podat žalobu proti německému státu na náhradu škody. Je tomu tak proto, že zákaz diskriminace na základě náboženského vyznání nebo víry, jak se odráží v Listině základních práv Evropské unie, není podle generálního advokáta subjektivním právem, které je horizontálně použitelné ve vztahu mezi jednotlivci za okolností, kdy je v rozporu s právem náboženských organizací na autonomii a sebeurčení.

❖ Rozhodnutí zpracovala JUDr. HANA RÝDLOVÁ.

Evropský soud pro lidská práva:

Záznamy odposlechů telefonické komunikace mezi advokátem a klientem a jejich použití v trestním řízení proti třetím osobám

Telefonická komunikace spadá pod pojmy „soukromý život“ a „korespondence“ ve smyslu čl. 8 Úmluvy, a tudíž její záznam představuje „zásah orgánu státní moci“ do výkonu práva zaručeného čl. 8 Úmluvy. Odposlechy konverzací mezi advokátem a klientem představují bezpochyby zásah do profesního tajemství, které je základem vztahu důvěry mezi advokátem a klientem.

Rozsudek ESLP ze dne 3. 2. 2015, stížnost č. 31081/05 ve věci Pruteanu proti Rumunsku

Shrnutí:

Stěžovatel je advokátem. Případ se týká záznamů odposlechů jeho telefonické konverzace s klientkou, jejich následného

použití v trestním řízení proti třetím osobám a absence prostředků k napadení jejich zákonnosti, nezbytnosti a přiměřenosti a k dosažení jejich zničení.

V roce 2004 bylo podáno několik trestních oznámení na obchodní společnost M. pro podezření ze spáchání trestného činu podvodu. Státní zastupitelství zahájilo vyšetřování dvou

společníků obchodní společnosti M. Třetí společník této společnosti požádal stěžovatele o právní zastoupení a hájení jejich zájmů. Okresní soud povolil státnímu zastupitelství odposlouchávat a nahrávat telefonické konverzace všech společníků po dobu třiceti dnů. Při této příležitosti policejní útvar pro vyšetřování podvodů nahrál dvanáct hovorů třetího společníka (klientky) s právním zástupcem (stěžovatelem). Obsah nahrávek byl přepsán, přičemž přepis obsahoval jméno, profesi a číslo mobilního telefonu stěžovatele.

Státní zastupitelství posléze vypracovalo protokol, který společně s nosičem nahrávek a jejich přepisy postoupilo okresnímu soudu s tím, že nahrávky byly pořízeny na základě povolení soudu a v rámci trestního stíhání vedeného proti dvěma společníkům společnosti M. Státní zastupitelství zároveň požádalo soud, v souladu s příslušným ustanovením trestního řádu, aby v rámci tzv. certifikačního řízení nahrávky posoudil a rozhodl o jejich zařazení do trestního spisu. Okresní soud vyhověl státnímu zastupitelství a rozhodl, že nahrávky jsou užitečné pro objasnění věci, a nařídil, aby přepisy nahrávek a nosič nahrávek byly zapečetěny.

Stěžovatel a jeho klientka podali každý sám za sebe do rozhodnutí odvolání, která byla zamítnuta. Stěžovatel ve svém odvolání zmínil, že podle platného trestního řádu konverzace mezi advokátem a klientem nelze zaznamenávat ani použít jako důkaz v trestním řízení. Zdůraznil také, že pro odposlechy telefonických hovorů jeho klientky nebyl dán zákonný důvod, jelikož proti jeho klientce nebylo zahájeno trestní stíhání, a žádal odvolací soud, aby nařídil zničení přepisů nahrávek jeho konverzací s klientkou. Ve svém projevu v řízení před odvolacím soudem stěžovatel uvedl, že praxe vnitrostátních soudů v dané věci je taková, že obvykle nařizují destrukci nahrávek mezi advokátem a jeho klientem. Odvolací soud shledal stěžovatelovo odvolání nepřijatelným z důvodu, že trestní řád neumožňuje podání odvolání do rozhodnutí soudu v certifikačním řízení. V trestní věci proti dvěma společníkům společnosti M. státní zastupitelství postoupilo věc soudu pro zahájení hlavního líčení s tím, že v obžalobě byly jako důkaz uvedeny napadené nahrávky telefonických konverzací. Dva společníci byli posléze odsouzeni k desetiletému trestu odnětí svobody.

Předmět stížnosti před ESLP:

Stěžovatel před ESLP namítal, že odposlechy a nahráváním jeho telefonických konverzací s klientkou došlo k porušení jeho práva na respektování soukromého života a korespondence garantovaného čl. 8 Úmluvy.

Rozhodnutí ESLP:

Telefonická komunikace spadá pod pojmy „soukromý život“ a „korespondence“ ve smyslu čl. 8 Úmluvy, a tudíž její záznam představuje „zásah orgánu státní moci“ do výkonu práva zaručeného čl. 8 Úmluvy (*Matheron proti Francii*, č. 57752/00, § 27, 29 3. 2005). V tomto ohledu nezáleží na tom, zda byla odposlouchávána jiná osoba (*Lambert proti Francii* § 21, 24. 8. 1998, Sběrka rozhodnutí 1998-V; *Valentino Acatrinei proti Rumunsku*, č. 18540/04, § 53, 25. 6. 2013; *Ulariu proti Rumunsku*, č. 19267/05, § 46, 19. 11. 2013). Takový zásah není v roz-

poru s čl. 8 Úmluvy, pouze pokud je založen zákonem, sleduje legitimní cíl a je nezbytný v demokratické společnosti k dosažení legitimního cíle. Předmětný zásah musí mít oporu v zákoně, který musí zároveň naplňovat určité kvalitativní znaky (dostupnost, předvídatelnost) [*Amann proti Švýcarsku* (GC), č. 27798/95, § 50, CEDH 2000-II].

V daném případě okresní soud nařídil odposlechy na základě ustanovení trestního řádu, které upravuje podmínky pro použití telefonických odposlechů, avšak již neupravuje situaci odposlouchávaných osob, na které se nevztahuje povolení k odposlechu.

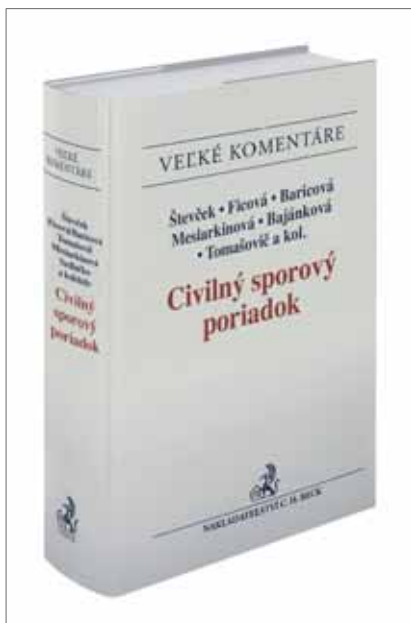
Co se týče požadavku existence legitimního cíle, zásah v daném případě sledoval objasnění pravdy v rámci trestního řízení. U požadavku „nezbytnosti v demokratické společnosti“ státy požívají určité meze uvážení pro posouzení existence a rozsahu takové nezbytnosti, přičemž ESLP musí být přesvědčen, že existují adekvátní a dostatečné záruky proti zneužití. Pro posouzení situace jsou mimo jiné důležité druhy vnitrostátních opravných prostředků, a zda řízení o kontrole přijatých a použitých restriktivních opatření (odposlechů) dokáže omezit zásah na nezbytnou míru (*Klass a ostatní proti Německu*, č. 5029/71 § 50 a násl., 6. 9. 1978).

Odposlechy konverzací mezi advokátem a klientem představují bezpochyby zásah do profesního tajemství, které je základem vztahu důvěry mezi advokátem a klientem. Tudíž klientka by v daném případě mohla namítat zásah do jejích práv z důvodu prováděných odposlechů její konverzací s jejím advokátem. Stěžovatel, na kterého se nevztahovalo povolení k odposlechům z titulu jeho postavení advokáta nebo právního zástupce jeho klientky, si může rovněž stěžovat na zásah do jeho práva na soukromý život a korespondenci z důvodu odposlechů (*André a ostatní proti Francii*, č. 18603/03, § 41, 24. 7. 2008).

Pokud jsou pořizovány nahrávky konverzací, které jsou posléze použity v rámci trestního řízení, **dotčená osoba musí mít k dispozici prostředky „účinné kontroly“** tak, aby mohla telefonické odposlechy napadnout (*Xavier Da Silveira proti Francii*, č. 43757/05, § 44, 21. 1. 2010). V daném případě o odposleších konverzacích klientky stěžovatele rozhodl soud. Toto povolení se vztahovalo na klientku, nikoliv však na stěžovatele, a tudíž nelze konstatovat, že vnitrostátní soud zkoumal nezbytnost takového opatření ve vztahu ke stěžovateli. Je nutné se tedy zabývat otázkou, zda stěžovatel měl k dispozici opravný prostředek pro přezkoumání rozhodnutí o odposleších.

Stěžovateli, jehož konverzace byly použity v trestním řízení, vnitrostátní právo neumožňovalo vystupovat vlastním jménem a být v postavení účastníka v certifikačním řízení; nemohl tudíž uplatnit námitky ohledně zákonnosti a nezbytnosti nahrávek ani požádat o nastolení rovnováhy mezi zájmy výkonu spravedlnosti a jeho právem na respektování soukromého života a korespondence. S ohledem k okolnostem případu odposlechy a nahrávky konverzací stěžovatele s jeho klientkou byly nepřiměřeným zásahem a stěžovatel nedisponoval „účinnou kontrolou“ požadovanou vládou práva. **Byl proto porušen čl. 8 Úmluvy.**

✦ Rozhodnutí zpracovala Mgr. VLADIMÍRA PEJCHALOVÁ GRÜNVALDOVÁ, Ph.D., LL.M.

Marek Števček, Svetlana Ficová, Jana Baricová, Soňa Mesiarkinová, Jana Bajánková, Marek Tomašovič a kol.:

Civilný sporový poriadok. Komentár

C. H. Beck, Bratislava 2016,
1 540 stran, 139 eur.

Dne 1. 7. 2016 nabyl na Slovensku účinnosti zákon č. 160/2015 Z. z., civilný sporový poriadok (ďalej také „CSP“). Ten byl přijat po rozsáhlých pracích dne 21. 5. 2015 a spolu s novým civilním mimosporovým poriadkom a správnym súdnym poriadkom tvoří základ nové kodifikace procesního práva na Slovensku. Civilní procesualistika se přihlásila k sociální koncepci civilního procesu, jejímž zakladatelem a nejvýraznějším představitelem byl významný rakouský procesualista Franz Klein se svým dílem *Pro futuro*.

CSP a další přijaté zákony přinesly do civilního práva procesního rozsáhlé koncepční změny. Ty si pak nutně žádají patřičné výkladové doplnění nejen v podobě dílčích odborných článků, ale ucelenějšího pojednání. A právě to odborné veřejnosti nabídl velký komentář nakladatelství C. H. Beck od širokého spektra autorů v čele s M. Števčkem, S. Ficovou, J. Baricovou, S. Mesiarkinovou, J. Bajánkovou a M. Tomašovičem, oceněný mj. i Autorskou cenou na Karlovarských právnických dnech 2017.

Autorský tým je složený jak ze zástupců

akademické sféry, tak i aplikační praxe. To umožňuje prolínání různých pohledů a názorů na komentované instituty. Řada autorů komentáře pak byla členy Rekodifikační komise pro nové civilní právo procesní (M. Števček byl předsedou této komise). To je při zpracovávání komentáře nespornou výhodou. Zároveň to však může autory limitovat a předurčovat k předpojatému pohledu na danou problematiku. V případě tohoto komentáře se však autoři se zmiňovaným rizikem zdařile vyrovnali.

Co se týče členění komentáře, to vychází zejména ze systematiky zákona. Zároveň však obsahuje i výkladové přehlednější ustanovením srozumitelnější a přehlednější. S ohledem na koncepční změny, které CSP přináší, je hned v úvodu věnován široký prostor vylíčení doktrinálních východisek nové procesní úpravy a stejně tak i rozboru základních principů civilního procesu, které v novém procesním kodexu našly své zákonné zakotvení. Solidní teoretický základ je pak obsažen i v rámci výkladu k jednotlivým ustanovením zákona. To vše umožňuje náležitě pochopení smyslu a účelu nové právní úpravy, které je pro správný výklad jednotlivých ustanovení nezbytné. Účelem každého komentáře pak má být i nabídnout možná řešení konkrétních právních otázek. I tuto úlohu autoři naplnili. To samozřejmě s vědomím, že nikdy nelze dát odpovědi na všechny otázky, které se v praxi mohou vyskytnout, jak sám v úvodu sympaticky přiznává jeden z hlavních autorů komentáře M. Števček.

Vzhledem k výše uvedenému je možné komentář doporučit pro využití v rovině akademické i praktické, a to nejen na Slovensku. Studentům magisterských i doktorských studijních programů bude komentář i z důvodu absence podrobnější učebnice k novému civilnímu procesu potřebným zdrojem informací. Pro praktikující právníky pak poslouží k náležitěmu pochopení nové koncepce civilního procesu a správné interpretaci jednotlivých ustanovení a jejich aplikaci na konkrétní případy.

Autoři měli při zpracování komentáře před sebou práci náročnou a zodpovědnou, nicméně každý z nich by jistě potvrdil, že také velice zajímavou. Autorům nezbyvá nic jiného než pográtulovat a popřát jim, ať se i v budoucnu

ukáže, že zmiňovaných nezodpovězených otázek je menší než malé množství. Jedno přání si však na úplný závěr dovoluji vyslovit i za mě a ostatní české kolegy. A to, ať již brzy můžeme psát takto pěkný komentář i k českému civilnímu řádu soudnímu.

✦ JUDr. KLÁRA HAMULÁKOVÁ, Ph.D.,
odborná asistentka na PF UP v Olomouci

Jitka Jelínková, Miloš Tuháček:

Zákon o svobodném přístupu k informacím. Praktický komentář

Wolters Kluwer ČR, Praha 2017,
284 stran, 455 Kč.

Vytvořit praktický komentář k zákonu o svobodném přístupu k informacím, který by byl svým rozsahem a způsobem podání skutečně použitelný v běžné praxi povinných subjektů, včetně menších obcí, a přitom nerezignoval na vysokou právní úroveň a neaktuálnější judikaturu, je poměrně náročný úkol. Vyžaduje důkladnou znalost a rozsáhlé praktické zkušenosti ze státní správy i samosprávy, z judikatury, z pozice žadatelů o informace, stejně tak jako povinných subjektů. Jen tak může vzniknout komentář přístupný

i neprávnikům, neboť v podmínkách řady povinných subjektů je poskytování informací svěřeno právním laikům, ale zároveň právně precizní, který je obohaceni i pro právní specialisty v této oblasti.

Autoři Jitka Jelínková a Miloš Tuháček těmto nemalým nárokům dostáli. Jejich výklad je srozumitelný, poznámky pro praxi a příklady dokládají, že dobře znají nejrůznější chybné postupy povinných subjektů, a proto na ně výslovně upozorňují a uvádějí, jaký je správný (zákonný) postup. Výběr judikatury je přiměřený včetně zařazení nejdůležitějších rozsudků i zcela nejnovějších.

Autoři nezastírají, že, v podstatě stejně jako každý, kdo publikuje či profesionálně právně působí v oblasti poskytování informací, čerpali zejména z komplexního komentáře autorů Furek, Rothanzl, Jirovec vydaného v roce 2016 v nakladatelství C. H. Beck, a na některých místech odůvodněně polemizují s názory obsaženými v tomto komentáři.

Vysoce oceňují jednoznačné zaměření komentáře ve prospěch otevřené společnosti, co nejšířšího přístupu k informacím veřejného sektoru, který autoři přesvědčivě právně odůvodňují. Zároveň neopomíjejí případy zneužívání práva na informace a poskytují i v případě šikanózních žádostí spolehlivý výklad pro praxi povinných subjektů.

Zdařilost díla se opírá o vhodnou kombinaci znalostí a zkušeností právničky s letitou praxí v orgánech veřejné správy různých stupňů a advokáta, jehož specializací je mj. veřejné právo, navíc zastupitele a radního středně velkého města. Oba autoři mají blízko k občanskému sektoru. Dlouhé roky se rovněž věnují lektorské a publikační činnosti. Miloš Tuháček má za sebou publikační počín přímo v oblasti práva na informace, a to jako člen autorského kolektivu F. Korbel a kol.: Právo na informace, Zákon o svobodném přístupu k informacím, Zákon o právu na informace o životním prostředí, Komentář, 2. vydání, Linde Praha, a. s., Praha 2005.

Praktický komentář proto vřele doporučuji k nejšířšímu využití pro povinné subjekty a samozřejmě neméně pro žadatele o informace.

✿ JUDr. SVATOMÍR MLČOCH, advokát, člen rozkladové komise ministra životního prostředí, bývalý náměstek ministra životního prostředí a bývalý člen Legislativní rady vlády ČR

Pavel Petr:

Vlastnictví bytů – kondominium

C. H. Beck, Praha 2017, 144 stran, 290 Kč.

Nově vydaná kniha nakladatelství C. H. Beck *Vlastnictví bytů – kondominium* od Pavla Petra velmi podrobně analyzuje vlastnictví bytů nejen v českém právním prostředí, ale i v mezinárodním kontextu. Je rozdělena do pěti základních kapitol, které se věnují bydlení, bytové politice a vývoji právní úpravy; koncepci vlastnictví bytů; kondominium; superfiální zásadě a v poslední kapitole bytu jakožto objektu právních vztahů.

Autor se velmi pečlivě zabývá institutem vlastnictví bytů především v historickoprávním pozadí a vysvětluje důvody vedoucí k privatizaci bytového fondu v 90. letech minulého století v našem státě.

Mezi základními koncepcemi vlastnictví bytů autor vyjmenovává a popisuje monistickou, dualistickou, dualisticko-monistickou teorii a antivlastnickou teorii, přičemž předkládá svůj názor na současné zařazení bytového spoluvlastnictví do některé z těchto teorií. Předkládaná kniha není nic dlužna svému názvu: *Vlastnictví bytů – kondominium*, neboť autor detailně rozebírá pojem *kondominium* a upozorňuje čtenáře na jeho častý špatný výklad.

V důsledku přijetí nové soukromoprávní úpravy a obnovení superfiální zásady se autor zabývá i vztahem této zásady a bytového spoluvlastnictví a snaží se tuto zásadu osvětlit i při komparaci s jinými právními úpravami.

Autor se pak v poslední kapitole věnuje také dvoukolejnosti jednotek, která byla způsobena přijetím občanského zákoníku, do něhož byla problematika bytového spoluvlastnictví včleněna a který přinesl změnu koncepce jednotky, přičemž jednotky, které vznikly před tímto datem dle zrušeného zák. č. 72/1994 Sb. o vlastnictví bytů, byly vedle toho zachovány.

Autorovy závěry jsou původní a jeho návrhy řešení originální. V knize převažuje metoda komparace, analýzy a syntézy.

Přínosem knihy je skutečnost, že autor popisuje vlastnictví bytů prizmatem nikoli jen právního pohledu, nýbrž si všimá i interdisciplinárních konotací a snaží se najít míru ingerence těchto jevů na výslednou podobu právní úpravy. Jako další přínos je potřeba vyzdvihnout rozbor problematiky osobního vlastnictví k bytu ve smyslu zák. č. 52/1966 Sb., o osobním vlastnictví k bytům, a dále perfektní vysvětlení privatizace bytového fondu. Knihu je proto určitě třeba doporučit všem čtenářům, kteří mají o problematiku vlastnictví bytů hlubší zájem, a to i z historickoprávního hlediska.

✿ JUDr. et Mgr. PAVLA ŠYKOROVÁ, doktorandka Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci

Jiří Duba:

Předběžné opatření v právu nekalé soutěže

Leges, Praha 2017, 120 stran, 250 Kč.

Advokát JUDr. Bc. Jiří Duba, který se ve své praxi zaměřuje především na obchodněprávní spory, přinesl v srpnu tohoto roku všem potenciálním zájemcům úzce specializovanou publikaci s výmluvným názvem *Předběžné opatření v právu nekalé soutěže*. Stodvacetistránkovou právní příručku vydalo nakladatelství Leges v rámci edice Praktik, prostřednictvím které autoři přináší „... [p]řehledný, srozumitelný a ryze prakticky orientovaný výklad vycházející z aplikační praxe...“ a snaží se „... odpovídat na otázky, na něž jste se už dlouho chtěli zeptat, ale dosud neměli koho“.

I přesto, že stodvacetistránkový rozsah se na první pohled může jevit jako nedostatečný, tak publikace by mohla být

adeptem na zosobnění dnes již zlidovělého pohádkového výroku *maléj, ale šikovnej*. Na sto dvaceti stranách se totiž J. Dubovi povedlo dosáhnout cíle, který si v úvodu publikace stanovil (str. 7): „*Tato publikace si klade za cíl provést případné navrhovatele celým procesem – od podání návrhu na nařízení předběžného opatření, přes kroky následující po vyhovění návrhu, až po případný nucený výkon předběžného opatření, včetně otázek s tím souvisejících.*“

Autor zároveň doufá, že pomůže i osobám, proti kterým předběžné opatření směřuje, tím, že v publikaci poukazuje na nedostatky předběžných opatření i nároků souvisejících s neúspěchem ve věci v podobě nároku na náhradu škody či jiné újmy (str. 7). I tohoto vytyčeného cíle se autorovi povedlo dosáhnout.

Publikace je rozdělena do dvou základních kapitol, které se dále dělí na podkapitoly. Výklad je opatřen bohatým poznámkovým aparátem.

První kapitola nesoucí název *Právní úprava předběžného opatření* (str. 9-92) obsahuje podrobný rozbor procesních institutů soukromého práva, které souvisejí s nařízením předběžného opatření. V prvních podkapitolách tvůrce příručky rozebírá obecné podmínky pro nařízení předběžného opatření (pravomoc soudu, příslušnost soudu, obsazení soudu, překážka věci zahájené, překážka věci rozhodnuté atd.) a zvláštní podmínky

pro nařízení předběžného opatření (návrh, splnění poplatkové povinnosti, složení jistoty).

Autor se dále věnuje věcné legitimaci ve věcech nekalé soutěže, správné formulaci petitu, rozdílu mezi prokazováním a osvědčováním v řízení o návrhu na předběžné opatření, samotnému rozhodnutí soudu o návrhu na předběžné opatření a opravným prostředkům.

Poslední dvě podkapitoly první části jsou věnovány postupu po vydání usnesení o nařízení předběžného opatření včetně možného postupu při jeho nerespektování a problematice náhrady škody a jiné újmy vzniklé v důsledku nařízení předběžného opatření.

V kapitole druhé, pojmenované *Nekalá soutěž* (str. 93-113), autor rozebírá znaky generální klauzule nekalé soutěže, tedy: 1) jednání v hospodářském styku, 2) které je v rozporu s dobrými mravy soutěže, 3) a zároveň je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům, krátce se věnuje zvláštním skutkovým podstatám nekalé soutěže upraveným přímo v zákoně a tzv. soudcovským skutkovým podstatám nekalé soutěže a popisuje právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži (nárok na zdržení se nekalosoutěžního jednání, nárok na odstranění závadného stavu, nárok na přiměřené zadostiučinění, nárok na náhradu škody, nárok na vydání bezdůvodného obohacení a nárok na uveřejnění rozsudku).

I když si autor uvědomuje, že „... *není možné pojmout veškeré myslitelné situace, které mohou v řízení o předběžném opatření či v souvislosti s ním nastat.*“ (str. 7), povedlo se mu vytvořit příručku, která dostala jeho předsevzetí a určitě poslouží všem čtenářům, ať už laikům, nebo právním odborníkům, aby se v problematice zorientovali a byli schopni řešit i mnohé specifické problémy, které se mohou v praxi v souvislosti s předběžnými opatřeními ve sporech z nekalé soutěže vyskytnout.

❖ JUDr. Bc. ANDREJ LOBOTKA, Ph.D.,
advokátní koncipient v Brně

Křest knihy o právnickém rodu Mokřých

Dne 20. listopadu 2017 v podvečer proběhl v Galerii 17. listopadu v pražském sídle ČAK slavnostní křest knihy „Kapitoly z dějin českého právního rodu Mokřých“, kterou z materiálů rodinného archivu sestavil JUDr. Jan Kotous. Knihu pokřtil bývalý předseda Komory JUDr. Martin Vychopeň.

„Nevím o žádné jiné rodině, která by se od poloviny 16. století dodnes věnovala právní profesii a měla tak krásně zachovaný rodinný archiv,“ uvedl editor knihy doktor Kotous. Nejstarším příslušníkem rodu byl Urban Mokřý (1577-1650). Od třetiny 19. století byli členové rodu notáři. Potomkem rodu v desáté generaci je JUDr. Antonín Mokřý (*1929), bývalý předseda NS ČR a po rozpadu federace první předseda Vrchního soudu v Praze. Jedenáctou generací právního rodu Mokřých je pak jeho syn, také Antonín, dlouholetý místopředseda ČAK, který se pro rok 2018 stane prezidentem CCBE (viz rozhovor na str. 70-72). Knihu, kterou mimo řady dalších subjektů finančně podpořila i ČAK, vydalo nakladatelství Pasparta Publishing.

Pavel Molek, Jitka Stráská:

Přehled rozhodnutí ve správním soudnictví 2003–2013

C. H. Beck, Praha 2015,
746 stran, 990 Kč.

Sbírka rozhodnutí NSS byla v letech 2003–2016 publikována v tištěné podobě. Chronologické řazení publikovaných rozhodnutí a výlučně tištěná podoba byly její zřejmou nevýhodou, neboť omezovaly možnost orientace v jednotlivých oblastech zájmu čtenáře. Pravidelný čtenář tak byl odkázán buď na svou dobrou paměť, nebo na vlastní svědomitou katalogizaci jednotlivých rozhodnutí; odměnou mu však mohla být solidní představa o vývoji jednotlivých otázek či oblastí správního práva. Náhodnému čtenáři pak sbírka, kromě dobrého pocitu ze čtení trestí produkce administrativní justice, nemohla být k praktickému užítku: právní informační systémy a jejich možnost hbitého vyhledávání specifických otázek ušetří čas, i když bez dalšího neposkytnou často důležitý pohled na související úvahy. Možná i proto NSS přešel od roku 2017 k publikaci sbírky v elektronické podobě s vidinou, že rozhodnutí mají být dostupná co nejširší veřejnosti.¹

Recenzovanou publikaci je možné vnímat jako tištěnou alternativu, či spíše doplněk sbírky NSS. Výslovně vyjádřeným

a veskrze také naplněným záměrem autorů bylo zpracovat rozhodnutí publikovaná ve sbírce NSS do podoby, která umožní lehkou orientaci v základních tématech, která praxe správních soudů přináší. Aby toho mohli dosáhnout, **opustili chronologické řazení sbírky ve prospěch řazení tematického a publikované právní věty jednotlivých rozhodnutí nahradili stručným, často i jen jednovětvým shrnutím rozhodované věci a jejího výsledku.** Rozhodnutí jsou doplněna i o příležitostné odkazy na přehledové články shrnující judikaturu správních soudů k jednotlivým oblastem práva.

Kniha je rozdělena do 32 kapitol. Začíná předmluvou psanou lehkým perem místopředsedy NSS Michala Mazance a pokračuje přes uvítání čtenáře ze strany autorů, představení judikatury správních soudů a stručný nástin správního soudnictví k první věcné kapitole: řízení před správními soudy. Následují kapitoly věnované rozhodnutím ke správnímu a daňovému procesu, hmotnému daňovému právu, azylovým a cizineckým otázkám, stavebnímu právu a ochraně životního prostředí, svobodnému přístupu k informacím a řadě dalších témat. Anotace jednotlivých rozhodnutí jsou psány srozumitelným jazykem, což umožňuje rychlejší pochopení řešené otázky, než je tomu z klasických právních vět.

Zcela zásadní je přínos autorů v tom, že anotovaná rozhodnutí aktualizovali tak, aby byl vyznačen vztah k pozdějším rozhodnutím rozšířeného senátu NSS, případně nálezům ÚS. Rozhodovací činnost soudů podle soudního řádu správního je totiž i po téměř patnácti letech jeho účinnosti ne vždy jednotná, a to i ve vztahu k poměrně základním ustanovením.² Průběžná aktualizace informací o vzájemných vztazích rozhodnutí publikovaných ve sbírce přispívá k její lepší použitelnosti a předešla by mnohým procesním nezdarům.³ Vzhledem k tomu, že tuto funkci nemá ani nová internetová sbírka NSS, je uživatel judikatury opět odkázán na své vlastní síly, případně na cenný a ojedinělý výsledek snahy autorů recenzované publikace.

Oba autoři přitom měli dobré předpoklady pro získání detailní znalosti jednotlivých judikaturních proudů a jejich zachycení: Pavel Molek byl asistentem soudce NSS právě v rozhodném období 2003–2013,⁴ takže vývoj judikatury vní-

mal z prvních řad a jistě často přiložil i vlastní ruku k dílu. Jitka Stráská pak byla asistentkou soudce NSS od roku 2012, takže mohla anotovaná rozhodnutí zpracovat právě s důrazem na aktuálnost ke konci rozhodného období.

Publikace najde své uplatnění všude tam, kde je třeba pracovat s judikaturou správních soudů ve větším měřítku, případně s hlubším zájmem. Právě tyto uživatelé již v současnosti jistě vědí, že správní soudnictví ve svazcích Sbírkou zákonů a správní soudnictví v praxi jsou dvě různé, byť vzájemně se prolínající sportovní disciplíny. I příležitostní „zákazníci“ správních soudů si z toho důvodu mohou s pomocí recenzované publikace ušetřit nejedno nemilé překvapení. Oproti tomu je třeba připomenout zřejmou potíž, které kniha čelí: oproti konkurenci ze strany nyní volně dostupné internetové sbírky NSS nemůže přidávat nová rozhodnutí, takže poskytuje výborný obraz o stavu do roku 2013. Ten si sice čtenář může doplňovat z anotací, které Pavel Molek pravidelně publikuje v Právních rozhledech,⁵ komfort kontroly vzájemné kompatibility nových a starých judikaturních závěrů však bude chybět. Neutuchající činnost správních soudů při interpretaci (a reformulaci) zákonných ustanovení se však jistě nedotkne všech tematických oblastí. Poctivě práci autorů tedy nehrozí, že by byla v dohledné zavalena a zcela překryta masou novinek, což je jinak běžná hrozba tištěných publikací podobného typu.

❖ Mgr. JAN ŠMAKAL, asistent soudce
Ústavního soudu

1 Viz <http://sbirka.nssoud.cz>. Neudržitelnost pouze tištěné a placené sbírky je zjevná i z toho, že ji NSS začal poskytovat v digitální podobě na základě žádosti podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

2 Např. rozhodnutí ve smyslu § 65 s. ř. s. je natolik populární téma, že se jím rozšířený senát zabýval opakovaně a ani v budoucnu se tomu nevyhne. Jak plyne z odst. 19 usnesení ze 4. 1. 2017, č. j. 9 As 79/2016-26, i samotní soudci pro to ztrácejí pochopení.

3 Např. právní názor krajského soudu publikovaný pod č. 2673/2012 Sb. NSS se neměl jak prosadit, neboť před jeho publikací i po ní NSS zastával názor opačný, srov. rozsudek z 29. 5. 2014, č. j. 9 As 76/2013-40.

4 Pominu-li všechny jeho literární a pedagogické aktivity v oblasti správního soudnictví, stačí jen zmínit, že v současnosti je soudcem NSS.

5 Ty ostatně posloužily jako základ pro recenzovanou publikaci.

Karel Schelle, Jaromír Tauchen (eds.):

Encyklopedie českých právních dějin

KEY Publishing, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Praha 2015-2017, 1 490 Kč/1 svazek.

Encyklopedie českých právních dějin je zcela ojedinělý a mimořádně náročný projekt skupiny právních historiků soustředěných v právněhistorické společnosti The European Society for History of Law (Evropská společnost pro právní dějiny) založené v roce 2009 v Brně. Cílem projektu je postihnout všechny oblasti právních dějin na našem území od nejstarších dob, tedy od vzniku prvních státních útvarů, jako byla Velká Morava a český přemyslovský stát, a prvních právních řádů na našem území, až do současnosti.

Přitom jde také o začlenění české, či spíše československé právní historie do evropských, ale i do politických, ekonomických, náboženských a dalších souvislostí. Další cílem redaktorů encyklopedie je též, aby encyklopedie svoji formou, strukturou a obsahovou srozumitelností oslovila nejen odbornou veřejnost, ale také širokou laickou veřejnost, zajímající se o právní dějiny na našem území, a přispěla tak k pochopení složité minulosti naší společnosti.

Ve spolupráci s předními právněhistorickými pracovišti v České republice a Slovenské republice a řadou vědeckých ústavů (např. s historiky z Historického ústavu Akademie věd, Masarykova ústavu, Ústavu pro studium totalitních režimů), archivů (např. s historiky z Archivu bezpečnostních složek), muzeí, členy Společnosti pro církevní právo, ale i s odborníky z právní praxe (např. advokáty) se podařilo redakci vytvořit velký, **více než sedmisetčlenný kolektiv autorů** příspěvků do encyklopedie z České republiky a Slovenské republiky, ale i z Rakouska, Maďarska, Polska, Německa a dalších evropských států. Výsledkem jejich dosavadní tříleté práce (léta 2015-2017) je dnes již devítisvazková encyklopedie obsahující především důležité poznatky z historie státu a práva na území České republiky. Redakce předpokládá, že **encyklopedie bude mít celkem dvacet svazků.**

Encyklopedie českých právních dějin

je logicky strukturována do několika částí. První část (I. svazek, str. 11-185) tvoří vstupní úvodní studia osvětlující vznik, podstatu a vývoj práva, vztah státnosti k historickému vědomí, periodizaci českých a československých právních dějin a vývoj české právní vědy. Druhou, nejobsáhlejší část encyklopedie tvoří svazky obsahující věcná hesla řazená abecedně (I. svazek A-Č, II. svazek D-J, III. svazek K-M, IV. svazek N-O, V. svazek Pa-Právní, VI. svazek Právní-Právo po, VII. svazek Právo pra-Prob, VIII. svazek Procesy (do roku 1949), IX. svazek Procesy (od roku 1950-Pů), k vydání do prodeje je již připraven X. svazek (R-Říš). Rozsahy dosud vydaných svazků jsou kolem 900 stránek.

Jednotlivá hesla ve svazcích jsou doplněna podrobnou bibliografií. V rámci ní jsou jednotlivé tituly uváděny ve zkráceném bibliografickém záznamu. Za většinou hesel jsou uvedeny odkazy na související hesla. V závěru každého svazku je uveden abecední seznam autorů a resumé v jazyce anglickém. Každý svazek obsahuje přibližně 100-150 odborných hesel, přičemž jejich délka je odvislá od jejich významu a pohybuje se od jedné až do padesáti stran rukopisu.

Osmý a devátý svazek jsou zaměřeny tematicky, popisují 232 významných převážně politických soudních procesů od období feudalismu až do současnosti [např. proces s Janem Husem (r. 1415), procesy s účastníky stavovského povstání (r. 1621-1623), proces s Karlem Sabinou (r. 1852), proces s Juliem Fučíkem (r. 1943), proces s Karlem Hermanem Frankem (r. 1946), procesy s řeholníky v 50. a 60. letech, procesy s odpůrci kolektivizace (r. 1948-1960), proces s Rudolfem Barákem (r. 1962), proces s Václavem Havlem (r. 1979), procesy s funkcionáři komunistického režimu (po roce 1989), proces s Dělnickou stranou (r. 2010) ad.]. Uvedené dva svazky se, na rozdíl od ostatních, věnují aplikaci práva v oblasti politicko-trestněprávní.

Samostatnou třetí část encyklopedie bude tvořit několikasetčlenný soubor životopisů významných českých a československých právníků. Doplnkem encyklopedie budou také přílohy a podrobný přehled právních dějin v datech.

Vydávání encyklopedie řídí vědecká rada, ve které jsou zastoupeni významní představitelé současné české a slovenské právněhistorické vědy. Členové

vědecké rady recenzují jednotlivá věcná hesla. Hlavními redaktory encyklopedie jsou: doc. JUDr. Karel Schelle, CSc., a doc. JUDr. Bc. Jaromír Tauchen, Ph.D., LL.M., z katedry dějin státu a práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Při této příležitosti je vhodné vysoce ohodnotit náročnou organizační činnost obou jmenovaných, neboť bez ní by Encyklopedie českých právních dějin nemohla vůbec vzniknout.

Je také nutné připomenout, že Encyklopedii českých právních dějin vydává Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., v koedici s vydavatelstvím KEY Publishing, s. r. o., jak v tištěné, tak i elektronické mutaci. V této souvislosti je vhodné oběma nakladatelstvím a jejich pracovníkům vyslovit zasloužené poděkování.

Vhodné je též doporučit uvedené monumentální historické dílo k zařazení do veřejných i školních knihoven, orgánům veřejné správy, politické scéně, institucím a odborníkům v oblasti právní praxe, ale i široké laické veřejnosti. A to i proto, že nadčasově stále platí latinský citát: „*Historia est testis temporum, lux veritas, vita memoriae, magistra vitae, nuntia vetustatis*“ (Historie je svědkyně času, světlem pravdy, životem paměti, učitelkou života, poselkyně dávných dob – Cicero, O řečníku, 2,36).

A zcela na závěr by chtěl autor výše uvedené recenze velmi rozsáhlé encyklopedie uvést následující. Při velmi podrobném zkoumání obsahů některých hesel, jistě s odstupem času, bude možné najít nějaké zjednodušení či neúplnost toho či onoho hesla, z hlediska historicko-právního. To však podle přesvědčení recenzenta nemůže mít objektivně vliv na nadstandardní úroveň recenzovaného projektu. Je na tom či onom historikovi (pedagogovi, čtenáři apod.), aby si tu či onu doplňující či upřesňující informaci vyhledal, a předmětný text tak dále objektivizoval.

♣ JUDr. et RNDr. VLASTISLAV MAN, MBA

Vážení klienti,

vážíme si Vás a Vaší přízně, kterou jste nám v roce 2017 věnovali, i přes mnoho změn, které jej provázely. Za veškerou spolupráci Vám děkujeme a těšíme se, že i v roce 2018 v ní budeme úspěšně pokračovat.

Přejeme Vám i Vaším blízkým příjemné prožití vánočních svátků a v novém roce hodně štěstí, zdraví a spokojenosti.

Bulletin slovenskej advokácie prináša...

č. 10/2017

JUDr. Robert Šori, PhD.:

Náhrada nemajetkovej ujmy (bolestné za smútok) pozostalého príbuzného. Stav a východiská – 2. časť

Náhrada nemajetkovej ujmy je v rozhodovaní slovenských súdov predmetom rôznych a značne nejednotných prístupov. Predmetom druhej časti štúdie je komparácia normatívneho prístupu zákonodárne a súdnej moci k tomuto institutu v jiných zemích. Z pohľadu normotvorby

je zřejmé, že formální stránka náhrady nemajetkové ujmy pozostalých příbuzných na Slovensku se procesem svého vývoje nejvíc podobá vývoji v Rakous-

ku, přičemž základní rozdíly vyplývají z nesystémového přístupu slovenského zákonodárce, absence právní vědy a nekonstruktivního přístupu soudní moci při formulaci hmotněprávních závěrů. Tento stav vyžaduje jasný a srozumitelný legislativní zásah.

Mgr. Daniela Čičkanová, PhD.:

Určovanie výšky pokút v prípadoch preukázania dohôd obmedzujúcich hospodársku súťaž alebo najväčšie prekvapenie na záver

Autorka se v příspěvku zaměřuje na specifickou oblast určování pokut za uzavření dohod omezujících hospodářskou soutěž a analyzuje problematiku v jednotlivých krocích; zároveň nabízí východiska a návrhy *de lege ferenda*.

Křest komentáře k občanskému zákoníku

V prostorách restaurace Art Restaurant Mánes proběhl 2. listopadu 2017 slavnostní křest jednosvazkového komentáře k občanskému zákoníku, který v červnu 2017 vydalo nakladatelství C. H. Beck. Křest proběhl za přímé účasti většiny autorského kolektivu a dalších pozvaných hostů, mezi nimiž byl i prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D., předseda Nejvyššího soudu České republiky, který se současně ujal role kmotra nové publikace.

Recizně napsaný komentář, vytištěný na unikátním odlehčeném papíře, se soustředí na praktické problémy a sporné otázky. Všechny 3 120 stran co nejpodrobněji zpracovává dostupné zdroje, a především nová soudní rozhodnutí. Na jeho vzniku se podílelo 82 odborníků, zejména soudci Nejvyššího soudu, krajských a okresních soudů, advokáti, notáři a vyučující na právnických fakultách.

Kmotr publikace, profesor Šámal, knihu pokřtil za asistence vedoucích autorů a podpořil společné přání všech zúčastněných, aby se při řešení právního případu čtenáři vyplatilo komentář otevřít jako první, zkrátka jako komentář první volby.

ELEKTRONICKÁ EVIDENCE TRŽEB U ADVOKÁTA, 2. ČÁST

V minulém článku jsme popisovali situace, kdy je potřeba evidovat tržby. V dnešním dílu poskytneme návod k samotné přípravě na evidenci tržeb. Pokud sami nepřijímáte tržby v hotovosti, platební kartou a obdobným způsobem, doporučujeme přečíst alespoň třetí část tohoto článku, kde rozebíráme varianty zastoupení. Přijímá-li advokát tržby/příjmy jménem svých klientů, bude se jej také týkat elektronická evidence.

Třetí fáze EET, od 1. 3. 2018, se dotkne i svobodných podnikání, tj. mimo jiné i lékařů, veterinářů, daňových poradců a právníků.

Ačkoli se může zdát, že povinnost evidovat tržby je ještě vzdálená, není důvod otálet s přípravou. Jakékoli zpoždění v zahájení evidence může přinést zbytečné sankce, které již finanční správa začala rozdávat a které se mohou vyšplhat až do výše 500 000 Kč.

1. Jak začít evidovat – přístup do portálu EET

Pokud poplatník vyhodnotí, že mu vznikne povinnost evidovat tržby, tj. předpokládá příjem v předepsané formě (tj. především v hotovosti), a jedná se o příjmy, které zakládají rozhodný příjem, je třeba se na tuto povinnost připravit předtím, než takový příjem poplatník obdrží.

Prvním krokem každého poplatníka musí být podání žádosti o získání autentizačních údajů. Pomocí těchto údajů se poplatník přihlašuje do webové aplikace Elektronické evidence tržeb, skrze kterou poplatník provádí následně registraci svých provozoven, spravuje certifikáty k nainstalování do svého pokladního zařízení, online sleduje jím zaevidované tržby atp.

O autentizační údaje lze zažádat dvěma způsoby:

- osobně na finančním úřadě, nebo
- osobně skrze přihlašovací údaje do datové schránky.

Žádost o autentizační údaje podaná jiným způsobem nebude platná a autentizační údaje na jejím základě nebudou vydány.

Poplatníci, kteří mají datové schránky, mohou o autentizační údaje požádat prostřednictvím elektronického formuláře na daňovém portálu finanční správy.¹ Po vyplnění formuláře bude pro jeho odeslání třeba použít přihlašovací údaje do datové schránky.

Poplatníkovi pak budou autentizační údaje zaslány do datové schránky, skrze kterou žádost zaslal. **Lhůta pro zaslání údajů není stanovena a závisí na vytíženosti příslušného finančního úřadu, zpravidla jsou však údaje zasílány v rádech jednotek dnů.**

Pro poplatníky, kteří nemají datovou schránku, případně chtějí mít autentizační údaje k dispozici co nejdříve, existuje ještě druhá varianta, jak je získat. **Osobně si lze autentizační údaje vyzvednout na kterémkoli finančním úřadě v České republice.** Autentizační údaje budou předány pouze oprávněné osobě a v případě, že si o ně nemůže zažádat samotný poplatník, může k tomuto úkonu zplnomocnit svého zástupce. Plná moc musí být úředně ověřená a rozsah zmocnění musí být v plné moci pečlivě vydefinován.

Zástupce poplatníka se při osobním vyzvednutí autentizačních údajů na finančním úřadě musí prokázat plnou mocí, ve které bude specifikováno, že zástupce je zmocněn nejen k podání žádosti, ale i k převzetí autentizačních údajů. Vzhledem k to-

¹ adisepo.mfcr.cz/adistc/adis/idpr_pub/eet/eet_sluzby.faces.

mu, že tyto dva úkony jsou při osobní žádosti spojeny v jeden, je nezbytné, aby byly oba v plné moci uvedeny. Autentizační údaje budou předány rovněž zástupci jednajícímu na základě všeobecné plné moci ke všem úkonům ve věcech správy daní nebo na základě plné moci určené pro všechny úkony v oblasti evidence tržeb.

Autentizační údaje, o které je žádáno osobně, jsou okamžitě předány přímo poplatníkovi či jeho zástupci v zapečetěné obálce s tím, že do druhého dne budou aktivovány a bude se možné přihlásit do portálu EET.

2. Portál EET – zaregistrování provozoven a získání certifikátů

Jakmile poplatník získá autentizační údaje, musí se do 60 dnů přihlásit do portálu EET a změnit si heslo (první heslo, které dostane poplatník s autentizačními údaji, má omezenou platnost). K portálu existuje dokument shrnující základní informace o funkcích portálu² a detailnější manuál,³ který doporučujeme použít v případě, že na první pohled nebudete vědět, jak se v portálu pohybovat.

V portálu je k evidenci nutné:

2.1. Zaregistrovat provozovny poplatníka

Provozovnou pro účely elektronické evidence se rozumí místo, kde běžně dochází k přijímání evidovaných plateb. Provozovny se dělí na tři typy: stálá (kancelář, obchod), virtuální (e-shop), mobilní (food truck, vozidlo taxislužby). Každá provozovna musí být na portálu zaregistrována. Nejčastěji se tedy bude jednat o adresu kanceláře. V případě, že nárazově přijímáte tržby i na neurčitých místech (např. u klientů), vystačíte si s provozovnou. Po registraci (a vyplnění základních identifikačních údajů o provozovně) vám na portálu bude přiřazeno ID provozovny. Toto je potřeba pro správné nastavení pokladního systému.

2.2. Získat certifikát pro pokladní zařízení

Každé zařízení pro evidenci tržeb musí být vybaveno certifikátem. Každý podnikatel si tedy v portálu musí založit žádost o vygenerování certifikátu (detailnější návody, jak na to, lze nalézt zde⁴). Po založení žádosti (při jejímž podání si volíte heslo) se na portálu obratem objeví certifikát ke stažení. Tento soubor poté musí být nahrán do pokladního zařízení a také do pokladního zařízení bude nutné zadat heslo certifikátu zvolené při podání žádosti o vytvoření certifikátu. Každý poplatník si může vygenerovat libovolné množství certifikátů. Jeden certifikát ale může být použit i ve více zařízeních, proto se dá očekávat, že pokud advokát bude mít více pokladních zařízení, bude mít pouze jeden certifikát. Upozorňujeme, že pokud pokladní zařízení dáváte do opravy (nebo vyřa-

zujete), je vhodné certifikát ze zařízení vymazat, aby nedošlo k jeho zneužití. Stejně tak je nutné vzít na vědomí, že certifikáty mají platnost tři roky a poté si musí poplatník vygenerovat a nahrát do zařízení nový certifikát.

3. Zařízení k evidenci tržeb

Poslední částí k přípravě na evidenci tržeb je zajistit systém/zařízení k samotné evidenci tržeb.

Základní varianty, jaké poplatník má, jsou následující:

3.1. EET v účetním SW

Nejjednodušší a nejpřímější cesta.

Pokud používáte účetní systém umožňuje rovnou komunikaci s EET serverem MF ČR, jde o nejsnazší variantu. Stačí dle pokynů dodavatele do účetního systému nahrát certifikát, zadat heslo certifikátu a ověřit si, při jakých dokladech systém zaeviduje tržby.

Většina účetních SW nabízí EET modul v rámci standardního licenčního poplatku.

3.2. Online pokladna pro evidenci tržeb

Druhou možností poplatníka je využít některou webovou aplikaci, která umí evidovat tržby.

Těchto řešení je na trhu mnoho, většinou s měsíčním poplatkem do 100 Kč, ale existují i řešení, která jsou plně zdarma. Vhodné jsou, pokud bude poplatník evidovat tržby z kanceláře (kde má k dispozici počítač a připojení k internetu).

Většina těchto řešení funguje tak, že po registraci (většinou stačí e-mail), dostane poplatník přístup do systému, kde musí vyplnit identifikační údaje pro evidenci tržeb (DIČ, ID pokladny, ID pokladního – volíte si sami) a může začít evidovat. Tato řešení často nabízí spoustu dalších služeb (např. řízení skladů, účtování na stoly, které jsou určeny např. pro gastronomické provozy), které již bývají dodatečně placené.

Je tedy nutné, aby si advokát našel řešení, které mu bude vyhovovat (existují i řešení, kde se po nastavení pouze zadá částka a rovnou dojde k evidenci bez dalšího klikání). K hledání stačí použít Google a projít několik prvních odkazů. Upozorňujeme na to, že je nutné si pročíst obchodní podmínky jednotlivých řešení, zvláště pokud byste systém využívali na více než jen na evidenci tržeb a vkládali do něj více informací. Většina těchto systémů je provozována v cloudu, a to často i mimo ČR/EU.

3.3. Aplikace do mobilního telefonu

V obou hlavních obchodech s aplikacemi do mobilních telefonů existuje (i zdarma) několik aplikací na evidenci tržeb.

Je potřeba pamatovat na to, že je do aplikace v konkrétním telefonu nutné instalovat certifikát, což se většinou provádí přes privátní cloudová řešení (iCloud, Google Disk, One Drive), a tudíž je nastavení složitější než u běžné počítačové aplikace.

Po stažení a nastavení aplikace ji může poplatník volně používat, aplikace většinou tisknou účtenky přes bluetooth tiskárnu

2 www.etrzby.cz/assets/cs/prilohy/webova_aplikace_eet.pdf.

3 www.etrzby.cz/assets/cs/prilohy/Napoveda_k_aplikaci_EET.PDF.

4 ca1.eet.cz/manuals/index.html.

(malé zařízení do kapsy), kterou by měl poplatník mít připojenou k telefonu, nebo generují účtenky do e-mailu.

Toto řešení je vhodné, pokud budete evidovat v terénu menší počet účtenek.

3.4. Pokladní zařízení

Nejobstavnější a nejdražší řešení.

Pokud by advokát trval na tradičním řešení, je možné se poohlédnout po fyzických pokladnách, na kterých je možné evidovat tržby. Těchto zařízení je na trhu mnoho a primárně jsou zaměřeny na maloobchod. Je tedy možné sehnat zařízení s váhou na potraviny, ale i pro advokáty vhodnější zařízení, která vypadají jako kalkulačky a jen se do nich při evidenci zadává částka.

Je potřeba počítat s tím, že tato zařízení jsou nákladnější (pořizovací cena se pohybuje od 5 000 Kč) a často se platí i měsíční poplatek za podporu a aktualizace.

3.5. Webové stránky pro občasnou evidenci bez registrace

Lze najít webové stránky, kde je možné kdykoli zaevidovat tržbu bez poplatku a registrace do nějakého systému. Zde vždy poplatník zadá znovu veškeré potřebné údaje, vloží certifikát z disku počítače a nechá webovou stránku zaevidovat tržbu.

Jde o vhodné řešení, pokud očekáváte, že budete evidovat jen výjimečně. Opět je potřeba vzít v potaz obchodní podmínky těchto webů a také doufat, že svou bezplatnou činnost neukončí v době, kdy to budete potřebovat.

4. Nastavení smluvních vztahů (evidují za někoho jiného, někdo jiný eviduje za mě)

Evidování tržeb nemusí bezpodmínečně vždy provádět ten poplatník, jemuž evidovaná tržba plyne jako jeho příjem z podnikání. Zákon č. 112/2016 Sb., o evidenci tržeb (dále jen „zákon o EET“), v některých případech výslovně umožňuje, resp. předpokládá, že tržby bude evidovat jiný poplatník daně z příjmů než ten, jemuž plynou evidované příjmy (tržby).

V zásadě se v praxi mohou vyskytnout tyto situace:

- Přímé zastoupení při evidenci tržeb
  - Pověření k evidenci tržeb
  - Zmocnění k evidenci tržeb
- Nepřímé zastoupení

Zákon o EET výslovně zmiňuje možnost pověření k evidenci tržeb (§ 9 zákona o EET) a provádění evidence tržeb tzv. nepřímým zástupcem (§ 8 zákona o EET). Z metodiky k zákonu o EET vyplývá, že finanční správa považuje pověření za určitou formu přímého zastoupení a vedle něj připouští i evidenci tržeb v zastoupení na základě soukromoprávní plné moci. Evidování tržby v zastoupení na základě plné moci je – na rozdíl od pověření – orgány finanční správy považováno za evidování prováděné přímo zmocnitelem, tedy poplatníkem, který má evidenční povinnost (zmocněnec používá údaje a certifikát zmocnitele). Odpovědnost za řádnou evidenci tržeb nese pouze zmocnitel.

5. Pověření k evidování tržeb

Každý poplatník, jemuž plynou evidované tržby, může pověřit evidováním tržeb jiného poplatníka. Není přitom rozhodné, zda tento pověřený poplatník má sám evidenční povinnost či nikoli. Obsah a formu pověření zákon o EET však blíže neupravuje. Je ovšem důležité mít na paměti, že udělením pověření se poplatník nezbavuje odpovědnosti za případné porušení povinnosti podle zákona o EET, kterého se dopustí pověřený poplatník, a za takové porušení odpovídá vedle něj.

Pověřen evidencí tržeb ve smyslu zákona o EET nemůže být zaměstnanec poplatníka. Zaměstnanec, který provádí evidenci tržeb zaměstnavatele, je za případné nedostatky ve své práci odpovědný podle pracovníprávních předpisů.

Pokud jediná tržba plyne několika poplatníkům společně (tj. stává se jejich spoluvlastnictvím, případně se mezi poplatníky rozděluje až následně), mohou pověřit evidováním takových tržeb jednoho z nich. Své individuální tržby, které podléhají evidenci, mohou tito poplatníci evidovat buď sami, nebo jejich evidováním mohou pověřit toho z nich, který již eviduje jejich společné tržby (anebo také jiného poplatníka).

Poplatník, který byl pověřen evidováním tržeb za jiného, musí v datové zprávě o evidované tržbě v položce DIČ poplatníka uvádět své DIČ, v položce DIČ pověřujícího poplatníka pak uvádí DIČ poplatníka, za kterého tržby eviduje (při evidování společných tržeb se tento údaj nevyplňuje). Dále je v datové zprávě pověřený poplatník povinen uvádět svou provozovnu a k podpisu datové zprávy rovněž použije svůj certifikát. Na daňovém portálu pak budou evidované tržby zobrazeny jak u pověřujícího, tak u pověřeného poplatníka, nejde-li o evidování společných tržeb. Společné tržby evidované pověřencem se zobrazují jen u pověřeného poplatníka, který musí být schopen správci daně prokázat, komu a jaká část takto přijatých tržeb plyne.

6. Nepřímé zastoupení

Poplatník, který jedná jako tzv. nepřímý zástupce, tedy svým jménem na účet jiného poplatníka (např. typicky na základě komisionářské smlouvy), je zásadně povinen tržbu plynoucí z takového jednání evidovat sám vlastním jménem a na svou odpovědnost. Naopak poplatník, pro kterého je tržba zcela či zčásti přijímána, tuto tržbu neeviduje. Evidující poplatník pak musí být schopen správci daně prokázat, jaká část z takto přijatých tržeb plyne jemu.

7. Způsoby výkonu advokacie a povinnost evidence tržeb

V prostředí advokacie bude konkrétní nastavení smluvních vztahů při provádění evidence tržeb záviset na zvoleném způsobu výkonu advokacie. V úvahu tedy opět přichází několik variant.

Zaměstnaný advokát

Předně je třeba připomenout, že evidenci podléhají pouze příjmy z podnikání. Při výkonu advokacie v pracovním

poměru (§ 15a a násl. zák. o advokacii) povinnost evidence tržeb u advokáta odpadá, jelikož **příjem ze závislé činnosti nepodléhá evidenci**.

Samostatný advokát

Z výše podaného výkladu především vyplývá, že **jeden advokát vykonávající advokacii samostatně („samostatný advokát“) či několik samostatných advokátů může pověřit jiného samostatného advokáta, resp. jednoho z nich, aby evidoval tržby pověřujícího advokáta, resp. advokátů.**

Sdružení, společnost

Při výkonu advokacie ve sdružení na základě smlouvy o společnosti dle občanského zákoníku § 14 zák. o advokacii ve spojení s § 2716 a násl. zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jako „společnost“), je třeba mít na paměti, že společnost nemá právní osobnost, a tudíž **veškeré tržby přijímané společníky, které podléhají evidenci, by měly být primárně evidovány tím společníkem, který konkrétní tržbu přijímá.**

Společnost, resp. smlouvu o společnosti, zákon o EET výslovně neřeší, ačkoliv i zde platí, že tržba přijatá některým ze společníků nemusí být nutně také jeho zdanitelným příjmem. Pro účely zdanění se totiž celkové příjmy a výdaje související s činností ve společnosti rozdělují mezi společníky buď rovným dílem, anebo dohodnutým poměrem. V okamžiku přijetí konkrétní tržby související s činností společnosti se tak fakticky jedná o společný příjem všech společníků, ovšem všichni současně tuto tržbu zaevidovat nemohou. Právě proto zde **přichází v úvahu, aby byl evidováním tržeb vznikajících z činnosti společnosti pověřen pouze jeden ze společníků.** Pověření osoby stojící mimo společnost evidováním společných příjmů není v této situaci možné (srov. § 9 odst. 2 zákona o EET).

V. o. s., k s., s. r. o.

Specifickým případem je výkon advokacie prostřednictvím účasti ve veřejné obchodní společnosti, komanditní společnosti nebo společnosti s ručením omezeným. Přestože pro účely zdanění příjmů je základ daně veřejné obchodní společnosti rozdělován do základu daně jednotlivých společníků, a případný zisk se nedaní u společnosti, ale až u jednotlivých společníků, pro účely evidence tržeb tento princip neplatí. **Veřejná obchodní společnost, jejímž prostřednictvím její společníci vykonávají advokacii, je tedy povinna evidovat své příjmy z podnikání sama.** Jednotliví společníci nejsou povinni tyto příjmy samostatně evidovat, přestože se z daňového hlediska jedná o jejich zdanitelné příjmy. **Obdobná pravidla platí ohledně komanditní společnosti a jejích komplementářů.** Také komanditní společnost je povinna sama evidovat veškeré své příjmy z podnikání, které podléhají evidenci, přestože z daňového hlediska je část těchto příjmů zdaňována jako příjem komplementářů (§ 6 odst. 3 zákona o EET). U společnosti s ručením omezeným podobné hybridní řešení není třeba a tržby podléhající evidenci eviduje nepochybně sama tato společnost.

Zmínit je třeba i právní režim **spolupracujícího advokáta**, který poskytuje právní služby na základě smlouvy o trvalé

spolupráci pro jiného advokáta, pro společnost nebo pro zahraniční společnost. **V tomto případě bude vznik povinnosti evidence tržeb záviset na obsahu smlouvy o trvalé spolupráci**, konkrétně na tom, zda tržby, které podléhají evidenci a jsou přijímány spolupracujícím advokátem, jsou současně také jeho tržbami, či zda jde o tržby subjektu, s nímž trvale spolupracuje (to zejména v případě, kdy dle smlouvy poskytuje právní služby jménem tohoto subjektu).

V prvním případě by byl samozřejmě povinen k evidenci tržeb tento spolupracující advokát. Ve druhém případě musí být případně spolupracující advokát zmocněn (poskytuje-li právní služby jménem subjektu, s nímž uzavřel smlouvu) či pověřen (jedná-li vlastním jménem) evidenci tržeb subjektu, s nímž spolupracuje. Toto pověření může být buď součástí smlouvy o trvalé spolupráci, anebo samostatným právním jednáním. Není samozřejmě vyloučen ani opačný model, kdy tržby podléhající evidenci, které jsou příjmem spolupracujícího advokáta, přijímá subjekt, s nímž advokát spolupracuje. V takovém případě může naopak spolupracující advokát pověřit právě tento subjekt, aby za něj tržby evidoval.

8. Odpovědnost spojená s evidencí tržeb v zastoupení

Jak bylo již uvedeno, **poplatník, který k evidování tržeb pověřil jiného poplatníka, se pověřením nezbavuje odpovědnosti spojené s porušením povinností stanovených zákonem o EET.** Dále pak je nutné připomenout, že i v rámci plnění povinností podle zákona o EET musí advokát a ostatní povinné osoby dbát na to, aby nebyla porušena povinnost profesní mlčenlivosti uložená zákonem. Tuto povinnost je třeba mít na paměti i při zajišťování evidence tržeb v zastoupení.

V praxi tedy je pověřující poplatník nucen k pečlivému výběru osoby, kterou evidováním svých tržeb pověří, a ideálně také k formálnímu smluvnímu zakotvení vzájemných práv a povinností mezi pověřujícím a pověřeným pro případ, že dojde ke vzniku delikttní odpovědnosti zaviněním pouze (či převážně) jednoho z účastníků vztahu. Samozřejmostí by měly být pro takový případ i smluvní sankce a ujednání týkající se povinnosti prevence vzniku škod a náhrady škody či jiné újmy.

9. Na závěr

Je třeba si uvědomit, že **údaje ze systému evidence tržeb mohou být užity jako důkaz v daňovém řízení**, a pro takový případ musí být poplatník schopen prokázat, že své povinnosti podle zákona o EET řádně splnil, případně vysvětlit nejasnosti a rozdíly oproti jiným zákonným evidencím. Nedostatečná péče věnovaná plnění povinností podle zákona o EET a nedbalý výběr osoby, která evidenci fakticky provádí, tak může mít negativní dopady i na daňovou záležitost poplatníka.

- ✿ Mgr. JIŘINA PROCHÁZKOVÁ, LL.M., advokátka, Ambruz & Dark Deloitte Legal, s. r. o., advokátní kancelář
- ✿ JUDr. JAKUB HLÍNA, advokát, Ambruz & Dark Deloitte Legal, s. r. o., advokátní kancelář

Právní pomoc, která možná není slyšet, ale vidět je určitě!

Rozhovor s pražským advokátem Danem Zwiebem

Vydavatelský dům Economia vyhlásil již podruhé výsledky právního ocenění Pro bono & CSR 2017. Vítězné projekty vybrala odborná porota v čele s ministrem spravedlnosti a předsedy nejvyšších soudů, dále pak složená z notářů, podnikových právníků, advokátů či státních zástupců.

Letošní ročník byl ve znamení originálních projektů, které pomáhají v právním poradenství a edukaci široké veřejnosti. Mezi čtyřmi oceněnými byl jediný samostatný advokát – JUDr. Dan Zwieb z Prahy, který chtěl na svém projektu poukázat i na to, že s povoláním právníka je dobře slučitelná také lektorská a dobrovolnická činnost. V tomto případě ji zasvětil právní pomoci neslyšícím ze společnosti Tichý svět, kde více než sedm let vede právní poradnu a řadu klientů také zastupuje – zdarma.

Ocenění pro pražského advokáta ministr spravedlnosti Robert Pelikán zdůvodnil „významem, který má odstraňování bariér v přístupu k právu a právní pomoci pro zdravotně postižené“.

Bulletin advokacie oceněnému advokátovi položil několik otázek.

• Jak jste se k této aktivitě dostal?

Je to už déle než sedm let, byl jsem krátce po škole a už si ani přesně nevzpomínám, kdo mě tehdy kontaktoval. Ale velmi dobře si pamatuju, že když jsem se s aktivitami Tichého světa seznámil, řekl jsem si, že je to činnost, která mě moc zajímá, a že do toho půjdu. Možná je to i tím, že v širším příbuzenstvu mám člověka se stejným postižením, takže jsem si uměl představit, jak složité to v jakékoliv komunikaci neslyšící lidé mají.

• Jak se liší Vaše práce s neslyšícími klienty?

Jedním slovem velmi, neboť u neslyšících je základním problémem komunikace. Neslyšícím klientům bývá hodně nesnadné objasnit podstatu jejich právního problému. K tomu je třeba volit naprosto individuální přístup, co možná nejjednodušší vysvětlení a spolupracovat s tlumočnickem, který se na překlad právních věcí specializuje.

• A máte takového tlumočnicka, nebo umíte sám znakový jazyk?

Mám dvě velmi šikovné tlumočnice, které kromě toho, že výborně znakují, rozumí i jazyku právníků. Přestože základy znakového jazyka také umím, netroufl bych si jít na schůzku s neslyšícím sám. To si mohu dovolit pouze s klienty, kteří ještě mají alespoň zbytky sluchu a umějí výborně odezírat, nebo si s nimi mohu psát. Určitě ne s klientem, který nikdy neslyšel, protože pro takového je čeština cizím jazykem. A v kombinaci se složitou právní terminologií je vzájemné porozumění zcela nemožné.

• Jaké služby neslyšícím klientům poskytujete?

Nejběžnější službou je právní poradenství.

• Co se stane v případech, na které už je Vaše právní poradna krátká a klient potřebuje advokáta?

Všem vysvětluji a předesílám, že poradna v žádném případě nemůže suplovat a ani nesupluje advokacii. Ale pokud je to potřeba a klient si to přeje, převezmu jeho případ i jako advokát.

• Mají neslyšící klienti nějaké jiné právní problémy než ti slyšící?

Většinou mají úplně stejné, jen tím, že žijí v trochu jiném světě a mají nižší právní povědomí, jsou více zranitelní než lidé bez handicapu. Nejčastější případy jsou rodinné a majetkové problémy, takže rozvody, spory o děti, dědictví, nákupy a prodeje nemovitostí nebo dluhy. Když jsem hovořil o té zranitelnosti, není výjimkou, že na ně bez jakýchkoliv ohledů cílí i tzv. „šmejdi“. Zrovna nyní mám případ klienta, kterému nechali podepsat smlouvu na dva vysavače za 100 tisíc korun.

• Můžete ještě přiblížit nějaké další případy, s nimiž se na Vás klienti obracejí?

Jsou to třeba nevýhodné dědické smlouvy, kdy rodina dá podepsat handicapovanému příbuznému dohodu, že se vzdal majetku. Nebo „výborní“ kamarádi nechají neslyšícímu podepsat spoludlužnictví. Jiná neslyšící klientka právě kvůli komplikovaným jednáním na úřadech pověřila svoji sestřenicí, aby jí pomohla prodat nemovitost a zakoupit menší byt, kam by se s manželem na stáří přestěhovali. Teprve za několik let, až po smrti manžela, zjistila dle katastru, že majitelkou bytu není ona, ale právě „hodná“ sestřenice. Nebo v nedávné době jsem psal právní rozbor pro jednoho zaměstnavatele, který nechtěl přijmout neslyšícího zaměstnance s III. stupněm invalidního důchodu, protože se obával jakéhosi pracovníprávního problému. Rozklad jsem vypracoval a firma nakonec našeho klienta zaměstnala.

• Liší se právní problémy podle věku klientů, kteří za Vámi přicházejí?

Mezi neslyšícími klienty mám „věkový mix“, od 18 let po seniory. Těch, kteří jsou již důchodového věku, je ale výrazně méně. Je to zřejmě tím, že žijí v ústraní a částečně i sociální izolaci, takže příliš nevyhledávají aktivity, které skýtají nebezpečí, jež by následně potřebovalo právní pomoc. Ale díky to-

mu, že mladší lidé se častěji zapojují do pracovního procesu, snaží se žít aktivně a své potřeby mohou obsloužit prostřednictvím tabletů nebo online tlumočením přes Tichou linku, je i případná potřeba následné právní rady čtenější.

• Kolik času věnujete poradně pro neslyšící klienty?

Je to různé, jak je potřeba, ale průměrně je to tak 30 až 40 hodin měsíčně, kdy obsloužím i více než desítku klientů. Lze říct, že poradna zabere zhruba čtvrt úvazku. Tichý svět má osm poboček po celé České republice se stovkami organizovaných klientů, takže stále je co řešit.

• Co by podle Vás pomohlo zlepšit situaci v právním vědomí neslyšících?

Snažíme se ji zlepšovat neustále, třeba přednáškami na téma finanční a právní gramotnosti. Ale mnohem důležitější je, a to opakujeme neustále, aby, když už nějaký problém nastane, přišli klienti včas. Vždycky připomínám heslo – Nerozumíš něčemu? Jdi za právníkem! Prevence je základ veškerého mého snažení, ale bohužel někdy i sebelepší prevence selhává.

• Mají Vaše případy většinou dobrý konec?

Naštěstí většina příběhů opravdu končí pro neslyšící dobře, pokud se to tedy dá říct třeba o rozvodech... Ale nakonec se většinou podaří zajistit dohodu o péči o děti nebo vyřešit dluhy. A znovu se vracím k tomu – vždycky je třeba začít problém řešit včas, ideálně hned, jak nastane. Nemyslet si, že dluh se ztratí tím, že zmuchlám a zahodím složenku. Chápu, že vyznat se v právních otázkách je náročné i pro inteligentního slyšícího člověka, natož pro člověka s handicapem. Proto neslyšícím pomáhám. Ten hmatatelný výsledek za to rozhodně stojí a já se té trochy psychické zátěže rychle zbavím – jdu si zacvičit nebo relaxuji s rodinou.

✿ PhDr. DAGMAR KOUTSKÁ

Foto: Economia + archiv JUDr. Dana Zwieba

Odešli do nebeské síně

V srpnu až říjnu 2017 navždy opustilo svoji praxi i své blízké osm advokátů:

JUDr. Josef Holub, advokát v Praze	*21. 7. 1947	† 12. 8. 2017
JUDr. Václav Choděra, advokát v Praze	*30. 11. 1945	† 27. 10. 2017
Mgr. Karel Janda, advokát v Praze	*21. 4. 1959	† 11. 10. 2017
JUDr. František Lainer, advokát v Praze	*19. 8. 1946	† 2. 9. 2017
Mgr. Vlastimil Louček, advokát v Lounech	*22. 1. 1975	† 11. 10. 2017
JUDr. Luboš Peterka, advokát v Náchodě	*6. 5. 1950	† 16. 9. 2017
JUDr. Dušan Rendl, advokát v Mostě	*12. 2. 1960	† 1. 10. 2017
JUDr. Michal Tintěra, CSc., advokát v Harrachově	*17. 11. 1951	† 13. 10. 2017

Čest jejich památce!

Z kárné praxe

Je kárným proviněním, jestliže advokát po skončení zastupování nevyhoví žádosti klienta o vyúčtování své odměny.

Kárné rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 28. 7. 2017, sp. zn. K 104/2016

Kárně obviněný JUDr. L. L., advokát, se **dopustil kárného provinění**

tím, že

poté, co mu jeho klientka D. C., kterou zastupoval jako žalobkyni v řízení vedeném u okresního soudu o vypořádání SJM, zaplatila v období od 13. 5. 2013 do 26. 11. 2015 na odměnu za poskytnuté právní služby v této věci prokazatelně částku v celkové výši 86 000 Kč, do současné doby **nepředložil D. C. přes její opakované žádosti řádné vyúčtování své odměny** za poskytnuté právní služby,

tedy

- nechránil oprávněné zájmy klienta a neřídil se jeho pokyny,
- při výkonu advokacie nejednal svědomitě,
- při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržoval pravidla profesionální etiky ukládající mu
  - povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu,
  - povinnost o svých výkonech pro klienta vést přiměřené záznamy, jejichž obsah na požádání klientovi poskytně s úplným vysvětlením,

čímž porušil

- ust. § 16 odst. 1, 2 zákona o advokacii,
- ust. § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1 a čl. 10 odst. 4 etického kodexu.

Za to se mu podle § 32 odst. 3 písm. c) zák. č. 85/96 Sb., o advokacii, ukládá kárné opatření

pokuta ve výši 20 000 Kč.

Kárně obviněný je povinen zaplatit České advokátní komoře částku 8 000 Kč jako náhradu nákladů kárného řízení.

Pokuta a náhrada nákladů jsou splatné do 15 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí na účet České advokátní komory.

Z odůvodnění:

Kárný žalobce podal proti kárně obviněnému kárnou žalobu, kterou vytýká kárně obviněnému skutek výše uvedený.

Kárná žaloba byla podána na základě stížnosti, kterou podala stěžovatelka dne 8. 3. 2016 představenstvu ČAK a ve které si stěžuje na nesprávný postup kárně obviněného, a dále pak si stěžuje na nekvalitně poskytovanou práv-

ni službu a dále i na to, že kárně obviněný do současné doby žádné vyúčtování stěžovatelce nepředložil.

Při jednání, které bylo ve věci nařízeno, jako důvod, proč se nevyjádřil ke kárné žalobě, uvedl kárně obviněný podrobně, že v té době zařizoval pohřeb své matky, a nebylo to z toho důvodu, že by opovrhoval orgány ČAK.

K věci pak kárně obviněný uvedl, že se stěžovatelkou měl uzavřenu ústní dohodu o smluvní odměně za zastupování, a ohledně přijatých finančních prostředků předložil doklady kontrolní komisi. Za právní porady účtoval 60 000 Kč, před jednáním u soudu 10 000 Kč a dále pak 16 000 Kč za jednání se žalovanou stranou. V odměně, kterou dojednal s klientkou jako smluvní, se pak měly odrazit všechny návštěvy a konzultace, které klientka využívala často a byla u kárně obviněného 25 až 30x a návštěvy byly několikahodinové.

Dále se vyjadřoval k žalobám, které za stěžovatelku podával, ty však nejsou předmětem kárné žaloby, takže tato vyjádření kárný senát nepovažuje pro rozhodování za důležité.

V dalším se kárně obviněný vyjadřuje k výši smluvní odměny tak, že počítá 1 800 Kč za jednu hodinu a 300 Kč režijní paušál za jednu poradou, resp. za jednu hodinu běžné porady.

Stěžovatelka podle něj byla s výší odměny srozuměna.

Dále uvedl, že věc fakturoval, fakturu je schopen kárnému senátu předložit, ale vzápětí na to uvádí, že stěžovatelce fakturu nevystavil, protože není plátcem DPH.

Potvrdil dále, že byly zasílány také peníze na jeho účet, a je schopen příjem peněz doložit výpisem z účtu, dále uvedl, že rozsah poskytované služby stanovil z diáře, neboť si její návštěvy zapisoval, a rovněž pak je schopen provést současně přesné vyúčtování poskytnutých právních služeb, že je možné toto provést do 30 dnů. Připustil i tu skutečnost, že stěžovatelka požadovala vyúčtování, ale jak na tuto žádost reagoval, si již nepamatuje.

Z důvodů doplnění řízení bylo jednání odročeno s tím, že kárně obviněný předloží diáře z roku 2013, 2014 a 2015 a vyúčtování poskytování právní pomoci podle dnů a hodin, dále fakturu ze svého účetnictví, výpis z účtu, kdy došly platby na jeho účet. Kárně obviněný vzal na vědomí, že se jednání odročuje na 16. 6. 2017 s tím, že bude vyslechnuta samotná stěžovatelka.

Dne 16. 6. 2017 před zahájením jednání kárného senátu v 8.55 hod. volal na kárné oddělení kárně obviněný a sdělil, že je napojen na kapačku a je odvážen k dalšímu lékařskému ošetření do IKEMu Praha.

Protože byla přítomna stěžovatelka jako svědkyně, bylo rozhodnuto, že svědkyně bude vyslechnuta mimo jednání, o její výpovědi bude proveden zápis, se kterým bude při příštím jednání kárně obviněný seznámen.

Stěžovatelka uvedla, že se obrátila na kárně obviněného se žádostí o zastoupení ve vypořádání SJM a podepsala kárně obviněnému plnou moc. Žádnou smlouvu, ve které by byla poučena o nákladech právního zastoupení, nepodepsala a ani nevěděla, kolik bude za právní zastoupení platit. Při první návštěvě v únoru 2011 požádal kárně obviněný o složení zálohy ve výši 10 000 Kč a ty mu předala v advokátní kanceláři. Na částku 10 000 Kč byl vystaven příjmový doklad. Potom hradila další peníze, a to 20 000 Kč, ale nepamatovala si, zda to bylo v hotovosti nebo zda mu to

převáděla z účtu na účet. Další peníze pak skládala na účet advokáta a požádala o vystavení dokladu, který kárně obviněný vydal s tím, že zaplatila 60 000 Kč. Další platbu potvrdil kárně obviněný: 10 000 Kč dne 11. 11. 2015 a 16 000 Kč dne 26. 11. 2015.

Kárně obviněný tedy vystavil doklad o zaplacení 86 000 Kč, není doklad na částku 20 000 Kč, o které tvrdí svědkyně, že mu rovněž zaplatila, ale nemůže to prokázat. Následně svědkyně doložila potvrzení o zaplacení smluvních záloh ze dne 10. 12. 2015, vystavené kárně obviněným, dále doklad ze dne 12. 8. 2014 na částku 140 Kč, dále dne 1. 6. 2011 na částku 2 100 Kč, dne 14. 6. 2011 na částku 1 050 Kč, 12. 8. 2011 na částku 2 300 Kč a dne 16. 12. 2011 na částku 5 800 Kč. Je pravda, že jedna platba je na jiné jméno, což bylo na návrh pro příbuzného, který však platila svědkyně.

Protože se kárně obviněný dne 16. 6. 2017 nedostavil, byl vyzván, aby doložil požadované listiny z jednání dne 17. 3. 2017, a dále aby předložil lékařskou zprávu o hospitalizaci dne 16. 6. 2017 s vyjádřením, kdy bude schopen se jednání zúčastnit.

Kárně obviněný přes urgenci ohledně předložení dokladů nic nedoložil a k jednání, ke kterému byl řádně předvolán na den 28. 7. 2017, se do zahájení jednání nedostavil, proto bylo zahájeno jednání v 9.05 hod. bez jeho přítomnosti a bylo zjištěno, že nesplnil požadavky kárného senátu na doplnění řízení, tedy předložení diářů, vyúčtování poskytování právní pomoci, fakturu ze svého účetnictví a výpisy z účtu.

V 9.15 hod. byla doručena zpráva z kárného oddělení s tím, že kárně obviněný telefonoval a sdělil, že se nemůže k jednání dostavit, neboť trpí úporným průjmem, a dále potřebuje jít k zubnímu lékaři, neboť při konzumaci květákové polévky kousl do květáku a vylomil si přední zub. Dále uvedl, že trvá na své účasti při jednání, takže nemá být jednáno v jeho nepřítomnosti, a přislíbil, že odůvodnění své neúčasti zašle písemně e-mailem.

Protože kárně obviněný již jednou požádal o odročení jednání s tím, že je vezen v napojení na kapačku k dalšímu ošetření do IKEMu, a byl vyzván, aby doložil lékařské potvrzení, a toto lékařské potvrzení nepředložil, kárný senát jeho omluvě nevyhověl, protože má za to, že jeho omluvy jsou pouze účelové, které žádným způsobem nedokládá.

V jednání kárného senátu bylo tedy pokračováno a byl rekapitulován průběh dosavadního řízení přečtením protokolů ze dne 17. 3. 2017, 16. 6. 2017 a výpověď svědkyně ze dne 16. 6. 2017, která byla vyslechnuta na zápis o výpovědi. Dále byly konstatovány listiny založené v kárném spisu, a to stížnost stěžovatelky, usnesení soudu ze dne 30. 7. 2012, žaloba o vypořádání SJM, usnesení soudu ze dne 22. 5. 2013, potvrzení kárně obviněného ze dne 10. 12. 2012, dopisy vedoucí KO ze dne 9. 3. 2016 a 29. 3. 2016, dopis pověřeného člena KR ze dne 23. 6. 2016 a 17. 8. 2016, dopis kárně obviněného ze dne 19. 8. 2016 a výpis z matriky.

Na to bylo dáno slovo k závěrečným řečem, kárný žalobce navrhl uznání viny a uložení pokuty ve výši 20 000 Kč. Dále upozornil, že kárně obviněný byl již dvakrát kárně postižen, avšak k těmto postizením kárný senát nemá přihlížet, neboť obě kárná rozhodnutí jsou zahlazena.

Kárný senát na základě zjištěného došel k závěru, že kár-

ně obviněný se dopustil jednání, které je v rozporu jak se zákonem o advokacii, tak s etickým kodexem, neboť po dobu dvou let inkasoval od stěžovatelky zálohy na poskytování právní pomoci, tedy od 13. 5. 2013 do 26. 11. 2015, aniž je pak vyúčtoval. Na předchozí platby nemůže kárný senát reagovat, protože již není v možnostech kontrolní rady, aby tyto platby byly součástí této kárné žaloby z důvodu pozdě podané stížnosti. Přesto však je nutné kárně obviněnému vytknout, že stěžovatelka na něm požadovala vyúčtování, kárně obviněný připustil, že dokonce je to možné, že vyúčtování stěžovatelka požadovala, ale kárně obviněný do dnešního dne vyúčtování záloh za poskytnuté služby neprovedl. Co víc však je nutné kárně obviněnému vytknout, že ani kárnému senátu, přestože byl urgován, aby předložil podklady, na základě kterých vyúčtování stěžovatelce měl provést, nedoložil fakturu, nedoložil výpisy z účtů, na které mu měly peníze od stěžovatelky být zaslány, a ani neúčast při jednání kárného senátu řádně neomlouval.

Za tohoto stavu tedy kárný senát došel k závěru, že kárně obviněný je vinen kárným proviněním, které mu klade kárná žaloba za vinu, a to v plném rozsahu, a nesvědčí mu žádná polehčující okolnost.

Jeho jednání je hrubým porušením povinností advokáta vůči klientovi, protože vyúčtování poskytnutých finančních prostředků je jednou z povinností, které musí advokát plnit, přičemž kárný senát zcela pomíjí ty skutečnosti, které nebyly předmětem kárné žaloby, totiž že při převzetí právního zastoupení kárně obviněný se stěžovatelkou neuzavřel smlouvu o poskytování právní pomoci, nepoučil ji o nákladech právního zastoupení a neinformoval ji ani řádně o tom, jakým způsobem bude svoji právní službu stěžovatelce účtovat.

Kárně obviněný nechránil oprávněné zájmy klienta, nejednal svědomitě při výkonu advokacie a zároveň nejednal tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, a nedodržel pravidla profesionální etiky.

Kárný senát má za to, že toto jednání kárně obviněného bylo vedeno se zjištěným úmyslem, a proto se rozhodl uložit kárně obviněnému pokutu ve výši 20 000 Kč, bez ohledu na to, že se kárně obviněný ke svým majetkovým poměrům nevyjádřil, přestože se mohl vyjádřit písemně, a další možnost k vyjádření ohledně svých majetkových poměrů zmařil tím, že se k jednání od 16. 6. 2017 nedostavoval.

V 9.45 hod. dne 28. 7. 2017 byla doručena písemná žádost o odročení jednání kárného senátu, avšak kárný senát poté, co posoudil omluvu kárně obviněného zaslou e-mailem a dále ve věci jednal a kárnou žalobu projednal, rozhodl o ukončení řízení a o věci rozhodl tak, jak je shora uvedeno.

Protože kárný senát vyslovil, že se kárně obviněný dopustil kárného provinění, zavázal jej současně podle § 33a odst. 2 zák. o advokacii k náhradě nákladů kárného řízení ve výši 8 000 Kč, tedy jednorázovou částkou ve výši stanovené stavovským předpisem, usnesením představenstva ČAK z 12. 10. 1999, uveřejněným pod č. 2/1999 v částce 3, ve znění usnesení představenstva ČAK č. 2/2014 Věstníku.

✿ Připravil JUDr. JAN SYKA,
vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

Z jednání představenstva ČAK

PŘEDSTAVENSTVO ČAK SE VE DNECH 20. A 21. LISTOPADU 2017 SEŠLO NA SVÉ 3. SCHŮZI V TOMTO VOLEBNÍM OBDOBÍ V SÍDLE ČAK, V KAŇKOVĚ PALÁCI V PRAZE. JAKO VŽDY PROJEDNALI ČLENOVÉ PŘEDSTAVENSTVA ČAK NEJPRVE POZASTAVENÍ VÝKONU ADVOKACIE NĚKTERÝM KOLEGŮM-ADVOKÁTŮM ČI VYŠKRTNUTÍ ZE SEZNAMU ADVOKÁTŮ.

Členové představenstva ČAK byli informováni o programu aktuálních jednání Legislativní rady vlády, v současné době je předmětem jednání věcný záměr zákona o lobbingu. Představenstvo v této souvislosti prodiskutovalo otázku, zda ČAK má či nemá být registrována v budoucím rejstříku lobbistů. Definitivní stanovisko zaujme až po předložení paragrafového znění zákona.

Vedoucí odboru vnější a vnitřní legislativy ČAK JUDr. Johan Justoň informoval o aktuálních připomínkových řízeních, zejména o zpracování **připomínek k věcnému záměru Ministerstva spravedlnosti ohledně rekodifikace trestního řádu**. Stanovisko ČAK k předloženému záměru je zásadně negativní, mimo jiné je v mnoha bodech v souladu i se stanoviskem Nejvyššího soudu. Odbor vnější a vnitřní legislativy ČAK bude nadále vývoj kolem trestního řádu sledovat a zajistí dohled nad připomínkovým řízením i prostřednictvím sekce pro trestní právo, spolupracovat bude i s dalšími odborníky, včetně Unie obhájců.

Předseda ČAK JUDr. Vladimír Jirousek seznámil představenstvo ČAK s výsledky zatímní práce na rekonstrukci a konsolidaci poradních orgánů s tím, že jejich finální obsazení bude projednáno tak, aby kompletní návrh obsazení byl předložen na prosincovém zasedání představenstva.

Členové představenstva ČAK se seznámili se **stanoviskem sekce ADR ČAK k výkladu institutu tzv. prvního setkání s mediátorem**, stanovisko je nyní publikováno na webu ČAK, v rubrice Pro advokáty/Mediace/Aktuality.

Předseda ČAK JUDr. Vladimír Jirousek dále seznámil představenstvo s tím, že jen v rámci tiskové konference svolané Ministerstvem spravedlnosti získala advokacie informace o **věcném záměru nového civilního soudního řádu** zpracovaném pětičlennou komisí pod vedením docenta Lavického (viz rozhovor na str. 6-8). Na tvorbě předkládaného záměru se zástupci advokacie neměli možnost podílet. V současné době je **proto nezbytné ustanovit alespoň pracovní skupinu ČAK**, která bude zajišťovat dohled nad vývojem věci a případně zpracovávat návrhy stanovisek ČAK k předmětnému záměru. Bude zajištěna účast advokátů - odborníků na civilní proces v této pracovní skupině.

Představenstvo ČAK jmenovalo po vypršení funkčního období JUDr. Martiny Doležalové zástupcem ČAK v UIA JUDr. Martina Maisnera, Ph.D., a JUDr. Lenku Vidovičovou jmenovalo zástupkyní ČAK v FBE, která zde po deseti-letém působení vystřídá JUDr. Davida Stosse, jemuž představenstvo za jeho činnost poděkovalo.

Představenstvo ČAK vzalo na vědomí **stanovisko CCBE**

k povinnosti mlčenlivosti a ochraně důvěrnosti komunikace, k této problematice bude publikován samostatný materiál v BA.

Člen představenstva ČAK JUDr. Martin Maisner, Ph.D., seznámil představenstvo se **stavem příprav Komory na účinnost nařízení GDPR**. Je zřejmé, že Komora sama není schopna provést ani audit současného stavu ochrany osobních údajů, ani zmapování a změnu procesů tak, aby ustanovením GDPR vyhovovaly. Proto je nezbytné do konce roku oslovit 10 dodavatelských subjektů a z nich vybrat ten, který během 6-8 týdnů provede audit a předloží nález s navrženým řešením. Na vlastní implementaci řešení pak zbyde dost času do účinnosti GDPR. Hlavními kritérii výběru by měly být reference a cena. Druhou částí problematiky je pomoc ČAK advokátům jako samostatným subjektům, aby se v problematice GDPR orientovali a mohli být na ni a případné kontroly připraveni. Pro tuto problematiku Komora počítá s vytvořením určité poradenské skupiny či poradenského okruhu, který by kromě vhodné osvěty fungoval jako jakási linka pomoci.

Představenstvo ČAK vzalo na vědomí projekt „Advokacie online“ a doporučilo odboru vnějších vztahů ČAK a JUDr. Tomanovi, náhradníkovi představenstva ČAK, v jeho přípravě pokračovat, avšak v návaznosti na rozpočtové možnosti ČAK v příštím roce.

Vedoucí odboru sekretariátu a právního ČAK JUDr. Milan Hoke přednesl představenstvu **zprávu o výsledcích jednání se zástupci Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR ohledně vstupu advokátů do soudních budov a věznic**. K této záležitosti se dotyční postavili tak, že daná problematika vstupů do soudních budov není jejich věcí a vše je nutné řešit se soudní správou. Představenstvo rozhodlo, že předseda ČAK a JUDr. Hoke ve spolupráci s regionálními zástupci ČAK opětovně a nutně zahájí další jednání, přičemž nejprve bude provedena důkladná analýza současného stavu a následně bude představenstvu předložen záměr dalšího postupu řešení této aktuální problematiky, která se advokacie palčivě dotýká. Představenstvo bude o svém postupu konkrétně informovat výbor pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů ČAK, na který se pravidelně obrazejí advokáti s negativními zkušenostmi; stejně tak bude konkrétně informována celá advokátní veřejnost prostřednictvím advokátních médií.

Podrobný zápis z 3. schůze představenstva ČAK (stejně jako všechny ostatní) jsou všem advokátům a advokátním koncipientům k dispozici na www.cak.cz/rubrika/Orgány_Komory/Představenstvo/Zápis_z_jednání.

✿ icha

Rozhovor s novým prezidentem CCBE JUDr. Antonínem Mokrým

JUDr. Antonín Mokrý, advokát a místopředseda České advokátní komory, dosáhl významného mezinárodního postupu. Na plenárním zasedání konaném dne 24. 11. 2017 v Bruselu byl zvolen prezidentem Rady evropských advokátních komor (CCBE). Jedná se o velký úspěch pro advokacii středoevropského regionu a současně uznání a ocenění českého advokátního stavu a aktivit ČAK na mezinárodním poli.

• Pane doktore, k Vašemu zvolení si Vám dovolujeme co nejrdečněji pogratulovat a zároveň využíváme první možnosti představit Vás kolegyním a kolegům advokátům ve Vaší nové pozici prezidenta CCBE. Víme, že jste v CCBE aktivní již mnoho let. Můžete Vaši cestu na nejvyšší post v celoevropské advokátní komoře stručně přiblížit?

Možná bych si na úvod dovolil tak trochu postesknout, že se někteří advokáti, kteří se doslechli tuto zprávu, nechali prý slyšet: „Aha, to je ten funkcionář“, eventuálně jsem zaslechl i termín „aparátčík“ – to mne zvláště pobavilo. Těm, kteří se o stavovské dění zajímají spíše okrajově a vnímají moje angažmá takto, bych rád vysvětlil, že jsem stále aktivní advokát a že skloubit výkon praxe s touto druhou věcí, tedy prací v evropské struktuře, je někdy docela náročné. Na druhou stranu je to pro mne jistá výzva, kterou stojí za to absolvovat. Já jsem to bral také trochu tak, že pokud naše země něčím trpí, pak tendencí k nepochopitelné „domáckosti“, přílišnému zahledění se do nás samotných a já si myslím, že je to třeba změnit. Přitom Češi paradox-

ně hodně cestují, ale mnozí z toho jen málo vytěží. Ani se hlouběji nezajímají, co se tam venku za humny skutečně děje, aby si z toho vzali nějaké ponaučení.

Jsme také dost možná málo ambiciózní. Slychám pak také od Čechů, kteří už nějaký čas pracují v evropských institucích v Bruselu, že naši lidé kupodivu nepronikají do těch opravdu důležitých pozic v bruselských strukturách, tedy do takových, v nichž lze něco podstatnějšího ovlivnit, a ani se o to příliš nepokoušejí. Na rozdíl od jiných národů, které tak činí s nesmírným nasazením, programově a zcela pragmaticky. Na druhou stranu, vše předpokládá určitý čas a já se na tuto cestu (v CCBE) vydal již předtím, než ČR vůbec vstoupila do EU, a už i předtím jsem prošel jinými advokátními organizacemi činnými v mezinárodním měřítku, jako je např. AIJA nebo UIA. Ty jsem si „odpracoval“ v letech devadesátých.

• Do jakých orgánů CCBE jste byl postupně zapojen a můžete popsat i cestu k Vašemu prezidentství?

Šest let jsem např. působil ve finančním výboru CCBE, což bylo dost zajímavé, protože to je *de facto* poradní a dozorový orgán předsednictva, který bdí nad tím, aby organizace dobře hospodařila. CCBE je nezisková organizace zřízená a fungující podle belgického práva a finančně je zcela závislá na příspěvcích svých členů, tj. národních advokátních komor všech zemí EU a z menší zčásti i přidružených a pozorovatelských reprezentací z nečlenských zemí EU. Rozpočet je tedy skoro vždy poměrně napnutý, zlaté časy už pomínuly, jako ostatně všude, a ve všech odvětvích je vše nákladově velmi náročné a každý hledí, aby hospodařil co nejúsporněji a dlouhodobě udržitelně.

Také jsem byl členem výboru pro volný pohyb advokátů. Ten mi rovněž připadal

velmi důležitý, neboť advokáti jsou jednou z „nejmobilnějších“ regulovaných služeb v Evropě, vedle služeb finančních. Z hlediska právních předpokladů této mobility má CCBE značné zásluhy, na tvorbě evropských směrnic upravujících volný pohyb advokátů se rozhodujícím způsobem spolupodílela. V rámci přeshraničního pohybu advokátů však čas od času dochází k určitým, řekl bych, „pikantnostem“, vyplývajícím z někdy přítomné ochranné tendence některých členských zemí a ty čas od času pomáháme řešit, jsme-li o to žádáni. Já osobně považuji mobilitu advokátů za nesmírně důležitou, protože má potenciál ovlivňovat nadstavbové elementy společnosti, napomáhá postupnému sblížení právních řádů – a Evropa, aby byla více konkurenceschopná v celosvětovém měřítku, musí mít nějakou jasnou vizi.

• **Každý rok si CCBE volí nové vedení. Jaké k tomu vedly důvody a jaká pozitiva nebo negativa to v sobě zahrnuje?**

Upřesnil bych, že každý rok se nevolí úplně celé nové vedení, ale jde spíše o jisté formální potvrzení těch, kteří již byli zvoleni předtím. Jde tak hlavně o každoroční volbu nového třetího viceprezidenta. Předsednictvo sestává z prezidenta a tří viceprezidentů, kteří ze svých postů postupují každý rok na vyšší post. Takže já jsem před třemi lety začínal ve funkci třetího viceprezidenta a dostal jsem se nyní na funkci prezidenta. Myslím, že tento systém je poměrně rozumný a vyvážený, protože na jedné straně umožňuje pravidelnou obměnu zástupců z různých členských zemí, byť jenom určitá část zemí EU již měla svého zástupce ve funkci prezidenta, na druhou stranu systém zabezpečuje, že každý člen předsednictva má dostatek času se na své budoucí angažmá prezidenta dobře připravit, a nenastupuje tak do této funkce zciztajasna. Samozřejmě lze si představit i jiné modely. O nich čas od času diskutujeme s ohledem na vývoj potřeb. Tak např. v minulosti fungoval systém pouze se třemi členy předsednictva.

• **CCBE je mnohdy označována jako „hlas“ advokátní profese v Evropě. Kde mohou čeští kolegové tento „hlas“ pocítit a slyšet?**

Aby CCBE mohla fungovat jako, jak říkáte, „hlas“ advokátní profese v Evropě, je potřeba se nejprve uvnitř organiza-

ce dohodnout, co tímto hlasem chceme sdělit. Tento proces probíhá demokratickou a pro všechny členy zcela transparentní formou. Prakticky všechna zásadní stanoviska a pozice jsou přijímány hlasováním a zásadní dokumenty se obvykle nerodí ze dne na den, ale pečlivě se připravují. Každý z členů má právo podílet se na tvorbě určitého konkrétního stanoviska či obsáhlejšího dokumentu svým příspěvkem, a kromě toho většina členských delegací vysílá své experty do našich odborných výborů, které připravují dokumenty pro projednání v plénu.

Prezident tedy ve většině případů nehlasá nějaké své osobní názory, ale opírá se o pozice odsouhlasené demokratickou většinou hlasujících členů, jejichž současný počet je 32. Ne vždy se na všem shodneme jednomyslně. Jde-li o stanoviska k závažným otázkám, rozhoduje kvalifikovaná většina, ale každý z členů, tedy národních komor, má právo, aby bylo zaznamenáno, event. prezentováno jeho odlišné stanovisko, pokud byl přehlasován.

Čeští advokáti obvykle pocítí působení CCBE až skrze výsledné produkty přicházející z evropských orgánů v rámci některých závazných právních předpisů. K takovým, zejména pokud se týkají fungování právních služeb, základních práv a svobod občanů, zvláště pak práva na spravedlivý proces anebo základních pilířů právního státu, se CCBE vyjadřuje v rámci legislativního procesu na úrovni EU. Je-li však o to žádána určitou národní komorou, poskytuje svou podporu i advokacím národním, pokud ty upozorňují, že na národní úrovni je přijímán zákon, který porušuje zmíněná práva a svobody. CCBE se také angažuje jako vedlejší účastník v některých soudních řízeních, kde jsou projednávány otázky, které svým významem přesahují pouhý individuální zájem jednotlivce, ale mají potenciál ohrozit základní atributy výkonu advokátní profese nebo práva na spravedlivý proces. Některá z významných rozhodnutí, ať už SDEU, nebo ESLP, případně národních soudů vyšších instancí, byla docílena za podpory CCBE.

Jednotliví advokáti, naprostou většinou ze zemí přidružených k CCBE, jako byla např. Gruzie, Turecko, mohli pocítit i individuální podporu CCBE tam, kde stát zasahoval do sféry jejich osobní integrity v rámci výkonu jejich práce advokáta nebo z důvodu takového výkonu.

To se naštěstí zatím neděje v případě našich advokátů, avšak byly zde i případy zemí s pevným demokratickým ukotvením a tradicí, kdy CCBE musela zasahovat, např. v nizozemské kauze *Prakken Oliveira*, kde šlo o dlouhodobé zasahování do důvěrnosti komunikací s klientelou této kanceláře prostřednictvím hromadných odposlechů. I zde vedla intervence CCBE k úspěšnému výsledku.

Trochu zjednodušeně řečeno, CCBE tedy působí jednak jako reprezentant evropské advokátní profese v komunikaci s orgány EU a některými dalšími „národními“ institucemi, a také funguje jako jistý „hlídací pes“ v rámci přijímané legislativy, event. zásahů orgánů výkonné či soudní moci. Také např. pravidelně konzultujeme jak se soudy v Lucemburku, tak ESLP ve Štrasburku a snažíme se docílit nastavení co nejoptimálnějšího prostoru pro ty, kteří se na tyto soudy obracejí se svými stížnostmi. A pochopitelně i pro ty, kteří je před těmito soudy zastupují, tedy advokáty.

• **Jaké jsou tedy cíle a poslání CCBE na prahu roku 2018?**

Na stole mám např. agendu **připravované úmluvy o advokátní profesi**, kterýžto záměr se zrodil a je již na určitém počátečním stupni svého vývoje na půdě Rady Evropy. Tento záměr od samého počátku intenzivně podporujeme. To je něco, co je pro naši profesi skutečně absolutní prioritou. Uznání poslání a fungování advokacie je sice již v základních principech zakotveno v závazných mezinárodních úmlouvách, a dokonce jsou zde i relativně četná rozhodnutí soudů dotýkající se tohoto tématu, ale stále zde zbývá řada aspektů výkonu práce advokátů, které jsou zachyceny zatím jen v podobě deklarací, usnesení, memorand, resp. tzv. soft-law (jakými jsou např. etické kodexy).

Komplexnost oblasti právních služeb spolu s některými novými trendy, které přináší kyberprostor a nástup nových technologických trendů, však opravdu vyžaduje upravit právní prostředí, v němž se náš stav pohybuje, nějakým zastřešujícím závazným dokumentem. Možná závazným nejen pro prostor, kam sahá působnost Rady Evropy, ale i pro další země, které by se k takovému dokumentu mohly dále připojovat, budou-li mít o to zájem.

Další aktivity jen ve zkratce – brexit a jeho dopady na právní služby, probíhající kampaň zaměřená na zdůraznění a další vysvětlování postavení advokátní profese ve společnosti, navázání na projekt LESVOS, kde CCBE spolu s DAV zprovoznila první základnu primární právní podpory pro uprchlíky procházející tamním hotspotem, a jeho možné rozšíření na další hotspoty, další aktivity související z činností tzv. PANA výboru v Evropském parlamentu, kde vnímáme jisté nebezpečí pro budoucnost advokátní profese z hlediska možné ingerence do principu ochrany profesního tajemství, nezávislosti i samosprávnosti profese, a mnoho jiných agend.

• **Pokud jde o Vaše osobní cíle a představy – čeho byste chtěl v následujícím roce Vašeho prezidentství dosáhnout?**

Přál bych si, aby rok mého prezidentství proběhl bez nějakých velkých otrousů, pokud jde o politické, ekonomické či společenské události na našem kontinentu. Brexit, ať si to více, nebo méně připouštíme, bude mít vliv také na poměry právnícké profese v Evropě. A jsou zde přítomny i některé další nepříznivé vlivy... Politika ovlivňuje náš stav, ať chceme, či nechceme. Opakující se teroristické útoky vyvolávají v určité části politických reprezentací až přehnaně panický stav ohrožení, což pak následně

vede ke snahám o omezování práv a svobod občanů a následné ohrožení existence právního státu tak, jak jsme jej dosud znali. Ti, kteří si demokracii nepřejí, tuto paniku podporují. Je to hybridní válka ovlivňující myšlení lidí a umně pracující s jejich často povrchní znalostí jevů.

Svobodná a nezávislá advokacie je nedílnou součástí všech známých definic právního státu, z čehož vyplývá, že nemůžeme zavírat oči a chodit po špičkách kolem toho, když těm, jejichž práva a oprávněné zájmy hájíme, by byla tato jejich práva okrajována kousek po kousku, až bychom se opět vrátili někam do orwellovského světa, kde by možná opět platilo, že co nikdo neví, jako by se nedělo. Pokud jde o agendu CCBE, nemám, myslím, v tento moment žádný monumentální cíl. Je třeba kontinuálně a svědomitě pracovat na agendách, které máme rozpracovány, a prosazovat na každém kroku ty principy, které prosazovali všichni mí předchůdci. Každý z prezidentů CCBE odevzdal pro náš společný zájem kus práce a ani já nechci zůstat v tomto směru něco dlužen.

• **Závěrem ještě jeden dotaz mířící k českým kolegyním a kolegům advokátům – jak oni by se mohli do činnosti či podpory CCBE zapojit a jaká jsou Vaše osobní doporučení?**

Velice si cením této otázky, protože jde o otázku klíčovou. Účast advokátů, ze-

jména těch, kteří jsou skutečnými odborníky ve speciálních právních agendách, je velmi vítána a dotyční se mohou obrátit, ať už osobně na mě, nebo na mezinárodní odbor ČAK. Seznam výborů, které projednávají jednotlivé tematiky, je možné vyhledat na webových stránkách ČAK <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1473>. Také na webových stránkách CCBE www.ccbe.eu lze nalézt prakticky veškeré dokumenty, které CCBE vytvořila za účelem prosazování svých cílů a priorit, jakož i relativně velmi přehledné informace o velké většině aktivit, struktury organizace apod. Předpokládám, že z toho, co jsem řekl, vyplynulo, že práce ve výborech nebo v orgánech CCBE vyžaduje určité penzum času a vynaloženého úsilí. Tedy jen nutné brát v úvahu, že advokát, který se do takové práce zapojí, se musí smířit s tím, že to bude částečně na úkor jeho praxe. Také předpokládám, že je samozřejmé, že dotyčný zájemce byl měl ovládat velmi dobře angličtinu, s tím, že velkou výhodou pro něho bude i znalost francouzštiny.

• **Děkujeme za rozhovor a přejeme Vám v nové funkci hodně elánu, pevné zdraví, a hlavně mnoho úspěchů!**

✦ JUDr. HANA RÝDLOVÁ
✦ Foto JAN KOLMAN

Akademie evropského práva (ERA) slaví 25 let existence

Výroční konference k 25. výročí založení Evropské akademie práva (ERA) se konala v Trevíru od 19. do 20. října 2017. Měla zajímavé a v jistém smyslu kontroverzní téma – „Věříme stále v sílu evropského práva?“

Téma bylo zvoleno velmi aktuálně, neboť jím byly otázky samotného smyslu nejen evropského práva (a evropské integrace vůbec), ale i jeho další existence, prosazování a ohrožení. V jistém smyslu tedy – na rozdíl od témat výročních konferencí, kde se většinou bilancuje, vyznamenává a klad-

ně nastiňuje budoucnost – byla výroční konference střízlivá, a dokonce i „smutnější“, což se dá vzhledem ke společenské atmosféře v Evropě očekávat. I když se konference konala v poněkud vážnější atmosféře, byla přesto velmi reprezentativně zastoupena, kromě nejvyšší účasti z ESLP, ESD, EK, EU a dalších evropských institucí byli přítomni zástupci

všech evropských států. Diskutující navíc byli přizváni i z USA, jako pozorovatelé odborníci z asijských zemí.

ČAK je od doby založení akademie tradičním partnerem ERA podle smlouvy o spolupráci a mnozí z českých advokátů se odborných akcí mohou účastnit.

Na konferenci byli přítomni i zástupci severovýchodních států včetně pobaltských, dále

Polska, Maďarska, Rumunska, Bulharska, se kterými není možné se častěji setkat. Můžeme konstatovat, že rozhovory s těmito zástupci byly pro mne – jako zástupce ČAK na konferenci – velmi přínosné. Zejména proto, že situace (ohrožení svobody projevu, vlády práva a zákonnosti apod.) vnímají velmi podobně jako my v ČR (a my jako advokáti dvojnásob, protože obhajoba advokátních svobod je na denním pořádku).

Konferenci zahájil **Wolfgang Heusel**, ředitel ERA, který se věnoval historii akademie a vyzdvihl úlohu žen při založení, formování a rozvoji ERA, zejména **Diany Wallis a Pauliine Koskelo**.

Už v úvodních příspěvcích panelistů (**Jacques Santer, Pauliine Koskelo, Pavel Telička**) bylo zřejmé, že atmosféra konference bude přinejmenším „rozpolcená“ – od velmi strážlivého příspěvku Pauliine Koskelo, která se budoucího vývoje evropského práva spíše obává (zminila dopady „brexitu“), až k optimistické zdravici velmi dobře připraveného Pavla Teličky. Ten uvedl, že ačkoli Češi jsou spíše skeptičtí, on osobně je optimističtějšího založení a o budoucnost se obává o poznání méně.

Zajímavý byl pohled **Josephy H. G. Weiler** (New York University), který měl příspěvek „Co je to vláda (autorita) práva?“ a zabýval se předpokladem této vlády – tvorbou právních norem a jejich dodržováním. Podle jeho názoru „brexit“ není tragédií, ale je třeba jej chápat jako důsledek demokratických možností volby. Naznačil, že v budoucnu čeká ERA obtížná doba, kdy bude muset obhájit svou existenci.

Konference pokračovala tématem o tvorbě práva a úloze soudů a věnovala se evropským soudním institucím. Role Soudního dvora EU by měla být vedoucí autoritou aplikace evropského, a tím i národních práv. Příspěvek měl **Koen Lenaerts**, prezident SDEU. Za hlavní příčinu stavu, kdy tomu tak není, označil nedostatečnou komunikaci evropských soudů a národních soudů nižších stupňů.

Další diskutující **Giorgio Maganza** shrnul příčiny, proč autorita evropských institucí a potažmo evropského práva není vždy uznávána – na národní úrovni se sami soudci neubrání pocitu, že evropský soud „rozhoduje shora“, a ne vždy rozhodnutí přijmou. Další část konference hodnotila autoritu evropského práva z pohledu ústavních a nejvyšších soudů národních států, kdy se diskutovalo o zásadních, ale i problematických roz-

hodnutích evropských soudů (Aranyosi, Mangold, Küçükdeveci, Pereda), ale i útoky na SDEU v debatě o „brexitu“.

Druhý den konference patřil pracovním zasedáním v sekcích. Zúčastnila jsem se jednání sekce, jejíž téma mělo znepokojivý podtitul: „**Současné hrozby pro evropské právo – proč autorita evropského práva chybí?**“ První část jednání byla věnována **rozboru čl. 7 Úmluvy o EU a mechanismu jeho použití**. Jedná se o politicky, mezinárodně složitou a závažnou otázku, kdy se orgán EU veřejně vymezuje proti porušování základních právních principů čl. 2 Úmluvy členským státem. **Yves Kreins** se zabýval podstatou čl. 7, zda jde o přesvědčivý nástroj nápravy, nebo zda jde pouze o ustanovení preventivního charakteru. Jeho úvahu doplnil **Inger Osterdahl** (profesor z univerzity v Uppsale), který se zaměřil na zjednodušení a zpřesnění procedury přípravy doporučení a zdůrazňoval, že celý proces se neobejde bez neúnavného dialogu, přesvědčování a působení na členský stát. EU stojí na principu dobrovolnosti a předpokladem je, že členské státy se podřizují společně sdíleným základním hodnotám.

Panelová diskuse k hlavnímu tématu byla věnována **krizi práva v EU a ohrožení demokratických hodnot v členských a kandidátských státech, ohrožení nezávislosti soudního rozhodování, hrozbě teroristických útoků a nástupu autoritativních režimů**. Debatovalo se zejména o situaci v Maďarsku¹ a Polsku, tedy členských zemích, které jsou vnímány jako ty, které porušují zásady dané čl. 2 Úmluvy, neboť vnitrostátní a politické zásahy do právního systému, omezení svobod, zásad pluralismu a demokracie v těchto zemích dostaly konkrétní podobu.

Maria José Rangel de Mesquita (Ústavní soud Portugalska, associate profesor univerzity v Lisabonu) navázala a zdůraznila, že zásady čl. 7 Úmluvy jsou stále platné, ale prakticky nikdo z tvůrců nepředpokládal jeho praktické použití do důsledku, měl mít spíše odrazovací a preventivní charakter. Nepředpokládalo se, že členský stát nebude reagovat vůbec nebo neadekvátně.

Politik **Sophie In't Veld** (Dánsko) hovořila o tom, jaká diskuse probíhá o tomto tématu v EP a o možných způsobech řešení. Zdůraznila, že Maďarsko je testem EU, a nikoli vlna imigrantů, problémy eurozóny a jiné bezesporu důležité otázky. Maďarský problém je testem evropských právních hodnot a jeho zá-

kladů. V diskusi se projevil i mnohem radikálnější postoje a návrhy tvrdého postupu vůči státům, které články Úmluvy porušují, např. **Francis Lamy**, bývalý francouzský prefekt, by šel v řešení nejdál – i za cenu dalšího štěpení EU.

Závěrečné plenární zasedání se věnovalo **krizi evropského projektu, jeho vlivu na autoritu evropského práva a na způsob, jakými má EU bojovat o obhájení své existence**. Tématem byl „brexit“, který rozebral anglicky suchým a nesentimentálním způsobem **prof. Paul P. Craig** (Oxford University). Zamýšlel se nad tím, zda „brexit“ je pouze anglickým problémem, věnoval se použití a nebezpečí referenda jako nástroje prosazení cílů. Domnívá se, že „brexit“ je důsledkem selhání elit, nezodpovědného chování politiků.

Z dalších řečníků překvapil příspěvkem **Jean-Luc Sauron** (Paris – Dauphiné University), který – jako příslušník státu, kde si na svou národnost potrpí – se zamýšlel nad tím, zda je vůbec nutné trvat v globální přítomnosti, ve které zijeme, na národním charakteru státu. V tom totiž shledává rozpor mezi „národním“ a „evropským“ zájmem. Dále referovali **Katerina Barley** (poslankyně EP za Německo), **Wiebe de Vries** (president AIJA), **Ludger Schulte** a **Pedro Silva Pereira**, který vystoupil s příspěvkem: „EU – neuskutečnitelný sen“?

Závěr patřil opět **Wolfgangu Heuse**lovi, prezidentu ERA, který shrnul, že pro budoucnost EU (a potažmo evropských hodnot a evropského práva) je nutné pokusit se přimět občany EU, aby v evropskou integraci věřili i nadále, zachovat jednotný trh, vést dialog, pracovat společně mnohem více než dosud.

Konference měla i společenskou rovinu, konala se úspěšná dražba uměleckých děl ve prospěch ERA. Příjemná byla závěrečná galavečeře, která konferenci završila. Závěrem je možné konstatovat, že je dobře, že česká advokacie je tradičním partnerem této evropské akademie, na fórech tohoto typu by rozhodně neměla chybět. I když se v tomto případě nejednalo o odbornou akci, je nutné „být u toho“, když se formulují obecné a základní otázky evropského práva, právního systému a jeho budoucnosti, zvláště když je v ohrožení.

✿ JUDr. LENKA VIDOVIČOVÁ, LL.M.,
členka představenstva ČAK

¹ Podrobnosti viz SDEU, C-286/2012, *EK vs. Hungary* (6. 11. 2012).

Stálé zastoupení ČAK v Bruselu informuje

★ Z legislativy Evropské unie

Úřad evropského veřejného žalobce

Dne 5. října 2017 vyslovil Evropský parlament souhlas se zřízením Úřadu evropského veřejného žalobce, který bude vyšetřovat trestné činy poškozující finanční zájmy EU a v budoucnu také přeshraniční teroristickou činnost. Centrála úřadu žalobce bude sídlit v Lucemburku, v jednotlivých státech ale budou působit takzvaní pověřeni žalobci. Předpokládá se, že úřad zahájí činnost v roce 2020.

Revize směrnice proti praní špinavých peněz

Dne 13. října 2017 pokračoval Evropský parlament, Rada a Komise v trialogu ohledně revize 4. směrnice proti praní peněz. Příští trialog se uskuteční dne 14. listopadu 2017. Estonské předsednictví v Radě považuje návrh za jednu ze svých priorit.

Usnesení Evropského parlamentu o oznamovatelích

Dne 24. října 2017 přijal Evropský parlament usnesení o legitimních opatřeních na ochranu oznamovatelů jednajících ve veřejném zájmu při zveřejňování důvěrných informací podniků a veřejných orgánů.

★ Z činnosti Rady evropských advokátních komor (CCBE)

Stanovisko CCBE k advokátnímu tajemství

CCBE zveřejnila dne 15. září 2017 stanovisko k povinnosti mlčenlivosti a advokátnímu tajemství. CCBE zdůrazňuje, že navzdory obecně sdílené mylné představě je povinnost mlčenlivosti určena nikoli k ochraně advokátů, ale pouze jejich klientů. Jakmile klient konzultuje svoji věc s advokátem, má jistotu, že to, co advokátovi sdělil, bude chráněno na základě povinnosti advokátního tajemství a zůstane důvěrné.

★ Různé

Obchodní dohoda mezi EU a Kanadou vstupuje v platnost

Dne 21. září 2017 vstoupila prozatím v platnost Komplexní hospodářská a obchodní dohoda mezi EU a Kanadou (CETA). CETA nabízí evropským podnikům všech velikostí nové příležitosti k vývozu do Kanady. Díky dohodě se ruší cla na 98 % produktů (celních položek), s nimiž se mezi EU a Kanadou obchoduje. Společnosti z EU také získají nejlepší přístup ke kanadským veřejným zakázkám, jaký byl dosud subjektům vně Kanady nabídnut, tzn. nejen k federálním zakázkám, ale i k zakázkám provincií a obcí.

Příručka k evropskému zatýkácímu rozkazu

Dne 28. září 2017 vydala Komise Příručku k vydávání a výkonu evropského zatýkácího rozkazu. Příručka by měla usnadnit každodenní práci pracovníků justice i advokátů, jelikož obsahuje detailní popis celé procedury, včetně odkazů na relevantní judikaturu.

Příručka o mezinárodním dědickém právu

Dne 24. října 2017 vydala Komise příručku pod názvem „Dědictví s mezinárodním prvkem“. Publikace je určena všem, kteří se chtějí zorientovat v mezinárodním a evropském dědickém právu.

Legislativní akt EU poprvé podepsán elektronicky

Dne 25. října 2017 proběhlo v Evropském parlamentu historicky první elektronické podepisování legislativního aktu EU. Tato ukázka možností digitálních technologií by měla podpořit zavádění bezpečných a účinných digitálních řešení do oblastí veřejného sektoru v rámci EU.

Evropský patentový úřad vydal nové Pokyny pro posuzování

Dne 26. října 2017 zveřejnil Evropský patentový úřad nové Pokyny pro posuzování, které jsou účinné od 1. listopadu 2017. Hlavní změnou je zavedení pravomoci předvolat dotčené osoby k ústnímu jednání.

★ Z judikatury evropských soudů

SDEU: právo na tlumočení a překlad v trestním řízení (věc C-278/16)

SDEU dne 12. října 2017 rozhodl, že pokud je trestní příkaz ve věci v původním řízení určen osobě, která neovládá jazyk příslušného řízení, nemůže tato osoba rozumět tomu, z čeho je viněna, a zároveň tedy vykonávat své právo na obhajobu. Proto se čl. 3 směrnice 2010/64/EU o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení musí vykládat tak, že akt – příkaz upravený vnitrostátním právem za účelem trestání méně závažných trestních činů, vydaný soudem na základě jednostranného zjednodušeného řízení – představuje „podstatný dokument“ a jeho písemný překlad musí být v souladu s formálními požadavky zajištěn podezřelým nebo stíhaným osobám, které nerozumí jazyku dotčeného řízení, s cílem umožnit těmto osobám výkon jejich práva na obhajobu, a zaručit tak spravedlivý proces.

✿ Odbor mezinárodních vztahů ČAK

Detailní informace jsou k dispozici v rubrice „Aktuality z Evropské unie“, kterou pravidelně zpracovává odbor mezinárodních vztahů ČAK a která je k dispozici na stránkách www.cak.cz/Mezinarodni_vztahy/Zastoupeni_CAK_v_Bruselu_a_EU a v Bulletinu advokacie online www.bulletin-advokacie.cz.

informace a zajímavosti

ČESKÁ ADVOKÁTNÍ
KOMORA

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Vzdělávacím a školicím středisku ČAK v Praze v paláci Dunaj

ve čtvrtek 11. ledna 2018

Odpovědnost státu za újmu způsobenou při výkonu veřejné moci v nejnovější judikatuře NS (s výjimkou nepřiměřené délky/průtahů v soudních a správních řízeních)

Lektor: JUDr. Pavel Simon, soudce Nejvyššího soudu

ve čtvrtek 18. ledna 2018

Povinnosti advokátů dle novelizované AML úpravy

Lektoři: Mgr. Markéta Hlavinová, vrchní rada, vedoucí oddělení mezinárodního a právního Finančního analytického úřadu

Mgr. Petr Korbáš, vrchní rada, oddělení mezinárodní a právní Finančního analytického úřadu

ve čtvrtek 25. ledna 2018

Ochrana osobnosti

Lektor: JUDr. Tomáš Novosad, soudce Městského soudu v Praze

ve čtvrtek 1. února 2018

Stavby, pozemky a nemovitosti z hlediska aktuální judikatury NS se zaměřením na praktické postupy a problémy soudní praxe

Lektor: Mgr. Michal Králík, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu

ve čtvrtek 8. února 2018

Valné hromady s. r. o. a a. s.

Lektor: JUDr. Petr Šuk, soudce Nejvyššího soudu

od 12. února 2018 do 25. června 2018

Právnícká angličtina pro pokročilé

Pololetní kurz – 13 lekcí (vždy v pondělí 14-15.30 hod.).
Lektorka: Mgr. Vladimíra Kvasničková, právnička a vysokoškolská pedagožka (PF UK v Praze)

ve čtvrtek 15. února 2018

Jak řešit úpadek podnikatele (velká novela insolvenčního zákona 2017, nové evropské nařízení)

Lektor: JUDr. Michal Žižlavský, advokát a insolvenční správce

ve čtvrtek 22. února 2018

Nájem bytů a dalších prostor v novém občanském zákoníku

Lektorka: JUDr. Pavla Schödelbauerová, vedoucí právního oddělení v odboru politiky bydlení Ministerstva pro místní rozvoj ČR, spoluautorka zákonů v oblasti bydlení

ve čtvrtek 1. března 2018

Katastr nemovitostí – průvodce vkladovým řízením a zápisem poznámkou

Lektorka: JUDr. Daniela Šustrová, ředitelka kanceláře ředitele Katastrálního úřadu hl. m. Prahy

ve čtvrtek 8. března 2018

Vznik a skončení pracovního poměru, aktuální otázky, judikatura

Lektor: JUDr. Ladislav Jouza, advokát, rozhodce pracovních sporů, spoluautor zákoníku práce a zákona o zaměstnanosti, Právník roku 2016 v oblasti pracovního práva

ve čtvrtek 15. března 2018

Zjišťování čistého příjmu, propojenost informací, exekuce a trestní odpovědnost v ekonomickém kontextu

Lektorka: Ing. Veronika Mindlová, daňový poradce se zaměřením na finanční a daňové poradenství se specializací na rodinné právo

ve čtvrtek 22. března 2018

Smluvní právo pohledem judikatury

Lektorka: JUDr. Dana Ondřejová, Ph.D., advokátka, rozhodce Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR, odborná asistentka na katedře obchodního práva PF Masarykovy univerzity

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Pro advokáty/Vzdělávání advokátů/Vzdělávací akce ČAK**. Telefonické informace na tel. č. 273 193 251 – pí Marie Knižová.

 asociace insolvenčních správců
Asociace insolvenčních správců si vás dovoluje pozvat na seminář:**Řešení úpadku oddlužením a další praktické otázky insolvenčního řízení**

Přednáší: JUDr. Jolana Maršíková, místopředsedkyně Krajského soudu v Hradci Králové

Datum konání: 19. ledna 2018 od 9 do 16 hodin

Místo konání: Justiční akademie Praha, Hybernská 18, Praha 1

Účastnický poplatek za seminář: 1 590 Kč členové ASIS, 2 790 Kč ostatní účastníci (cena je včetně DPH a občerstvení)

Přihlašte se na www.asis.cz nebo e-mailem na seminare@asis.cz.

45 MEZINÁRODNÍ LYŽAŘSKÝ KONGRES PRO PRÁVNÍKY 4. 3. - 11. 3. 2018
www.SKILEX2018.cz

 ČESKÁ ADVOKÁTNÍ
 KOMORA

 HUBY

 HOTEL HORIZONT
 PEC POD SNĚŽKOU

Konference Soukromé právo

- již po šesté v Praze

Dne 21. listopadu 2017 uspořádala Česká advokátní komora a vydavatelství EPRAVO.CZ pro advokáty a širší právnickou veřejnost odbornou konferenci Soukromé právo, kterou svou záštitou podpořil ministr spravedlnosti Robert Pelikán. Konference se konala v kongresovém hotelu Clarion Congress Hotel Prague v Praze 9 – Vysočanech.

Již šestý ročník konference krátce po deváté úvodním slovem zahájila a přítomné přivítala advokátka **JUDr. Daniela Kovářová**, která se ujala moderování celého konferenčního dne.

***

Jako první s příspěvkem nazvaným **Jak bezpečně zajistit pohledávku (aktuálně k zajišťovacím a utvrzovacím institutům)** vystoupil místopředseda ČAK **Mgr. Robert Němec, LL.M.** Posлуhače seznámil s obecnými pravidly pro zajištění pohledávky, vznikem zástavního práva a různými specifiky zástav. Ve svém vystoupení se zejména zaměřil na problematiku zakázaných ujednání a popsal institut propadné zástavy. Na konkrétních příkladech pak popsal také problémy, které praxe přináší (srov. judikáty 29 Odo 728/2003, 29 Odo 928/2003).

Po něm se ke slovu dostal s tématem **Otázky a úkoly civilního procesu v současnosti** místopředseda Nejvyššího soudu **JUDr. Roman Fiala**. Základním obsahem jeho vystoupení byla úvaha o tom, čemu slouží a mělo by sloužit současné civilní právo procesní. Procesní právo je podle jeho názoru nutné vnímat prvně jako základ společenské formy jednání před soudem a také jako základ justiční spolupráce. Apeloval na to, aby při výběru osob do justice bylo dbáno na kvality uchaze-

čů nejen po stránce odborné, ale především na jejich lidské postoje a vnímání spravedlnosti.

Dědické právo nově pak bylo předmětem vystoupení dalšího přednášejícího, **prof. JUDr. Karla Eliáše**, hlavního autora nového občanského zákoníku. Ten se pozastavil nejdříve nad některými úvahami, které se okolo dědického práva objevují v médiích a devalvují jej. Některé z nich ihned objasnil a uvedl na pravou míru. Takovým příkladem je třeba problematika sepsání závěti před starostou, když je to praxe běžná v celé Evropě (a nikoli jen na Ukrajině, jak média mylně informují) a zakotvení takové možnosti má jistě své opodstatnění. Notářský úřad nelze nalézt v každé zapadlé visce a mnohé naléhavé situace nutící k sepsání posledního pořízení někdy vyžadují rychlé jednání, což by objednání se k notáři vzdálenému desítky kilometrů jen komplikovalo, ne-li takový akt znemožnilo. Prof. Eliáš ale mluvil i tom, jak s novým dědickým právem nakládá judikatura (zminil mj. zajímavé rozhodnutí NS 21 Cdo 122/2016).

(O tom, že kolem dědického práva kolují mnohé dezinformace, víme a doporučujeme například článek dr. Bednáře o dědické smlouvě v BA č. 11/2017.)

Poslední přednášející prvního bloku, přední český civilista **doc. JUDr. Filip Melzer, Ph.D., LL.M.**, ve svém příspěvku nazvaném **Rozlišení kondicí z plnění a kondicí nikoli z plnění**

v českém právu upozornil na aktuální problémy spojené s bezdůvodným obohacením. To vnímá jako institut, kde prostor k objevování problémů je poměrně rozsáhlý a kde se česká dogmatika zcela odlišuje od regulace příbuzných právních řádů. Poté, co objasnil strukturu kondikcí dle § 2991 o. z., se věnoval samotnému pojmu plnění ve dvou rovinách jeho chápání: (i) široké pojetí pojmu plnění, (ii) plnění jako volní obohacení. Mluvil ale také o zkráceném řetězu plnění dle § 2995 o. z. a o problematice bezdůvodného obohacení s účastí více osob. V závěru svého vystoupení pak zaujal i výkladem ohledně platby kradenou platební kartou.

U řečnického pultu stojí Robert Němec, zleva jej poslouchají Filip Melzer, Karel Eliáš, Roman Fiala a moderátorka Daniela Kovářová.

Druhý dopolední blok konference zahájil další přední český civilista, doc. JUDr. Petr Těgl, Ph.D., který si připravil a přednesl téma **Vybrané problémy zástavního práva**. V příspěvku se zaměřil na některé známé i méně známé aspekty zástavního práva. Přiblížil problémy, které již byly v minulosti částečně reflektovány v české literatuře, popř. v judikatuře vysokých soudů a poukázal na jejich možné odlišné řešení, zejména v komparaci s přístupem zahraniční dogmatiky a judikatury.

Advokát JUDr. Petr Bříza, Ph.D., LL.M., se pak v příspěvku nazvaném jednoduše **Smluvní pokuta** zaměřil na některé vybrané otázky úpravy smluvní pokuty, zejména zda lze v režimu nového občanského zákoníku moderovat započtenou smluvní pokutu (podle staré úpravy to možné nebylo), či otázku, jak odstraňovat některé nejasnosti při výkladu ujednání o smluvní pokutě.

Nově zvolená členka představenstva ČAK, advokátka JUDr. Monika Novotná, se pak věnovala stále aktuální problematice **Kolize mezi novým (hmotným) a starým (procesním) právem**. Ačkoli občanskému zákoníku již nemůžeme říkat „nový“, a dokonce byl i novelizován, na komplexní úpravu civilního procesního práva stále ještě čekáme (pozn.: věcný záměr nového civilního řádu soudního představilo Ministerstvo spravedlnosti 15. listopadu 2017, viz rozhovor s dr. Lavickým v Aktualitách). Ve svém příspěvku pak doktorka Novotná upozorni-

la na některé praktické problémy, které nesoulad hmotného a procesního práva přináší, a to v oblasti sporných i nesporných řízení. Jedná se např. o problematiku *actio pro socio*, problematiku okruhu účastníků řízení v případě dovolání se práv společníka nebo akcionáře proti společnosti nebo jinému společníkovi apod.

Dopolední část pak zakončil s příspěvkem na téma **Zajištění hodnoty majetku v případě dlouhodobé pracovní neschopnosti či úmrtí po rekodifikaci soukromého práva** advokát Mgr. Milan Polák. Zaměřil se zejména na problémy související s ustanovením správce jmění, kdy procesní právo opět pokulhává za hmotným a není v silách nikoho tento proces u soudu uspišit, a tím eliminovat škody, které mohou nastat v případě, kdy například zemře nebo pozbude svéprávnosti živitel rodiny, šéf velké firmy apod. Dnes je situace taková, že takové řízení může trvat klidně i půl roku, což má obrovské negativní dopady na chod společnosti i rodin. V následné diskusi před obědem se pak přednášející i publikum shodli i na potřebě revidovat judikaturu tam, kde je již překonána a kde setrávání na stávající přináší jen další a další problémy a škody.

Zleva Milan Polák, Monika Novotná, Petr Bříza, Petr Těgl a Daniela Kovářová.

Po přestávce na oběd otevřeli první dopolední blok v paneldové diskusi na téma **GDPR** advokáti Mgr. Michal Nulíček, LL.M., JUDr. Jakub Morávek, Ph.D., JUDr. Jindřich Vítek, Ph.D., JUDr. Michal Morawski a JUDr. Filip Michalec. O obecném nařízení o ochraně osobních údajů se mluví jako o strašáku na jedné straně, nebo jako výzvě a příležitosti na straně druhé. Faktem je, že se o tomto nařízení, které má EU poskytnout nový právní rámec ochrany osobních údajů, nehovoří vždy realisticky. Nejčastěji bývá prezentováno jako „revoluce v ochraně osobních údajů“, kterou však v pravém slova smyslu není. Účastníci diskuse se snažili přítomným objasnit základní pojmy a problémy, které nová regulace přináší. Některé dotazy, se kterými se přítomní v rámci diskuse snažili vypořádat, se velmi často opakují. I proto jsme již v zářijovém vydání Bulletinu advokacie, na který čtenáře odkazujeme, ty nejčastější z nich sepsali a poskytli k nim krátké a praktické odpovědi.

Zleva Filip Michalec, Michal Morawski, Jindřich Vítek, Michal Nuliček, Jakub Morávek a moderátorka konference.

Druhý odpolední blok pak otevřel člen představenstva ČAK, advokát a insolvenční správce se zvláštním povolením **JUDr. Michal Žižlavský**. V přednášce nazvané **Nové pojetí úpadku podnikatele a způsoby jeho řešení** se zaměřil na rozbor nové definice úpadku podnikatele, kterou přinesla změna insolvenčního zákona, účinná od 1. 7. 2017. Ve svém vystoupení srovnal aktuální způsoby řešení úpadku podnikatele a vyhodnotil je z pohledu dopadů na věřitele, dlužníka, majitele korporace dlužníka, manažery, zaměstnance a obchodní partnery dlužníka. V závěru pak zmínil i možné sanační způsoby řešení úpadku advokáta z pohledu advokátního práva.

Sporné otázky kodeterminace dle novely z. o. k. pak publiku představil advokát, spoluautor nového zákona o obchodních korporacích, **prof. JUDr. Jan Dědič**. Zákonem č. 428/2016 Sb. byl s účinností od 14. 1. 2017 ne příliš zdařile novelizován zákon o obchodních korporacích ve věci povinné volby části členů dozorčí rady akciové společnosti zaměstnanci společnosti. Prof. Dědič upozornil na to, že se zákonodárce nepoučil z toho, jakým způsobem byla kodeterminace postupně upravována v obchodním zákoníku, a postavil společnosti do nelehké úlohy přizpůsobit se nové právní úpravě, která však přináší více otázek než odpovědí.

Příspěvek se zaměřil zejména na tyto sporné okruhy problémů: na jaké akciové společnosti se vztahuje kodeterminace již dnes a jaké mohou využít přechodného období, co je rozhodným dnem pro úpravu stanov a jaké jsou důsledky nepřizpůsobení stanov nové právní úpravě, kdy vzniká povinnost přizpůsobit složení dozorčí rady nové právní úpravě a jaké jsou důsledky nepřizpůsobení, jak je to s aktivním a pasivním volebním právem, kdo má právo a povinnost organizovat volbu členů dozorčí rady zaměstnanci, jaká pravidla platí pro odstoupení z funkce pro členy dozorčí rady zvolených zaměstnanci, je přípustná nebo je vyloučena možnost kooptace za členy dozorčí rady zvolené zaměstnanci, lze napadat platnost volby členů dozorčí rady zaměstnanci a podle jakých pravidel?

Po něm vystoupil jeho kolega, advokát **JUDr. Jan Lasák, Ph.D., LL.M.**, s přednáškou, kterou nazval **Lesk a bída hmot-**

něprávních opatrovníků obchodních korporací. Svou pozornost zaměřil na to, že s účinností k 1. 1. 2014 přineslo nové soukromé právo výslovnou úpravu hmotněprávních opatrovníků právnických osob coby dílčí projev ingerence veřejné moci do jejich vnitřních vztahů. Vedle případů, kdy jmenování hmotněprávních opatrovníků může být užitečné z hlediska ochrany zájmů dané právnické osoby (obchodní korporace), stávají se hmotněprávní opatrovníci pravidelným nástrojem sporů mezi společníky obchodních korporací. Negativní dopady výslovného zavedení hmotněprávních opat-

U řečnického pultu Jan Lasák, zprava sedí moderátorka konference Daniela Kovářová, Michal Žižlavský, Jan Dědič, Petr Čech a Ivana Štenglová.

rovníků jsou současně umocněny přístupem soudů a jiných orgánů veřejné moci k právnickým osobám (především tedy obchodním korporacím), jimž byl hmotněprávní opatrovník jmenován.

S **vybranými trendy v judikatuře NS k novému soukromému právu** pak publikum seznámil odborný asistent pražské právnické fakulty, poradce ministra spravedlnosti **JUDr. Petr Čech, Ph.D., LL.M.** V příspěvku zmapoval hlavní trendy v interpretaci vybraných oblastí nového soukromého práva, jak se prozatím projevují v judikatuře Nejvyššího soudu. Postihl způsoby a metody, jejichž pomocí Nejvyšší soud překlenuje nejasnosti či nedostatky v textu nových civilních předpisů. Pozornost upnul k právní úpravě obchodních korporací, závazků a věcných práv (srov. např. rozhodnutí NS 29 Cdo 880/2015 týkající se zastupování členy statutárního orgánu, 29 Cdo 5048/2016 k výpočtu vypořádacího podílu).

Téma **Úprava druhu podílů – co lze/nelze do podílu přidat či z něj odebrat** si pak zvolila paní **docentka JUDr. Ivana Štenglová**. A nutno říci, že publikum velmi zaujala, protože úprava zvláštních druhů podílů v obchodní korporaci patří v úpravě korporátního práva mezi nejkontroverznější. Teoretici i praktici se vehementně prou, jaká že další práva lze inkorporovat do zvláštních druhů podílů, zda jimi lze některá práva společníkům odebírat a zda jim lze prostřednictvím zvláštních druhů podílů ukládat další povinnosti. Zdá se však, že postupně se přece jen objevuje světýlko na konci tunelu a teorie i praxe se postupně začíná sjednocovat. K tomu přispěla jistě i paní docentka svým vystoupením.

Závěrečný blok pak zahájil advokát **JUDr. Jakub Hollmann**, který využil zkušeností ze své praxe a připravil si téma **Svěřenské fondy v praxi**. Tématem přednášky tak bylo praktické využití svěřenského fondu a jeho budoucnost v právním řádu České republiky s ohledem na nově zaváděnou registrační povinnost svěřenských fondů. V hlavní části přednášky se pak zaměřil na význam chystané novely občanského a rejstříkového zákona, zejména pak na dopady této novely na budoucí směřování svěřenských fondů. Problematiku registrační povinnosti pak rozebral v komparaci s lichtenštejnskou právní úpravou, se kterou je ze své praxe velmi dobře obeznámen.

Předsmmluvní odpovědnost pak byla obsahem vystoupení advokáta **JUDr. Petra Jindřicha Syrovátka, Ph.D., LL.M.** Institut předsmmluvní odpovědnosti (*culpa in contrahendo*) byl formálně upraven v rámci rekodifikace soukromého práva v roce 2014. I přesto, že existoval již před tímto datem, nebyl explicitně promítnut do textu tehdy platného práva. Příspěvek se zaměřil primárně na srovnání tohoto právního institutu před a po rekodifikaci, a dále rovněž na jeho interpretaci a v o. z., upravené druhy předsmmluvní odpovědnosti, judikaturní zakotvení v současném právu i limity jeho aplikace. Součástí příspěvku byla i otázka nároků souvisejících s porušením předsmmluvní odpovědnosti a vzhled do problematiky *de lege ferenda*, tedy reflexe stávajících požadavků praxe a platné právní úpravy.

U řečnického pultu **Jakub Hollmann**, zleva pak sedí **Tomáš Machurek**, **Ondřej Moravec** a **Petr Jindřich Syrovátka**, jako vždy je přítomná i moderátorka **Daniela Kovářová**.

Jak ne/zadávat právní služby dle zákona o zadávání veřejných zakázek přednesl další kolega advokát **Mgr. Tomáš Machurek**. Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších právních předpisů, nabyl účinnosti k 1. 10. 2016 a přinesl řadu více či méně podstatných změn, které se dotkly i oblasti zadávání právních služeb. V příspěv-

ku se kolega **Machurek** zaměřil zejména na výjimky z povinného zadávání právních služeb, zcela nový institut v podobě zjednodušeného režimu, který se týká i právních služeb, ne/vhodného hodnocení právních služeb a dalších zajímavých aspektů. Přitom vycházel i z vlastních zkušeností jak z pozice poskytovatele právních, tak i zástupce zadavatele poptávajícího právní služby nejrůznějšího charakteru.

Závěrečná přednáška pak patřila advokátovi **JUDr. Ondřeji Moravcovi, Ph.D.**, který vystoupil s tématem **Neoprávněně načítovaná DPH**. Průvodním jevem spektakulárního boje proti podvodům na dani z přidané hodnoty je výrazné zkomplikování celého systému úpravy daně z přidané hodnoty, který je protkáán řadou specifíků a výjimek. Vedle již dříve existujícího problému rozdílných sazeb daně a pravidel, která určitá plnění osvobozují od daně, se masivně rozšiřuje uplatňování režimu přenesené daňové povinnosti. Tyto trendy a zároveň důsledný, leckdy až zcela necitlivý přístup finanční správy vedou k tomu, že přibývá případů, kdy správce daně odmítá příjemci zdanitelného plnění uznat nárok na odpočet daně na vstupu, ačkoli daň na výstupu byla vybrána, případně dokonce usiluje o dvojitý výběr daně za totéž zdanitelné plnění. Otázkou je, jakými prostředky mají být tyto nežádoucí situace řešeny, tj. zda se jedná o záležitost daňového práva nebo o problém soukromého práva, který je v rukou účastníků soukromoprávních vztahů.

Přítomní posluchači využili možnosti diskuse s předními českými právníky a vznášeli mimořádně přínosné dotazy.

Pražská konference byla svým obsazením a přednesenými tématy hodnocena již tradičně jako velmi přínosná. **Organizátoři děkují partnerům, Česká advokátní komora zejména společnosti WI-ASS ČR a nakladatelství C. H. Beck za podporu a pomoc.**

✿ JUDr. HANA RÝDLOVÁ
✿ Foto JAKUB STADLER

inzerce

Michal Pavlíček & Monika Načeva
a smyčcový kvartet Pavla Bořkovce

26. 2. 2018 od 19:30, Mercedes Forum Praha

Nenechte si ujít originální koncert na unikátním místě.

Vstupenky v předprodejích:

Pro bonusový nákup vstupenek pro členy ČAK kontaktujte: vstupenky@mercedesforum.cz

www.mercedesforum.cz

XIV. konferencia o dejinách advokácie

Už druhýkrát od roku 2004, kedy začala tradícia konferencií o dejinách advokácie, sa jej dejiskom stala Slovenská republika. Po Bratislave, kde sa podujatie uskutočnilo v roku 2012 za účasti historikov z Čiech, Maďarska, Rakúska, Poľska a Slovenska, sa 3. novembra 2017 ujala usporiadateľskej úlohy metropola stredného Slovenska Banská Bystrica.

Slovenská advokátska komora sa týmto počínom pripojila k dlhodobým aktivitám Českej advokátskej komory, na pôde ktorej myšlienka konferencií so zameraním na dejiny vznikla. Za miesto konania si organizátor zvolil nádhernú historickú porotnú miestnosť Krajského súdu v Banskej Bystrici, ktorá podujatiu dodala historický nádych v pravom zmysle slova.

Entrée v poradí už XIV. konferencie tvoril otvárací príhovor stabilného moderátora všetkých stretnutí a emeritného sudcu Ústavného súdu Českej republiky **JUDr. et PhDr. Stanislava Balíka, Ph.D.**, pred 55 účastníkmi podujatia.

Po ňom sa ujal slova predseda Slovenskej advokátskej komory **JUDr. Tomáš Borec**.

So srdečnými slovami na privítanie vystúpil predseda Krajského súdu v Banskej Bystrici **doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.** Hovorkyňa krajského súdu **JUDr. Mgr. Nina Spurná** priblížila osudy budovy súdu – bývalej súdnej sedrie (*sborový soud první instance s celožupní působností - pozn. red.*), ktorá bola daná do užívania v roku 1898 a je vedená v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok Slovenskej republiky. Budova kráľovskej sedrie bola postavená po budove Katolíckeho tovarišského spolku ako jedna z prvých administratívnych budov podľa projektu budapeštianskeho architekta Istvána Kissa na Skuteckého ulici v rokoch 1896–1898, „úradovať“ sa začalo 15. októbra 1898. Budova sa môže pochváliť vzácnosťami, a to vežovými hodinami z dielne hodinárskeho majstra Michala Stollmana z roku 1898 a porotnou sieňou (viz foto), ktorá sa zachovala takmer v pôvodnej podobe s historickými klenbami.

Zľava I. Šošková, M. Ďurica, S. Balík, T. Borec a P. Poledník.

Pripomenul, že Slovenská advokátska komora dlhodobo podporuje výskumné a publikačné aktivity v oblasti histórie advokácie. Všetkým referujúcim zaželal, aby ich záujem o históriu advokácie neutíchal, pretože poznávať minulosť advokátskeho povolania je najmä v dnešných časoch stále mimoriadne dôležité.

Následne pozdravil hostí podpredseda Českej advokátskej komory a zároveň predseda výboru pre históriu advokácie v Čechách **JUDr. Petr Poledník**, ktorý neopomenul svoje skúsenosti s pojednávaniami na tunajšom krajskom súde.

Zdravicu predniesla aj prodekanka Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici **doc. JUDr. Ivana Šošková, PhD.** Vo vystúpení spomenula podmienky výkonu advokácie v Rakúsko-uhorskej monarchii či štúdium žien na Právnickej fakulte Karlovej univerzity v Prahe po roku 1918. Poslucháči s úsmevom zaevidovali jej citáciu spisovateľa Jana Neruda o tom, že právnictvo nie je príliš slušné zamestnanie pre dámu, najmä v kontexte dnešnej situácie, kedy možno polovicu nových právnikov tvoria ženy.

V prvom odbornom príspevku *Advokát Vojtech „Tatenko“ Rampášek* sa advokát **JUDr. Michal Rampášek** venoval svojmu starému otcovi. Slovenská advokátska komora pripravuje vydanie knihy s rovnakým názvom. Publikácia komplexne uchopí život tejto legendy slovenskej advokácie, ktorú dodnes spomínajú nielen bratislavskí advokáti a sudcovia. Do advokácie nastúpil v roku 1938 ako advokátsky koncipient, advokátsku skúšku zložil v roku 1943, v advokácii pôsobil 57 rokov do konca roka 1988. Pôsobil najmä v oblasti trestného práva, obhajoval napr. Vojtecha Tuku, po poštátnení advokácie obhajoval aj v procese proti biskupom Vojtaššákovi, Buzalkovi a Gojdičovi. Po roku 1968 sa venoval súdnym rehabilitáciám, násilnej trestnej činnosti či dopravným nehodám. Advokátske pôsobenie obnovil v roku 1990 so zameraním najmä na rehabilitačné procesy.

S príspevkom na tému *Kvalifikácia advokátov v českých krajinách v stredoveku a rano novoveku* sa prihovorila **prof. PhDr. Marie Bláhová, CSc.**, z Filozofickej fakulty Karlovej univerzity v Prahe. Advokátka z Lučenca **Mgr. Viktória Hellenbart** prezentovala prednášku na tému *Organizovanosť advokátov v Uhorsku*. V tejto súvislosti sa zaoberala prekladom z diela uhorského advokáta dr. Lajosa Králika pôsobiaceho v advokácii v uvedenom období.

Z Právnickej fakulty Univerzity Palackého v Olomouci zavítal na konferenciu **JUDr. Petr Dostálík, Ph.D.**, s referátom *Demosthenes ako advokát alebo prečo sa neobhajovať vo vlastnej záležitosti*. Auditórium previedol poručenským sporom Demosthena, gréckeho rečníka, politika a autora Filipiek, známych rečí proti expanzii Filipa II. Macedónskeho.

Prednáška *Stanovisko Českej advokátskej komory k vládnemu návrhu Ústavy ČR z roku 1992* českého advokáta **JUDr. Miroslava Syllu** sa týkala pripomienok českej stavovskej organizácie k ústavnému textu schválenému vládou Českej republiky v júni 1992, a následne v Programovom vyhlásení z 2. júla 1992. Pripomienky k vládnemu návrhu Ústavy ČR v roku 1992 pozostávali z 1638 strán, pričom časť z nich z proveniencie Českej advokátskej komory bola datovaná 26. novembra 1992. Týkali sa predovšetkým čl. 9 ods. 2 ústavy, teda jej materiálneho jadra kvôli nesystematickosti tu zaradeného výkladu právnych noriem. Ďalšie pripomienky súviseli s čl. 86 ústavy a s neodňateľnosťou zákonného sudcu. Polemizovalo sa aj s tým, že do IV. hlavy ústavy týkajúcej sa súdnej moci nepatrí zaradenie štátneho zastupiteľstva ako zložky moci výkonnej, toto zaradenie do ústavy sa navyše javilo ako zbytočné.

Pravidelný účastník konferencie a košický advokát **JUDr. Peter Kerecman, PhD.**, predniesol príspevok *Advokát Vladimír Clementis*. Opísal v ňom životné osudy rodáka z Tisovca, jedného zo zakladateľov skupiny DAV. Slovenská advokátska komora vydala v roku 2017 publikáciu *Advokáti davisti*.

Ďalší zástupca advokátskeho stavu z Čiech **JUDr. Milan Kyjovský** referoval tému *Účtovná kniha prvorepublikového advokáta*. Oboznámil s účtovnými pohybmi v knihe výdavkov svojho starého otca – advokáta v období rokov 1920 až 1935.

Advokát z Košíc **JUDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA**, sa tentoraz v duchu tradície „advokátov vo farbe“ zhostil témy *Advokáti v červenom (v radoch bolševikov)*.

Z Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave predniesla referát *Z histórie Advokátskej komory Banská Bystrica 1875 až 1921* **doc. JUDr. et Mgr. Martina Gajdošová, PhD.** Poslucháči sa oboznámili s existenciou 28 advokátskych komôr v Uhorsku po vyrovnaní, pričom 4 z nich sa nachádzali na území dnešného Slovenska. Prítomní mohli porovnať zmeny v počte advokátov v rokoch 1875 a 1904, a to od najväčšej uhor-

skej advokátskej komory v Budapešti po najmenšiu v Rijeke. V banskobystrickej komore osciloval počet advokátov v sledovanom období od najvyššieho (69 v roku 1897) po najnižší (35 v roku 1914). Z viacerých archívov sa podarilo zozbierať značné penzum matérie vrátane výročných správ či rokovacích poriadkov advokátskej komory. **Doc. Gajdošová** poskytla prehľad najvyšších predstaviteľov komory s krátkymi medailónmi (predsedovia Ján Kollár, Arzen Amunn, Edmund Turscányi či Vojtech Tilles). Venovala sa aj existencii komory po skončení I. svetovej vojny, úhrade členských príspevkov v roku 1919 či presunutiu písomnosti komory do Turčianskeho Svätého Martina pri jej zániku.

Riaditeľ Ústavu štátu a práva Slovenskej akadémie vied **doc. JUDr. Jozef Vozár, CSc.**, prezentoval osobnosť *Advokáta Vladimíra Fajnora*, v rámci ktorej predstavil životné osudy významného slovenského právnicka a syna známeho advokáta Štefana Fajnora. **Doc. Vozár** je autorom rovnomennej knihy, ktorú Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied vydalo v roku 2017.

Ako posledný predniesol príspevok zakladateľ konferencií o histórii advokácie **JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.**, s názvom *Jednota advokátov československých v rokoch 1918-1930*. Spomenul založenie Spolku českých advokátov v roku 1898 a jeho zmenu na Spolok československých advokátov po vzniku nezávislého Československa. Práve z tohto spolku vznikla v máji 1927 Jednota advokátov československých. Do jej pôsobnosti patrila okrem iného pomoc pri zabezpečení penzijného poistenia advokátov, ako aj podpora členov jednoty vrátane ich rodinných príslušníkov v prípade vážnych okolností. Schôdze výboru sa uskutočňovali približne raz mesačne, valné zhromaždenia členov raz ročne. Dlhodobým predsedom spolku, resp. jednoty bol Ladislav Valenta. Ako zaujímavosť autor uviedol aj informáciu o konaní I. zjazdu slovanských právnikov v roku 1904.

XIV. konferencia o dejinách advokácie priniesla množstvo zaujímavých tém, o čom svedčí aj skutočnosť, že značný počet účastníkov zotrval až do konca. V roku 2018 pri príležitosti osláv 100. výročia vzniku Československa sa plánuje jubilejná **XV. konferencia** symbolicky v Luhačovicách.

✿ **JUDr. RUDOLF MANIK, PhD., MBA, MHA,**
advokát v Košiciach

Príspevek, ktorý bol redakčne zkrátený, najdete v úplnom znení a s řadou dalších fotografií v Bulletinu slovenskej advokácie č. 11/2017.

Hlase změny kontaktních údajů matrice ČAK!

Upozorňujeme advokátky a advokáty i koncipientky a koncipienty, že každou změnu kontaktních údajů (e-mail, telefon, webové stránky) je třeba oznámit matrice ČAK na e-mailovou adresu: matrika@cak.cz.

Pokud nevedete do evidence matriky svou novou e-mailovou adresu, News ČAK vám stále budou chodit na starý e-mail!

Právníkovy zápisky

Z novu jsem si potvrdil, jak podnětná je takzvaná **teorie chaosu**. Hledal jsem nápady pro další „Nakonec“ a jako obvykle jsem nakonec skončil u krabice, které říkám „nerozlišené poznámky z osobního života i četby“. Některé z takových záznamů se podivuhodně dotýkaly současné situace po parlamentních volbách v naší zemi, i když byly původně pořízeny z jiných podnětů a s odlišným záměrem.

Ve zmíněné krabici jsem především objevil zápisek, který zachytil náš dávnější rodičovský rozhovor s potomkem. Jestli si dobře vzpomínám, manželce bylo tehdy skoro třicet let, synovi sedm a nějaký měsíc navrch. Žena se kluka zeptala, co by chtěl jednou v životě dělat. Mládeneček nekompromisně odpověděl, že bude kouřit. Důrazně a možná i rozhořčeně jsme namítali, že kouření je nezdravé a že to vůbec není žádný rozumný životní cíl. Chlapeček chvíli přemýšlel a posléze souhlasil, že tedy kouřit nebude. Nenechal se však odbýt lacino. Požadoval, aby v dalším životě mohl své kamarády oslovovat „vole, vole“, což se nám až dosud nezamlouvalo. Obtížně jsem tenkrát potlačoval smích a už si nezapsal, jak jsme naši debatu ukončili. Dnes bych řekl, že potomek uplatnil právo na svobodu projevu a že jsme vlastně „handlovali o hodnoty“. Podobalo se to současnému volebnímu vyjednávání politických stran, které hledají možné průniky svých programů. Uvědomuji si také, že ono slovo „vole“ je zároveň přechodníkem přítomným od slovesa „volit“ a že aktéři současného politického dohadování si snad nepřejí ani přechodnou vládu, ani předčasné volby.

I na souboj politických programů lze vztáhnout následující obecnější myšlenku: „*Stačí otevřít kterýkoli slovník. Bojovat znamená postavit svoji vůli proti vůli jiného s cílem toho jiného zlomit, srazit na kolena, eventuálně zabít... Řeknete, že bojovat proti někomu je možná strašné, ale bojovat o něco, za něco je ušlechtilé a krásné... Boj o je vždycky spojen s bojem proti a během boje se na předložku o vždycky zapomene*“ (Milan Kundera: Nesmrtelnost, Atlantis Brno, 1993, str. 152). Dodal bych jen, že zapomene-li se v boji „proti“ jiným stranám usilovat „o něco“ a také něco rozumného nabízet, může se takové počínání snadno stát bojem strany proti sobě samé. Cosi podobného ostatně platí i pro souboje stran v soudních sporech.

Když jsem pořizoval následující rozsáhlejší zápisek cizokrajného původu, zdál se mi zajímavý již proto, že se v něm operovalo s pojmem chaos a s teorií her. Představoval jsem si, že ho jednou použiji, až budu polemicky uvažovat o soupeření stran v soudním sporu. Nyní se mi jeví snad ještě více případný pro úvahy o střetech stran politických. Cituji ho proto obsáhleji: „*Celý náš právní systém má charakter kon-*

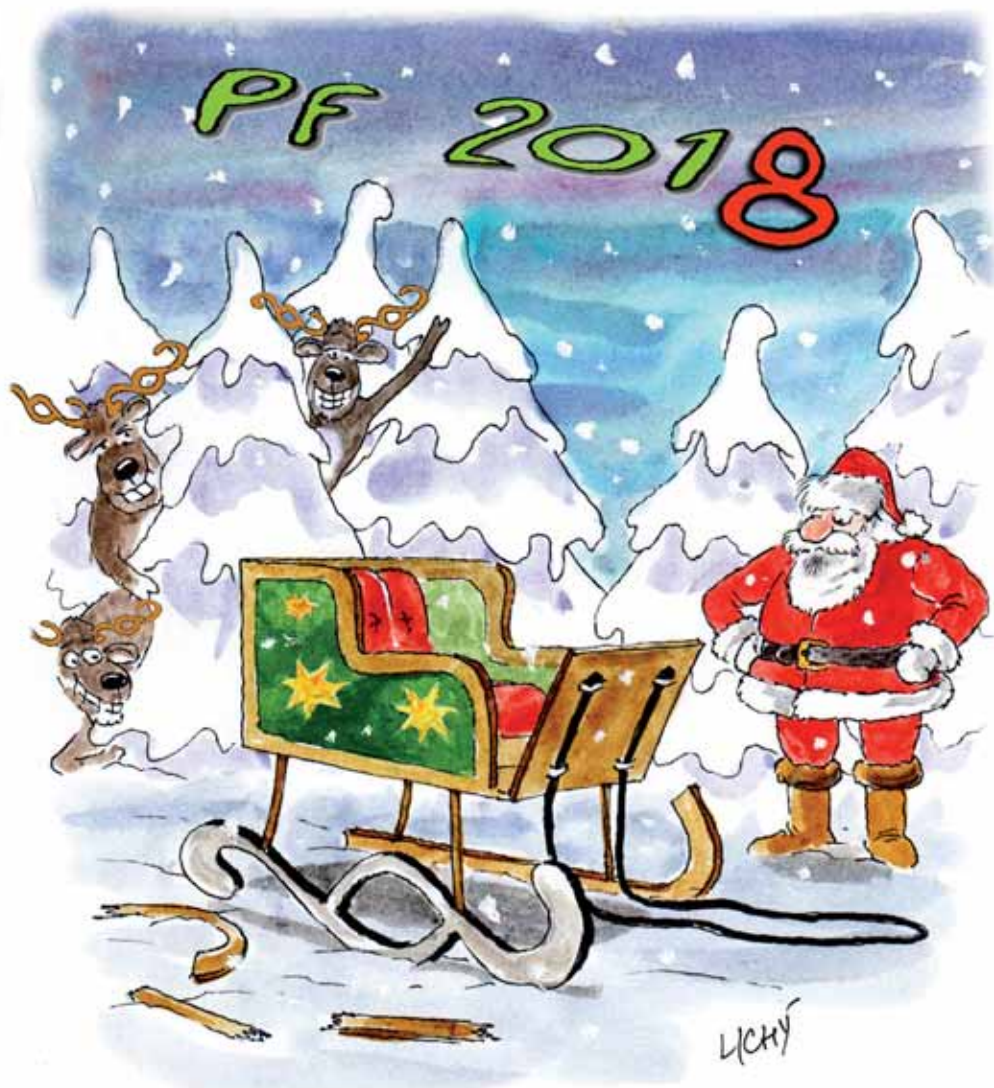
fliktu. Je to jakási rozmluva, které se účastní alespoň tři strany – dejme tomu v civilním sporu je to žalobce, žalovaný a právní řád, který je reprezentovaný soudcem a porotou. Je to hra, v níž se žalobce a žalovaný snaží pomocí metod omezených právním řádem získat na svou stranu sympatie soudce a poroty. V takové hře se advokát jedné strany... může snažit a také se vědomě snažit, aby vnesl chaos do informací strany, proti níž vystupuje. Snaží se prokázat, že jejich tvrzení jsou absurdní, a vědomě ruší přenos zpráv mezi jeho protivníkem na jedné straně a soudcem a porotou na straně druhé. Při takovémto rušení komunikace dochází nevyhnutelně k situaci, že klamání může příležitostně přinášet výhody. V tomto ohledu nemusíme ani vzít za bernou minci popisy právního řízení, jak je nacházíme v detektivkách Earla Stanleyho Gardnera, abychom viděli, že se v soudních procesech setkáváme s případy, kdy není jen dovoleno, aby se klamalo nebo aby někdo uváděl takové informace, jimiž chce závažně utajovat svou strategii, ale kdy se to dokonce podporuje“ (N. Wiener: Kybernetika a společnost, přeložil Karel Berka, Nakladatelství ČSAV, Praha 1963, str. 111). Napadá mne, že ve střetech právních i politických se musíme smířit s jistou dávkou klamu připomínající „zbožné lži“, při nichž rozumný účel světi použité prostředky.

O všech etapách politického provozu zaslíbeně vypovídal i televizní seriál „Jistě, pane ministře“. V první části jeho knižní podoby (autoři J. Lynn, A. Jay, do češtiny přeložil Jan Klíma, v roce 2002 vydalo nakladatelství AURORA) jsem se na str. 193 dočetl, že ve Velké Británii ministerští úředníci „*nikdy nemají osobní zájem, aby konkrétní politika ministerstva byla úspěšná: realizovat kterékoliv trochu složitější opatření od samého počátku až do konce totiž trvá déle než tři roky, takže státní úředník buď ze svého místa odchází dřív, než se opatření realizuje, nebo se na scéně objeví až dlouho potom, co všechno začalo. Důsledkem je, že nikdo nemůže nikoho konkrétně vinit z toho, že dané opatření nefunguje; ten, kdo ho dokončil, prohlásí, že bylo špatně započato, a ten, kdo stál u jeho zrodu, bude tvrdit, že to zvrtili ti, co ho dokončovali.*“ Nejsem si jist, zda toto zjištění lze u nás vztáhnout na ministerské úředníky, zcela jistě však dosud platilo především o ministrech a mnohých poslancích.

A ještě zápisek vyvolaný původně dobou předvánoční: „*Darovat prý přináší větší potěšení než být obdarován. Dáváme-li dětem dárky, usilujeme tak o svůj vlastní prospěch. Je-li však těch dáreků neúměrně, děti rozmazlujeme a natrvalo se vědce nedočkáme.*“ Možná to platí i o „dárečcích“, které politické strany – s využitím státního rozpočtu – poskytují či slibují voličům.

✿ prof. PETR HAJN

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

Víte, že ...

- dne 16. února 1637 žádali místodržící nejvyššího hofmistra o zprávu, kteří advokáti zastupují před Komorním soudem? V žádosti místodržící mimo jiné uvádějí: „*Netajíme Vaši Milosti, že vedle jistého nařízení našeho všichni advokáti a prokurátorové na Hradě Pražském při vyšších soudech lidem v potřebách jich sloužící, kterak k povinnosti své qualificirování neboližto způsobeni jsou, dostatečně examinováni býti mají.*“ V období mezi říjnem 1636 a lednem 1637 se jednalo o celkem 41 advokátů, z nichž 8 bylo přihlášeno v německém jazyce. Jména zmiňovaných advokátů jsou uvedena v knize Václava Schulze *Príspevky k dějinám soudu komorního království Českého z let 1627-1783* (Česká akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, Praha 1908, str. 31).

- pouhých sedmnáct dnů před vznikem samostatného československého státu zemřel tábořský advokát Emanuel Zeis (1847-1918)? Tábořský rodák po právnických studiích v Praze a ve Vídni zprvu působil jako profesor na Vyšší zemské hospodářské škole v Táboře, advokátem se pak stal v roce

1878. Během svojí politické kariéry byl Emanuel Zeis starostou Tábora, okresním starostou a zemským poslancem. „*Získal si vážných zásluh o samosprávu a činností svojí v různých ústavách finančních přispěl nemálo k nynější hospodářské úrovni svého rodného města, jež mu jako svému čest. Měšťanu zachovává věčnou památku,*“ píše se v nekrologu v časopise Právník.

- dne 26. března 1916 byla založena Rada advokátů kyjevské oblasti? Prvním předsedou byl zvolen D. M. Grigorovič-Barskij. Koncem roku bylo u této Rady zapsáno 583 advokátů, z nichž 75 v té době sloužilo v armádě. Rada pak působila až do srpna 1919. Její poslední předseda I. M. Peresvit-Soltan byl bolševiky zastřelen pro spolupráci s polskými legionáři. Podrobněji o dějinách Rady pojednává článek Oleksije Baranovského v časopise *BICHUK* (č. 10/2017), vydávaném Národní asociací advokátů Ukrajiny.

✦ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Leitartikel

Robert Némec: Aufgabe und Position der Tschechischen Rechtsanwaltskammer im Bereich der Gesetzgebung	3
--	---

Aktualitäten

Neue Zivilgerichtsordnung Michal Žižlavský	4
Etwas, was ein schlechtes Fundament hat, kann nicht repariert werden. Ein Gespräch mit Petr Lavický über die neue Zivilgerichtsordnung Hana Rýdlová	6
JUDr. Antonín Mokrý wurde zum Präsidenten der CCBE gewählt	10
Galaabend des Juristen des Jahres 2017 icha	11
Mitteilung der Tschechischen Rechtsanwaltskammer über Pflichtzahlungen und Versicherungsbeiträge	13
Aktuell im Rechtswesen Hana Rýdlová	16

Aus Rechtstheorie und Praxis**Artikel**

Können den Aktionären die laut Gesetz zuerkannten Rechte entzogen werden, oder wann hört die Aktie auf, eine Aktie zu sein? Ivana Štenglová	17
Lizenzvertrag Karel Marek	22
Zu einigen Aspekten der strafrechtlichen Verantwortlichkeit des Rechtsnachfolgers einer Handelsgesellschaft Dalibor Selleng	27
Ersatz des Nichtvermögensschadens bei Tötung Ondřej Pavelek	31
Interdisziplinäre Zusammenarbeit bei der Lösung elterlicher Konflikte Romana Rogalewiczová	35

Aus der Rechtsprechung

Oberstes Gericht: Zum dringenden Rechtsinteresse an der Bestimmung, dass die Sache Gegenstand des erloschenen und bisher nicht auseinandergesetzten Gemeinschaftsvermögens der Eheleute ist	43
Verfassungsgericht: Zur Frage der Festlegung des Honorars des Rechtsanwalts	46
Oberstes Verwaltungsgericht: Veranlassung zur Eröffnung eines Verfahrens	48
Gerichtshof der EU: Über das Recht der Organisation auf Autonomie und Selbstbestimmung gegenüber dem Recht des Arbeitnehmers oder Anstellungsbewerbers, nicht aufgrund der Überzeugung diskriminiert zu werden	51
EGMR: Aufzeichnungen der Abhörungen der telefonischen Kommunikation zwischen dem Rechtsanwalt und dem Klienten und deren Verwendung im Strafverfahren gegen dritte Personen	52

Aus der Fachliteratur

Marek Števíček, Svetlana Ficová, Jana Baricová, Soňa Mesiarkinová, Jana Bajánková, Marek Tomašovič und Koll.: Zivilstreitordnung. Kommentar (Klára Hamuláková)	54
Jitka Jelínková, Miloš Tuháček: Gesetz über den freien Zugang zu Informationen. Praktischer Kommentar (Svatomír Mlčoch)	54
Pavel Petr: Wohnungseigentum – Kondominium (Pavla Sýkorová)	55
Jiří Duba: Einstweilige Verfügung im Recht des unlauteren Wettbewerbs (Andrej Lobotka)	55
Pavel Molek, Jitka Stráská: Übersicht der Entscheidungen in der Verwaltungsgerichtsbarkeit 2003–2013 (Jan Šmakal)	57
Karel Schelle, Jaromír Tauchen (eds.): Enzyklopädie der tschechischen Rechtsgeschichte (Vlastislav Man)	58
Das Bulletin der slowakischen Rechtsanwaltschaft bringt	60

Aus der Rechtsanwaltschaft**Aus der tschechischen Rechtsanwaltschaft**

Elektronisches Register der Erlöse beim Rechtsanwalt, 2. Teil Jiřina Procházková, Jakub Hlína	61
Rechtshilfe, die vielleicht nicht zu hören ist, aber sichtbar ist sie bestimmt! Ein Gespräch mit dem Prager Rechtsanwalt Dan Zwieb Dagmar Koutská	65
Sie sind in die Himmelshalle gegangen	66
Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka	67
Aus der Verhandlung des Vorstands der Tschechischen Rechtsanwaltskammer icha	69

Aus Europa und aus der Welt

Gespräch mit dem neuen Präsidenten der CCBE JUDr. Antonín Mokrý Hana Rýdlová	70
Akademie des europäischen Rechts (ERA) feiert 25 Jahre ihrer Existenz Lenka Vidovičová	72
Ständige Vertretung der Tschechischen Rechtsanwaltskammer in Brüssel informiert	74

Informationen und Wissenswertes**Was Sie wissen sollten**

Vorträge und Seminare für Rechtsanwälte und Rechtsanwaltsanwärter in den Bildungs- und Schulungszentren der Tschechischen Rechtsanwaltskammer	75
Einladung zum Seminar über das Insolvenzrecht	76
Einladung zum 45. internationalen Ski-Kongress für Juristen	76
Konferenz über das Privatrecht bereits zum sechsten Mal in Prag Hana Rýdlová	77
XIV. Konferenz über die Geschichte der Rechtsanwaltschaft Rudolf Maník	81

Zum Schluss

Notizen eines Juristen Petr Hajn	83
Eine Zeichnung von Lubomír Lichý	84
Wissen Sie, dass... Stanislav Balík	84

Inhaltsverzeichnis	85
Zusammenfassung/Summary	86
Table of Contents	87

Ivana Štenglová: Können den Aktionären die laut Gesetz zuerkannten Rechte entzogen werden, oder wann hört die Aktie auf, eine Aktie zu sein?

Der Beitrag beschäftigt sich mit einer derzeit sehr diskutierten Frage, ob es möglich ist, den Aktionären bei der Ausgabe besonderer Aktienarten Rechte über den laut Gesetz festgelegten Umfang hinaus nicht nur zu erteilen, sondern auch zu entziehen. Die Autorin geht argumentationsmäßig von der Definition der Aktie aus und kommt zum Schluss, dass der Entzug der den Aktionären laut Gesetz zuerkannten Rechte in einigen Fällen möglich ist, jedoch nicht in jenen Fällen, wo ein Recht entzogen werden sollte, das mit der Aktie begrifflich verbunden ist (das Recht, sich an der Führung der Gesellschaft zu beteiligen, das Recht auf den Gewinnanteil und das Recht auf den Anteil am Liquidationserlös).

Karel Marek: Lizenzvertrag

Der Autor vergleicht im Artikel Lizenzverträge zu Gegenständen des Industrieigentums vor Wirksamwerden des neuen Bürgerlichen Gesetzbuchs und jetzt. Die Lizenzverträge zu den Gegenständen des Industrieigentums werden in der Regel für längere Zeit abgeschlossen, und daher ist es notwendig, auch heute die frühere handelsrechtliche Regelung zu kennen.

Dalibor Šelleng: Zu einigen Aspekten der strafrechtlichen Verantwortlichkeit des Rechtsnachfolgers einer Handelsgesellschaft

Der Artikel widmet sich den ausgewählten problematischen Themenkreisen der strafrechtlichen Verantwortlichkeit des Rechtsnachfolgers einer Handelsgesellschaft. Der Autor beschäftigt sich darin insbesondere damit, dass es laut derzeitiger Rechtsregelung zum Übergang der strafrechtlichen Verantwortlichkeit auf den Rechtsnachfolger objektiv kommt. Für die Zukunft schlägt er vor, strafrechtliche Folgen der Rechtsnachfolge der Handelsgesellschaften in Abhängigkeit von deren Form und ferner in Abhängigkeit vom Bewusstsein der Personen, die über die Rechtsnachfolge entscheiden, bezüglich der Straftätigkeit des Rechtsvorgängers zu spezifizieren. Im Artikel wird ferner auch der Zweck der dem Rechtsnachfolger auferlegten Strafsanktionen analysiert.

Ondřej Pavelek: Ersatz des Nichtvermögensschadens bei Tötung

Der Autor vergleicht in diesem Beitrag die Höhe des Ersatzes des Nichtvermögensschadens bei Tötung in der aktuellen Rechtsprechung der tschechischen Ge-

richte zum § 2959 BGB über die Höhe des Ersatzes, der den sogenannten sekundären Opfern in Österreich zuerkannt wird, dessen Rechtstradition sowie allgemein anerkannte gesellschaftliche Werte uns nahe stehen. Der Autor konzentriert sich auf die fundamentalen Ausgangspunkte der Rechtsregelung in ABGB, aber auch auf die Entwicklung der Rechtsprechung und der Doktrin, die im Zusammenhang mit dem Ersatz des Nichtvermögensschadens bei Tötung angefangen haben, verschiedene Schadensarten (deutsche Begriffe Schockschaden, Trauerschaden) zu unterscheiden.

Romana Rogalewiczová: Interdisziplinäre Zusammenarbeit bei der Lösung elterlicher Konflikte

Die Konfliktlösung zwischen den Elternteilen gehört in der Praxis zu den problematischsten Fällen. Komplikationen entstehen in der Regel nicht wegen der Rechtsregelung, sondern viel komplizierter sind die zwischenmenschlichen Beziehungen allein und weitere nichtrechtliche Aspekte, die gleichzeitig mit den Rechtsfragen zu lösen sind. Daher ist für die Bewältigung der elterlichen Konflikte die interdisziplinäre Zusammenarbeit sehr wichtig, in deren Rahmen es zur Verbindung und Vermittlung von Informationen und Aufgaben zwischen Vertretern verschiedener Berufe kommt, die zur Schlichtung eines elterlichen Konflikts in kürzester Zeit im besten Interesse des Kindes beitragen können.

Ivana Štenglová: Can shareholders be deprived of their statutory rights, or When a share stops being a share?

The article deals with a currently much debated issue whether shareholders' rights associated with the issue of special kinds of shares can not only be added beyond the statutory but also withdrawn. The author bases her arguments on the definition of a share and concludes that withdrawal of rights conferred to shareholders by law is possible in some cases, however, not in cases where a right would be withdrawn that is conceptually related to the share (the right to participate in the company management, the right to share in profits, and the right to share in the proceeds of liquidation).

Karel Marek: License agreement

In his article, the author compares regulation of license agreement to subjects of industrial property before coming into

effect of the new Civil Code and now. License agreements to subjects of industrial property are generally entered into for a long time, which makes it mandatory to know historical legislation even nowadays.

Dalibor Šelleng: On some aspects of criminal liability of the legal successor of a company

The article deals with selected problematic areas of criminal liability of the legal successor of a company. The author mainly addresses the issue that under current legislation, criminal liability passes to the legal successor as a strict liability. He proposes to specify, in the future, criminal consequences of legal succession of companies based on its form and based on knowledge of persons deciding on legal succession in respect to the legal predecessor's criminal activities. The article also analyses the purpose of criminal penalties imposed on the legal successor.

Ondřej Pavelek: Compensation of non-material harm resulting from killing

The author compares the amount of compensation for non-material harm resulting from killing in the current case law of Czech courts on § 2959 of the Civil Code with the amount of damages adjudicated to secondary victims in Austria, a country with similar legal tradition and generally accepted social values. The author focuses on the basic principles of ABGB provisions but also on the developments of case law and doctrine, which has begun distinguishing different types of harm in connection with compensation of non-material harm resulting from killing (German terms Schockschaden and Trauerschaden).

Romana Rogalewiczová: Interdisciplinary cooperation in resolution of parental conflicts

Resolution of conflicts between parents is one of the most problematic cases in practice. Complications are usually not due to legislation but to interpersonal relationships and other non-legal aspects, which have to be addressed together with legal questions. Interdisciplinary cooperation is therefore very important for handling parental conflicts. It enables linking and sharing of information and tasks among representatives of various professions, which may help end a parental conflict as soon as possible and in the best interest of the child.

Leading Article

Robert Němec: The role and position of the CAK in the field of legislation	3
---	---

Current News

New Rules of Civil Procedure Michal Žižlavský	4
You cannot fix something that is essentially wrong. Interview with Petr Lavický about the new Rules of Civil Procedure Hana Rýdlová.....	6
JUDr. Antonín Mokřý elected the President of the CCBE	10
Lawyer of the Year 2017 gala evening icha	11
CBA communication on mandatory payments and insurance	13
Currently in law Hana Rýdlová.....	16

Legal Theory and Practice**Articles**

Can shareholders be deprived of their statutory rights, or When a share stops being a share? Ivana Štenglová.....	17
License agreement Karel Marek	22
On some aspects of criminal liability of the legal successor of a company Dalibor Šelleng.....	27
Compensation of non-material harm resulting from killing Ondřej Pavelek	31
Interdisciplinary cooperation in resolution of parental conflicts Romana Rogalewiczová.....	35

Judicial Decisions

Supreme Court: On urgent legal interest in determination that a thing is the subject of terminated and not yet settled community property	43
Constitutional Court: On the issue of determination of the lawyer's fee	46
Supreme Administrative Court: On motions to initiate proceedings	48
CJEU: On the rights of an organization for autonomy and self-determination with respect to the right an employee's or candidate's right not to be discriminated against on the basis of belief	51
ECtHR: Records of wiretapping of telephone communications between lawyer and their client and their use in criminal proceedings against third parties	52

Professional Literature

Marek Števec, Svetlana Ficová, Jana Baricová, Soňa Mesiarkinová, Jana Bajánková, Marek Tomašovič et al.:	
Rules of Non-contentious Civil Procedure. Commentary (Klára Hamuláková)	54
Jitka Jelínková, Miloš Tuháček: The law on free access to information. Practical commentary (Svatomír Mlčoch)	54
Pavel Petr: Apartment ownership – a condominium (Pavla Sýkorová)	55
Jiří Duba: Preliminary ruling in unfair competition law (Andrej Lobotka).....	55
Pavel Molek, Jitka Stráská: Overview of administrative judiciary decisions 2003–2013 (Jan Šmakal).....	57
Karel Schelle, Jaromír Tauchen (eds.): Encyclopedia of Czech legal history (Vlastislav Man).....	58
Bulletin of the Slovak Bar Association brings...	60

Legal Profession**Czech Legal Profession**

Electronic registration of sales in lawyers' offices, Part 2 Jiřina Procházková, Jakub Hlína	61
Legal aid that may not be heard but is definitely seen! Interview with Prague-based lawyer Dan Zwieb Dagmar Koutská.....	65
Gone to the celestial hall	66
Disciplinary Practice Jan Syka.....	67
Meeting of the Czech Bar Association Board of Directors icha	69

Europe and World

Interview with the new President of the CCBE JUDr. Antonín Mokřý Hana Rýdlová.....	70
The Academy of European Law (ERA) celebrates 25 years of existence Lenka Vidovičová	72
Permanent representation of the CBA to Brussels informs	74

Information and Points of Interest**You Should Know**

Lectures and seminars for lawyers and legal trainees at the educational and training centres of the Czech Bar Association	75
Invitation to a seminar on insolvency law	76
Invitation to the 45th international ski congress for lawyers	76
Private Law conference – for the sixth time in Prague Hana Rýdlová.....	77
XIVth conference on the history of the legal profession Rudolf Maník	81

Finally

Lawyer's Diary Petr Hajn	83
Drawing by Lubomír Lichý	84
Did you know that... Stanislav Balík.....	84

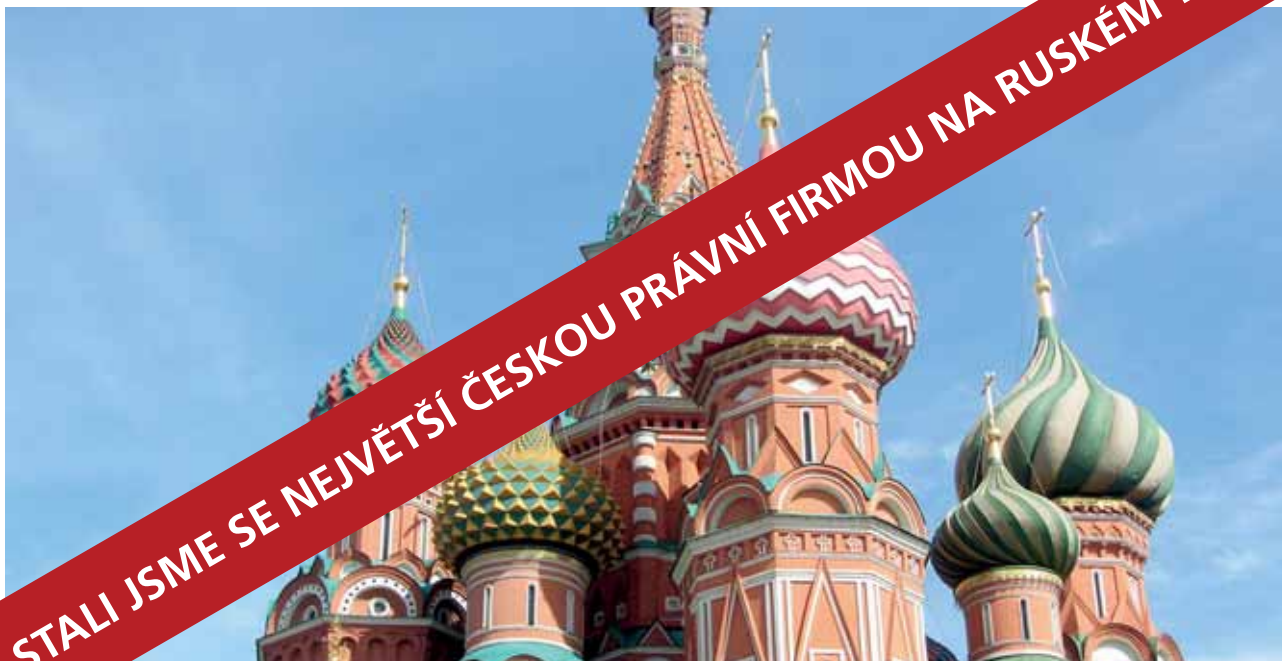
Inhaltsverzeichnis	85
Zusammenfassung/Summary	86
Table of Contents	87

PETERKA PARTNERS

THE CEE LAW FIRM

STALI JSME SE NEJVĚTŠÍ ČESKOU PRÁVNÍ FIRMOU NA RUSKÉM TRHU

PRÁVNÍ SLUŽBY V 90 ZEMÍCH SVĚTA

Na českém trhu působíme od roku 2000 a mezi naše klienty patří téměř 200 světových lídrů v nejrůznějších oborech lidské činnosti. Prostřednictvím našich vlastních poboček poskytujeme právní služby v 9 zemích střední a východní Evropy a máme též bohaté zkušenosti s případy a s transakcemi v řadě dalších států.

Každý měsíc evidujeme až 100 nových případů, na kterých spolupracujeme se zahraničními právními firmami. Jsme proto v pravidelném kontaktu s téměř 2000 právních firem po celém světě a máme tak rozsáhlé znalosti o situaci na trhu právních služeb v desítkách zemí.

Naším klientům nebo partnerským českým advokátním kancelářím pomáháme vybrat nejvhodnější právní firmy pro jejich zahraniční aktivity v 90 státech světa a vyjednat s nimi co nejvýhodnější finanční podmínky. Zohledňujeme při tom potřebnou specializaci, naše zkušenosti se službami poskytnutými jednotlivými právními firmami v minulosti a samozřejmě i klientův rozpočet.

V České republice již takto úspěšně spolupracujeme s mnoha advokátními kancelářemi. V rámci spolupráce naši právníci v dohodnutém rozsahu koordinují práci zahraničních právních firem, podílejí se na identifikaci klíčových aspektů zahraničního práva, definují potřebná zadání a komunikují mezi všemi zúčastněnými stranami. Samozřejmě při tom vždy plně respektujeme existující vztahy mezi advokáty a jejich klienty.

V případě zájmu o spolupráci nás můžete kontaktovat na e-mailu pfcz@peterkapartners.com, rádi vám poskytneme podrobnější informace.

česká firma na
mezinárodních trzích

www.peterkapartners.com

Weil, Gotshal & Manges s.r.o. advokátní kancelář

nabízí pracovní příležitosti pro

advokáty a advokátní koncipienty

Kandidát by měl splňovat následující požadavky:

- velmi dobrá znalost platného práva
- motivace k vysokému pracovnímu nasazení
- výborná znalost anglického jazyka
- předchozí praxe a studijní zkušenosti získané v zahraničí výhodou

Chcete-li získat praktické zkušenosti v oboru, stát se členem týmu renomované mezinárodní advokátní kanceláře a získat nadstandardní finanční ohodnocení, zašlete nám, prosím: průvodní dopis a curriculum vitae v českém a anglickém jazyce.

Písemné nabídky s uvedením své kontaktní adresy a telefonního čísla zasílejte na adresu:

WEIL, GOTSHAL & MANGES s.r.o. advokátní kancelář

k rukám Martiny Machkové a Kláry Koppové

Křižovnické nám. 193/2, 110 00 Praha 1, tel.: 221 407 300, fax: 221 407 310

e-mail: martina.machkova@weil.com, klara.koppova@weil.com

PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU 2017 PRO MEZINÁRODNÍ KANCELÁŘ

PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU 2017 v kategoriích:

- Fúze a akvizice
- Řešení sporů a arbitráže

CHAMBERS EUROPE 2017 – nejvyšší hodnocení v kategoriích:

- Competition/Antitrust
- Dispute Resolution
- Projects & Energy

Pomáhejme společně.

WEIL, GOTSHAL – nadační fond

www.weil-nadacni-fond.cz

PF 2018

EXEKUCE

Vše nejlepší v roce 100. výročí vzniku republiky